

2019-01-07

-Biztos vagy benne? - kérdezte Zoltán egy héttel a napfogyatkozás után. -Nem! Persze, hogy nem! Csak... - válaszolta Kiraz. -Eddig ellenezted mindent, ami arról szólt, hogy belenyúlunk a történelembe.-Igen. Idegenek vagyunk itt. Ez nem a mi világunk..pontosabban nem a mi korunk. Próbáltam. Próbáltam, minél kevésbé legyünk feltűnőek. Amire azért te is jobban törekedhettél volna.-És akkor mi ez a változás?-A kereskedő barátunk, Xirkamox miatt. Nem került volna veszélybe, ha nem jelenünk meg. -De meg is mentettük! Igaz, két nap kellett, mire a városlakók visszamerészkedtek. Tényleg! Írnak arról valamit a történelemlétkönyvek, hogy mi történt Izmirben i.e. 585-ben?-Áh! Még pár száz évig nem lehet a napfogyatkozásról szóló írásokat komolyan venni. Mikor már tudják, hogy ez csak a Hold árnyéka, akkor már úgy-ahogy lehet rájuk támaszkodni. De még akkor is tele van mindenféle babonával. Előtte pedig! Leginkább fejetlen futkosásról van szó. Valószínűleg aki a történelmet leírta, pont ugyan úgy fel-alá futkosott az esemény alatt... Szóval a mi kis közbelépésünk nem igazán tűnik majd fel senkinek. Az egész szervezet miatt jobban aggódok. Sőt! Igazándiból a miatt aggódok leginkább!- Xirkamox titkos társasága miatt? Mi is volt a neve? Zöldsapkások Fömlalatti Mozgalma?-Zöldsapkás Titkos Társaság.-Hát. Nem valami fantáziadús név...-Hát nem... De nem is ez a lényeg. Ez miattunk alakult. Felelősséggel tartozunk értük.-Jaj! Ne már!

***

-De akkor most mit csinálunk? Végigmegyünk az évszázadokon, és... mondjuk megakadályozzuk, hogy a törökök elfoglalják Konstantinápolyt? - próbálkozott Zoltán.-Nem! Azért annyira nem! Csak... még nem tudom... Meg szerintem ez nem így nem.-Nem akadályozhatjuk meg?-Nem. Hiszen megtörtént!-Még nem történt meg! Van addig.. mennyi is? Olyan 1000 év!-De megtörtént! Hiszen te is tudsz róla, meg én is. Mi utána születtünk. Közvetve, vagy közvetlenül, de azért tudtunk megszületni, mert Bizánc elbukott. Ez nemcsak egy város! Egy birodalom központja. Egy vallás központja. Olyan, mintha a II. Világháború előtt kiradíroznád az USA-t. Vagy az Oroszokat. Európa, Észak-Afrika és a Közel-Kelet meghatározói voltak. Még abban az időben is, amikor már csak egyetlen városból állt. De nem is ez a lényeg.-Egyre kevésbé értelek..-Figyelj! Minden ami történt. Amit te, és főleg te. Meg amit én csináltam. Az mind-mind azért történt, mert az már megtörtént. A kő, amit átfestettél zöldre. A király, akit véletlenül lelőttél. És a másik király, akit megmentettünk. De még a napfogyatkozás előrejelzése is. Amikorra mi megszülettünk, ezek a dolgok már megtörténtek. Pont azért, mert mi megcsináltuk őket. -Tehát van egy előre megírt sorsunk,

hogy...-Nevezd sorsnak, ha akard! Inkább idővonalnak. A dolgok megtörténtek, mert megcsináltuk. És azért fogjuk megcsinálni, mert a jövőben megtörténtek lesznek!-Legalább az életben egyszer használom az angol befejezett jövőidejét... bár valószínűleg nem erre találták ki..-Tanulj latint! Az még kacifántosabb!-Kösz! Talán, majd ha odaértünk... De akkor futnunk kell majd egy kört a római időkben is?-Talán... Még nem tudom..-És honnan tudjuk, hogy hova kell menni? Hova kell beleavatkozni?-Történelmi furcsaságokat kell keresnünk... Olyat, ami kilóg a sorból. Mi kilógunk a sorból. Főleg egyikünk, aki magas, fehér, és fura orra van...-Jó-jó! Értem én! Tehát azt akard mondani, hogy nem véletlenül találkoztunk. Nem véletlenül indítottuk el az időgépet...meg úgy egyáltalán...-Én se értem. De azt látom, hogyha nem avatkoztunk volna bele a dolgok menetébe, akkor a jövőben nem az a történelem lenne, ami volt. A változások még csak apró, jelentéktelen dolgok. Talán mindegyik az lesz. De ezt a gépet azért tették oda, ahova...és amikorra, mert ez minket vár. Feladatunk van.-Tényleg. Sikerült többet megtudnod róla?-Nem igazán... Szinte semmit... Sőt! Semmi olyat, ami érdekes. Még azt se tudom, hogy lehetne rendesen feltölteni. Ez a mostani módszer nem igazán hatékony.-Főleg most, hogy még nincs itt az ideje a szőlőnek. -Viszont megtaláltam az indító gombját. Nem véletlenül használt az, hogy belerúgtunk. A gomb alul van. Talán azért, hogy véletlenül ne nyomja senki.-Ó! Ez jó hír! - lelkesedett Zoltán - Vagyis kár.. Szerettem belerúgni..

***

-Tehát azt mondd, hogy a gép ott lesz, ahova megyünk? - kérdezte később Zoltán.-Nem teljesen. Jó helyre kell mennünk. Nagy a kockázat. Ha elszámoljuk magunkat, akkor lehet, hogy sose találjuk meg a gépet... Tehát oda kell mennünk, ahol a gép szerint ott kell lennünk. - válaszolta Kiraz.-Ez nem hangzik túl jól. Nincs valami leírás, ami ebben segítene?-Tele van a gép különféle jelekkel, amiket még nem sikerült megfejtenem. Lehet, hogy azon le van írva.. Viszont van egy ötletem!-Ha neked van ötleted, az mindig jó! Az enyémetek... hmm. mondjuk úgy, hogy felületesek.-Viszont eddig a te ötleteid mozgattak minket előre. Mintha a gép kifejezetten hozzád ragaszkodott volna...hogya te okozd azokat a dolgokat, amelyek miatt itt vagyunk. És ugye te vagy, aki fel tudja tölteni az időgépet.. Az én feladatom pedig talán az, hogy azért mégse kavard fel túlságosan az idővonalat... Mintha direkt hoztak volna össze minket.. hogy egy páros legyünk.-Egy hülye sci-fiben vagyunk...Ennyi véletlen nem lehet egyszerre... De annak örülök, hogy veled kerültem egy párba.. Jó páros vagyunk! Nagyon jó!-Na! Azt hiszem, itt az ideje, hogy elmenj egy kicsit sétálni.. Vagy segíts Azisztóterésznek a vasboltjában!

***

-Sikerült valami tervet összerakni? A történelmet sajnos egyedül te ismered. Egész nap

Azisztóterésszel pakoltunk. Holnap indul egy hajó valami Lacede-micsodába... - kezdett bele Zoltán.-Ó! Lacedaemon! Az Spárta. - válaszolta Kiraz-Akkor érthető, hogy nekik sok vasra van szükségük...-A következőt fogjuk csinálni: Itt van Xirkamox és a titkos társasága. Eddig nem igazán működtünk együtt. Ők voltak, meg mi is. Valahogy mégis összefutottunk. És fogalmam sincs, miért segítenek nekünk a kezdet óta.. De ezek után másként lesz. Egymást fogjuk segíteni. -Elmondjuk nekik a jövőt?-Azt azért nem! Talán 1-2 apróságot... De a jövő ismerete általában nem egészséges. Sőt! Kifejezetten veszélyes! Láttad, hogy a mi lett a napfogyatkozással is... Majdnem feláldozták szegény Xirkamox-ot. Nem. Ennyit azért nem. De most majd szólni fogunk nekik, hogy 40 év múlva a perzsák a várost elfoglalják, kifosztják, és felgyújtják. Jó 200 évig a város lakatlan lesz. De elmondjuk azt is, hogy mi 100 év múlva, és innen 150 km-e délre, Halikarnasszoszban fogunk megjelenni.-Te hogy a fenébe tudod ezeket a neveket megjegyezni??-Nyugi. Őt fogják hívni a mi időnkben, hogy Bodrum. De igazándiból nem egy jelentős város.-És mit is keresünk ott pontosan?- Hérodotoszt. Tudod, ő az, akiről meséltem: a Történelem atyja.-Igen-igen, emlékszem. De... mi feladatunk van vele?-Egyelőre semmi... De biztos vagyok benne, hogy ott lesz vele a gép. Vagy ha nem is, akkor a zöldsapkás titkos társaságból valaki mindenképpen. Ez is olyan, mit Xirkamoxal most el kell intéznünk. Ők tudni fogják, hogy mikor, és hol leszünk. Így ott fognak várni minket. Míg egy csoportjuk megpróbálja szemmel tartani a gépet. Így ha nem is célzunk jól, tudni fogjuk, hol találjuk. Ezzel a titkos társasággal a hátunk mögött sokkal könnyebb lesz az utazásunk, mint több ezer éve, amikor még gyalog keltünk át Anatólián.- Hmm.. Nem rossz. És mikorra megyünk?-I.e. 445-re. Úgy hírlik, hogy Hérodotosz akkor kezdett bele egy nagy világjáró utazásba. Persze csak az akkor ismert világot járta volna be. Amerikába azért nem ment el. Majd ezek után kezdete meg a híres történelmi könyvének a megírását. Csakhogy mások meg azt mondják, hogy ő nem az az utazó típus volt. Sőt! Kifejezetten utálta, és félt a hajóktól. Inkább valószínű, hogy ki se mozdult a városkájából. - De ha nem utazgatott, a város pedig jelentéktelen. Vagyis nem járnak oda utazók. Akkor honnan szedte az információkat, amivel a történelmi könyveit írta?-Pont ez az! Talán segített neki valaki!-Hmm... talán egy török lány, aki a jövőből jött, és jól ismerte Anatólia történelmét? - kacsintott Zoltán Kirazra.-Pontosan!-És ha tévedünk? Ha tényleg elment világ körüli útra?-Hát... Akkor megvárjuk. Tudod, a jövőben az emberek nagyon sok pénzt képesek fizetni, hogy egy hetet Bodrumban töltsenek...-Azért wifi nélkül egy idő múlva unalmas lehet.. Már nekem is hiányzik! Hónapok óta nem írtam a blogomba!-Nyugi! Még van 2500 évad az első számítógép megépítéséig.

***

-Akkor Xirkamox. Ahogy megbeszéltük. Minden teljes titokban történjen! - mondta Kiraz néhány hónappal később.-Természetesen! Eddig is így csináltuk. És eztán is így fogjuk csinálni.-Próbálgatok követni a gépet! És írjatok le mindent! Tudni akarom, hogy mi történik vele, miután mi távoztunk.-Rendben van. De az a dolog... tényleg bekövetkezik?-Igen. Sajnos... Pontosán 40 év múlva megjelenik itt a Perzsa sereg. De félj! Később itt egy igazán

hatalmas és virágzó város lesz! Viszont erről sem szabad szólni senkinek se!-Dehogya is! Meg amúgy sem hinne nekem senki..-Most még nem.. De ha kiderül, hogy előre tudsz dolgokat, annak beláthatatlan következményei lesznek. Ezt ne feledd! Minden veszélybe kerülhet!-Nem feledem.-Isten veled Xirkamox! köszönünk mindent! Amit eddig tettél, és amit ezután is teszel!-Én is köszönöm a ..hmm.. tanácsokat! Minden jót nektek!-Gyere Zoltán! Összepakoltál mindent?-Megvan minden. Üdv Xirkamox! Köszönöm a jó borokat!

***

-Hű de dög meleg van itt.. - jegyezte meg Zoltán 140 évvel később és 150 km-el délebbre.- Ugyan már! Még csak tavasz van! - nyugtatta meg Kiraz.-Akkor mi lesz itt nyáron?-Az már tényleg dög meleg lesz.-Kár, hogy otthagytam a fürdőgatyámat Isztambulban. Soha többet nem hagyom el a hoteletem fürdőgatyá nélkül!

***

-Oké, mi a történet? - kérdezte Zoltán, ahogy a város felé gyalogoltak.-Semmi különös.. - mondta Kiraz - Ezt a várost Poszeidónon fia, Anthesz alapította.-Na ne már!-A helyiek ettől 100%-ban meg vannak győződve. Úgyhogy vigyázz erre, mert könnyen fel lehet őket ezzel bosszantani. De azért ne is nevezd őket nyolckarúaknak, vagy csáposoknak, vagy bármi hasonlónak.-Rendben, megjegyeztem.-Persze a történészek másképpen vélekednek. Volt egy hatos dór görög városszövetség: Kos, Knidosz, Lindosz, Kameirosz és Ialiosz. No meg ez a város, amit akkor Halikarnasszosznak hívtak. Őket hatukat Hexapolisznak hívták.-Hmm.. Hatos városszövetség. Egyszerű név, de jól hangzik.-Igen. De aztán egyszer összevesztek.-Ezen már meg se lepődök.. Min vesztek össze?-Áh, ilyen istenes dolgon..-Csak nem azon, hogy ki kapja az almát?-Nem-nem! Most nem. Volt egy játék. Hasonló, mint az olimpiai. De a győztes a díjat nem felajánlotta az isteneknek, hanem hazavitte. Ez a játékos pedig innen, Halikarnasszoszból származott. Erre a többiek nagyon megharagudtak. Mindennek az lett a végeredménye, hogy az itteni királynak el kellett hagynia a várost. És egy másik király került ide, akinek családi kapcsolatai is voltak itt. Mindezt a perzsa hódítással egyidőben.-Talán a kettőnek volt köze egymáshoz...-Ez könnyen elképzelhető.-Akkor mi most már a Perzsa Birodalomban vagyunk?-Igen.-És őszintén. Mi a különbség?-Valójában nem sok. Máshova adóznak. De a pénzben lévő arany ugyan úgy arany. Ugyan úgy folyik tovább a kereskedelem, ugyan úgy görögül beszélnek, stb.. Sőt! Talán még jól is jártak vele, hogy végre nem állandóan egymással harcolnak. Visszatérve erre az új királyra. Mostantól számolva nagyjából 30 éve alapította meg a Hekatomnid dinasztiát. Ők pedig nagyon sokat dolgoztak, hogy ebből a kis tengerparti városkát rendbe tegyék. Kimélyítették a kikötőt. Az így termelt földből hullámtörő gátat építettek. Az utcákat lekövezték, az embereknek rendes házat építettek. És szárazföldi és vízi védműveket. A legnagyobb

gazdaságot majd 100 év múlva egy másik király hozza el. Ő az adó igencsak jelentős részét költi majd a városfejlesztésre. Szobrok, márvány borítások, templomok, színházak, stb.. magának pedig egy hatalmas mauzóleumot épített. Ez lesz a Halikarnasszoszi mauzóleum, az ókori világ hét csodájának egyike.-Óóó! Van esélyünk, hogy megnézzük?-Még 100 év, mire felépül. Viszont utána bő 1600 évig állni fog. Így ha belefér, akkor a jövőben esetleg visszajöhetünk. Sajnos a közelben semmilyen fontos történelmi esemény nem fog történni. Megpróbálom úgy alakítani az ugrásainkat, de egyelőre nem ígérhetek semmit. Pedig én is szeretném látni. Viszont van egy másik, ami nincs is olyan messze. Ez pedig az epheszoszi Artemisz-templom. Igaz, két hetünk rá fog menni, de szerintem megéri, hogy megnézzük. Ráadásul igencsak jó időben vagyunk! Már 90 éve építik, és még 15 év, mire befejezik. Így építés közben láthatjuk!-Ezért tényleg megéri egy kis kitérő!

***

-Nos itt is vagyunk. Tényleg nem egy nagy város, de legalább csinos! - mondta Zoltán pár óra múlva, mikor megérkeztek a tengerpartra. - És most?-Valahogy találkozniuk kellene a titkos társulat mostani emberével. - válaszolta Kiraz.-Egy találkahelyet kellett volna megbeszelnünk.. Mondjuk este fél 6-kor a kikötőben. Piros sapkában leszek. Vagy valami...-Egy zöld sapkát tényleg hozhattunk volna...-Na jó. Keressünk egy kocsmát! Mostanra kialakult pénzérme is. Ez meg egy kikötő. Csak beindult az üzlet végre!-Próbáljuk meg azt a házat! Ott a parton

***

-Áh, messzi utazók! - mondta egy leginkább csaposnak kinéző ember, miután Kiraz és Zoltán beléptek a kocsmának kinéző épületbe. - Az én nevem Thantész! Mit szeretnének?-Mond, hogy van sörötök! Meghalok egy rendes sörért! - válaszolt Zoltán.-Áh! Csak nem egy sörrajongóval van dolgom? Az én nagyapám is imádta a sört. Beutazta az egész világot, hogy mindenhol sörreceptet gyűjtsön össze. Az ő nagyapja adott neki hajót erre a vállalkozásra. Ő meg Mirrhából jött. Két évvel az előtt, hogy a perzsák felégették volna... Tehát mit adhatok? Van itt minden! ibér, perzsa, görög, de még egyiptomi sör is! Vagy esetleg megkóstolná a különleges Midász sört?-Mirrha... az Izmir, ugye? - nézett Zoltán Kirazra. Ügyelve, hogy angolul beszéljen.-Igen. De... Azért ez még nem jelent semmit.. - jött a válasz szintén angolul.-Milyen az az egyiptomi sör? - váltott vissza Zoltán görögre - Tudod, ahonnan én jövök, azt mondják, hogy az egyiptomiak nem isznak sört. Sőt! Vízen kívül semmit se isznak!-Ezt a butaságot meg ki mondta? Persze, hogy isznak! Nem is akármilyet! Szahmentnek, akit ők a halál és pusztítás istenének tartanak, rendszeresen sört áldoznak, hogy kiengeszteljék. Ehhez még gránátalmát is adnak, hogy olyan színe legyen, mint a vér. Még egy legenda is jár hozzá! Egyszer Szahmentnek elhatározta, hogy elpusztítja az

embereket. De az egyiptomiak leleményesek voltak, és jó alaposan leitatták a kedvenc vörös sörével. Szahmentnek több napig volt eszméletlen. Mikor felébredt, úgy döntött, hogy ő valójában szereti az embereket.-Jó fejek ezek az egyiptomiak! Lehet, hogy találkoznom kellene velük. Akkor ilyen sört kérek! - mondta lelkesen Zoltán.- De ilyet nem adhatok sajnos, mert ezt csak az istenük kaphatja. Helyette a nép sörét tudom ajánlani. Ez is igazi különlegesség! Piszácia és datolya van benne. Igaz, eléggé világos, mert gyenge sör. A népnek nem tesz jót, ha már kora reggel részeg abban a melegben. Még ferde lesz a piramis!-És az a másik, a Midász sör?-Nos, ez egy mézsör. De azért igazi sör árpából. Némi borral, meg egy icipici sáfránnyal. Biztos forrásokból tudom, hogy ez volt a király kedvence! Annyira, hogy miután meghalt, több korsónyit temettek mellé! Meg egy egész ivókészletet! Remélhetőleg őfelsége előbb átbattogott a túlvilágra, és csak utána kezdett iszogatni. Különben már az első kanyar eltéved. Ez azért eléggé erős egy sör. -Hmm.. Akkor lehet, hogy ezt inkább majd este próbálom ki. Valami északi sör van? - kérdezte Zoltán.-Lássuk csak... Van egy adagom, de eddig még senkinek sem kellett.. nagyapa egyszer mesélt valami germán törzsről, akikkel a Fekete-tengernél futott össze, majd..-Jó lesz, jó lesz! - lelkesedett Zoltán - Négy adagot kérek! Mindegy miben számolja az adagot, csak nagy legyen! És te mit kérsz?-Én azt hiszem kiprobálok egy perzsa sört. - mondta Kiraz

***

-Nem rossz, nem rossz. De nem igazán olyan, mint amit vártam... - mondta később Zoltán, amikor az asztalnál ültek.-Persze! Annak a sörnek az alapja a komló. Az viszont majd a 9. században terjed el Európában... - válaszolta Kiraz.-Ó, te jó ég! A sötét középkorban vagyunk!-Dehogyan! Az előtt! Ez még az ókor.-Pffff... elvesztem....-Kedves utazók - jött oda hozzájuk Thantész. - Ha szeretik a különlegességet, akkor megtennék, hogy kiprobálják az új találmányomat?-Hmm... Mi az? - kérdezte Zoltán, aki mindenre nyitott volt, ami alkoholt tartalmazott.-Ezt úgy hívom, hogy Kék Bika. A tavalyi borból készült. Az kicsit megecetesedett. Nem is kicsit.. ezért tettem bele mézet, hogy mégiscsak édes legyen. És egy kicsi koriandert. Ettől olyan pikáns! Ráadásul ébren tartja az embert.-Érdekes ötlet.. - kóstolt bele Zoltán - Tehát ecet, méz, és fűszer... De hát ebben, akkor hol az alkohol?-Zoltán, borecet. Abban az az alkohol. - mondta Kiraz.-Borecet...borecet... A francba! Kiáltott fel Zoltán! - De hülye vagyok! Hogy ez eddig nem jutott eszembe! Itt bohóckodunk a szőlővel, mikor az ecet sokkal savasabb. Sokkal gyorsabban feltölthettük volna a gépet, ha szőlő helyett mindjárt ecetet használunk. Egy csomó időt feleslegesen pazaroltunk!!-Már bocsánat... - szólt közbe Thantész, és ezzel megakadályozta, hogy Zoltán szálanként tépje ki a haját. - De.. Szultán, ugye? Te pedig Kiraz vagy akkor..-Igen. - válaszolt a kérdezett. - a jelszó pedig...-A francba!! Mekkora számár vagyok!!! - ordította Zoltán. És már készült, hogy fejfel nekirohanjon az egyik falnak.-Ó! Igen! Gyertek akkor! Hérodotosz már vár titeket. - mondta Thantész, majd kinyitott egy titkos ajtót. Pont azon a falon, amit Zoltán is készült letámadni. E helyett fejfel előre beesett egy titkos átjáróba.

***

-Figyeljen hölgyem! Ez szép történet. De nekem bizonyítékok is kellene! - mondta Hérodotosz két nappal később, amikor már elkezdtek együtt dolgozni.-Van az a monda, amikor.. - próbálkozott Kiraz.-Mondák... phü! Valami kézzel fogható nincs? Valami írás?-Elmehetnénk Hattuszba, azaz Pteriába! Ott meg tudnám mutatni az agyagtáblákat!-Ó, hallottam a pteriai táblákról. De azt senki se tudja elolvasni..-Én igen!-Na persze....-Pedig igaz! ... ha szabad beleszólnom - szólalt meg Zoltán, mikor kezdte megunni ezt a beszélgetést.. - Sőt! Van is nálam egy ilyen tábla... Meg egy maszk... Meg annak a hogyhívják királynak is a kardja, aki mindent arannyá változtatott. Ezen kívül 12 asszír nyílvesző, meg egy egyiptomi kő-sas. Vagy veréb.. vagy milyen állat ez.-Az egy Hórusz szobor te! Jó sok mindent összeszedtél.. - mondta Kiraz.-Honnan van meg neked Midász király kardja? - kérdezte Hérodotosz--Igazándiból egy hettita bronzpoharat akartam becserélni néhány üveg jó lüd borért. De az illető amolyan dupla-kalóz volt, mert mindkét szemén kötés volt. Én meg nem vagyok jó a nyelvekben, így nem igazán értettük meg egymást. És hát ugye neki hiába mutogattam.. Végül a kardot kaptam a bor helyett.. persze jó kis kard. Félre ne értsétek, nem panaszkodni akarok. De a bornak jobban örültem volna. Most ezt a kardot, hogy vigyem fel a repülőre?-Mi az a repülő? - próbált lépést tartani Hérodotosz.-Na, az tényleg egy buta mese... emberek beülnek egy vasdobozba, és mindenféle repkednek az égen.. - szólt közbe Kiraz.-Ki talál ki ilyen ostobaságot! A vas még a vízen sem marad fenn... nemhogy a levegőben!-Talán, ha sajtból lenne, mint a Hold! Akkor fent maradna. A Hold sem esik le! - vette vissza a kezdeményezést Zoltán.-Fura ötletei vannak a barátodnak... - fordult Hérodotosz Kiraz felé - mivel szoktad etetni?-Csak kipróbált ezt-azt Thantész kocsmájában...-De ugye nem ivott a Kék Bikából?-Hát...ööööö....-Van egy jó kis sötét pincém. Pár napra berakhatod oda.-Áh, nem kell! Nála ez az alapállapot! Meg evett ő már furcsább dolgokat is.

***

-Hogy haladtok? - kérdezte Zoltán pár nappal később.-Egész jól! - válaszolta Kiraz. - Az elején persze nem hitt nekem. Mindenképpen ragaszkodott valami kézzelfogható bizonyítékhoz. De azok még a föld alatt vannak. Nem lenne jó kiásni, mert akkor mit találnak majd meg a jövőbeli kollégáim.-Akkor viszont hogy győzted meg?-Sehogy. Inkább támpontokat adtam neki: keresse fel az egyiptomi papokat, nézze meg a piramisokat, beszéljen a babilóniai csillagászokkal, stb... még egy kis jegyzetet is összedobtam neki, ami segíthet egy-két régi írás elolvasásában.-Tehát útnak indul?-Igen. 3 hónap múlva. Még fel akar készülni a nagy útra. Mert tényleg nem szeret utazni, és utálja a hajókat. Viszont sikerült felcsigáznom. Ezért mindenképpen utazni akar. Csak előtte lélekben fel akar készülni.-Megmondhatnánk neki, hogy nyugodjon meg. Úgyse lesz semmi baja!-Ezt azért

nem tudhatjuk. Bár elég részletesen írja majd meg a történelmet, az életéről alig 1-2 dolog maradj fent róla. Bár az utat túl fogja élni, de semmi sem garantálja, hogy nem lesznek gondjai: sivatagi rablók, baleset, még a hajója is elsüllyedhet, ha ő közben szerencsésen megússza..-Az viszont biztos, hogy legalább az egyik keze megmarad, amivel tud írni.-Ha csak nem diktálja le valakinek...-Na jó! Ne bonyolítsuk túl... Meg akarod várni az indulását?-Hogy áll a gép?-Szokás szerint fogalmam sincs.. Legutóbb feltöltöttük, mint a korábbi alkalmakkor. De most elég kicsit ugrottunk. Sok energiát nem használtunk. Viszont nem tudjuk, hogy került ide, és az mennyi energiát használt. Viszont az ecetes töltés sokkal hatékonyabb. Pláne, ha ismét csak kicsit ugrunk, akkor szerintem 1-2 nap, max 1 hét múlva már indulhatunk is.-Szerintem annyira ne siessünk azért. Megnézzük az ókori világ egyik csodáját?-Benne vagyok!-Rendben. Keress egy hajót, ami Epheszosz, vagy Apasza városába megy!

***

-Csak nem eteted a halakat? - kérdezte Kiraz 5 nap múlva - Meg vagyok lepve!-Áh! Dehogy! Csak a vizet nézem - mondta Zoltán, aki a korlátról figyelt lefele. - Még sose láttam a török tengert.. Jó ötlet volt, hogy hajóval jöttünk.-Szerintem is! Eddig mindig csak gyalogoltunk.-Vagy teleportáltunk! Milyen város ez az Epheszosz?-Ez egy ősi város. Már az i.e. 7. évezredben lakott volt. Majd egy kisebb birodalom nőtt ki innen. Epheszosz volt a fővárosa. A birodalmat akkor Arzava-nak hívták. A legtöbb dolgot a hettita forrásokból tudunk róla. Igazándiból ők ketten vetélytársak voltak. Arzava birtokolta Nyugat-Anatóliát, míg a hettiták Kelet-Anatóliát. Nem tudjuk, hogy pontosan mekkora volt, de mivel sokszor összecsapott a két birodalom, és egyik se győzte le a másikat, úgy gondolják, hogy egyforma erők lehetek. Majd ez a birodalom is elbukott.-Hogyan?-Erről leginkább találgatások vannak. A legfőbb forrás, a Hettita Birodalom ahogy hanyatlott, úgy lett egyre kevesebb információjuk arról, hogy mi történik nyugaton. És mi is így tudunk egyre kevesebbet.. Egészet az i.e. 7. századig, amikor is megjelennek az iónok, vagyis a görögök. Ez innen nézve 300 évet jelent.-Amilyen évezredeket haladtunk eddig, ez a 300 év olyan, mintha csak tegnap történt volna..-Nos igen.. Bár ha azt mondanád, hogy üljünk le, és várunk 300 évet, igencsak elunnám magamat...-És ezek a görögök építették az ókori csodát is?-Az itt élő korábbi népeknek volt egy természet istennőjük, akit nagyon kedveltek, és nagyon szépnek tartottak. Neki építettek egy szentélyt. Ez megmaradt, és a görögök rátaláltak. Azt gondolták, hogy ez maga Artemisz lesz, így a szentély helyére egy hatalmas templomot kezdtek építeni. Ez 15 évvel az után kezdődött, hogy mi otthagytunk Izmirt. Egyébként onnan csak 2 napi utazás lett volna.-Kár.. rosszkor voltunk rossz időben?-Nem igazán. A templomot 120 évig építették. Még most sincsen kész. Akkor pedig csak annyit láthattunk volna, hogy éppen az alapokat ássák. Pedig még a lüd királynak is tetszett az ötlet, és rengeteg pénzzel támogatta az építést.-És a perzsák nem piszkálták, amikor elfoglalták a várost?-Nem. Alapvetően a perzsák békén hagytak mindent és mindenkit. Nekik elég volt, ha fizették az adókat. Viszont jó 100 év múlva jön egy őrült, aki egy este felgyújtja, és pillanatok

alatt leég az egész.-Ó! Ez azért szomorú... egy évszázadig épül, majd hopp, semmivé lesz az egész.-Igen. 20 év múlva Nagy Sándor arra jár. Felajánlja, hogy ad elég pénzt az újjáépítse, ha belevésik a nevét a kőbe. -Megtették?-Áh, nem. Ha nem éppen akar szabadította volna fel a várost, akkor szerintem ott helyben lenyilazták volna. Nem lelkesedtek az ötletért.. Inkább megoldották saját erőből.-Sikerült?-Igen. Epheszosz már akkor gazdag város volt. Később, az 1. században a Római Birodalom idejében, Róma után a második legnépesebb és legfontosabb városa lesz! Ez egy nagyon fényűző időszak lesz! Pedig többször is megviselik a környező csatározások. És a kereszténység is nagyon erős lesz. Az anatólia hét város egyike. De ez majd később. Most még csak egy gazdag görög város.-Mi lesz vele? Nem emlékszem rá földrajzból...-Egyszer a gótok kifosztják, és felgyújtják. De az olyan nagyon nem zavar be a sorsába. Sokkal inkább a 614-es földrengés, ami fél várost összedönti. Az se tett jót, hogy a Bizánci Birodalom erősen keresztény lett, és ezért 406-ban lerombolják az Artemisz templomot. Amikor pedig a kikötő is elmocsarasodik, végkép elveszti a kereskedelmi központ jellegét. Innentől kezdve meredek a hanyatlás. A 15. századra teljesen elnéptelenedik..

***

-Óóóó! Hátööö... Jó, hogy nagy... de ez... Hát jó nagy! Na! - próbálta Zoltán összerelni a gondolatait a templom előtt állva..sikertelenül.-51 m széles, 105 m hosszú. Azok az oszlopok pedig 18 m magasak. Arra jön majd még a tető - mondta Kiraz, az élő lexikon.-Hogy a fenébe tudsz ennyi mindent? Nagy gyere, csináljunk egy szelfit előtte!

***

-Tényleg jó kis város! Simán el tudnék tölteni egy hetet itt - állapította meg Zoltán séta közben.-Nekem meg azért is érdekes, mert 2500 év múlva nem ezt a várost ássák majd ki. A legtöbb talált épület a római és a bizánci időkből való. Csinálhatunk pár képet?-Igen. De valamit ki kellene találnunk. Nem tudok tartalék SD-kártyát venni valamelyik sarki boltban. És a felhőbe se tudom a képeket felküldeni. Így viszont egy idő múlva be fog telni a telefonom.-Tudsz esetleg törölni valamit?-Már minden modern kori isztambuli képet letöröltem. Azokat könnyen újra lefényképezem majd, ha hazaértem..vagy letöltök egy hasonlót az internetről. Azokért nem kár. Meg csomó programot is töröltem. A Facebook rengeteg helyet foglalt. Itt meg úgyse tudom használni.

***

-Nos, Hérodotosz. Elindulsz? - kérdezte Kiraz, miután visszaértek.-Igen. Két hét múlva indul egy karaván Babilonba. Ott kezdem, mert a perzsa utak elég biztonságosak. Onnan megyek tovább Egyiptomba. Az is még perzsa terület. Onnan viszont hajóval megyek körbe a Földközi-tengeren.-Remekül hangzik! Mi holnap megyünk tovább. Thantész! Akkor ahogy megbeszéltük.-Minden úgy lesz! - válaszolta a kocsmáros.

***

-Minden megvan? Készen állsz? - kérdezte Kiraz Zoltánt.-Minden! Még Thantész is adott 2 üveg sört. Meg abból a Kék Bikából is. Nem tudom, hogy csinálja... amit legutóbb megittam, az után 4 napig nem tudtam aludni...-Hátha még tudnád, hogy a rómaiak ennek az utódját használják majd energia itálnak! Ezzel hódítják meg az ismert világot!-Na ne! Thantésznek le kellene védenie!-Ilyen sajnós még nincs.. Nos? Mehetünk?-Igen. De hova?-Legyen meglepetés!

FOLYTATÁS

2019-01-14

-Alea iacta est! - mondta Zoltán a rómainak. Talán kicsit indulatosabban, mint kellett volna.-
"A kocka el van vetve". Most ezt miért mondtad neki? - kérdezte Kiraz.-Hát mit mondjak
neki? Ez az egyetlen mondat, ami tudok latinul. Hónapokig szenvedtem a göröggel, hogy
legalább az alapokat megtanuljam; erre áthozol egy olyan korba, ahol mindenki latinul
beszél...-Ne izgulj! Majd 400 év múlva újra beszélhetsz görögül..-Nem is izgulok miatta...
inkább a római kezében lévő bökdöső miatt izgulok..-Ja, a pilum miatt? Attól még, hogy a
kezében van, nem biztos, hogy használni is fogja...-Pedig nagyon úgy fogja! De várj! Eszembe
jutott egy másik latin mondat! Ez segíteni fog! Azt jelenti, hogy "Hol van a kocsmá?" Hald
római: In vino veritas?-Ez azt jelenti, hogy "Borban az igazság" . -A kettő nem ugyan az?-És
ez így nem is kérdő mondat!

***

-Kiraz, hol vagyunk? - kérdezte később Zoltán.-Egy kocsmában. Pont úgy, ahogy szeretted
volna! - válaszolt a kérdezett.-Igen. Ennek örülök... De tudod, hogy nem úgy kérdeztem... Ez
melyik város? És milyen évet írunk?-Ugyan ott vagyunk. Ez itt Halikarnasszosz.-Rá se
ismerek...-Nem véletlen! 600 évet utaztunk előre.-Várjál! 600 évet! Akkor... akkor áttértünk
a mi oldalunkra? Úgy értem, hogy most már időszámítás után vagyunk?-Igen. Ma 145. van.
És péntek. Meg március 25, ha érdekel?-Miért pont erre az évre jöttünk?-Már beszéltem
neked róla, hogy kellett egy ugródeszka. Túl sokat nem mehetünk egyszerre. De túl keveset
sem. Egy nagyon-nagyon kaotikus időszakon van túl ez a földrész. Nem tudtam olyan helyet
választani, ahova biztos mehetünk volna.. Ráadásul mindenhol dúlt a háború..-Kiraz. Mi
történt? Miről maradtunk le?-Őszintén? Mindenről.-Ööö...Oké. De konkrétan?-Nos jó.
Kezdjük az elején... Menjünk vissza egészen i.e. 7500-ig...-Ezt ugye csak képletesen mondom!
Most jöttünk el onnan! Itt legalább normális világ van.-Nyugi! Továbbra is előre haladunk az
időben. De van néhány dolog, amit meg kell értened.

***

-Tehát - kezdett bele Kiraz. - Mostanra már kicsit jobban láttad Anatóliát, így jobban
megérted. Ez nem egy sík terület. Pont fordítva! Nagy hegyek, mély völgyek, és széles folyók
vannak. A távolságok pedig hatalmasok. Mindez azt jelenti, hogy egy hegy két oldalán élő
nép évezredekig úgy élhegy egymás mellett, hogy szinte nem is találkoznak. Holott alig
néhány kilométer van köztük. És ilyen hely rengeteg van! Míg a későbbi Irak területén

egymás váltották a nagy birodalmak, Anatóliában különböző elzárt területeken teljesen változatos városállamok fejlődtek. Ha szerencsésük volt, és jól csinálták, akkor 1-1 kisebb-közepes birodalom is ki tudott alakulni. Az évezredek alatt ilyen kicsi és közepes birodalmak születtek és tűntek el. De igazán nagy birodalmak csak nehezen alakultak ki. Az egyik ilyen a hettiták voltak. De még ők se tudták a teljes földrészt az uralmuk alá hajtani. Így az évezredek leginkább arról szóltak, hogy ez a sok-sok város és birodalom egymással milyen kapcsolatban volt. Mígnem a perzsák elfoglalták az egészet.-Na de a görögök? Ők is elég jól benépesítették...-Ők leginkább a tengerparton alapítottak városokat. És a vízi kereskedelemmel kapcsolat össze őket. De ők sose tudtak egységesek lenni.-És a perzsák ezen segítettek?-Átmenetileg igen. A görögök szinte állandóan egymással háborúztak. Az elfoglalt területeken viszont jelentősen csökkentek a harcok. Csakhogy a perzsák meghagyták a városállamoknak a saját identitásukat. Amíg rendszeresen fizették az adókat, nem nagyon avatkoztak a városok mindennapjaiba. Ezzel elérték, hogy kisebb legyen az ellenállás. Cserébe a városok nem is voltak lojálisak. Ha egy komolyabb hadsereg arra járt, és elfoglalta a városokat, azokat könnyen maga mellé tudta állítani.-Ahogy Nagy Sándor is tette...-Igen. Nagy Sándor egy jó erős lendülettel elment egészen Indiáig, és maga mellé állította az elfoglalt városokat. A gond csak az volt, hogy elég korán meghalt. És bár voltak, akik a birodalom egy-egy részét így-úgy tovább vitték, de az eredmény az lett, hogy a városállamok újra függetlenek lettek. Vagy akár kisebb birodalmakat is építettek. Minden visszatért arra az állapotra, ami a perzsák előtt volt. Amikor megérkeztek a rómaiak, akkor Anatóliában újra egymással hadakozó kisebb-nagyobb királyságok és birodalmak voltak. Még kalóz királyok is voltak!-Izgalmasan hangzik!-Csak a mesékben! Míg az anatóliai birodalmak legrosszabb esetben csak a szomszédokra jelentettek veszélyt, addig ezek a kalózok a Földközi-tenger mentén bárhova könnyedén eljuthattak. És bármelyik tengerparti várost könnyedén kifoszthatták. Ezért a rómaiak elég sokat küzdöttek ellenük.-Nem mehetek volna oda, hogy egyszerűen elfoglalják a kalózok városát? Végül is fél Európát elfoglalták...-Ez azért messze nem volt ilyen egyszerű... Először is a kalóz meghatározás akkoriban nem ugyan az volt, mint a mi időkben. Ezek nem törvényen kívüli rabló bandák voltak, hanem rendes városállamok. Csak jó hajókkal, és katonákkal rendelkeztek. És úgy gondolták, egyszerűbb a kész dolgokat mástól elvenni, mintha maguk termelnék meg. Ami ebben az időszakban elég gyakran előfordult. De se volt ritka, hogy valamelyik király felbérelte őket, hogy egy másik országot megbénítsanak, vagy elfoglaljanak. Ha a rómaiak egy ilyen kalóz várost elfoglaltak, az olyan volt, mintha egy független városállamot foglaltak volna el. Ennek pedig nem örültek annyira a szomszédok.-De hát mégis csak ők voltak a rómaiak. Mit érdekelte őket, a hatalmas birodalmat, hogy egy-egy kiskirály mit gondol róluk.-Még a Római Birodalomnak sem volt akkora ereje, amivel az egész ismert világot rettegésben tarthatta volna. Az anatóliai királyok tudták azt, hogyha összefognának, akkor visszaverhetnék a rómaiakat. Itáliát nem biztos, hogy elfoglalhatták volna - ugye Hannibál megpróbálta, de tartósan meg tudták volna állítani. És ezt Róma is tudta. Egy általános háborút nem tudott volna megnyerni.-De végül mégis elfoglalta a teljes földrészt.-Igen, mert az anatóliai városoknak és birodalmaknak fontosabb volt az egymás elleni harc. És nem ritkán pont a rómaiak segítségét kérték valamelyik riválisukkal szemben. Sőt! Egyre többször. Míg végül Róma már aktívan beleavatkozott az anatóliai politikába. Ezzel pedig

területeket is nyertek. Így már egyre inkább az volt az érdekük, hogy a teljes földrészre kiterjesszék az uralmukat. -Na várjál! Tehát A király utálta B királyt. De mivel B erősebb volt, így megkérte a rómaiakat, hogy ők rúgják fenékbe. Ezt meg is tették, csak aztán elfelejtettek hazamenni?-Valahogy úgy..-Mint az oroszok, a II. Világháborúban... Aztán mit csinált az A király?-Volt, aki úgy érezte, hogy igazán jó fejek ezek a rómaiak, és felajánlotta, hogy rájuk hagyja a trónját. Mások pedig inkább panaszkodtak és szembeszálltak, hogy nem ebben állapotok meg. Őket meg leverték. Végül 200 év alatt egész Anatólia a rómaiak kezébe került. És ezzel olyasmi történt, amire nem volt példa az elmúlt több ezer évben: tartós béke. Nagyon-nagyon hosszú ideig.

***

-És miért itt? Miért Halikarnasszoszban? - kérdezte Zoltán.-A most zajlik Anatólia egyik legbékésebb időszaka, ami nagyon jót tett a gazdaságnak. Gondolj bele. Akik itt élnek, joggal gondolhatják, hogy a birodalom 1000 év múlva is fényesen fog ragyogni. Még ha 1000 év múlva nem is lesz annyira fényes, de több évszázadot simán kibír. Az utakat, hidakat úgy építik, hogy azokat még a mi korunkban, majdnem 2000 év múlva is lehet használni. A birodalom gazdag, tombol a jólét. Gondoltam, hogy nézzük egy kicsit körbe. Élvezzük ki ezt az időszakot. Mellesleg a mauzóleum is elkészült, megnézhetjük.-Ó! Alig várom!-Akkor idd meg a borodat, és megnézzük!-Oké! Bár ez egy jó bor! Nagyon tetszik!-Nekem is tetszik. Jó kis spanyol bor.-Micsoda? Olyan messziről??-Figyelj! Ez a Római Birodalom. Olyan szintű kereskedelmi hálózattal, ami még 1000 év múlva se lesz Európában. Tegyük hozzá azt is, hogy a Selyemút is nemrég indult be.. Ez tényleg egy jó korszak!-Mi? Van már Selyemút is? Azt hiszem, lesz még mit mesélned. De majd csak azután, hogy megnéztük a világ egyik csodáját.

***

-Hú! Ezt aztán jó nagyra építették! És milyen jó a kilátás is! - mondta Zoltán a mauzóleum előtt állva-Ennek szimbolikus jelentősége is van. - mondta Kiraz - Persze, mint mauzóleum, kiemelt helyen épült. Ami sok helyről is látszik. De itt a tenger közelsége is fontos szempont. Az itteniek nagyon szeretik a tengert. Artemiszia, aki itt nyugszik, egy vérbeli tengeri királynő volt. Egy alkalommal csapdába csalta a rodoszi tengeri flottát. A történet szerint a rodoszi flottát fogadta. Az emberek azt hitték, hogy a szövetségesük, ezért elhagyták a hajókat. Csakhogy ekkor lezárták a kikötőt, az embereket kivégezték, a hajókat pedig elfoglalták. Majd ezzel a flottával visszamentek Rodoszba. Az ottaniak azt látták, hogy a saját hajóik értek haza, ezért nem gyanakodtak, beengedték a flottát. És ezzel elfoglalták a szigetvárost.-Ez azért durva módszer!-Ó, a legismertebb történet még ennél is vadabb! Politikai megfontolásból a testvérével házasodott, akit Mauszólosz-nak hívtak. De ő korán

meghalt. Artemiszia bánatában a férje hamvait a borába keverte, és megitta. -Ó, te jó ég!-Ez nagy hatással lesz a későbbi művészekre, akik számtalan festményt és szobrot készítenek az eseményről.-Öööö... erre nem is tudok már mit mondani..-Nem is kell. Gyere! Nézzünk körbe, majd menjünk vissza a kikötőbe, és próbáljunk ki egy másik bort!-Azt hiszem, a bort ezúttal inkább kihagyom...-Ahogy gondolod. Kezdjük a kerttel!

***

-És most? - kérdezte Zoltán később egy sör kíséretében - Merre tovább? Mondjuk itt tényleg jó. De azért valahogy majd haza is kellene jutnunk. Eddig még nem találkoztunk a zöldsapkás barátainkkal...- Nos. Az ötletem az, hogy tegyünk egy kört. Amolyan világ körüli túrát. Nem nagyot, csak a Földközi-tengeren. Innen keletre indulunk, majd délre egészen Egyiptomig. Onnan végig Afrika északi partján, fel a Spanyol félszigeten, és északon vissza. Olyan bő 3 hónap múlva pedig elérjük Epheszoszt. Ott pedig már megtaláljuk a barátainkat. Legalábbis ezt beszéltem meg velük...600 éve.-Hmm... Jó tervnek hangzik! Remélem, ott lesznek! De hogyan lesz pénzünk egy ekkora útra?-Nos... Van egy titkos társaságunk... És van egy mauzóleumunk. Megkértem ezt a titkos társaságot, hogy csináljon egy apró kis titkos kamrát a mauzóleumba, majd tegyen bele néhány dolgot, amire szükségünk lehet. római pénz, amit ugye 600 éve még nem tudunk beszerezni.-Én meg azt hittem, hogy tényleg a mauzóleum miatt másztuk meg azt a dombot.-Persze, hogy a mauzóleum miatt! De azért kellett egy biztos pont is, amiről tudtam, hogy ma is megtaláljuk.-Jó ötlet volt! Mikor indulunk?-Holnap keresünk egy hajót. Ha szerencsénk van, akkor pár nap múlva már a tengeren leszünk!

FOLYTATÁS

2019-01-21

-Beszéltem a kapitánnyal - mondta Kiraz - Holnap megérkezünk Epheszoszba.-Ó! De jó! Már alig várom! - válaszolta Zoltán.-Ez a körutunk utolsó állomása.-Ó! Jaj de kár... Na mindegy! Jó volt ez a körút! Örülök, hogy körbehajóztunk a Földközi-tengert! Azaz a Mare Internumot! Barcelona-t meg fel se ismertem! Mi is volt a neve?-Tarraco! -Azaz! Ezek az ókori térképek nagyon furcsák. Hogy a bánatban nem tévedtek el akkoriban az emberek?-Ügyesek voltak. Tapasztaltak voltak. És nem igazán a térképet nézték. Hanem a csillagokat, hegyeket, sziklákat, folyókat, ilyeneket.-Azért biztos volt olyan, aki mégis eltévedt..-Hallottál Odüsszeuszról?-Igen.-Na. Hát ő tényleg eltévedt.

***

- Hú! Ez a város jócskán megváltozott, míg távol voltunk! - állapította meg Zoltán, miután másnap partra szálltak. -Azért ne feledd, nem tegnap voltunk itt! -Jó persze. Tudom. Hiszen majdnem 1 évig tartott a körutunk. -Meg 600 évet ugrottunk előre az időben...-Na jó. Tényleg... azt elfelejtettem.. Tehát mi történt itt?-Ó, semmi különös... Párszor leégett, elmocsarasodott, elárasztották vízzel, feltöltötték, megtizedelte a malária, kifosztották, eladósodott, meg ilyenek... tipikus anatóliai történelem..-Te jó ég! Ennyi minden! És még áll a város? Sőt! Ilyen nagy?-Na jó. Kezdjük az elején! Mikor legutóbb itt jártunk, akkor egy perzsa uralom alatt álló görög város volt. Majd jött Nagy Sándor, és kitette a perzsákat. Innentől a görögök vigyáztak rá. És nem is lett volna semmi gond, mert a Nagy Sándor utáni csatározások nem itt zajlottak. De ki tudja miért, talán mert a folyamatos háborúk miatt nem marad idő a várossal is foglalkozni, a kikötő szépen-lassan feltöltődött. És a környék is tiszta mocsár lett. De ez nemcsak a kereskedelmet akadályozta, hanem még a fő forrása lett a maláriának is.-ööö.. ez nem hangzik túl jól... És mi történt?-Lüszimakhosz, aki Nagy Sándor egyik tábornoka volt, ő felelt a városért. Amikor látta, hogy mi történt, akkor egy új várost építésébe kezdtek. Nem messze az előzőtől. És ezúttal jobban átgondolták, jobban megtervezték. És mindjárt erős fallal vették körbe. Ez az új város az, ahol mi most vagyunk.- És az emberek pedig szépen átköltöztek ide, és boldogan éltek, míg....-Természetesen! Sőt még énekeltek is, miközben cipelték a dolgaikat!-Tényleg?-Dehogy is! Eszük ágában sem volt menni! Olyannyira, hogy Lüszimakhosz kénytelen volt vízzel elárasztani a régi várost, hogy egyáltalán megmozduljanak!-De legalább mindenki tudott úszni?-Szinte senki...- Minden esetre érdekes megoldás... Végül is sikerült. Úgy látom..-Igen. Olyannyira, hogy a régió leggazdagabb városa lett, és a legfontosabb kereskedelmi központja.-De a mese itt nem ér véget gondolom...-Nem, nem. Hiszen ez még kevesebb, mint 100 év... Az elején még csak egymással harcoltak a görögök. De ez túl sok változást nem hozott a város életébe. Később viszont megjelentek a rómaiak. Ők bár kemény adókat vezettek be, meg kifosztották

az elfoglalt városokat, mégiscsak hosszú távon gondolkodtak. Beköltöztek a városba, megóvták, és fejlesztették. Ekkor viszont még nem uralták a teljes Anatóliát. Így volt hely, ahol a görögök ellenállást építhettek ki. Egyik alkalommal sikerült a várost fellázítani. Ennek 80.000 római esett áldozatul. A görögök örültek, mert felszabadultak a városaik.-De a rómaiak visszajöttek.-Igen. A városokat gyorsan visszafoglalták, majd kérték az elmaradt adókat. Így az egész régió jó alaposan elszegényedett. Kicsivel több, mint 100 évig kellett várni, Augusztus császárig, hogy meginduljon felvirágzás. Ő ugyanis a provincia fővárosává tette.-És utána?-Utána? Minden szépen és jól alakult. Mostanra félmillió ember lakik itt. Róma után a második legfontosabb város. Itt épült a legmodernebb vízvezeték rendszer, rengeteg fürdő készült, és Anatólia összes lényeges bankja is itt van. Mi kellene még?-Mondtál olyat is, hogy a város leégett...-Jah, hogy az! Az majd később lesz. Addig még van 100 évünk.

***

-Jó ötlet volt, hogy előbb tettünk egy kört a birodalomban, és csak utána jöttünk ide - mondta Zoltán később borozás közben. - Így azért másképpen látom az egészet. Ekkora területet bejártunk, és mindenhol ugyan azt a nyelvet használhattuk. És ugyan az volt a pénzünk. Mintha az Európai Uniónak valami ókori verziójában lennénk.-Ezt jól látod. - válaszolta Kiraz - Arra gondolj, hogy az EU előtt azért már sok minden egységes volt Európában. De ami nem, az is hasonló. Itt viszont minden egyes törzs, városállam, királyság más törvényeket tartott. Tehát ha átmentél egy másik országba, akkor ismerned kellett az ottani szabályokat. De nem csak ez volt a különbség. Teljesen más volt a mértékegység. Pl. a hossz, súly, de még a pénz is. Egy kereskedőnek nagyon fejben kellett tartania, hogy hol mi mit is jelent pontosan, és mennyit is ér. Ezzel szemben a Római Birodalomban bárhova mehetünk, mindenhol ugyan az a környezet fogad. Ugyan az a pénz, ugyan az a súly, hosszúság. Ugyan az a törvény. Plusz még a kiváló úthálózat! Úgyhogy nem csoda, hogy a Selyemút is ekkor indult be!-Ne már! A Selyemút is a rómaiaknak köszönhető?-Igazándiból Nagy Sándornak. Hiszen ő addig ment keletre, ameddig látott. Sőt! Még annál is tovább. Mígnem elért Baktriába.-Hú! Arrafele nem vagyok jártas... az merre van?-A mi időnkben nagyjából Afganisztán, Üzbegisztán és Tádzsikisztán találkozásán. Ez egy átjáró India, Szibéria és Perzsia között. Azzal pedig, hogy Nagy Sándor odavitte a görögöket, egy fejlettebb kultúrát is vitt. Nem mellékesen pedig az ottani emberek is szerettek volna valamilyen kapcsolatot az anyaországgal fenntartani. Ezért nagy volt az igény a kereskedelem Görögországgal. A magasabb kultúra és a kereskedelmi lehetőség odavonzotta az embereket a környékről. Pl. Indiából. És olyanokat is, akik pedig Kínával voltak kapcsolatban. Mikor a görögök látták az élénkülő kereskedelmet, akkor elővették a katonákat, és elfoglaltak minden olyan területet, ami szerintük veszélyes lehet a karavánoknak. Így egészen szép nagy országot hoztak létre. Bő 100 évig fenn is tudták tartani ezt a kisebb birodalmat. És bár később elbuktak, addigra már kiépült a Selyemút. A rómaiak azzal segítettek a legtöbbet, hogy kiépítették az érkezési oldalt. Az egymással

hadakozó királyságokat egyesítették, utakat építettek, és amiről már beszéltünk: egységes pénzt, mértékegységet vezettek be, stb... Ez az egység és béke az, aminek a Selyemút utolsó városa is köszönhetette a gazdagságát.-Ez melyik város volt?-Antiochia.-Mintha jártunk volna ott. Még a körút elején. Tényleg szép nagyváros volt!-És mi vet véget a Selyemútnak? Erre mindig is kíváncsi voltam.-A hajózás fejlődése. Gyorsabb is volt, biztonságosabb is. Sokkal, sokkal biztonságosabb. És több árut lehetett szállítani. Az érdekes, hogy akaraton kívül az oszmánok segítenek majd a hajóútvonalak kialakulásában. Ahogy Amerika felfedezésében is.-Na ne már!-De-de! Mint mondta, a béke, pontosabban az utak biztonsága különösen fontos volt a selyemút esetében. Bőven elég veszedelmet jelentettek a sivatagok, a több ezer méter magas hegyek, és a rablók. Nem hiányzottak a háborúk. Már a kezdeti időszakban is sokat segített, hogy Nagy Sándor után annak egyik örököse, Szeleukidák birodalmán kellett áthaladni. Ami akkor még egyetlen ország volt. A rómaiak, és még inkább a bizánciak után ez az útvonal egyre bizonytalanabb. De azért az ottani országok belátták, hogy a kereskedelem mennyire fontos, és nagyon nem zavarták. Még a Keresztes Háborúkat is kibírta. Mire viszont az Oszmánok kiépítették a birodalmukat, addigra a Velenceiek és a Genovaiak is kiépítették a maguk kereskedelmi bázisait. Ők hárman pedig folyamatosan egymással háborúztak. Néha még a keresztény-nem keresztény-muszlin kérdés is előkerült, csak hogy a pápa is beleszóljon. Főleg, miután a törökök Isztambult is elfoglalták! Az európaiak egyre inkább úgy látták, hogy jobb lenne az egészet megkerülni. Hajóval, földrészesztől... Mígnem volt egy kapitány, aki úgy döntött, hogy az egész világot megkerüli. Csak ő meg felfedezte Amerikát... Tehát így..-Azt mondtad, Antiochia. Tehát oda még visszamegyünk?-Igen. 526-ban lesz egy nagy földrengés. Ez fogja elindítani a hanyatlás útján. A zöldsapkás barátaink sokat segítettek, hogy megcsináljuk ezt a körutat. Ideje, hogy megháláljuk nekik!-Ó, a francba! A zöldsapkások! Teljesen megfeledeztem róluk! Vajon hol lehetnek?-Fajnszba? - szólalt meg a közelben egy bajszos ember - Szultán? Kiraz?-No! Ez gyorsan ment - mondta Zoltán.

***

-Idenézz Kiraz! - mondta napokkal később Zoltán a bázison. - Összedobtam egy töltőt az időgépnek. Ezt már magunkkal tudjuk vinni, így nem kell minden ugrás után újat építeni!-Ez nagyon jó hír!-És a teljesítményében sem rossz. Bár még mindig nincs műszerem, hogy megmérjem... de ha jól gondolom, akkor olyan 3-4 naponként tudunk 100 évet tölteni.-Ennek örülök. Ha kész vagy, megnézzük a várost? Este pedig elmegyünk egy ókori koncertre.-Benne vagyok!

***

-Ez itt a főút - mesélte Kiraz, miközben a várost járták - A kikötőből indul, és egészen addig a

színházig tart, ahol majd este lesz a koncert. Szinte minden uralkodó, aki ráért, valamit módosított rajta...-Bizonyára rengeteg okos ötletük volt..! - mondta Zoltán.-Egyik-másik nem volt rossz... Itt, bal oldalt vannak a fürdőik. A színház után pedig jobbra megyünk, ott lesz a könyvtár.-Ez amolyan nagykönyvtár? Mint az alexandriai? Amit megnéztünk?-Akkora azért nem... Úgy számoljuk, hogy olyan 20.000 tekercset őriznek majd itt. De az még később lesz. Most még új! Alig 10 éve lett kész.-Gondolom őt is felgyújtja majd valaki.. Az emberek szeretnek könyvtárakat meg könyveket égetni. -Csak a barbárok... Menjünk tovább. Itt jobbra vannak azok, amiket mi függő házaknak hívunk. Persze nem függőek, csak az jól hangzik. De ami érdekes, hogy mindegyik ház teteje egyben a felette lévő ház terasza is.-És vajon itt is szokás az, hogy reggel fapapucsban táncolnak a.. teraszon?-Nem tudom, de ha gondolod, holnap megnézhetjük...-Otthon, ahol én lakom. ez amolyan népszokás.. szinte flórklór. Pedig nincs is teraszunk!-Nálunk meg a szomszédban egész éjszaka megy a TV... most így belegondolva, annyira nem is hiányzik a 21. század... A másik oldalon van Hadrianusz temploma. Ő is nemrég készült el... Majd pedig következik a piac.-Áh, már vagy 100 piacot láttam a Római Birodalomban.. Mindegyik ugyan az...-Ez az egyik erőssége a birodalomnak. Egy római bárhova mehetett, római maradhatott. Nézd! Itt, Anatólia keleti részén a fő termék a bor, olíva. Beljebb főként mezőgazdasági területek vannak. És akkor még ott van a Selyemút, ami ide érkezik. Egyiptomból pedig üveg, Spanyolországból ezüst érkezik. És így tovább. Bár az árak mások, de mindenhol megvan minden.-Tudom. De éppen ettől unalmas.-Na jó! Megpróbálok neked valami helyi különleges bort keríteni.-Ó! Annak örülnék! Már-már úgy érzem, kipróbáltam az összeset!

***

-Na jó. - mondta Kiraz - Minden megvan? Indulhatunk?-Igen. Részemről rendben. - válaszolta Zoltán.-Oké. Akkor búcsúzzunk el ettől a világtól. Vége a békés időszaknak. Innentől rázós lesz.

FOLYTATÁS

2019-01-28

-Hol vagyunk? - kérdezte Zoltán - És mikor? És legfőképpen miért?-Antiochban vagyunk. - válaszolta Kiraz - Ami a jövőben Antakya lesz, Törökország legdélebbi központja. Közel a szír határhoz. És 526. április 20-a van. Pontosan egy hónappal a nagy földrengés előtt.- Ööö... és jó ötlet volt ennyire az eseményhez közeli időpontba érkezni?-Most, hogy így mondod... de most már itt vagyunk. Nem tudunk visszafordulni

***

-Lássuk, mire emlékszel! - biztatta Kiraz - Egyszer már jártunk itt, és akkor átvettük a történelme.-Ööö... nem gondoltam, hogy vizsgáznai is fogok belőle... - mondta Zoltán - Na jó! Megpróbálok.. Szóval! Itt van egy folyó, az Orontész. Meg a tenger is. E kettő találkozása pedig mindig jó hely városok építésére. Ennek ellenére valahogy mégsem alakult itt ki komolyabb város. Egészen Nagy Sándorig kellett várni. Ekkor a.... hogy is hívták azt a hadvezért, aki a várost alapította?-Szeleukosz.-Ah, igen! Te hogy tudsz ennyi furcsa nevet megjegyezni?? Na mondegy.. Szóval ez a Szelekicsoda volt Nagy Sándor egyik hadvezére. Nagy Sándor halála után övé volt a birodalom legnagyobb része. És ő akart egy jó kis fővárt a saját birodalmának. Érthető is, hiszen Babilon mégse az ő világa volt, meg messze volt a szülőföldjétől. Inkább valami görögösebb helyet akart, ahonnan akár haza is hajózhat. De azért persze nem túl messze a birodalom korábbi központjától. -Igen. Ez egy jó gondolat volt. Csak éppen pont a tengerpart tette sebezhetővé. Ha maradt volna Babilonban, talán a rómaiak sose foglalták volna el a birodalmát. Hasonló okokból fogja Atatürk is áttenni a török fővárt Isztambulból Ankarába. De ennyire azért ne rohanjunk még előre!-Oké. Szóval ez a Szelekicsoda ide tette a birodalma fővárosát. Ezt a jó sok tanácsolták neki. És tényleg tök jó hely lett. Ment a kereskedelem, a kultúra, volt sok-sok műsor, dőlt a pénz, és a fél ókor őket irigyelte. Csak hiába éltek jól, ha közben a birodalom mérete egyre csak csökkent. Meg ott volt a többi birodalom is, amit szintén Nagy Sándor hadvezéreinek örökösei irányítottak. Velük is állandóan háborúzni kellett. Így jól legyengültek. A rómaiak pedig puskalövés nélkül elfoglalták a várost, vele együtt a Szelehogyhívjakok maradvány birodalmát is.-Nem is volt a rómaiaknak puskájuk!-Tudom. De érted, hogy gondolom...-Azért nem sok minden maradt meg abból, amit elmondtam... Ha tanár lennék, erre nem adnék kettesnél jobbat...- Juhú! Megvan a kettes! - örvendezett Zoltán - De figyelj! Én nem tudok ilyen izéket megjegyezni úgy, mint te. Kérj meg inkább, hogy rajzoljak le egy AMD processzor áramkörét emlékezetből! Simán megcsinálom! Még úgy is, ha becsukom a szememet! Sőt! Úgy is, ha nincs hozzá ceruza! Na jó... ceruza azért mégiscsak kell hozzá...-Oké-oké.. Végül is, nem volt olyan rossz... És a lényeg benne van! Tényleg Szeleukosz alapította a várost. És tényleg fényűző volt. És tényleg a környező háborúk, és a belviszályok miatt kezdtek a dolgok

rosszra fordulni. A rómaiak végül is ezt oldották meg egy csapásra. Elfoglaltak mindent, így véget értek a háborúk. A belviszályok is innen jó messze zajlottak. Legalábbis legtöbbször...- És most jön a de....-Igen. Jön a De! Mert néhány száz év, és...-és a világ nagyot változott. Kezdek hozzászokni.-Hát...ja.. Tényleg így szokott lenni... A mostani nagy változás, hogy megjelent a kereszténység. És ez lett a bölcsője. Ez a város!-Itt? De ugye nem ez a kocsmá? Tudod..nálunk is szoktak érdekes dolgokat a kocsmákban kitalálni...bár utólag mindig azt mondják, hogy az valójában kávéház volt. De hát senki se robbant ki forradalmat egy kávé mellett... Tényleg! Mikor lesz már kávé?-A kávé terjedését az 1500-as évektől számolhatjuk. Tehát még jó egy évezred van addig.. Pedig Etiópiában már bő 700 éve ismerik...-A francba! Na jó, jöhet a történet!-Tehát Jézussal megjelent az új vallást. Ezt leginkább az apostolok hirdették. Viszont a vallás születésének a helyén, Jeruzsálemben ennek egyáltalán nem örültek. Így hamarosan új helyeket kellett keresniük. Péter apostol pedig arra gondolt, hogy Antioch remek hely lenne a vallás terjesztésének: Nagyon sokan éltek itt, most is. És az emberek igazándiból ki vannak ábrándulva a római istenekből. Amelyek ugye igazándiból a görög istenek voltak. Ráadásul Antioch kellően messze volt a birodalom központjától is. Péter apostol jól gondolta, a kereszténység tényleg nagyon gyorsan elterjedt a városban. Hamarosan ez lett a kereszténység központja is. Ez később még jó kis vitáknak lesz az alapja a keleti és a nyugati keresztény egyház között. A nyugatiak szerint Róma a központ, mert az volt a birodalom központja is. Míg a keletiek szerint meg Antioch, az előbb említettek miatt. Jah, és majdnem elfelejtettem mondani. Már nincs Római Birodalom.-Tehát ahol most vagyunk, akkor az a Bizánci Birodalom?-Igen. Bár azt a nevet csak 1000 év múlva egy német történétíró találja ki. Ha itt bárkit megkérdezel, akkor meggyőződése, hogy ő a Római Birodalomban van. Míg Európában inkább Görögök Birodalma néven hivatkoznak rá. De térjünk vissza a keresztényekre, hiszen a mese még nem ért véget. Sőt! Még csak most kezdődött! Tehát Antichban egyre erősödött a kereszténység. A növekedés pedig megkövetelte, hogy legyenek szabályok. Így az első zsinatok is ebben a városban zajlottak, ahol lerakták a vallás alapjait. Csakhogy a vallás erősödésének nem örültek a császárok. Hiszen magukat is az istenektől származtatták. Már mint a rómaiakétól. Nem mellékesen a keresztények őket simán pogányoknak nevezték. Ez meg azért mégsem hangzik valami jól.. Persze ennél több dolog is szemben állt. Nemsokára egy sima vallásból komoly politika lett. Holott a Római Birodalom azért engedélyezte a szabad vallásgyakorlást. De a keresztényeket inkább az oroszlánoknak adták.-Jó lehetett abban az időben oroszlánnak lenni!-Hát... aki az oroszlánokig jutott, az már ritkán volt jó falat... Pont az volt a keresztények erőssége, hogy ők a szegények vallása. Velük pedig tele volt a Római Birodalom... Egy alkalommal a császár Antiochba érkezett, hogy a perzsák ellen indítson hadjáratot. Ekkor látta, mennyire megváltoztak a dolgok: a római templomokat átalakították, és mindenhol keresztények voltak. Ráadásul mivel máshol üldözték a keresztényeket, Antiochban viszont nem, rengetegen ide menekültek. Összességében a város igencsak különbözött Rómától. Már-már önálló lett. Már-már lázadozott. Persze a császár rosszul döntött, így a város tényleg fellázadt.-Ezen annyira nem lepődtem meg.. De mégis, mivel sikerült ez elérnie?-Felemelte az adókat, bezáratta a templomokat, meg ilyenek.. De ekkor már nem állt jól az egykor fényes birodalom. Így végül sikerült a császárral megegyezni. Néhány évtized múlva pedig végleg ketté szakadt.-Szép mese, egy

szép korszak végére!-Hát igen... végleg vége a Római Birodalomnak.. Jut eszembe! Ideje, hogy megtanulj rendesen kardozni. A békés időszaknak tényleg vége!

***

-Na jó, de hol találunk valami iskolát, vagy szakkört...vagy hogy hívták azt ebben az időben? Gyorstalpaló kurzus? - kérdezte később Zoltán.-Ne félj! A zöldsapkás barátainknak szoltam előre. Volt pár száz évük felkészülni. - válaszolta Kiraz.-Te mindenre gondoltál! Jól kiépítetted a saját titkos földalatti hálózatodat! Mennyivel jobb ez, hogy pontosan tudjuk, mikor és hol találkozunk velük! Emlékszel még, amikor étlen-szomjan a pusztában vándoroltunk?-Igen... pont azt szeretném elkerülni, hogy még egyszer valami hasonlót kelljen átélnünk.. Itt is vagyunk. - mondta Kiraz, majd bekopogott egy zöld kapun.-Hú! Hát ez aztán jól el van rejtve! Zöld kapu, hettita oroszlánnal.. - jegyezte meg Zoltán.-Nyugi! Ezt rajtunk kívül senki más nem ismeri.. A hettitákról régen elveszték az idő homályában.. Még mitológiákban sem léteznek.-Ki az? - kérdezte egy fiatal fiú görögül egy felső ablakból. Piros sapka volt a fején.-A francba! - kiáltott fel Zoltán. - Nem jó házhoz jöttünk. Ez egy másik titkos szervezet...-Fjanszjba? - kérdezte a görög fiú. - Szultán? Kiraz?-Szerintem jó helyen vagyunk. - jegyezte meg Kiraz. Egy perc múlva már nyílt is az ajtó.

***

-Ez meg micsoda? - kérdezte Zoltán a piros sapkára mutatva.-Álca - mondta a görög fiú. - Nehogy valakinek feltűnjön, hogy mindig zöld sapkában vagyunk. Ezért csak vasárnap húzunk zöldet. Hétfőn pirosat, kedden kéket, szerdán fehéret, csütörtökön feketét, pénteken rózsaszínt, és szombaton lilát!-Ahogy elnézem, a péntek lehet a kedvenc napod... -egyezte meg Zoltán. - És hogy hívnak?-Igen! Etlaláltad! Tényleg a péntek a kedvencem! Olyankor csörgős papucsot is húzok mellé! - lelkendezett a fiú. - Egyébként Július a nevem.-Te Kiraz - váltott angolra Zoltán - Itt valami nem stimmel... Ki a franc adnak a fiának olyan nevet, mint a Július?-Mondjuk az, akinek júliusban született a fia... De mi a bajod ezzel a névvel? Az egyik legsikeresebb uralkodót is így hívták..-Ja. Csak aztán nehogy a fiát meg úgy nevezze el, hogy Brutus! - csóválta a fejét Zoltán, majd visszaváltott görögre - Mikor születted?-12 éve januárban...-Te Kiraz... Tuti, hogy egy hülye sci-fiben vagyunk...és most szállt el a rendező agya..

***

-Na jó. Térjünk a lényegre. - mondta Zoltán este, amikor a titkos társaság minden tagja

összegyűlt. - Harminc nap múlva, azaz május 20-án megremeg a föld, és minden összedől. Pontban 12 órakor!-7 órakor - vágott közbe Kiraz.-Nem délben?-De. Viszont a déli 12-öt csak a születésünk előtt néhány száz évvel vezetik be. Addig az órákat a napkeltétől számolják. Tehát a dél az 7 órakor lesz! -Hátööö.. Jó. Akkor tehát harminc nap múlva 7 órakor remegni fog a föld és minden összedől. Addig van időtök összepakolni. - mondta Zoltán. De az összegyűltek csak nagyokat pislogtak. - Te, ezeket nem nagyon hatja meg.. - jegyezte meg Kiraznak.-Persze, mert ezek az emberek nem ismerik a földrengést. Mond nekik inkább azt, hogy az Isten megharagudott rájuk, és ezért eltörli a várost, vagy valami..- Hát jó... Szodoma és Gomorra! Durr-durr! Harminc nap múlva! Itt! Hé! Hát most hova fut mindenki?-Gondolom a templomba imádkozni..-De hát az itt van felettünk! Nem lett volna egyszerűbb ezen az ajtón keresztül átmenni oda?-Jó. De ez egy titkos társaság. Megszokták, hogy a titkos folyosókat használják. Még órákon keresztül fognak ijedten bolyongani, mire valahol kilukadnak.. Zoltán! Ezt azért finomabban is elmondhattad volna nekik.-Akkor meg lehet, hogy hetekig elbeszélgetünk itt.. Talán el se hitték volna!-Így viszont lehet, hogy elfutottak Rómáig.-Legalább megússzák a földrengést!

***

-Ez mind? - kérdezte Zoltán, amint a térképet nézte. - Semmi se marad állva... Nem lenne jobb, ha az egész várost kiürítenénk?-Nem avatkozhatunk bele a történelem menetébe - mondta Kiraz.-De hát nem éppen azt csináljuk?-Igen. És nem. Nem változtathatjuk meg azt, ami megtörtént. Mármint, ami a születésünk előtt megtörtént. A történelem olyan lett, amilyen. És ebben az is benne van, hogy 25 nap múlva összedől a fél város, a maradék pedig leég. 250-300 ezer áldozat lesz.-300 ezer? Nincs is itt ennyi ember...-Majd lesz, mert rengetegen érkeznek a közeledő ünnepre.-Ó, te jó ég! És tényleg nem szólhatunk nekik?-Nem. A történelem szerint a városnak most kell pusztulnia. Ha az emberek a földrengés után egyszerűen csak visszajönnének, és visszaépítenének mindent, akkor lehet, hogy száz év múlva nem tudják a szaracénok elfoglalni. És akkor egészen másképpen alakulnak a Keresztes Háborúk, és talán a Bizánci Birodalom sem fog összeomlani.-Hát jó.. tartom a számát.

***

-Megvan a gép? - kérdezte Kiraz.-Meg. Zöldikék alapos munkát végezte. Itt van a szigeten, a nagy templom alatt. - válaszolta Zoltán.-Ez jó! A legjobb helyen van!-Már összeraktam a töltőt is. Ez már az új, ecetes módszer. A mobilomat már fel is töltötte.-Ennek örülök! Sikerült már kiderítened, hogy mennyire van feltöltve?-Nem sajnós. Pedig direkt minden jelet átvizsgállok, lerajzolok. De egyik sem változik... pedig kell lennie egy kijelzőnek! Mégse találom!-Sebaj! Még van 20 napunk. -Mennyit akarunk ugrani?-600 évet szeretnék. Egy

kicsit megpihennénk Konstantinápolyban. Te pedig találkozhatnál egy magyar királylánnyal! Így jó lenne, ha sikerülne alaposan feltölteni a gépet!-Ó! Ez nagyon izgalmasan hangzik! De az a baj, hogy tényleg nem tudom, mennyi energia van benne... De úgy számolom, hogyha teljesen lemerült, akkor is bő 700-800 évvel fel tudjuk tölteni.- Rendben. Ennek elégnék kell lennie!

***

-Akkor? Ma lesz a nagy nap? - kérdezte Zoltán.-Igen. Rémes belegondolni... - válaszolta Kiraz. - Ugyan olyan átlagos nap. Mégis... 3 óra múlva minden meg fog változni..-Mindenki teljesítette a feladatot?-Igen. Az egyik csapat tegnap indult Konstantinápoly irányába. Ők viszik azokat a dolgokat, amelyek később még értékesek lehetnek. Míg a másik csapat élelmiszert, takarókat vásárolt. Ők csak 100 km-et mennek. A császár amint értesül a katasztrófáról, azonnal a város segítségére siet. Jól fog jönni, hogy egy csapat már felkészülten várja. És a mi titkos társaságunknak is jól fog jönni, hogy a császárt szolgálhatták.-Ezt jól kitaláltad! Na gyerünk! Indítsuk be a gépet!

***

-Oké. Megvan minden? Indulhatunk? - kérdezte Zoltán.-Igen. Én készen állok! - válaszolta Kiraz.-Akkor kapaszkodj! Indítom!-Oké! Én készen állok.... Mondom...készen állok...Mehet!- Én pedig megnyomtam a gombot.. Ott, amit régebben lábbal rugdostunk. Sőt! Már bele is rúgtam! De sehol egy villám!-Jól állítottad be? 600 év, 600 km észak, 600 km nyugat. Lehet, hogy túl sok a hatóság... Inkább csak nincs elég energiánk.. Próbáld meg akkor a 200 évet, 170 km észak, 150 nyugat.-Mi van ott?-Kappadokya. Földalatti városok... Az a B terv. Ha valami balul sikerülne.. Mint mondjuk most.-Egy pillanat. Megvan! Indítom!-Oké...- Semmi.. Nem értem!!-Csak nyugalom. Még mindig több, mint 1 óránk van. És a templom kibírta. Csak az utána következő tűzvészben égett le... Próbáljunk meg csak 1 évet ugrani. De maradjon ez a város!-Próbálok... Nem! Nem megy!-Akkor legyen csak simán 20 km északra. A hegyek között biztonságban leszünk!-Egy pillanat.... nyomom a gombot!-Megint semmi..- Ajaj! Akkor most mi legyen?-Futás!!!

FOLYTATÁS

2019-02-04

-Öööö... és akkor most mit csináljunk? - tette fel Zoltán az ördögi kérdést.-Nem tudom.. Miért nem működik az időgép? - kérdezett vissza Kiraz.-Igazándiból azt se tudjuk, eddig miért, meg miként működött..-Na jó. De eddig legalább működött. Tudtuk használni. Most vajon mi változott meg?-Talán a közelgő földrengés bezavart neki.. Végül is nem tudjuk, mi alapján működik...-Gondolod?-Másik lehetőség, hogy egy hülye sci-fi-ben vagyunk, és az író mostanra úgy gondolta, hogy minden túl simán ment eddig, ezért ideje lenne mindent összekavarni.

***

-Nem akarok még egy földrengést átélni! - fakadt ki Kiraz - egy bőven elég volt 1999-ben!- Na jó. Akkor fussunk! - javasolta Zoltán.-Persze.. Mert egy földrengés elől csak úgy el lehet futni.. Mit gondolsz, miért mondta, hogy 20 km-t ugorjunk északra?? És még az se elég, de ott legalább hegyek vannak, ami egy kicsit biztonságosabb, mint itt. Ennyit nem tudunk lefutni egy óra alatt!-Tehát van egy óránk. Akkor próbáljunk meg nyugodni, és gondolkodni..-Hát kösz.. És aztán?-Azt mondtad, nem minden dől össze. Elsőre legalábbis...- Igen. De ami állva marad, az a tűzvészben fog elpusztulni.. Holnapra semmi se marad úgy, mint ahogy most van.-Oké.. De egy tűzvészt csak könnyebb túlélni, mint egy földrengést. Vagy nem?-Hát... Nem tudom.. Ott vannak a lángok... meg az a sok füst...-De mégiscsak lassabb. Talán ki lehet kerülni. Talán el lehet menekülni... Talán... Tényleg! Mi van a hajókkal? Hajóra szállunk, és akkor mindkettőt megússzuk!-Megússzuk? És a cunamival mi lesz?-Mit írnak az ókori beszámolók a cunamiról?-Hogy mit írnak?? Nagy semmit!-Az akkor jó! Vagy nem?-Figyelj. Ha valamiről nem írtak, az lehet azért is, mert senki se maradt, aki megírhatta volna..-Jó, de hát olyan kevesen tudtak írni-olvasni.. -Zoltán! Ez azt jelenti, hogy senki se élte túl! Senki se volt, aki elmesélhetné! Pedig a tenger tele van hajókkal! De estére egy sem lesz! A geológusok pedig azt mondják, hogy a kikötő 1-el kerül feljebb a földrengés hatására!-Uh...-Egyébként is. A kikötő innen messze van. Emlékezz vissza, hogy mennyit gyalogoltunk ide, amikor először erre jártunk..-Igaz.. Éppen eső volt, és végig áztunk, mert nem volt seholy egy hely, ahova behúzódhattunk volna..-Ja. Ott átkoztad, hogy még egy átkozott tető sincs...-Várjál csak! Hát persze! Nyílt terep!-Igen. Az egy eléggé nyílt terep volt...-De nekünk most pont hogy nyílt terepre van szükségünk!-Jó, de hát mire odáig elverekedjük magunkat..-De nem is kell! Oké. Van néhány épület, ami megmarad. Igaz, később leég. De azt nem tudjuk, hogy milyen állapotban marad meg... 1-1 leeső téglát a fejünkre bőven elég. Így ezek semmiképpen nem jók. Nekünk nyílt terepet kell keresnünk. Valami teret... Olyat, ami nagy, és nincsen túl sok éghető.. Valami leginkább kőből van!-Hát. Szerencsére a görögök imádják a követ..-Megvan! A színház! Ott van mellette a fórum is! Az

is üres tér!-Ilyenkor tele van emberekkel..-Mindegy! De a színház az üres! Ki a fene megy oda ilyenkor..délben.. ebben a nagy hőségben?-Hát... ez igaz!-Van más ötleted?-Nincs. És kifutunk az időből! Úgyhogy inkább menjünk! Gyere!-Várj! Hozom a cuccunkat!-Később visszajövünk érte!-Jó, akkor csak ezt a kicsi zsákot.

***

-Pffff... - tényleg dög meleg van! - állapította meg Zoltán.-Már nem sokáig melegszik. Mindjárt dél! - mondta Kiraz.-És még a futástól is kimelegedtünk.. Nincs vized?-Na látod. Azt hozhattunk volna. Nemsokára szükségünk lesz rá.. Fel kellett volna készülnünk: víz, élelem, takaró, stb..-Hát... úgy volt, hogy elugrunk innen több száz évre.. Na de várjál! Mindjárt veszek. Itt a piac mellettünk!-Na Zoltán! Most már bármelyik percben kezdőd...haj! - kiáltott fel Kiraz, ahogy megmozdult a föld a lába alatt.-A francba! - szólt Zoltán a kedvenc szavával.

***

-Ööö... vége? - kérdezte Zoltán pár perccel később a földről, miközben azon gondolkozott, hogy felálljon-e, vagy még maradjon.-Úgy néz ki.. - válaszolta Kiraz.-Utóregések?-Állítólag még másfél éven keresztül többször előfordulnak..-Ajaj... nem hangzik túl jól... - Zoltán mégis a felállás mellett döntött - Ez volt az első földregésem!-Nekem sajnos nem.-És most merre?-Most várunk. Megvárjuk, hogy leülepedjen a por, és a pánik.-Szerinted a piacból maradt valami? Jól jönne egy kis bor.. Meg vizet is venni akartam.-Ami megmaradt, azt most fogják szétaposni az emberek..-Ó... Hát...-És utána jön a tűz..-De hát minden kőből van!-Azért annyira nem minden. Szőnyegek, függönyök, kosarak.. És attól még, hogy nem látszik, ott vannak a tartógerendák is. Van elég anyag egy kiadós tűzhöz..-De.. Hogy oltanak tüzet az ókorban?-Leginkább sehogy. Lehet próbálkozni vödrökkel. De sokat segítene, ha nem égne legalább a fél város. És persze nem lenne az emberek fele a romok alatt.

***

-Na jó. Egyenlőre túléltek. - állapította meg Zoltán.-Igen. Egyenlőre.. - válaszolta Kiraz-Ki kellene találnunk, hogy mi legyen ezek után.-Nos.. Ugye jön a tűzvész. A város fele pedig romokban. Sok ember pedig a romok alatt. Aki pedig nem, az is legalább sokkos állapotban.. 2 nap múlva megérkezik az a segítség, amit még mi készítettünk elő. Úgy gondoltam, 2 nap elég lesz, míg megnyugszik itt minden. Meg elég, ami el tud égni. Ők hoznak élelmet, gyógyszert és egyebeket a sebesülteknek ellátására, takarókat, meg olyan dolgokat, amikkel ezeket a hatalmas köveket lehet mozgatni. -Tehát akkor 2 nap múlva megmenekülünk?

Kiáshatjuk a gépet?-Hát.. igen. Remélem, még működik!-Működnie kell! Különben nem vitt volna vissza minket a 21. századból a történelem elejére.-Remélem, igazad van!-Mit csináljunk addig a 2 napig?-Mondjuk túléljük.. -Nem egy rossz program.-Meg mondjuk segíthetnénk mi is.-Fogalmam sincs, mit kell ilyenkor csinálni.-Hamar bele fogsz jönni. Ne félj!

***

-Huh. De durva nap volt! - mondta Zoltán, amikor este egy kicsit lepihentek.-És az éjszaka még durvább lesz! - válaszolta Kiraz.-Legalább úgy tűnik, hogy ezt a részt elkerüli a tűz. De valószínűleg a rémálmok már nem lesznek ennyire kedvesek.-Sikerült valakit megmentened?-Egy ember kihúztunk a romok alól. Csak a lába bent maradt. Sikerült elkötni a vérzést. Talán megmarad... És nálad?-Mi meg megtaláltuk a pátriárkát. Épp az erkélyen lehetett, amikor bekövetkezett a rengés. Onnan eshetett le.-Akkor megúsza néhány töréssel?-Nem igazán.. Pont egy forró szurokkal teli üstbe esett bele. Csak a sapkája lógott ki belőle.-Csupa horror!-Az. Ráadásul az elkövetkező 50 évben lesz még itt földrengés. Meg a fővárosban, Konstantinápolyban is. És megjelenik a pestis is.. A háborúkról nem is beszélve. Szép kis évszázad!-Tényleg csupa horror.. Elhoztam valaki szőnyegét. Jó lesz takarónak. Ketten beférünk alá.-Kösz!-Meg találtam egy amforát, ami csak félig tört össze. Egy kevéske bor maradt benne.-Az jó lesz! Segít elaludni.

***

-Vajon mikorra érhet ide a császár? - gondolkozott hangosan Zoltán - Egyébként hogy hívják?-Szerintem olyan 2 hét.. - válaszolta Kiraz - És a neve Iusztinianosz. Az első. -Nem rémlik a neve... Bár, ha azt kérnéd, mondjak 3 bizánci császárt, nem hiszem, hogy akár egy is eszembe jutna..Ő az, aki utoljára próbálta egyesíteni a Római Birodalmat. Ugyebár már 476 után vagyunk, amikor a nyugati rész már csak darabokban van.. Így az egyesítést úgy értette, hogy elfoglal mindent.-Elég egyszerű módszer.. És mennyi sikerült belőle?-Egészen sokat sikerült visszaszereznie! Olaszországot, Észak-Afrikát, de még Spanyolország egy részét is. Majdnem a teljes Földközi-tengert visszaszerezte. Bár ez a terület hosszú ideig nem maradt meg, de így is újra felvirágzott a görög-római kultúra... Vagyis majd fog. Ezek az események majd 10 év múlva fognak elkezdődni.. Megint elfelejtettem.. Meg nem erre készültem.. Úgy volt, hogy tovább állunk. Nem maradunk itt. Nem akartam átélni ezt a katasztrófát. És a többit sem..-Már nem tart sokáig! Holnap nekikezdünk, hogy kiássuk a gépet a romok alól.-Remélem, sikerül. Remélem működik még! Nagyon el akarok menni már innen!

***

-Ma több, mint száz embert elláttam. De úgy érzem, mintha legalább ezren lettek volna. - mondta Kiraz fáradtan.-Viszont az a száz ember neked köszönheti az életét... vagy valami hasonló - próbálkozott Zoltán. - és akkor még nem is beszéltünk arról a segélycsomagról, amit te készítettél elő.-Kösz! Ez tényleg segített! Ti mire jutottatok?-Hát öööö... eléggé érdekes..-Na! Ki vele! Mi van a géppel!-Na jó. Az van vele, hogy nincs meg..-Micsoda???-Ott ástunk, ahol volt. De nincs ott semmi. Mintha sosem létezett volna.-Jó helyen próbálkoztatok?-Egészen biztosak vagyunk benne. Néhány oszlop megmaradt. Nem tévedhettünk. Mindenki egyetért benne. De a gép nincs ott. Mintha sose létezett volna.

FOLYTATÁS

2019-02-11

-A francba! - csüggendezett Kiraz - Mégse kellett volna ebbe a korba, és ebbe a városba jönni.- Ugyan már! - lépett közelebb Zoltán - Egy csomó embert megmentettél!-Ugye, most nem akarsz átölelni? Mert lehet, hogy kés van nálam!-Én?? Eszembe se jutna! Nem vagyok én olyan érzélgős - lépett hátrább Zoltán.

***

-Oké. És most hogyan tovább? - tette fel az örökös kérdést Zoltán - azért csak nem ragadtunk itt?-És ha mégis? - válaszolta Kiraz minden remény nélkül - A gép elment. Nincs többé.-A zöldsapkások nem tudják? Azt kértük tőlük, hogy figyeljék. Keressék meg.-Igen. És ezt meg is tették. Csakhogy a földrengéskor eltűnt. Most senki se tudja, hol lehet, merre van...-Na jó. De valahol csak van. Hiszen gyanítottuk, hogy az időgép magától vándorol. Ott lesz, ahol lennie kell. Mintha előre be lenne programozva...Tehát ha nincs itt... akkor valahol máshol van.-Évek. Vagy akár évtizedek telhetnek el, mire megtaláljuk! Még úgy is, ha az összes zöldsapkás ezt fogja keresni... Pedig nekik éppen elég dolguk van így is.-Valami eszembe jutott.. Talán tényleg be van programozva a gép. És mi azért nem tudtunk vele elmenni a jövőbe, mert tartalékolta az energiát a saját ugrására. Biztos úgy volt beállítva, hogy a földrengés pillanatában, vagy az előtt távozzon. Én így csináltam volna... Nem kockáztattam volna, hogy összetörik...-Lehet... De ez továbbra sem segít rajtunk...-De gondolkozz! Hol fog a következő fontos esemény zajlani?-Hát... nagyon sok minden lesz... nagyon sok helyen..-De valami központ csak van!-Csak egy központ létezik az elkövetkező évszázadokban: Isztambul. Azaz mostani nevén Konstantinápoly.-Hát jó.. Menjünk oda, és próbáljunk szerencsét! Ott legalább már én is jártam. Ismerős terep lesz.-Hidd el nekem, hogy fel se ismernéd, annyira megváltozik az elkövetkező 1500 évben! Pl. a császári palotából alig néhány kő fog állni a 21. században. Míg az olyan régi, jellegzetes épületeket csak eztán kezdik el építeni. Ilyen az AyaSofya is, amit 6 év múlva fognak megtervezni.-És mikorra fog elkészülni?-Ez most kivételesen nagyon gyors lesz. 5 évvel az első téгла után már fel is szentelik, és megtartják az első misét.-Az tényleg jó gyors!-Ennek politikai okai is voltak. Azaz lesznek... Lényeg, hogy nem ártott sietniük.-Nos jó. Akkor irány Isztambul! Azaz Konstantinápoly! Gondolom, hajóval megyünk.-Áh, nem találunk mi még hajót! Tudod, a földrengés... Meg egyébként se oda megyünk.-De hát most beszéltünk róla, hogy ott kell lennie a gépnek.-Nem mehetünk ennyire felkészületlenül. Segítséget kell szereznünk!-Pffff! Inkább csak egyezséget kötöttél ennek a hülye sci-fi-nek az írójával, hogy belevigyél minket még néhány kalandba, mint amilyen ez a földrengés is volt, hogy legyen valami a hülye olvasóknak!-Hé! Ne beszélj így róluk, mert még megsértődnek! És akkor tényleg beírnak minket valami rettenetes helyzetbe...!-Mi??-Csak viccelek! Tudod, hogy nem hiszek a te sci-

fi-s elméletedbe...-Ó... De most akkor komolyan... Tényleg nem mehetnénk direkt Isztambulba?-Konstantinápoly. Szokd meg a nevet.-Akkor Konstantinápolyba..-Tényleg nem állíthatunk be csak így a fővárosba.. Bármennyire is belejöttünk az időutazásba, bármennyit is kalandoztunk az évezredekben és Anatóliában, mi még továbbra is kívülállók vagyunk. Semmit se tudunk arról, mi is zajlik pontosan, milyen politikai fortélyok történnek, meg ilyenek. Hogy akarunk bemenni a király palotájába és benézni az összes szekrénybe?-Hát... Megoldjuk valahogy.. Eddig is megoldottuk.-Igen. Mert a zöldsapkás barátaink segítettek. Igen. Mindent nekik köszönhetünk.-Ők meg neked köszönhetnek mindent, amiért elláttad őket a szükséges információval.-De te vagy, aki az egészet elindította. Még ha nem is szándékosan.-Áh... ugyan már... Na jó. De akkor ha nem Ist..izé..Konstantinápoly, akkor hova?-Kappadókiába!-Várjál... azt hiszem, róla már hallottam.. ott vannak a földalatti városok?-Pontosan! Ott van a zöldsapkás barátaink titkos központja.-Hmmm... remek rejtékhely! Jó ötlet volt odaküldeni őket.-Nem én küldtem oda őket.. A központ sokkal régebb óta van ott.-Több száz éve?-Zoltán. Amikor azt mondom, hogy régen, akkor úgy értem, hogy tényleg régen.-Na jó. De mennyire régen?-Emlékszel még Nesza városára?-Mármint arra a Neszrára? A hettita városra?-Igen. Ő volt az első hettita főváros, mielőtt I. Hattuszilisz áttette Hattuszaszba.-De hát az nagyon régen volt! Nagyon-nagyon!-Én mondtam...Nesza volt az asszír kereskedelmi hálózat anatóliai központja.-Várjál! Azt akarod mondani, hogy amíg mi Hattuszaszban voltunk, addig a zöldikék központja meg végig Neszában volt?-Igen.-És akkor mi most Neszába megyünk?-Nagyjából.. Nesza már régen a föld alá került. De a környék ideális arra, hogy egy titkos társaság évezredekken keresztül létezzen. Így ma is ott vannak, csak kicsit odébb.-De ugye nem gyalog megyünk? Eszembe jutott, amikor az elején néhány almával vándorolunk Anatólia közepén...-Nem. Szerencsére találunk olyan karavánt, ami arrafele tart. Olyan 2 hét múlva már ott is lehetünk.

***

-Nem is tudtam, hogy Törökországban vannak tevék! - mondta Zoltán, miközben próbált nem leesni az állatról.-Nem is Törökországban vagyunk - válaszolta Kiraz.-Ó! Pedig azt hittem...-A Bizánci Birodalomban vagyunk. Vagy, ahogy a mostaniak hívják, Római Birodalom.-Jó-jó! Tudom, tudom... De érted, hogy gondolom.-Persze! De vicces látni, hogy vagy a tevére koncentrálsz, vagy a történelemre. A kettő együtt nem megy!-Hát... nem hittem, hogy ez ennyire nehéz...-Majd belejössz! Több, mint egy heted van rá!-Kösz! Na de tényleg! Akkor most vannak tevék Törökországban, illetve a Bizánci-Római Birodalomban, vagy nincs?-Leszámítva azt, amin éppen ülsz?-Igen, leszámítva azt, amin ülök.-Oké. De mindenek előtt különböztessük meg a 21. századi Törökországot a 6. századi Bizánci Birodalommal. A mi időkben már csak turista látványosság a tevé. Az eredeti cél, a teherszállítást a repülő, a vonatok, és a kamionok végzik. De amíg a tengeri hajózás megbízható szintre ki nem fejlődött, addig a tevé jelentette a legjobb lehetőséget, amivel bármit el lehetett szállítani Ázsiába. A Selyemút nemcsak hogy magas hegyek között, de leginkább száraz helyeken vezet át. Erre pedig a tevék a legjobbak. Egyébként tudad, hogy a

tevék Észak-Amerikában fejlődtek ki?-Mi???? Ne már!-Pedig tényleg! Onnan terjedtek szét a világon. Pl. Dél-Amerikába a láma. A legérdekesebb, hogy pont Észak-Amerikában haltak ki... Na de, ami számunkra tényleg fontos, hogy az Ázsiába menő karaván utak nagyon megváltoztatták a fél kontinens életét.-Hasonlóan, mint az asszírok a kereskedelmi hálózatukkal?-Igen. Nagyon is hasonlóan. Csak ugye az asszírok hálózatát maguk az asszírok irányították. Személyesen is elmentek Anatóliába, és városokat alapítottak, stb... Most más idők vannak. Most nincs ilyen központi hálózat, vagy hogy egy nemzet kezében lenne az egész. Hanem az utak több királyságon, birodalmon haladnak keresztül. Természetesen minden király, császár szeretne részesülni a karavánutak előnyeiből. Ezt adókkal, vámokkal, időnként fenyegetéssel próbálják. De ezt ügyesen kell csinálni, különben a karavánok más utat választanak. Sok uralkodó pedig nem elég ügyes ehhez. Mások éppen ezért inkább támogatták a karavánokat.-Támogatták? Hogyan?-Kiépítették a karaván utakat. Megálló helyeket, úgynevezett karavánszerájokat, vásár helyeket hoztak létre. A hágókon, veszélyes helyeken pedig őrséget. A vámolás mellett szolgáltatásokat nyújtottak, ami igencsak jelentős bevételt nyújtott. Ebben a szeldzsukok lesznek nagyon jók. Ők néhány évszázad múlva jelennek meg, és majdnem akkora birodalmuk lesz, mint Nagy Sándornak volt. Nagyon komoly kereskedelmi hálózatot építenek ki. A karavánszerájok pedig nemcsak a kereskedőknek, de a hadseregnek is pihenő helyül szolgál. Nagyon sok karavánszeráj lesz látogatható a 21. században is.

***

-Te. Azok ott útonállók? - kérdezte Zoltán.-Hát. Úgy néz ki... - válaszolt Kiraz kissé remegő hangon.-Akkor most kirabolnak minket?-Hát. Ha adunk nekik egy elég jó összeget, akkor talán békén hagynak.-Tényleg?-Másik lehetőség, hogy lenyilaznak minket.-Nincs is nyíl náluk!-Az nem számít. Biztos van más fegyverük. Legjobb lesz, ha fizetünk nekik..-De hát ez csak egy csapat óvodás!-Azért, mert magasan vagy, persze hogy mindenki kisebbnek látszik!-Ugyan már! Ennél nagyobbakat is felpofoztam már a suliban...-De azoknál nem volt fegyver...-Várj meg. Mindjárt visszajövök...-Na de Zoltán! Gyere már vissza! Zoltán! ZOLTÁN!

***

-Mi? Szultán? - kérdezte az egyik rabló.-Jaj. Ne már! Mindenki ezzel jön? - mondta Zoltán csalódottan.-Na de most tényleg szultán vagy? -Ja persze. Szultán vagyok. És van egy hadseregem is. Itt vannak a domb mögött. Csak ki kellett menniük... tudod.. hívta őket a természet.. Mind az 5000 katonának...egyszerre. De nem látok most innen őket, mert sorban állnak. Nincs itt több fa, csak az egy. Úgyhogy sokáig eltart nekik. Én meg meguntam a várakozást, és kicsit előre jöttem. De hidd el, ha hívom őket, mindjárt itt vannak. És biztos nem akarsz 5000 jólképzett katonával harcolni. Főleg olyanokkal nem, amelyik alig várja, hogy

visszamehessen már ahhoz a fához....-Te jó ég! Ez tényleg egy szultán! Nézzétek még koronája is van!-Jaja! Személyesen Adidas, a főisten ajándékozta nekem. Szóval. Ha jót akartok magatoknak, akkor most azonnal kerítsetek nekem egy dupla sajtburgert extra sült krumplival!-Mi az a sajtburger? - kérdezte a rabló.-Mi az a sült krumpli? - kérdezte egy másik rabló.-Mi az az extra? - kérdezte egy harmadik rabló.-Ó, hogy én hogy utálok az ókort! - kiáltott fel Zoltán csalódottan.-Igazság szerint ez már a középkor - szólt közbe Kiraz - Az ókor száz éve ért véget...-És még mennyi van, hogy felfedezzék végre a hamburgert, vagy legalább a sült krumplit? - kérdezte Zoltán egy kicsit mérgesebben, mint ami elvárható egy ilyen csendes, békés környéken.-Kolumbusz több, mint ezer év múlva fog hajóra szállni.-Ó! A francba már az egészszel! - kiáltotta Zoltán csalódottan. Majd elvonult, hogy mérgében köveket rugdosson.-Most akkor nem raboljuk ki őket? - kérdezte a harmadik rabló.-Hallottátok a magasságos szultán urat. - mondta Kiraz - Jobb ha eltűntök. Mindjárt itt lesz az az 5000 katona. Csak most fontosabb dolguk is van, minthogy pity rablókkal foglalkozzanak...

***

-Holnap beérünk Kayseri-be. Azaz a mostani nevén Caesarea Mazaca. - mondta Kiraz. - Az ókorban simán csak Mazanca-ként említik. -Azt hittem, Neszába megyünk - válaszolta Zoltán.-Valaha úgy hívták, hogy Mazaca. De az a város már rég a feledés homályába veszett. Nem sokkal a hettiták bukása után. Majd csak 1500 év múlva ássák ki. A helyén, pontosabban a közelében alakult az új város, Mazanca.-Értem... Nos jó. Halljuk az este mesét - mondta Zoltán, és megpiszkálta a tábornözet.-Eddig leginkább városokban voltunk. Birodalmak fontos városaiban, központjaiban. De ez itt most más.-Kezdem megszokni, hogy minden időugrás után minden teljesen megváltozik...-Nos igen.. Anatólia történelme ilyen. Nem mondhatod rá, hogy unalmas.-Azt biztos nem!-Tehát. A Hettita Birodalom összeomlásával fehér foltok jelentek meg a történelem könyvekben. Mivel az itteniek nem tudtak írni-olvasni, a nagyobb birodalmakból pedig senki se vándorolt el ideig, így semmit se tudunk, mi történt itt több, mint ezer évig. Persze a perzsák is elfoglalták, meg sokan mások is. De végig amolyan határvidék volt. Nagy Sándor még a közelében sem járt. És bár Sándor után hivatalosan többször gazdát cserélt, az itteni dinasztia többnyire zavartalanul uralkodhatott a saját területe felett. Közben Anatólia sok kisebb királyságra szakadt. Tudod, erről már beszéltünk, amikor mindenki azt keresi, hogy tehetne keresztbe a másoknak. Még a rómaiakkal is képesek voltak szövetkezni a másik ellen.-Igen, emlékszem.-Mazanca is ilyen volt. Hol a rómaiak segítettek neki, hol pedig ők segítették a rómaiakat. Sőt! A római polgárháborúban az összes résztvevőt támogatták. Ezt úgyes csinálták, mert mindig sikerült időben a nyertes fél mellé állni. Így még a kezdeti időkben is kellően függetlenek tudtak maradni. Végül Tiberius császár az utolsó királyt Rómába csalta, és ott kivégezte.-This is the END of a beautiful friendship... -Igen. Valahogy úgy... A várost átnevezték Caesarea Mazaca-nak. Bár ezen vitatkoznak a történészek, hogy ezt már a rómaiak tették, vagy még a mazacaiak, hogy ezzel is jobb fényben tüntessék fel magukat. Ebből a Caesarea,

ami az évszázadok alatt Kayseri-vé alakult. De maga a város nem annyira, inkább a provincia volt fontos a rómaiaknak. Ők nevezték el Kappadókiának. És idővel Anatólia egyik legnagyobb és legfontosabb területe lett. Leginkább a határok védelme miatt. Végül ez lett a birodalom keleti határállomása. Persze voltak más keleti provinciák is. De a legfontosabb átjáróház mégis ő volt. Ironikus módon mindeközben Mazaca mégiscsak távol volt mindentől. Nemcsak hogy nyugodt helynek számított, de kiváló rejtekhelynek is. Kappadókia puha kőzeteibe jól lehetett barlangokat vájni. Az elején még csak kisebb lukak, lakások voltak. Később titkos folyosók, amiket egy-egy nagyobb kővel biztosan le lehetett zárni. Majd amikor már a Bizánci Birodalom is meggyengül, és itt folyamatosak lesznek a háborúk, akkor egész városok alakulnak ki. Most még csak a rómaiak elől menekülő keresztények menedékeit láthatjuk. Persze most már nem ők laknak ott, mert a kereszténység lett az államvallás.-Akkor most csak a mi zöldsapkás barátaink vannak ott?- Meg azok, akik valami miatt a császártól bujkálni kényszerültek.-Jó kis csapat...

***

-Juhuhú! Micsoda földalatti labirintus! - hallatszott a távolból Zoltán vidám visszhangja.- Azért ne rohanj túl gyorsan! - figyelmeztette Kiraz - Ne feledd, hogy jóval magasabb vagy, mint az átlag!!-Mi van?? Au!-Mindegy... azt hiszem, magadtól is rájöttél...-Mik ezek a nyíl egyenes lukak lefelé?-Azok kutak. Lent, jó mélyen van egy földalatti patak. Onnan lehet vizet venni, ha éppen az ellenség bekerítette volna a rejtekhelyet.-Ó! Szuper ötlet!-És van külön hely az állatoknak is. Itt hónapokig el lehet éldegélni.-Hát... Itt én is el tudnék lenni.. Nagyon baró!-Örülök, hogy tetszik. Még lehet, hogy tényleg hosszabb időt itt maradunk. Holnap viszont elmegyünk, és megkeressük Neszát.-Miért? Nem azt mondtad, hogy azt már mindenki elfelejtette?-Nem mindenki. A zöldsapkás barátaink tudják, merre lehet.-És mit keresünk ott?-Egy ősi ereklyét.

***

FOLYTATÁS

2019-02-18

-Öööö... Kiraz. - mondta Zoltán, miután felébredt, és felfedezte, hogy a dolgok kicsit megváltoztak. - Minek vannak itt rácsok? Nem olyan helynek néz ki, ahol az ember kieshet az ablakon... Úgy emlékszem, hogy egy földalatti városban vagyunk!-Nos igen. Azt hiszem, erre mondhatjuk azt, hogy meglepő fordulat következett be. - válaszolta Kiraz.-Akkor most bajban vagyunk?-Igen. Azt hiszem ez a szó nagyon jó leírja a problémánkat.

***

-Aú! Már megint bevertem a fejemet! - méltatlankodott Zoltán miközben vezették - Olyan alacsony a plafon... A francba már!-A fajsza... A fajsza... - érkezett a választ a barlang számtalan irányából..-Kiraz! Kik ezek az emberek?-Ők a zöldsapkások. -válaszolt a kérdezett.-Hova visznek minket?-Azt hiszem, vallatni.-Na már csak ez hiányzott! Régen sokkal jobb volt. Akkor csak simán meg akartak enni minket.

***

-Tudod Kiraz - szólalt meg Zoltán a fejét fogva - Annak ellenére, hogy igencsak szükségem lenne egy bukó sisakra, azért itt egészen kellemes. Sokáig el tudnék lenni itt.-Tényleg úgy építették, hogy sokáig tudjanak itt élni. Nézd meg, hogy ez a lyuk ott balra, pont olyan, mint egy ház: van ajtaja, ablaka. Csak nem a szabadba néz, hanem erre a folyosóra, amin megyünk. Olyan, mintha egy utcán lennénk. - mondta Kiraz - Miközben kint az ellenség a tűző napon szomjasan várakozik, az itteniek kényelmesen megvannak a barlangjaikban. Van víz, élelem, titkos kijárat, sok-sok hely, privát szféra... Mindenük meg van.-Nagyon baró! Persze jó lenne, ha a fáklyák helyett lámpák lennének. Mondjuk oda el tudnék képzelni egy LED-es égősort. Meg ide is. Tudtad, hogy van olyan, amelyiknél be lehet állítani, hogyha kint esik az eső, akkor mondjuk kéken világítson. Meg este más színe legyen, mint nappal, és ilyenek. Vagyis majd lesz ilyen.. Mennyi idő múlva is?-1500 év múlva...-Szóval ha visszajönnénk 1500 év múlva, és meg tudnánk venni az egyik ilyen várost, nagyon jól ki tudnám pofozni. Először kiépítenénk a Wifi-hálózatot, mert itt tuti nincs térerő. Majd tennénk rendes világítást. Nagyon vagányan nézne ki. Ja, és persze rendes puha ágyak is kellene.

***

-Ez az egész őrültség - jelentette ki az összegyűlt emberek egyike, aki látható megkülönböztetésként sötétzöld sapkát hordott. Bár ez nem igazán látszódik egy földalatti városban. - Miért kellene elhinnem, hogy ők a kiválasztottak?-Kiválasztottak vagyunk? - kérdezte Zoltán csendesen, és angolul Kiraztól.-Hát.. végül is.. valami olyasmi. - válaszolt Kiraz.-De hát nézz csak rájuk, Ióannész! - mondta valaki - Pont olyanok, mint ahogy a titkos tekercekből meg van írva!-Marcus. - mondta az, kinek immár tudjuk a nevét, Ióannész. - ott csak annyi van, hogy az egyik egy lány. Olyan, mint mi, és más az orra.-Mi bajuk van az orrommal? - mérgelődött Kiraz törökül. De ezt rajta kívül senki se értette.-...a másik meg - folytatta az immártudjukanevét Ióannész. - egy magas fehér, aki furán beszél. Ez mind. -És ez nem elég neked? - kérdezte az, kit Marcusnak hívnak.-Ugye jól értem? Ióannész a rossz, és Marcus a jó? - kérdezte Zoltán, ahogy próbálta átlátni a helyzetet.-Öööö... igen, azt hiszem... - mondta Kiraz.-Nem. - folytatta Ióannész. - akár frankok is lehetnek. Sőt! Én biztos vagyok benne, hogy frank kémek! Egymás között is úgy beszélnek, mint a frankok.-Mi nem frankul beszélünk, hanem angolul, te tökkelütött - szólt közbe Zoltán ékes görög nyelven. - De ha már ennyire tudni akarod, akkor megmondom, hogy én magyar vagyok! Még, hogy frank... pfff..-Magyar? Az meg micsoda nép? - kérdezte Ióannész.-Nem ismered őket? Na várjál csak...mennyit is... 400 évet! Egész Európa a magyaroktól fog rettegni. Még Konstantinápolyban is az összes lány a legmélyebb pincébe fog menekülni, ha meghallja a magyarok nevét!-Igen! Ez jó ötlet, Zoltán! Beszéljünk nekik a jövőről! Ez majd meggyőzi őket! - javasolta Kiraz.-Hát jó! Tessék - kezdett bele Zoltán mérgesen - Ezeröttszáz év múlva én leszek a BME-n a vezető C++-programozója a geostacionárius pályára küldendő kozmikus sugárzást figyelő CUBE-szatellitek projektjében. Hah! Erre mit léptek?-Ne így, Zoltán! Ebből egy mukkot nem értenek! - figyelmeztette Kiraz - mellesleg én se...-A francba! De hát nem erősségem a történelem. Mondj te valamit! Te tudod, mi fog történni holnap. Mond el nekik!-Nem tudod elmondani, mi lesz holnap. 500 évig semmi jelentős történelmi esemény nem lesz itt.-Ha megfőznek minket, az nem jelentős történelmi esemény?-Nem. És nem főznek meg minket. Legfeljebb bedobnak egy kútba.-Mindjárt megnyugodtam.-Tudják a titkos jelszót - próbálta Marcus visszaszerezni a kezdeményezést.-Ugyan már! - jött meg a hangja Ióannésznek is. - Azt itt mindenki tudja. Marcus semmivel sem tudod igazolni, hogy ők lennének azok! Nincs bizonyítékod. Senkinek sincs. Az egész csak kitaláció!-Ööööö - gondolkozott Marcus, de ez nem volt az erőssége.-Én tudom, hol találunk bizonyítékot! Kanisban! Aminek a rég elfeledett neve: Nesza! - emelte fel a hangját Kiraz.-Mi??? A kísértetvárosban? Oda élő ember nem megy be! Milyen bizonyítékot tudnál hozni onnan? - kérdezte Ióannész.-Gyere velünk, és meglátod! - válaszolta Kiraz.-Dehogyan megyek!-Mi az? Csak nem félsz? És mitől? Néhány kódarabtól? Egy kis gyaloglástól? Vagy attól, hogy Marcusnak van igaza?

***

-Kiraz. - kezdett bele Zoltán - mit tudsz megint, amit senki más sem?-De hiszen te is tudod! - válaszolta Kiraz szerényen.-Ne már! Még ha tudnám is, biztosan elfelejtettem mostanra!-Na jó. arra a hettita királyra, akit megmentettünk?-Ööö...igen. De azért ne kérd, hogy a nevét is leírd. Főleg ne hettita ékírással.-Tehát emlékszel! Jól van! Nos. Miután megmentettük, ő elment egy másik városba. Mi viszont még néhány hétig maradtunk. -Igen. Ezek voltak az utolsó napjaink a hettita birodalomban.-Pontosan! De nem csak nekünk, hanem a birodalom is a végóráit élte. Még ha az ő ideje lassabban is telt. Nemsokára szétesett, eltűnt. Hattuszasz városát pedig barbárok foglalták el. Eddigre elég sok mindent összeszedtünk, nagy részét nem is vittük magunkkal.-Igen. Azokat csak úgy simán otthagytuk.-Az az igazság, hogy nem hagytuk ott. Én megkértem a zöldsapkásokat, hogy mindent, ami hozzánk kapcsolódik, azt vigyék át Neszába, és rejtse el a közelben. Nem akartam, hogy amikor majd a régészek feltárják Hattuszaszt, akkor bármi is az otlétünkre utaljon.-És most ezeket megyünk kiásni?-Igen. Biztos találunk közte valamit, ami meggyőzi Ióannészt, és a többieket.-Hát... remélem... Nem örülnék neki, ha este már belőlünk falatoznának...-Mondtam, hogy nem esznek meg minket!-Tudom...tudom... De ha belelöknek egy kútba, az se sokkal jobb.

***

-Figyelj Kiraz! - kezdett bele egy újabb gondolatmenetbe Zoltán-Igen?-Az igazat megvallva olyan sokat nem tudok Neszáról. Sőt! Nagyjából semmit. Annak idején megtanultam a fontosabb hettita városokat. De hogy valójában mi történt ott...és mi történt az utána következő évezredekben.. nos arról semmit se tudok.-Na jó. Kezdjük megint a gyökereknél. Ezt már jól tudod, és személyesen is láttad, hogy Hattuszaszt az asszírok alapították. Hiába a hettiták fővárosa. Azt is jól tudod, hogy korábban Nesza volt a hettiták fővárosa.-Igen. Idáig megvan. De innentől nincs tovább...-Neszát is az asszírok alapították. Ez délebbre van Hattuszasztól, vagyis közelebb az asszírokhoz. Úgy véljük, hogy ő volt az első, de mindenképpen a legfontosabb telephely. A központ. Maga a név is azt jelenti, hogy kereskedőtelep. Pontosabban kikötő. Csak ugye a tenger elég messze van, így csak átvitt értelemben jelenti.-Tehát az asszírok alapítottak egy kereskedőtelepet, aminek a neve Kereskedőtelep. Hát.. Legalább lehetett tudni, mi zajlik a városban.-Nehogy azt hidd, hogy a többi városnak ennél fantáziadúsabb neve van! Egyébként asszír nyelven Kárumnak, vagy Kanisnak mondták. Ha esetleg majd történelmi feljegyzéseket olvasgatsz majd, ilyen néven találkozhatasz vele...-A Kanisból lett Nesza? Ehhez mennyit kellett inni, hogy így eltorzuljon?-Majdnem egy évezredet...-Jah, hát úgy könnyű...-Szóval. A hettiták felemelkedéséig, és az óasszír birodalom bukásáig Kanis, azaz Nesza volt Anatólia központja. Ez azért majdnem ezer év volt. Utána viszont már csak egy volt a hettita városok közül.-Igen... Ez már akkor volt, amikor mi is megjelentünk. És utána mi történt?-Utána? Semmi. Ugyan úgy el lett felejtve, mint szinte az összes hettita város. Ha jól megfigyeled, a kezdeti birodalmak központja mind-mind messze voltak a tengertől. Hiszen a tenger rejtett veszélyt jelent: bármikor és bármilyen irányból megjelenhetnek a kalózok, vagy egy ellenséges hajóflotta. Még az olyan híres nagyvárosok is, mint Róma vagy Athén is a tengertől távolabb épült fel.

Sőt! A mi nagy vezérünk, Atatürk is azért rakta át a török fővárost a szárazföld belsejére, hogy biztonságban legyen. Pedig az már a XX. század eleje volt! Később viszont azok az országok tudtak nagyok és erősek lenni, akik a tenger közelében voltak. Akár Velencét, akár Londont nézed. Vagy ahova mi készülünk, Konstantinápolyt. Az ilyen belső területek, mint Anatólia, nem voltak érdekesek. Pontosabban érdekesek, nagyon is értékesek voltak. Csak pont, hogy nem volt eléggé eseménydús, hogy valami komolyabb központ ki tudjon alakulni. A történetek mindig inkább a tenger közelében zajlottak. Béke időben a kereskedelem, míg háborús időben... nos.. akkor meg a háború.-Tehát ahol most vagyunk, ott nyugi volt?- Nagyon hosszú ideig igen. Bő 1000 évig! E miatt pedig belső-Anatólia a Bizánci Birodalom egyik legfontosabb területe lett: Innen származik az élelmiszer és a katonák nagyon jelentős része.-Akkor itt nem is a városok voltak a fontosak, hanem a területek?-Persze a városok is fontosak voltak. De igen, leginkább az, hogy legyen hely bőségesen az élelemnek és az embereknek.

***

-Megérkeztünk - mondta Kiraz.-Nincs itt semmi! - állapította meg Zoltán, aki élen jár a nyilvánvaló dolgok megállapításában.-Pontosan! Ez mutatja, hogy jó helyen vagyunk!-Öööö.. Értem... Nem! Igazándiból nem értem...-Ez egy kísértett járta hely. Mégis. Milyen hely az, ahol az emberek nem szívesen járnak? A régi romvárosokban!-Aha! Tehát szerinted Nesza itt van alattunk?-Igen.-És ezt abból tudod, hogy nincs itt semmi. Mert ha lenne, akkor nem lenne itt romváros... Tegyük fel, hogy értem. Tényleg értem. De itt hogy fogunk bármit is megtalálni? Évekig eltarthat, míg mindezt kiássuk! És én azt se tudom, mit keresünk!-Egyelőre keresd az oroszlán jelent. Hidd el, hogyha meglesz, meg fogod ismerni!

***

-Mát 10 napja itt vagyunk, és semmit, de tényleg semmit sem találtunk! - mondta Ióannész - Mégis, meddig bohóckodunk még itt?-Nyugi már Ióannész! - mondta Marcus.-Azért nem semmit... Én találtam egy baltát - mondta Zoltán, majd odasúgta Kiraznak - annyi gödröt ástunk már itt.. Nem lehetne ezt az Ióannészt az egyikbe belerakni? A tieid biztosan örülnének majd neki 1500 év múlva. Hagyhatnánk mellette egy cetlit is, hogy ki volt, honnan jött, mit evet, meg ilyenek... könnyebb lenne a régészek dolga.-Csak összezavarnád őket! - mondta Kiraz - Meg egyébként is, nem Ióannész a lényeg. Ő csak egy jelenség. Az okot, a probléma forrását kell megoldanunk.-Azt, hogy nem bíznak bennünk?-Igen.-Hmm... nos..végül is nem ismernek minket.. Persze, hogy nem bíznak bennünk. Bár otthon a matek tanárom pont azért nem bízott bennem, mert ismert engem. Egyszer pl. amikor táborban voltunk, és kiment a mellékhelyiségbe, mi addig elfűrésztük a...-Találtam egy vázát! - kiáltotta valaki.-Milyen színű? - kérdezte Kiraz.-Zöld. És mintha lenne rajta egy... mi is ez...

kecske? Nem nincs szarva... mintha egy oroszlán lenne. És van mellette egy házikó jel is.-Ez az lesz, amit én csináltam - lelkesedett Kiraz - jó helyen ásunk!-Szerintem inkább kecske - jegyezte meg Zoltán, miközben forgatta a vázát.-Nem tudok oroszlánt rajzolni... - mondta mérgesen Kiraz. - kiskoromban mindig királyfikát rajzoltam. Sose oroszlánt.-Itt van még valami.. -mondta az, aki a vázát találta - Mintha egy csatt lenne... meg egy öv... és egy sötétkék valami... Mi ez?-De hiszen ez az én farmer nadrágom! - lelkesedett Zoltán. - Nahát! Mintha csak új lenne! Meg se látszik, hogy több ezer évig a föld alatt volt! Még a címkéje is megvan! Kicsit elmosódott, de még el tudom olvasni: Made in China in 2012...-Ott mintha lenne egy kis szakadás... -próbálkozott Kiraz-Afene.. visszaviszem a boltba, és reklamálok!- Itt van még valami. - mondta a vázás-nadrágos - Ez egy szobor? Lássuk csak... 9 kéz, 3 fej, meg egy... Hú de ronda orra van!-Na-na! Mi nem tetszik az orromban?? - mérgeződött Zoltán, és már éppen keresni kezdte a nemrég talált baltát.-Hát pedig ez tényleg ő. -mondta Marcus - Ilyen orrot nem lehet kitalálni. Még egy félelmetes istennek sem.-Hé! - panaszkodott Zoltán - Szálljatok le az orromról!-Nos Ióannész? - kérdezte Marcus. - Mit gondolsz?-Mihez? Egy hülye szoborhoz, meg egy hülye... mi is ez? .. nadrághoz? Ez lenne a bizonyíték? Utazók, meg.. mi is? Viharisten? Látsz te akár egyetlen felhőt is? -válaszolta gúnyosan Ióannész.- Hm... villámot szeretnél? - kotorászott a zsebében Zoltán - dugd csak ki a nyelvedet!-Miért? - kérdezte Ióannész. - mit fogsz csinál..JUJ!-Mi történt? - kérdezte Kiraz döbbenet - mitől feküdt ki?-Hozzáérintettem a telefonom aksiját a nyelvéhez. Gyerekként ezt játszottuk a 9-voltos elemmel. Jól megcsípet.-És most meghalt?-Nem tudom... nem vagyok biológus... De nem kéne.. Ez csak 3.8 voltos. Bár nem tudom, mennyi benne az amper.. az a rész lekopott. Talán el kellett volna olvasni a használati utasítást.-Még lélegzik.. De elég rendszeren kiütötted.-Hát. Ha ez tényleg egy hülye sci-fi, akkor most valami ilyesmit kellene kiírni: Gyerekek, ne nyalogassátok a mobiltelefonotok akkumulátorát!

***

-Húztamindenit! - mondta Ióannész miután egy nappal később magához tért - ez meg mi volt?-A Vihar Csókja. - válaszolta Zoltán, immár farmernadrágban - Javaslom, hogy Kiraz-nál ne próbálkozz, mert ha ő csap meg, akkor az idők végezetéig nem ébreszd fel.-Na de...Na de... Mi történt? Kik vagytok ti egyáltalán?-Ó. Hát Kiraz meg Zoltán. Még nem mondták neked?

***

-Holnap indulunk Isztambulba. Azaz Konstantinápolyba - mondta Kiraz.-Nagyon jó! - örvendezett Zoltán - Jó buli volt itt, de már hiányzik a szabad levegő.. és a tengerpart is.

FOLYTATÁS

2019-02-25

-Kecskék! Mindenhol kecskék! - állapította meg Zoltán, aki mindig mindent megállapított.- Ez azt jelenti, hogy közeledünk Ankarához. Azaz a mostani nevén Ánkirához. De lehet, hogy Ankürának, vagy Szebaszteriának hívják. De az is lehet, hogy mostanra már átnevezték Unguriyének - mondta Kiraz.-Hú de sok neve van!-Lesz ez még több is, csak várjál 1000 évet!-Köszí, inkább nem... De ez akkor azt jelenti, hogy hamarosan megérkezünk a török fővárosba?-Ó, az majd csak a XX. század elején lesz főváros. Bár tény, hogy addig is fontos város. Központ. Sőt! Katonai bázis, kelet kapuja, nagy csaták színhelye. Meg ilyenek. De még 3-4 nap van, mire odaérünk. Előtte elmegyünk a Tuz-gölü mellett. ?-Ó, hogyné! Egy almacsutkát el is ültettem. Vajon azóta mekkora fa lett belőle?-Zoltán! Azóta több ezer év telt el! Ott nem almafa lesz, hanem egy egész erdő!

***

-Itt tényleg milyen nyugi van - mondta Zoltán. - mintha megállt volna az idő!-Hát.. - válaszolt Kiraz - bizonyos szempontból tényleg olyan. Most vagyunk Anatólia közepén. Időszámítás szerint 526-ban. És tényleg, de tényleg nem történik itt semmi.-Pedig alig 2 hete volt egy nagyon komoly földrengés.-Igen. A világ nem áll meg. Csak innen látszik olyannak. Pedig itt sem mindig békés a helyzet. Csak van egy 1000 éves luk az örökös háborúskodásban. Ez pedig jót tett a belső területeknek! Majd meglátod, ha beértünk Ankarába. Persze most is láthatod, milyen gazdag vidéki házak vannak az út mentén!-Igen. Észre vettem. Jó lehet itt lakni! Ha viszont a Tuz-gölü közelében vagyunk, akkor azt jelenti, hogy ez is hettita terület volt?-Jól gondold. Ankarát is ők alapították, Akuvasz néven. De akkoriban még nem tartozott a kiemelt városok közé. Az emberek leginkább a birkákkal és kecskékkal foglalkoztak. Az itt élő egyedi angórakecske szőréből készül a moher nevű anyag. Ez, és a birkák gyapjúja innen Neszába, a központba került. Majd pedig az asszírok vitték tovább az ismert világ minden tájára.-Gondolom a birkákat és a kecskéket nem zavarta, mikor összeomlott a Hettita Birodalom..-Őket biztosan nem. Aztán szépen lassan Ankara jelentős településsé kezdett előlépni. Jöttek a phrügök, majd kimmerek, de még a Lüdia is elérte idáig. Egy legenda szerint a phrüg Midasz király székhelyként is használta. Bár ennek nyomát senki se találta meg eddig. Helyette phrüg halomsírokat fedeztek fel. Jelezve, hogy addigra már fontos hely lett! A phrügök nevezték el Ankürának.-Ennek van valami jelentése?-Igen. Elsüllyedt hajó.-Ööö... Kiraz.. Lehet, hogy én emlékszem rosszul... De a tenger nem több száz km-e van innen?-Dehogynem!-Nem lehet, hogy aki fordította, az a felirat mellett talált néhány amfora ókori bort is?

***

-Tudod mi tetszik nekem legjobban ebben a korban? - tette fel Zoltán a vizet forni találós kérdést.-Várjál! - mondta Kiraz - Hátha kitalálom!... Hmm... talán az út menti fogadókat és a borokat?-Hogy találtad ki??-Azért nem volt olyan nehéz... főleg, hogy az egyik ilyenben ülünk éppen.-Na jó. De a borok tényleg nagyon jók!-Ez igaz!-Na de hogy, micsoda forgalom van ezen az úton! Azt hittem, csak egyedül mi leszünk rajta..-Nos igen. Az emberek szeretnek csak a tengerparti városokra gondolni, amikor a Római Birodalomról van szó. Azt viszont már szeretik elfelejteni, hogy ennek a működéséhez az unalmas belső területekre is szükség volt. És ahogy már beszéltünk róla, nemcsak az élelmiszer, de katonai bázis is ezek a belső területek voltak. Bár ennek az igazi jelentősége majd csak a thema-rendszer bevezetésével lesz, olyan 100 év múlva.-Thema-rendszer?-Hmm... lássuk csak.. Ti tanulatok olyat, hogy miként működött a Római Birodalomban a katonaság? A katonák földet kaptak a munkájukért cserébe. Viszont katonák maradtak, tehát ha úgy adódott, újra csatába vonultak. Meg ilyenek.-Igen. Valami rémlik. Még volt is egy híres katona, aki sok-sok csatát megnyert, cserébe kapott földet. Majd ott kapálgatott békésen, de aztán kitört a háború. Mire ő felvette a kardot, és a páncélját, ami elő volt készítve az ajtóba. Utána superman-módjára jól fenékebe rúgta az ellenséget, aki hazáig futott ijedtébe. Majd pedig ez a római hazament, és folytatta a kapálgatást, mintha mi se történt volna... valami ilyesmi. Bár lehet, hogy nem minden részletre emlékszem pontosan...-Ezt az ember Lucius Quinctius Cincinnatusnak hívták, és..-Hogy a fenébe tudsz te minden ilyen nevet megjegyezni??- Szóval. Ő politikus, konzul volt. Még a Római Köztársaság idejében. De elege lett a politikából, és hazament a földjére. Ebben a fiának nagy szerepe volt, aki a politikai nézeteltéréseket elég gyakran pofozkodással intézte el. Egy-egy ember még az ablakon is kiesett véletlenül...-Ó, azok a régi szép idők!-Mindegy.. Cincinnatus otthagya a politikát, a fia miatti bírósági eljárások miatt pénze is alig maradt, hát földet művelt. Csakhogy megjelent az ellenség, a szenátusban meg kellett valaki, aki összefogja az embereket. Ehhez pedig Cincinnatust hívták vissza. -Pont ilyen ember kellett, ugye? Akinek a fia mindenkit felpofoz?- Bizonyára így gondolták a Capitoliumban is.. Elhívták Cincinnatust, hogy fogja össze és vezesse a katonákat. Ráadásul a kor szokása szerint a vészhelyzet miatt mindjárt diktátornak is kinevezték. Majd amikor megvédte Rómát, utána simán lemondott, és hazament. Majd ezt 20 évvel később eljátszotta még egyszer. -Akkor tényleg valami hős lehetett!-Gondolj bele! Minden hatalom ott van a kezében. És minden katona is. A nép pedig ünnepli, hiszen megmentette Rómát. És mit csinál? Simán kikiálthatta volna magát császárnak. De nem tette. Inkább hazament.-Az aztán a nemsemmi! Igyunk egyet erre a Cincinnatusra!-Oké. De eltértünk a témától... Vissza a themákra! Tehát a Római Birodalom egy darabig jól működött a földet-a-katonának elven. De aztán elfogytak a meghódítható területek, meg egyéb bajok is voltak ott. A Bizánci Birodalom idejében már sorkatonák és zsoldosok voltak. Ezeknek mind a finanszírozása, mind a kezelése elég nehézkes volt. Egyik-másik katonavezér a saját feje után ment, fosztogatásokba kezdett, de még magukat császárnak is megválasztották. A mostani szép egységes birodalomra 100 év múlva rá sem ismernél! A thema rendszer szó szerint a megszűnéstől menti meg a birodalmat.-És ez hogy

működik?-Úgy, hogy a katonák földet kapnak. Akkoriban úgyis mindenki vidékre menekül a folyamatos városi lázongások elől. A császár és a katonák egy különleges szerződést kötnek. Ebben a katona vállalja az örökös szolgálatot, amit a fiai is folytatnak. Cserébe megkapja a császár földjét saját használatra. A föld megmarad a császárnál, amivel egyrészt megakadályozza a kiskirályok létrejöttét, másrészt valamennyire irányítani tudja az embereket is. A katonák, pontosabban a sereg pedig nagyjából együtt marad. Az embereket a hadsereg szerkezete alapján telepítik le. Így ha jön az ellenség, akkor már együtt van mindenki. Gyorsan tudnak reagálni. Nem mellékesen pedig mindenki a saját földjét védi.- Elég jó ötletnek tűnik.-Nagyon is jó ötlet! Sőt! Nemcsak a birodalmat menti meg, meg a sokkal olcsóbban, sokkal több, és lelkesebb katonát szereztek. E mellett jócskán csökkentek a lázadások is.-Ez tényleg nagyon jó. És ki volt, aki mindezt kitalálta?-Erről még tartanak a viták, hogy tényleg egy ember találta ki, vagy fokozatosan alakult ki. Minden esetre Hérakleiosz császár az, akihez lehet kötni. De ő majd csak 50 év múlva fog megszületni. Jelenleg a birodalom éppen a legnagyobb kiterjedését élvezzi.

***

-Holnap megyünk el a Tuz-gölü mellett - mondta Kiraz.-Majd álljunk meg egy kicsit! Egy adag sót elteszek emlékébe. Mégiscsak ez volt az első utunk...-Persze. Ennyi belefér. - mondta Kiraz.-Köszö! Szóval Ankara.. Eljutottunk a phrügökhöz. De bizonyára nem ér véget a történet..-Így igaz. Jöttek a kimmerek, és leigázták a phrügöket. Majd pedig Lüdia foglalta el a területet. De ők már messze voltak. Jelentős nyomuk nem maradt. Utána a perzsák jöttek. Ők viszont már jobban figyeltek a tartományaikra, és a kereskedelmet is fontosnak tartották. Ekkor Ankara egy kisebb kereskedelmi központ lett. Ezzel pedig úgymond felkerült a térképre. Amikor Nagy Sándor eljött, hogy meghódítsa Anatóliát, akkor Ankarát is elfoglalta. Majd pedig ment tovább, ahogy az tette a többi várossal is. A halála után a birodalom széthullott. És bár a hadvezérek megpróbálták a birodalmat megtartani, és így Ankara a Szeleukida Birodalom része lett, valójában elég hamar elvesztették a várost. Anatólia 3 birodalomnak is a határa volt. De a belső területek felett igazándiból senki se uralkodott. Ekkor történt, hogy megjelentek a gallok.-A gallok?? Mármint Asterix meg Obelix? Hát ők mit kerestek itt? Velük volt a druida is?-A gallok valójában a keltákat jelentik, akik az időszámítás előtti 3. évszázadban Európa nagy részén éltek. A gall nevet a görögök adták nekik. De nemcsak Európában terjedtek el, hanem Anatóliában is. Itt, a középső részen, a 3 birodalom határán is letelepedtek. 4 nagyobb várost is alapítottak. Az ő birodalmukat hívták Galata-nak.-Mint a tornyot, Isztambulban?-Igen. Bár az eredeti Galata-torony nem az, amelyik a mi időkben látszik. De a név jól mutatja, hogy a gallok egy ideig Isztambulban is megtelepedtek, mielőtt tovább vonultak volna Anatóliába. És persze túlzás is lenne őket birodalomként emlegetni. Valójában nem voltak egységes állam. Hanem 4 törzs, 4 várossal kényelmesen elvolt abban a földrajzi lukban, míg mellettük a 3 nagy birodalom egymással harcolt.-Szerettem az Asterix és Obelix képregényeket, filmeket.. Vicces volt. Ahogy az is, hogy a faluban mindig egymást csépeltek.-Az az érdekes, hogy a

valóságban is ez történt. 3 város volt Anatólia közepén, és ők is folyamatosan egymással harcoltak. Majd amikor már Anatólia is kisebb birodalmakra bomlott, akkor már voltak mások is, akikkel harcolhattak. Később ebbe az ókori szappanoperába szálltak be a rómaiak is. Ők felhasználták a harcos népet. Hol Pergamon, hol pedig Pontos ellen. Persze az eredmény az lett, hogy végül mindegyik a Római Birodalom területe lett. Galatia egy külön provincia, megtartva a nevét. És nem csak azt! A kultúrájuk, és még a nyelvük is sokáig fennmaradt. Egy-két feljegyzés szerint még ma is, 526-ban is sokan beszélnek. Erre majd figyelj oda, ha Ankarába érünk! Lehet, hogy elcsípsz majd 1-2 ó angol szót!

***

-Nahát! Itt a sóstó! A Tuz-gölü! - lelkesedett Zoltán - mintha csak tegnap jártunk volna erre!-Pedig abszolút időben az több ezer éve volt! - mondta Kiraz - Relatívban pedig... mióta is bolyongunk az időben?-Öö... Az elején kellett volna egy füzetet hozni magunkkal, amin lehetne számolni... Fel is írom, hogy legközelebb mielőtt beleszok egy lukba és valami hülye időutazásba kezdek, vegyek füzetet és sok-sok ceruzát... De szerintem már legalább 1, talán 2 éve lehetünk úton.-Te jó ég!-Most, hogy így mondod... De idénéz! Találtam sót!-Zoltán! Te mindig tudod, mivel dobhatod fel a napomat!-Most mit tegyek? Itt mindent belep a só... Hol talállok itt neked rózsát?

***

-Figyelj! - kezdett bele Zoltán amikor még egyszer, utoljára megálltak Ankara előtt. - Ott a föld alatti városban az a harcias zöldsapkás azt mondta, hogy szerinte frank kémek vagyunk. Ezt hogy értette?-Ezen én is sokat gondolkoztam. - kezdett bele Kiraz - Itt túl sok a furcsaság... Tudod, kik a frankok?-Ők a franciák elődei, nem?-Igen. Úgy is mondhatjuk.-De hát ők jó messze vannak innen! Az ismert világ nyugati végén vannak. Mi meg a keletin!- Bármennyire is furcsa, mégis komoly kapcsolat van a kettő között. A Római Birodalom, az egységes Római Birodalom hatásai még 2000 év múlva ki kivehetőek. De kezdjük az elején! 395-ben Nagy Theodosius római császár a halálos ágyán ketté osztotta a birodalmát. A célja az volt, hogy a fiai ne harcoljanak egymással. De ez egy olyan döntés lett, ami még a 21. században is meghatározza Európát. Az elkövetkező időszakban a Theodosius császár által kijelölt határokat hallgatólagosan mindenki elfogadta. Tehát azáltal, hogy Bizánc magát Róma örökösének mondja, ami igaz, így ezen a címen jogot formálhatott a kelet-római területekre. Így pl. Balkánra. Vagy Egyiptomra. A birodalom bukása után ezt az örökséget az oszmánok, és az oroszok is maguknak vallják majd. E miatt gondolják azt a török szultánok, hogy a Balkánt jogosan foglalhatják el. Hasonlóan az oroszok is szeretnek erre hivatkozni. Persze náluk a nagy szláv egység, meg hasonlók is szerepet játszanak. Amikor Szulejmán elfoglalja Magyarországot, és Bécs ellen vonul, akkor azzal a hagyományos Nyugatrómai

területekre tör be. És ezt a hallgatólagos egyezményt sérti meg, ami már nem igazán tetszik a nyugatnak. Persze az egészbe beleszól még a vallás, meg sok minden más is. Ez csak egy adalék a politikai katyvaszhoz.-De én emlékszem valami olyasmire a térképeken, mintha Bizánc fél Olaszországot is magába foglalta volna...-Van ilyen időszak is! Nemsokára I. Jusztiinianusz elfoglalja egész Itáliát, Észak-Afrika egy részét, de még Spanyolországból is egy darabot a birodalomhoz csatol. Ez viszont a régi Római Birodalom újra-egyesítése címe alatt zajlik majd. Megfűszerezve egy kis hittérítéssel, meg ilyenekkel.. De a legtöbbször nem érdekelte a keleti oldalt, mi történik a nyugattal. Zénon császár pl. simán odaadta a gótoknak Itáliát, cserébe azért, hogy hagyja békén a keleti tartományokat.-Ööö.. Oké.. Tegyük fel, hogy értem... de még inkább nem értem, hogy akkor mit keresnek a frankok a képen? Ők nem a nyugati oldalon vannak?-A Nyugatrómai Birodalom bukása után elég nagy volt a felfordulás az Olasz-félszigeten. A frankok még az előtt kezdtek bele az országuk építésébe. És egy darabig békében voltak egymással. De egy idő után a frankok megunták, és római területeket is kezdtek foglalni. Ami azért hiába nyugatrómai, az itteniek mégiscsak úgy érezhették, hogy a testvérüket piszkálják. De a későbbi időszak még érdekesebb. Hiszen a frankok annyira megerősödnek, hogy magukat a Nyugatrómai Birodalom folytatásának tekintik. Innentől kezdve pedig Bizánc vetélytársa lesz. Nem mellesleg pedig Itália egy amolyan állandó harctér a kezdeti időszakban, hogy kié legyen Róma.-Aha. Értem. Bár nem tudom, hogy miért egy földalatti búvóhelyen akarna egy kém bármit is tenni, messze a birodalom fővárosától...-Zoltán. Mi azért mentünk oda, hogy segítsenek bejuttatni minket a császári palotába, Konstantinápolyba. Teljesen jogos az aggodalma. Ami engem jobban zavar, hogy a frankok még csak most kezdenek felemelkedni. Bizáncnak nem ők a fő ellenségeik. Jó, hogy magas vagy, és fehér... de inkább gótnak, vagy vandálnak kellett volna néznie téged...-Én, mint vandál! Ez tetszik! Hé! Mi van, ha ő is időutazó? Végül is a gép közelében vannak.-Hát... Ahhoz képest elég könnyen meg lehetett győzni... -Lehet, hogy ő is csak véletlenül lett az...-Most már nem fogjuk tőle megkérdezni... Otthagytuk Kappadókiában.

***

-Te Kiraz! Nézd! - mutatta Zoltán, amikor Ankara utcáit járták - Az ott nem Asterix meg Obelix?-Jaj, ne már, Zoltán! - válaszolt Kiraz - Azért, mert egy kis embernek van egy nagy kövér barátja, még nem lesznek képregényhősök...-De hát a kicsinek szárnyas sisakja van. A nagy meg... annak meg van egy kutyája!-De hát ettől még nem lesz senki se különleges! Gondolj inkább arra, ami nem egyezik! Látsz a nagynál egy hatalmas követ, amit mindenhova magával cipel?-Nem...igaz... De hosszú bajsza van!-Pffff. Majd akkor szólj, ha látod varázsitalt inni...-De hát ő nem ihat! Kiskorában beleesett a...-Én is tudom, Zoltán! De ez akkor is ostobaság! Megint azzal jössz majd, hogy egy könyvben vagyunk!-Szerintem inkább egy filmben...vagy inkább sorozatban. Vajon melyik nap megy a TV-ben? Remélem, nem kedden, mert akkor van a kosárlabda edzésem! Bár akkor majd letöltöm a torrentről...-Na jó Zoltán! Itt legyen elég! Menj balra, és ülj be valahova! Én addig elintézem a

továbbhaladásunkat. Majd este megkereslek. Addig lehetőleg ne beszélj senkivel. Pláne ne a két gallal!

***

-Sikerült elintézni az indulásunkat? - kérdezte aznap este Zoltán, amikor Kiraz megérkezett.-Igen. Elrendeztem az indulást...és az érkezést is Konstantinápolyba. - válaszolta - Holnapután indulunk. Aj mi ez itt!? - kérdezte, ahogy próbált leülni.-Jah, hogy ő?! Azt hiszem, Trufarix-nek hívják... de nem biztos. Már el is felejtettem... Legalább 1 órája már, hogy beesett az asztal alá.-Nem azt mondtam, hogy ne beszélj senkivel?-De hát olyan jó fejnek tűnt a lándzsájával, meg a hosszú bajzával. És a kockás ruhájával... Egyébként se beszélünk sokat. Csak versenyt ittunk. De elég hamar becsusszant az asztal alá.-De azért nem rendeztetek lándzsás bemutatót?-Áh, dehogy! Látod, még áll az épület.-Na jó. Találtál valami jó italt?-Igen. A helyi bor egészen jó. A sör viszont nem jött be.-Akkor én is bort választom...-Szóval holnapután indulunk... Remek! Holnap akkor megnézhetjük a várost!-Igen. Az jó lenne. Ma csak az ügyeinket intéztem.. Én is kíváncsi vagyok rá.-Nagyon meg fog változni?-Hajaj! Majdnem 6 millió ember fog itt élni!-Azt több, mint Magyarország fele.. - Ilyen kicsi ország vagytok?-Igen. De azért sokszor odacsaptunk a történelem folyamán! Hehehe! Haj! Azt hiszem, sokat ittam.. De nem baj. Azért tudok figyelni. Azt hiszem...-Ööö... Zoltán... Úgy nézel ki, mint aki mindjárt beesik az asztal alá. Zoltán! Most meg pont úgy nézel ki, mint aki beesett az asztal alá.

***

-Kösz, hogy tegnap hazavittél - mondta másnap Zoltán.-Áh, én csak egy kicsi lány vagy... De segített két bajszos ember. Egy kicsi, de erős, meg egy nagy kövér.-Na ne már! Asterix és Obelix vitt haza tegnap este?-Megkérdeztem őket, de nem ez a nevük. A kicsit Tudorixnek hívják, a nagyot meg Hasongixnek.-Azért egy selfiet csinálhattunk volna velük..-Ne félj! Megbeszéltem velük, hogy este együtt iszogatunk. Igazán jó fej mindkettő!-Ó! Mindjárt jobb lett a kedvem! És a fejfájás sem zavar. Lássuk is akkor ezt a várost! Mi is az a romhalmaz ott jobbra?-Az ott az Augustus-templom. Augustus császárnak köszönhető, hogy Galatia a Római Birodalom része lett. Ennek öröme építettek neki egy templomot.-De akkor miért van romokban?-Mert több száz éve a kereszténység az államvallás. Igazándiból az is kész szerencse, hogy nem rombolták le, nem alakították át! Ez a város a kereszténység egyik centruma mostanság. De nemcsak vallási központ, hanem katonailag és logisztikailag is. - Aha. Tehát ezért van itt ennyi raktárnak kinéző épület!-Igen. Ahogy mi is áthaladunk a városon, Anatólia sok terméke is. Szinte minden, ami nem hajóval megy. Még a selyemút egyik ága is.-Akkor itt bizonyára nagyon izgalmas lehet a piac. Majd délután nézzük be oda is. Akarok venni valami apróságot..emlékbe.-Oké. De most gyere! Menjünk erre! Errefele kell

lennie a várnak! A házak és utcák megváltozhatnak. De a hegyek azért csak megmaradnak.- De hogyhogy minden úgy megváltozik? Azt mondtad, hogy itt nyugi lesz még legalább 500 évig!-Igen. De utána meg majd 500 évig nagyon kellemetlen időszak következik.-Megjönnek a törökök?-Ők csak a sor végén.. És az igazság az, hogy pont velük lesz majd itt béke ismét. Többé kevésbé.. Megint 500 évig..-Ez az 500 egy mágikus szám lehet itt, Anatóliában.-Hmm.. Majd ha vége ennek az egésznek, és lesz időm, akkor utána nézek.. De addig is haladjunk szépen sorban! Most a Bizánci Birodalom idejében vagyunk. Annak nagyon sok külső és belső problémája van. De ezek semennyit, vagy csak nagyon kicsit érintették a belső területeket. Tényleg a római hódítás után egészen a szeldzsukok megérkezéséig, egy-két kivételtől eltekintve, 1000 éven át béke volt. Ezzel pedig a Bizánci Birodalom fontos kamrája volt. Mind élelmiszer, mind katonák szempontjából. Erről már sokat beszélünk... Csakhogy ezt a szeldzsukok is felismerték! Miután pedig a meggyengült Bizánci Birodalmon rést ütöttek, ők is Anatólia belső területeit használták fontos háttérországnak. Leginkább a további hódításoknak. De a szeldzsukok nem vették olyan komolyan a közigazgatás kiépítését. Miután egy területet meghódítottak, a katonák elvonultak. A területen pedig a kisebb törzsek azt csináltak, amit akartak. Itt pl. egy saját szultánság jött létre, ami formailag a szeldzsukokhoz tartozott, de lényegében független volt. Ezt leginkább Rúmi Szultánságnak hívták, mert a rómaiaktól elfoglalt területeket birtokolták. De volt több másik neve is, mint az Ikóniumi Szultánság. Ezzel pedig egy olyan terület alakult aki, ami folyamatosan csatázott a bizánciakkal, a kereszties hadjáratból ide tévedt európai seregekkel, és még a többi szeldzsuk törzsekkel is.-Jó nagy kavarási volt itt akkor! Vagyis lesz majd...-Bizony. Annyira, hogy a központi város is változott időnként.. De Ankara viszonylag távol volt a csatáktól. Így meg tudta őrizni a kiemelt régióközpont szerepét, és a szeldzsukok sok mindent építenek. Legközelebb a mongolok azok, akik elfoglalják a várost.-Őö... jó nagy buli lesz itt, ha még a mongolok is itt harcolnak...-Ezért és mennek le sokan a föld alá Kappadókiában... A harcok miatt a védelmi vonal épül egyre jobban. Az ankarai híres citadella is ebben az időszakban épül. A békés időszakban viszont tartományi fővárosként fejlődik egyre többet. Végül a törökök foglalják el a várost 1356-ban. Nem sokkal később újra központ lesz. De még egyszer, 1402-ben újra megjelennek a mongolok. A mongol Timur Lenk és az oszmán Bajazid szultán csatázik a város előtt. Az utóbbi veszít, akit a mongol vezér magával is visz, majd otthon egy kalitkába rak. Innentől kezdve már egy békés török város lesz Ankara. Leszámítva egy-két felkelést, amikor leég a fél város. De azok már apróságok az előző évszázadokhoz képest.-Juj! Ez a kalitkás dolog azért elég durva!-Hát igen... A történelem ritkán szép.

***

-Nos, tehát indulunk. - mondta Zoltán.-Igen. - mondta Kiraz - 10 nap múlva Konstantinápolyban leszünk.-Már alig várom! De azért tegnap jót mulattunk Asterixel és Obelixel!-Tudorix és Hasongix a nevük.-Igen, tudom. De ezeket a neveket csak te tudod megjegyezni... Nekem maradnak a képregényhősök! Ráadásul a nagy, milyen jól ismeri a

borokat!-Az igaz! A legjobból hoztam is egy adagot az útra!-Szuper! Akkor hajrá! Isztambul, azaz Konstantinápoly vár ránk!

FOLYTATÁS

2019-03-04

J-Várjál, várjál! Nem értem! - próbálta Zoltán valahogy átlátni a történelmet - Most akkor két Jusztoz van?-Dehogy is! - válaszolta Kiraz - Az egyik a Jusztinosz. Ő az idősebb. Ő a császár most, 526-ban. A másik pedig a Jusztinianosz. Aki az előbbi fogadott fia. Ő lesz jövőre a császár, és ezzel a Bizánci Birodalom legfontosabb és legnagyobb uralkodója. Ő építette az AyaSofya-t. Többek között. És az ő idejében éri el a birodalom a legnagyobb méretét. Ő az, aki végérvényesen összeveszett a pápával, ő űzte el a görög istenek is. Ő az, aki-Lassíts egy kicsit! Most eltekintek attól, hogy még mindig nem értem, hogy tudod ezeket a neveket megjegyezni... de mi a kettő között a különbség?-Az egyik a Jusztinosz, a másik pedig a Jusztinianosz. - próbálkozott Kiraz türelmesen. Majd amikor látta, hogy Zoltán még mindig nem érti, hozzátette - a másik név közepén van egy -nia- tag. És vigyázz rá, hogy ne kevered össze őket. Különben nagy bajba keveredhetünk!-Hát... hallottam furcsa történeteket, mikor egy betűt elrontottak.. De ha ilyen érzékenyek rá, akkor nem lehetett volna az egyiket Bélának, a másikat meg Gézának nevezni? Vagy mondjuk George és Steve? Vagy ha neked az jobb, akkor Ali és Musztafa..-Nem. A fontosak. És nekem nagyon is megfelel a Jusztinosz, és a Jusztinianosz.-Akkor nem lehetne legalább J1-nek, meg J2-nek hívni őket? Csak hogy ne keverjem össze őket...-Még csak az kéne! De ha az segít, akkor Jusztinosz születési neve Flavius, míg Jusztinianosz Petrus néven látta meg a napvilágot.-Ó! Köszönöm! Így már mindjárt jobb! Szóval Flavius és Petrus, a két jóbarát...öö.. mit is csináltak? Vándoroltak a naplemente irányába? Vagy nagy harcosok voltak? Esetleg ivócimborák?-Nem te!!! Ha lenne egy ásom, itt helyben elásnálak!! Az ismert világ legnagyobb birodalmának a császárai! Abban a korban, amikor Európa egy nagy sötét katyvasz!!

***

-Megpróbálom még egyszer! -próbálkozott ismét Kiraz néhány nap múlva, amikor végre megnyugodott. - Holnap megérkezünk Üsküdar-ba, a mostani nevén Scudari. Az már a Boszporusz partján fekszik, a mi időnkben a város közepe lesz. Szóval ez az utolsó lehetőségem, hogy elmagyarázzam. Neked is az utolsó, hogy megértsd!-Na jó... Öööö. - így Zoltán - Tehát akkor.. Volt,... azaz van ez a Jusz...izé... Flavius. Ő most a császár. Egy év múlva pedig Petrus ül fel a trónra, és újra megerősödik a birodalom. Sőt! Most lesz csak igazán nagy!-Nocsak! Mégiscsak emlékszel valamire!-Ó! Hát emlékszem én sok mindenre... Pl. hogy , aztán . Meg emlékszem, hogy , aki a férjét megitta, aki valójában a bátyja. Bár velem végül nem találkoztunk... talán jobb is. De még arra is emlékszem, hogy Hattuszaszban az oroszán kapu után jobbra kellett fordulni, hogy jó bort kapjunk! Szóval annyira nem vagyok elveszve. De azért továbbra is jobban örülnék, ha I 1.0-nak, meg I 2.0-nak hívnák az uralkodókat... Sokkal logikusabb lenne... De beérem a Flaviussal és a Petrussal. Ezek

legalább emberi nevek..-Jóvan-jóvan. Akkor megpróbálom egyszerűbben elmondani. 450 környékén járunk, a jövőbeli Szerbiában. Mint az évszámból láthatod, még áll a Nyugatrómai Birodalom. De attól még elég kemény az élet a Balkánon. Gyakoriak a fosztogató hadjáratok. Köztük Attiláék, meg a keleti gótok is gyakran betörnek a birodalomba. Ekkor volt, hogy Flavius, a később Jusztinosz két barátjával együtt felkerekedett, és Konstantinápolyba ment szerencsét próbálni.-Tehát egy szegény ember, aki később az ismert világ birodalmának a császára lesz! Ez azért elég jó sikertörténet!-Így igaz. A Bizánci meg a Római Birodalomban több hasonló is előfordult. Legtöbbször valaki sikeres hadvezér lett, majd császár.-No igen. Ha egy parancsnokot szeretnek a katonái, akkor azok követik bárhova. És ha megszokták, hogy a halálba is követik, akkor miért ne mennének utána a trónterembe is? Sok-sok jó katona, meg egy jó parancsnok, és máris van miért félnie a császárnak...-Így van! De tegyük hozzá még néhány fontos elemet! Bizánc nagyon jól tudott politikázni. Ez főleg a későbbi időszakban látszik, amikor Európában a barbár törzseket felváltják az országok, és királyok. De az emberek mindebből keveset éreztek. A határok messze voltak. Az olyanok pedig, mint a frankok, olaszok, még messzebb. Tehát az emberek igazándiból nem tudták, miként zajlik a külpolitika. De a belsőről sem igazán lehetett fogalmuk 1-2 esetet kivéve. Persze a nagyvárosokban már aktívabban politizáltak az emberek. De ezek meg bonyolultak voltak. Ami pedig a császárékkal zajlott, az egy másik világ volt. Összegezve a birodalom kormányzása vagy teljes misztikum volt, vagy nem volt túl népszerű a legtöbb esetben. Mindezzel szemben egy sikeres katona, aki legyőzi a betolakodó barbárokat, egy kézzelfogható hős volt. Ráadásul egy tényleg jó hadvezér értett a taktikához is, gyors felfogású, aki átlátja a helyzetet. Ezek miatt tényleg lehetett valaki akár császár is.-És ez a Flavius is így lett a birodalom vezetője?-A történetek szerint a régi császár, Anasztasziosz nem tudta eldönteni, ki legyen az örököse. Addig-addig gondolkozott, míg az emberek elunták a várakozást. Inkább valaki olyat választottak, aki gyorsan, és határozottan tud dönteni.-Ezért lett egy egy hadvezér a császár. Mert ő pont ilyen.-Igen. Pedig ő akkor nem is volt a közelben, hanem a keleti határt védte. Ekkor 65 éves volt. -Ez nem éppen az ideális időszak az uralkodás kezdetének... Jól gondolom?-Ezzel ő is tisztában volt. Nem is próbálkozott azzal, hogy majd ő egyedül megold minden problémát. Helyette tehetséges tanácsadókkal vette körül magát. Egyik közülük nem más volt, mint az unokaöccse, a későbbi Jusztinianosz. Őt most a te kedvedért Petrusnak fogunk hívni. -Ó! Köszönöm!-Szívesen. Egyébként az ő teljes neve Flavius Petrus Sabbatius. Tehát őt is hívhatnánk Flaviusnak...-Na jó.... Kész vagyok.. Akkor mégis, mit mondja, hogy ne keverjem őket össze, ne rontsam el, ne dobjanak be a Boszporuszba, meg ilyenek?-Próbálkozhatsz a őfelsége megszólítással!

***

-És ez az Iuszi..., izé... - próbálkozott Zoltán - Flavius.. Jó uralkodó volt?-Ő abban volt jó, hogy jól válogatta meg az embereit - magyarázta Kiraz - ahogyan egy jó hadvezérhez illik. Ezek közül is kiemelkedik az unokaöccse, és fogadott fia, Jusztinianosz. Azaz Petrus. És ő a

lényeg most!-Elég hosszú úton jutottunk el hozzá..-Pedig ez még a rövidebb út! A történelemben nincsenek egyszerű dolgok.. Minden több száz, vagy akár ezer évre nyúlik vissza!-Ezt minden alkalommal sikerül újra észrevennem..-Tehát Jusztinianosz, alias Petrus, is a tanácsadók között volt. Nem tudni, mikor hogyan, és mennyire tervszerűen de végül teljesen átvette az irányítást. Az ellenlábások hirtelen eltűntek, egyre nagyobb lett a befolyása, mígnem a császár halála előtt nem sokkal társcsászár lett.-Ez elég erős kezdés!-A továbbiakban még erősebb lesz. Úgy gondolta, hogy visszaállítja a Római Birodalmat. Ezt pedig egyrészt hódításokkal tette. Elfoglalta Itáliát, az Adria-tenger mindkét oldalát, és Spanyolország egy részét, és majdnem a teljes Észak-Afrikát. Kevés hiányzott, hogy az egész Földközi-tenger a birodalom része legyen. Keleten megerősítette a határt, visszaszorította a perzsákat, és ezzel újra felvirágozott a Selyemút. Mindeközben összeszedte a törvényeket, és újra rendezte őket. Úgymond rendet rakott. Ahol kellett, felújított. Majd sok törvényt hozott létre. Ezek között az egyik engedélyezte a házasságát Theodórával is.-De hát ő volt a világ ura! Nem azzal házasodik egy császár, akivel csak akar?-Ennek szigorú szabályai voltak. Theodóra bőven rangon aluli. Egy táncoslány. De nem szabad lebecsülni, mert nagyon ravasz. És hatalmas a befolyása. Jusztinianosz később társcsászárnővé emeli. -Egy katona unokaöccséből lett császár, és egy táncosból lett császárnő. Érdekes lehetett.-Nemsokára magad is láthatod... Minden esetre Theodóra nagyon jól tudja Jusztinianoszt irányítani. Ennek a jó oldala, hogy sok törvényt hoztak, ami kedvezett a nőknek. Az árnyoldala viszont, hogy egyházi szempontból nem egy oldalon álltak. E miatt Theodóra időnként keresztbe tett Jusztinianosznak. Ő meg a pápának. Nem mellékesen még Rómát is elfoglalja. Így ebben az időben nem lehet egyszerű, hogy vallási kérdésben ki mellé álljon az ember. De mindenképpen erősen ajánlott volt a görög isteneket, és szokásokat mellőzni. Jusztinianosz teljes egészében száműzte a hellenizmust.-De nem úgy van, hogy Bizáncban görögül beszélnek?-A hellenizmus és a görög nyelv nem ugyan az. Jusztinianosz új törvényeit mind görögül írták, holott az elődei még a latint használták. Jusztinianosz viszont nem tűrte a klasszikus görög vallást. De ahol ellentmondott az egyházzal, ott a tudományt és a művészet is tiltotta. Mindezek mellett a Bizánci Birodalmat nem lehetett görögnek nevezni. Persze a nagyvárosokban görög vagy görögösödött - úgynevezett hellenizált - emberek éltek. De alapvetően a birodalom nagyon soknemzetű volt. Láthattad, hogy eddig más-más nyelveken is beszéltünk..-Hmm... És.. szóval bevette Rómát... Meg mintha azt mondta volna, hogy az AyaSofya-t is ő építette.-Igen. Egy korábbi felkelés miatt, amiből azért bőségesen volt, a korábbi templom leégett. E helyett építteti fel a kor legnagyobb templomát. Más grandiózus építkezései is voltak. Ilyen pl. az Elsüllyedt Palota nevű hatalmas víztározó és még nagyon sok minden más is. Összegezve minden jól nézett ki: rendet rakott a törvények között, megújította és megerősítette a kereszténységet, megnövelte a birodalmat, hatalmas épületeket emelt. Minden megvolt, hogy úgy tűnjön, újra eljön a dicső Római Birodalom ideje.-Mi volt akkor a baj?-Mindez felemésztette a kincstárat. A gazdaságot nem sikerült rendbe tenni. Az új területek, habár valaha a Római Birodalomhoz tartoztak, mégse lettek hűségesek Bizánchoz. Hosszabb távon nem sikerült megtartani. Ráadásul nagyon sok pénzt vittek el. És még az ottani népekkel is sikerült összeveszni. Köztük pl. a frankokkal. És közben földrengések és járványok söpörtek végig az országon. Mondhatjuk azt is, hogy Jusztinianosz volt az utolsó császár, aki még a nagy birodalmat tudhatta magáénak. Egy

utolsó nagy lélegzetvétel, mielőtt elkezd süllyedni a történelem mocsarába.-De azért még bírta egy darabig! Meddig is?-Majdnem 1000 évig. Pontosan... 927 évig.-Azért az még így is szép kor!-Igen, az.-Meg elfoglalta Rómát! Az se kis dolog.-Hát... Igaz. Bár Róma ekkoriban nem volt egy nagy dolog. Sőt! Igazándiból Róma elég gyenge volt. Tudod, mi adott neki sok erőt?-Micsoda?-Az, hogy azt hirdette, hogy ő nem olyan, mint Bizánc. Amikor a keresztény egyház két részre szakadt, akkor Rómának rá kellett jönnie, hogy gyenge és kevesen vannak. Míg szemben Bizánc volt, a Római Birodalom minden vívmányával, gazdagságával, kultúrájával, addig az ő oldalán a barbár korszakból éppen csak kilábaló királyságok voltak. Így állandóan meg kellett mutatnia, hogy ő jobb ennél. És ez nagyon sokat erősített rajta.- Hú. Ebbe így még sose gondoltam bele... Bár az az igazság, hogy sok más részletbe se gondoltam bele sose... Viszont az 1000 évről valami eszembe jutott!-Micsoda?-Pont 1000 év múlva lesz az, amikor a rokonaid, a törökök megverik az én rokonaimat, a magyarokat Mohácsnál.-Ööö... de ugye nem akarsz e miatt velem megverekedni??-Áh, eszem ágában sincs! Arra gondoltam, hogy ha holnap beérünk Üsküdarba, akkor keresünk egy kocsmát. Én iszok a csata elvesztésének emlékére, te meg... a győzelmekre.. amolyan negatív évfordulót rendezünk. Mégiscsak. 1000 év, különleges. Még ha mínuszos is.-Ez jó ötlet! Benne vagyok!

***

-Boldog mínuszos évfordulót! - mondta Zoltán, miközben a korsóját a magasba emelte.- Boldog mínuszos évfordulót! - válaszolta Kiraz.-Na jó. Nem szeretem az ilyennel elrontani a bulizást... de hogy jutunk be holnap? Most már itt vagyunk a Boszporusz partján. És szép a kilátás. Klassz a palota is. Tényleg. Még azzal a fura lánccal is, ami előtte van a tengeren.-Az amolyan sorompó. Azzal szabályozzák a hajóforgalmat.-Aha. Nagyon baró ötlet! Annál jobb lesz áthajózni!-Igen. Én már nagyon várom. Én hetente többször hajóztam Európa és Ázsia között. Nagyon kíváncsi vagyok, milyen is ez a Bizánci időkben!-Hmm... Én még egyszer sem hajóztam át... De biztos jó lesz. Na de ott a kérdés! Hogy jutunk be a palotába?-Ezért mentünk Kappadókiába. Ott a zöldsapkások galamb postát küldtek az itteni szervezetnek. Azt mondták, keressük Alekszoszt, és majd ő bevisz a palotába. Már minden el van intézve!- Akkor jó! Nyugodtan iszom ma. Na, még egyszer! Boldog mínuszost!-Boldog mínuszost!

***

-Huh! Nem semmi út volt - állapította meg Zoltán másnap, miután átértek a túlpartra. - Hú de nagyon fáj a fejem...-Viszont a halak jól jártak veled! - nevetett Kiraz-Az biztos! Tegnap én ünnepeltem... ma meg ők. Remélem, holnap meg az ő fejük fog fájni! Na, keressük meg ezt az Alekszoszt!

***

-Alekszosz? - mondta egy zöld sapkás ember - Hónapok óta nem láttam. Úgy tudom, Egyiptomba ment.-Ó jaj! - búslakodott Kiraz - De hát Kappadókiában azt mondták nekünk, hogy ő tud bevinni minket a palotába.-Sajnálom, de akkor sincs itt... Ott biztosan rosszul tudták.-Hajaj! Azt hiszem, tényleg hazatértem..- sóhajtott Kiraz - És nincs más, aki be tudna minket vinni?-Nincs. Egyedül Alekszosznak vannak kapcsolatai a bentiekkel. De róla meg nincs hír. Ha engem kérdezel, megszökött egy lánnyal! -És mondja csak! - lépett közbe Zoltán is, bár a fél szeme még csukva volt - Merre van az a palota?-Nem idevalósi a fiú, ugye? - nézett a zöld sapkás Kirazra.-Nem igazán.. - válaszolta a lány. - Egy másik bolygóról jött!-Tényleg?-Nem látszik? Nézd meg, milyen magas! A Mars bolygóról jött. Ott kisebb a gravitáció. Attól nőtt ilyen nagyra. Meg azért vörös a feje is.-A micsoda kisebb??-Áh, nem érdekes... Köszí a segítséget. Én tudom, merre van a palota.

***

-Mit akarsz csinálni? - kérdezte Kiraz a palota kapujában.-Hát amit eddig... - válaszolta Zoltán. - Bekopogni.-Ne már, Zoltán! Ez mégiscsak a birodalom székhelye. Nem lehet csak úgy kopogni.-Miért? Ajtó van. Különben is, egyszer már bevált. - mondta Zoltán, majd jó hangosan kiáltott, miközben erőteljesen felébresztette az ajtót - Hé! Nyissák ki a kaput!-Ki vagy te? - kérdezte valaki a kémlelőnyílás másik felén.-Hát én, Zoltán!-Szultán?-Igen, a szultán! Nektek van sajtburgeretek?-Micsodánk???-Sajtburgeretek!-Az meg mi?-A francba... Ezek sem ismerik... - mérgelődött Zoltán. Majd felkiáltott - Ez egy titkos varázsszer!-Még sose hallottunk róla...-Engedjétek be, és megmutatom!

FOLYTATÁS

2019-03-11

-Hé! Innen tök jó a kilátás! - mondta Zoltán a várfalon állva. - Az ott Ázsia... És akkor az ott Üsküdar... Mi is a mostani neve?-Chryopolis vagy Scudari - válaszolta Kiraz, szintén a várfalon állva. - Meg kellett volna kérdezni, amíg ott vagyunk..-Hát igen... Az ember azt hinné, tapasztalt időutazók vagyunk.. De aztán valamit megint elrontunk. És figyelj Kiraz! Az a másik városka micsoda?-Az? Kadiköy. Mostani nevén Khalkédón.... De több komolyságot, Zoltán! Én nem akarok innen leesni!-Jó. Azt mondjuk én sem szeretném...-Mégis a te ötleted volt, hogy eladd nekik a sajtburger receptjét! -Honnan tudhattam volna, hogy ettől annyira kiborulnak, hogy mindjárt be is hajítanak minket a Boszporuszba... Tényleg! Annak nincsen valami ókori neve?-Ez az eredeti ókori neve... De most hagyjuk a történelmet! Koncentráljunk a problémánkra!-De pont a történelem a problémánk!-Te vagy a problémánk! Ha nem ész nélkül mész a kapunak, hanem előtt információkat gyűjtesz, akkor megtudjuk, hogy a császár vegetáriánus...-Ki a fene gondolta, hogy egy katona, egy hadvezér is lehet vegetáriánus?? Azt hittem, hogy örülni fog neki...-Öreg korára az ember megváltozik...-Hát jó... öööö... és most?-Mit és most??-Hát.. Mit csinálunk?-Várunk. Aztán majd ledobnak minket a mélybe.-Mire várunk?-Jaj te. Az utolsó perceimet pont egy ilyen tökfilkóval kell töltenem?? Hát a császárt várjuk!-És ő ilyen lassú?-Ő már 73 éves!!Nem egy futóbajnok.. Eltart egy darabig míg ideér... Ő is látni akarja, amikor repülünk.-Hmm... van egy ötletem!-Ne már! Áh, úgyis mindegy.. Mi lehet még ennél is rosszabb??-Öööö... latinul, vagy görögül beszélnek?-Mindkettő. De azt hiszem a görögnek jobban örülnének..-Az jó, mert az jobban megy! - lelkesedett Zoltán. Majd görögül odaszólt a mellette lévő katonának. - Bocsánat! Kimehetnék...a... mellékhelyiségbe? Mindjárt visszajövök! Becs szó!-Zoltán! - kiáltott Kiraz.-Nem! - mondta az őr röviden.-A francba! - búslakodott Zoltán.

***

-Mikor ér már ide? - kérdezte Zoltán.-Most meg mit türelmetlenkedsz? - Kérdezte Kiraz.- Kezd begörcsölni a lábam... Meg a szél is fúj-Ne légy már ilyen finnyás! Mindjárt repülünk. Utána meg... már úgyis mindegy lesz..-Ez így akkor sem mehet tovább!-Hát... Sokáig nem is fog..-Na jó. - adta meg magát Zoltán. - Ideje, hogy kiszabaduljunk innen.-Nem rossz ötlet. Csak éppen hogyan??-Jó, hát a sajtburger receptje nem jött össze. De biztos van más, amit mi tudunk, ők meg nem. Valamit, amit el lehet nekik adni. Cserébe minket meg nem löknek le a falról.-Mire gondolsz?-Nem tudom... Te vagy a történész. Tele vagy hasznos információval.- Lássuk csak... Mi lehet nekik fontos... Elmondhatnám nekik, hogy ne engedjék be a keresztéseket a városba 1204-ben. Ne bízzanak bennük!-Az túl messze van! Egyébként is te mondtad, hogy egy ilyen megváltoztatná a történelmet.-Igazad van.. Nem lenne jó, ha már a 21. században is lenne Bizánci Birodalom. Hmm.. mi lehetne jó? Mi lehetne...-Mond meg a

császárnak, hogy hamarosan jobb létre szenderül, és az unokaöccse lesz az örökös. Meg ilyenek.-Megörültél? Egy öregembernek ez milyen jóslat?? Rádásul támadásnak veheti.. Még az is lehet, hogy nem is Jusztinianoszt akarja utódjául, és pont ezért kivégzi. Ennél valami jobb kell..-Akkor...akkor... a francba! Én nem tudok semmit! Erről nem tanultunk semmit a történelem órákon...-Megvan!-Igen?-Görögtűz!-Görögtűz?-Igen! A bizánciak titkos fegyvere! A birodalom flottája híresen erős. Legyőzhetetlen. De mindez semmi a görögtűzhöz képest! Hiszen az nemhogy nem alszik el a víztől, hanem csak erősebb lesz. Félelmetes fegyver! Bizánc számos csatát ezzel nyer meg.-Hmm.. Ez jól hangzik... De ha ez a bizánciak csodafegyvere, akkor azt jelenti, hogy már ismerik. Mit segít ez rajtunk?-Az egészet óriási titok övezi. Hiszen ha kiderül, elveszik ez a hatalmas előny. A AyaSofya-ban még egy bronztábla is lesz, ami leírja, miként kell elégetni a kereszténység azon ellenségét, aki receptet elárulja. De pont e miatt alig tudunk róla valamit. Csak annyit, hogy volt egy recept. Egy nagyon régi. Ami bár működött, de túl macerás volt. De aztán valamikor a 6-7. században jött egy vegyész. Ki tudja, honnan... És adott egy sokkal jobb receptet. Sőt! Még tovább is fejlesztették! Olyat építettek, mint egy lángszóró. Meg ilyeneket..-Hmm.. És most pont a 6. században vagyunk...-Igen. Csak egy probléma van.-Mi az?-Én nem tudom a receptet. Sose szerettem a kémiát.-Ó, az nem probléma! Én ismerem. Egyszer-kétszer én is kotyvasztottam. Mindig is örült professzor akartam lenni, ha felnövök. Tudod, olyan, aki a világalomra törik. De aztán azt mondták, a kémiának nincs jövője, így lettem informatikus.-És meg tudnád csinálni? - lelkenedett Kiraz.-Persze! Sima ügy!-Mármint középkori körülmények között?-Jaja. Akár kint az erdőben is! Ez elég könnyű recept.-Az jó! Akkor innentől átveszem, és beszélek a császárral. Úgyis megjött.-Na végre! Már teljesen elgémberedett mindenem.

***

-Ezt megúsztuk! - Örvendezett Kiraz. - Egy darabig... Most minden tőled függ!-Sima ügy! - mondta Zoltán - De tényleg! Estére már meg is lesz! Lássuk csak! Kell hozzá valamilyen gyanta... petróleum, vagy nafta.. Melyik létezik most?-Petróleum van a Fekete-tenger mentén bőségesen. Meg Szíriában is.-Oké, akkor ez megvan... Kell valami sűrítéshez...valami gyanta, zsír, ilyesmi..-Ezt még a konyháról is tudunk szerezni!-Szuper! Akkor jöhet a kalcium-oxid. -Öööö??-Égetett mész! De legalább mészke. Ilyen biztosan van! Sima kő! Max elbontjuk a palota egyik falát.-Ja, jó. Akkor ez is megvan.. Más?-Lássuk csak... Salétrom.. az könnyű. Még egy kis kén, szén, tömjén.... Jah, és a legfontosabbat majdnem elfelejtettem! Vörösbort!-Vörösbort? -nézett Kiraz nagy szemekkel.-Ja, ja. Abból a kell a legtöbb. -Tényleg vörösbortból áll a görögtűz??-Dehogy is! Az nekem kell, hogy jobban menjen a kotyvasztás!

***

-Nos... -próbálkozott Kiraz - Ez... hogy is mondjam... tényleg látványos volt.-Szabadon engedett minket a császár. Vagy nem? - mondta Zoltán.-Igen... De.. Szerintem nem kellett volna 5 hajót is felgyújtatnod.. Sőt! Egészen biztos vagyok, hogy a császár akkor is megértette volna, ha egyetlen hajót sem gyújtasz fel. Hanem csak egyszerűen csak az üres tengeren tartasz bemutatót. Esetleg 1-2 csónakot oda lehetett volna küldeni.. De hogy mindjárt a kikötő közepén próbálkozol! Nem sokon múlt, hogy a lángok a császár új hajóját is elérjék.. Ha így lett volna, most újra ott állnánk a várfalon..-De szerencsére nem állunk ott... És a császár teljesen le lett nyűgözve! Ráadásul vicces is volt!-Ennek ellenére megtiltom, hogy kotyvasztás közben borozgassál! Ez valahol mégiscsak munka most már. A császár udvari vegyésze lettél-Igenis, Anya! Hé! Ne vágd hozzám azt a lombikot! Az ilyen nagyon drága!

***

-Hm? - kérdezte Zoltán sokatmondóan?-Mit? - válaszolt Kiraz még inkább sokatmondóan.- És most?-Mit és most?-Hét tudod... Most így itt sétálgatunk az 1500 évvel korábbi Isztambulban.. akarom mondani Konstantinápolyban...és...-És?-Ööö... hogyan tovább?-Hát... a szokásos... Megkeressük a gépet, feltöltjük, és megyünk tovább. Szerintem már eleget voltunk ebben az évben.-És van ötleted, merre lehet?-Az az igazság, hogy arra sincs sok ötletem, hogy mi hol lehetünk...Áh! Ez a hely jó lesz! Gyere, üljünk be, és beszéljük meg!-Az ilyen beülős dolgokban mindig benne vagyok!-Csak vigyázz, ne egy skorpió-fészekbe ülj be egyszer!

***

-Na jó. - kezdett bele Kiraz - Kezdjük az elején.-Szokás szerint... - bólintott Zoltán.-Igen. Szokás szerint...-Tehát. Amennyire visszafele látunk az időben, abból az derül ki, hogy Bizánc, Konstantinápoly, Isztambul...bármilyen is legyen az aktuális neve, mindig is lakott volt. De olyan különösebb jelentősége nem volt. Persze, világ-végi apró falunak sem lehetett nevezni. A görög város, amit Búzasz alapított, és akiről a nevét is kapta, nagyon is virágzó életet élt. Sőt! A túlparton lévő Khalkédón várossal kiváló szövetségben voltak: pl. ugyan azt a pénzt használták, összehangolták a boszporuszi vámokat, meg ilyenek. De összességében...nos... a történelem nem itt zajlott. Aki erre járt, azt leigázta, elfoglalta, felszabadította, vagy ha úgy alakult, akkor felgyújtotta. Esetleg újra építette.-Mígnem Nagy Konstantin erre járt, megtetszett neki a város, és azt mondta, hogy Megveszem, és ide építetek egy kunyhót! Ez császári léptékben ugye palotát jelentett..-A túloldalt, Chryopolis, azaz Üsküdar mellett Licinius ellen csatázott. És akkor figyelt fel erre a helyre. Ez 324-ben volt. 330-ban költözött át a császár, és ekkor tartottak egy hatalmas, 40 napig tartó ünnepséget.- Hát igen... A rómaiak tudtak bulizni! Na de 6 év a költözés! Biztos a papírok, a banki hitel,

találni egy jó fuvarozót, stb...-Azért ha belegondolsz, a kor legnagyobb birodalmának az adminisztrációs központját kellett ide áthozni. Ez még a mi időkben is elég bonyolult feladat lenne.. Kellene egy lakhely a császárnak, az intézőknek.. Kellene a hivatalok, meg ilyenek..-Gondolom, csak a pecsétek egy külön hajót tettek ki!-Na igen! Képzeld el, mennyi feljegyzést kellett átvinni! És lehetőleg biztonságosan. Nem lett volna jó, ha az egyik provincia összes anyag elsüllyed egy viharban..-Azt hiszem, ha mindezt tényleg végiggondolnám, erős fejfájásom lenne. Ügyesek voltak, hogy megcsinálták. Viva Új Róma! - mondta Zoltán, és felhajtotta a borát.-Konstantin előtt a város kerülete 8 km lehetett. Ez nemsokára megháromszorozódott!-Hát igen.. A sok papír, meg az adminisztrátor.. Vajon mit mondtak a helyiek, hogy kétszer annyi bürokrata lett, mint ahány lakos volt korábban? -Csak a város kerülete háromszorozódott. A lakosság rövid időn belül megtízszereződött!! De ez eleve egy kereskedő város volt. Nem egy hegyi kis falu. Akik itt laktak, bizonyára úgy érezték, hogy sokkal hirtelen nagyon-nagyon sok ügyfelük lett. Meg persze vetélytársuk is.- Hát... Nem semmi!-Bizony! Nos, a város alapjait Nagy Konstantin császár tette le. Ő helyezte el a palotát, a vásárt, a kikötőt, stb... Ebből a 21. századra elég kevés marad meg. Csak gondold bele, hogy ez a város még 1000 évig lesz a Bizánci Birodalom fővárosa! Persze, hogy mindegyik császár akar valami maradandót. Amit esetleg valamelyik másik császár épülete, szobra, oszlopa helyére tesz.. Így megmaradt a Konstantin oszlopa, meg a Hippodrom. Érdekes, hogy több lázadás, polgárháború is ott tört ki, de mégis inkább a templomok lettek felgyújtva..-Talán mert a Hippodrom leginkább kőből van. Kevés benne az éghető. Meg azt talán kevésbé utálták, mint a templomokat...-Talán... Szóval Konstantintól kevés dolog maradt fent. Az utódaitól is egy-két dolog látható majd a távoli jövőben: I. Theodosiustól egy oszlop, Valens császártól egy vízvezeték, II. Theodosius pedig a falrendszert építette újjá. Ezzel bőségesen kibővítette Konstantinápoly területét, megadva annak az állandó méretét a következő majdnem kétezer évre. Ide mindenképpen szeretnék elmenni, mert az Arany Kapu, híresen szépen néz ki!-Oké. Én benne vagyok! Egyenlőre úgyszincs sok dolgunk. Bár majd néha-néha valamivel elő kell rukkolnom a császárnak..-Nagyjából 1 évünk van, míg Jusztinianosz átveszi a trónt. Addigra jobb lenne, ha már nem lennénk itt. De minél hamarabb tovább megyünk, annál jobb.-Csak legyen meg a gép végre!-Igen... Folytatom. Tehát az, amit most látunk, egy olyan Konstantinápoly, ami nagyon megváltozik a következő 1500 évben. De már 10 év múlva is teljesen más lesz! Barátunk, Jusztinianosz szinte az összes templomot átépítteti. Kezdvé a Kis Hagia Szophiának is nevezett Szent Sergius és Bacchus Templommal. De ekkor épül a Hagia Irene is. És persze a legfontosabb a nagy, igazi Hagia Szophia. Vagy ahogy mi nevezzük, AyaSofya. -Tehát amiket majd látunk a mi korunkban, azok az elkövetkező 10 évben épülnek meg?-Áh, dehogy is! A templomok nagyon nagy része igen. De azok szinte egytől egyig dzsámik lesznek. Nagyon sok épület meg még kész sincs. A Galata-torony sehol sincs, a Kislány-torony csak egy vízi sziklára épült fakunyhó, stb...stb.. Aztán a 8. században lesz az első képrombolás, a 9.-ben a második. Ez is alaposan átalakítja majd a templomok belsejét. Igaz, legalább a falak a helyükön maradnak... Nem úgy, mint 1204-ben, amikor a keresztések nagyon sok mindent lerombolnak, és elvisznek. Azok után újra fel kell majd építeni a várost. Tehát megint új házak jelennek meg. Sok olasz stílus alapján, mint pl. a Galata-torony.-Mennyi változás!- Igen. És ez még csak az elkövetkező 800 év. Utána az oszmánok elfoglalják a várost, és

mintha csak valami kincsesládát találnának, átnézik, átválogatják: ez kell, ez marad, ez nem kell, ez nem marad. A templomokat mecsetté alakítják. A Hippodromot nem használják, így azt elhanyagolják. Szépen-lassan feledésbe merül, a köveit elhordják. Igaz, ez a folyamat már a keresztések után elkezdődik... A régi bizánci palotát felváltja a török. Míg a bizánciak magukat Róma örökösének tekintik, a város inkább nyugat orientált. Azon felén van fő kikötő, a palota, stb.. Az oszmánoknál viszont ez az oldal az állandó ellenséget, veszélyforrást jelenti majd. A palota befelé, Anatólia felé néz. A fő kikötő is inkább a jól védhető Aranyszarv-öbölben lesz... Aztán persze a város kinövi a falat, és 5.000 km²-nyi területet foglal el... Hát.. Nagy Konstantin igencsak nézne, ha látná, amint az Új Rómájában húszmillió ember lakik..-Mintha kicsit szomorú lennél..-Áh, a történelem súlya nyomaszt egy kicsit. Ha megittad a bort, gyere! Megkeressük a kikötőt! Azt talán még megtaláljuk!-A tenger csak nem megy odébb 1500 év alatt!-Ebbe ne légy olyan biztos! A modern Isztambulban nagyon sok olyan földterület van, amit valaha tenger volt, csak feltöltötték.

***

-Még sose láttam ennyi hajót! - ámuldozott Zoltán. - Pedig nem is olyan rég... ööö 400 éve... hajóztuk körbe a birodalmat.-Azóta sok minden változott - felelte Kiraz-Tudom...tudom... ne is kezdj bele! Lassan minden reggel úgy ébrednek, hogy a világ nagyot változott... Na de most tényleg látom, hogy a hajók nagyobbak, többen is vannak. És főleg... na hát emberből meg aztán tényleg nagyon sok van itt!-Emlékszel? Azt mondtam, hogy a lakosság megtízszereződött.-Ó, te jó ég! És mindenki itt van!-Dehogya is! Ez egy csak része! Egyébként azóta eltelt 200 év. Mostanra bő félmillió ember lakhat a városban.-Hát... Nem tudom, itt mennyien vannak... de nekem nagyon soknak tűnik...-Úgy nézd meg, hogy most van a birodalom a csúcson. Nemsokára, Jusztinianosz után kezdődik az összeomlás. Ami egyúttal a lakosság csökkenésével fog járni. 100 év múlva már kevesebb, mint fele ennyi ember lesz itt. És 1-2 felvirágzástól eltekintve folytatódik a lassú csökkenés. Mire az oszmánok megérkeznek, alig 45.000 ember fog a városban lakni.. A mostani félmillió lakosságot majd csak 1000 év múlva éri el újra... Na gyere! Átmegyünk a fórumra! Ott láthatsz még több embert!-De én nem akarok még több embert látni!-Gyere már!-Áh, mindegy... Remélem, a következő utunk valamelyik sivatagban lesz!

***

-Kiraz! Vegyünk olívbogyót! - lelkesedett Zoltán - Szeretnék hazavinni a... zöldből, a feketéből, meg abból...a...nem tudom milyenből is.-Az ott retek - mondta a kérdező - de biztos, hogy most akarsz élelmiszert vásárolni? Még 1500 évünk van vissza! Nemhogy kicsírázik, mire hazaérsz, hanem kinő belőle egy fa, abból több mag lesz, azokból is fa lesz, és...és a végén egy egész erdő lesz, mire hazaérsz!-Hmm.. Jó ötlet, tényleg kellene

csinálnunk egy erdőt! Na jó. Olíva bogyót ne vegyünk. De valami tartóssat. Olyat, ami idővel értékes lesz, de azért nem túl feltűnő. Elrejtjük valahova a gép közelébe, és majd 1500 év múlva előszedjük. Lesz egy kis pénzünk.-Nem rossz ötlet! Már csak a gépet kellene megtalálni.-Ezen gondolkoztam... szerintem nagyon is tudjuk, hol van a gép.-Hol??-Pontosan ott, ahol majd 1500 év múlva is lesz. Azt mondtad, minden fontos esemény most már Isztambulban zajlik. Tehát most már itt kell lennie. És itt is fog maradni a következő 15 században.-Hát... Azért nem minden Isztambulban fog zajlani.. Sőt! De azt hiszem, egy próbát megér.-Oké!-De előbb gyere, nézzünk körbe még egy kicsit! Ilyen Konstantinápolyt úgyse látunk többet!-Igazad van! Meg úgyse sietünk sehova!

***

-Tehát ez a nagy fal? Jó vastagnak látszik! - állapította meg Zoltán a nagy megállapító-Az is! - válaszolta Kiraz - Ezen a részen 6 m vastag, és 12 m magas. A második sor 2 m vastag, és 9 m magas. Míg a maradik sor, a vizesárok 20 m széles, és 10 m mély. Ehhez tartozik még egy 1.5 magas falsor. És még ott van a 96 torony.-Nem semmi erődtmény! Gondolod, hogy reggel körbe tudnám futni?-Hát... Ahhoz az egész várost kellene körbefutnod, ami olyan 20 km lehet... De ebből csak 6 km a szárazföldi fal. A többi a tengerparton megy. Inkább úsznod kellene, mint futnod.-Akkor inkább kihagyom..-Jobb is. A végén még elüt egy hajó! Na gyere, nézzük meg az Aranykaput is!

***

-Tehát ez a ... - kezdett bele Zoltán-A birodalom kapuja - segített neki Kiraz - Az Aranykapu. Vagy ahogy ők hívják: Porta Aurea.-Au... az arany vegyjele - gondolkozott Zoltán - És ez vezet..-Hadrianopolisba. A mi időnkben Edirnének hívják. Ez a szárazföldi út, ami összeköti a Bizánci Birodalmat Európával. Jelenleg a nyugati tartományokkal.-Tehát ezen akár haza is mehetnék! De vajon mennyi ideig tartana?-Nem tudom... Elég hosszú az út.. Talán 2 hónap?- 2 hónap!??-De én a helyedben nem próbálnám. Ha átléped a birodalom határát, az már nem lesz biztonságos. Egy csomó barbár törzs él arrafelé mostanában.-Hát.. Az én barbár törzsem majd csak 400 év múlva érkezik meg.. De ez a kapu tényleg jól néz ki! Miből van?- Tiszta márvány! Még az elefánt szobrok is a tetején.-Gondolom, ebből sem marad sok...-Az elefántok idővel elmászkálnak..A falat viszont megerősítik. Az oszmánok még egy erődöt is ideépítenek. Így aki átlép a falon, még nem a városba jut be, hanem egy fallal körülvett térbe. Mint egy börtön, olyan. Később valóban az lesz, egy börtön. 7 bástyája lesz, így Héttoronynak hívják.-Héttorony? És börtön? Nahát! Egy csomó magyar lesz ide bezárva! Talán hagyhatnék nekik valami üzenetet...-Mire gondoltál? Mondjuk Kitartás! vagy ilyesmi?-Hát.. Ha jól emlékszem, akkor végül mindegyiket lefejezték... A Kitartás nem lenne a legjobb.. Azt meg mégse írhatom, hogy Ne veszítsétek el a fejeteket!

***

-Találtál valamit? - kérdezte Zoltán napok múlva-Nem. Semmit.. - válaszolta Kiraz - Már mindenhol néztem... Már persze azokon a helyeken, ahova be tudunk jutni.-Biztos, hogy jó helyen keresed?-Nem! Egyáltalán nem. Semmi tájékozási pontom nincs. Igazándiból arra sem emlékszem, hogy a jövőben hol lesz pontosan. Most meg.. minden annyira más...-Sajnos én is csak úgy beleestem... Én se tudom, merre lehet.. Biztos, hogy a palotában van? Nem lehet, hogy megint kint van valamelyik ház pincéjében?-Bármilyen lehet. De a 21 században ott találtuk, ahol a palota állt. Ebbe biztos vagyok. De hatalmas ez az épület.-Talán az a rész még nem épült meg.. És addig a gép máshol rejtőzik...-Nem tudom... És te mit csinálsz?-A császárnak dolgozom... Kifejlesztettem egy olyan görögtüzet, amit hajóra lehet rakni. Amolyan korabeli lángszórót. Van egy pumpa, amivel lehet az anyagot kilőni. Van egy tartály, ami alá betettem egy kis tüzet, hogy könnyebb legyen meggyújtani. Ezt persze vassal körbevettük, hogy azért ne gyulladjon ki a hajó. Majd van egy cső. Ezzel lehet a folyadékot kilőni valamelyik irányba. Szerencsére jól úszik a vízen, így előre is ki lehet önteni. De tettem egy kisebb fáklyát is, amivel már kilövéskor meg lehet gyújtani. Ez igazán látványos volt!-A császár elégedett?-Igen. Nagyon is! Most ennek egy kisebb verziójával kísérletezem. Ami hordozható, hogy ne csak a tengeren lehessen használni. Bár szerintem nem jó ötlet az erdőt felgyújtani, de úgy tűnik, a bizánciak örülnek lángoknak. Teljesen odáig vannak érte!- És hogy haladsz vele?-Ez egyelőre nem megy. Vagy túl nehéz, vagy felrobban... Éppen kész vagyok egy újabb változattal. Mindjárt ki is próbálhatjuk.-Itt??? A szobában?-Miért is ne? A többi is itt robbant fel - mutatott Zoltán a szoba jellegzetes faltáira...-Nem lenne jobb inkább a szabadban?-Nem, mert titokban kell tartani. De ne aggódj. Két szobával odébb megyünk, onnan irányítjuk. Ott már biztonságban leszünk.-Biztos?-Tuti! Bíz bennem!-Hát jó!

***

-Szóval így bízzak benned??!! - kérdezte Kiraz mérgesen, amikor már úgy érezte, hogy végre visszakapta a hallását.-Túléltek, nem? - válaszolta Zoltán. - A ruháink sem szakadtak el. Még csak nem is repültünk! Csak felborított a lökéshullám.-Meg az a néhány kő, ami erre repült!! Jó, hogy két szobával mentünk odébb! Mindkettő eltűnt!!-Jó. De mi még itt vagyunk..-A másik irányba is eltűntek a falak! Te Zoltán! Jó, hogy nem robbantottad fel az egész palotát!-Áh, van ezer évük, hogy újjá építsék! Figyelj Kiraz! Ott arra! Van valami!-Mi az?-Nem látom.. Várjuk meg, míg elalszik a tűz, és akkor megnézzük.-Hozok vizet, és eloltjuk.-Ne! A víztől csak rosszabb lesz! Tudod, görögtűz...égő olaj, meg ilyenek..-Hát jó.. Akkor várjunk.

***

-És most? - kérdezte Zoltán-Mindig ez az És most? ... -mérgeződött Kiraz - miért mindig én tudjam, mi fog történni?-Mert tényleg te tudod, mi fog történni. Nem mellesleg, te vagy a főnök.-Tényleg? Még észre se vettem.. Na mindegy. Mit csinálunk most? Hát. A gép megvan. Ott volt két szobával a laborod mellett. Elindult a töltés is. A császár sem akar kivégeztetni minket.... Hmm.. Szerintem akkor dőljünk hátra, és kicsit élvezzük, hogy nyugi van!-Jó ötlet! De..-Igen?-Ha nyugi van, az nem jó jel?-Neeem? Miért?-Mert a könyvekben ilyenkor szokott jönni a fordulat. Amikor minden elromlik.-Jaj, Zoltán! Nem egy sci-fiben vagyunk!

FOLYTATÁS

2019-03-18

-Hát... Itt semmi sem változott - fedezte fel Zoltán, a tények nagy felfedezője - Egyáltalán működött a gép?-Dehogya is nem! - mondta Kiraz - Nézd! Más színű függöny! Azért elvárható, hogy 94 év alatt kicserélik.-Én semmi különbséget nem látok...-Nézd meg alaposabban! Eddig halvány-közepes-sötét-kékes-vöröses-lilás bíbor volt, most pedig sötét-közepes-halvány-lilás-vöröses-kékes bíbor.-Hát... én még mindig semmi különbséget nem látok... de várjál csak! Mit is mondtál?? Hány évet mentünk??-94-t. Most 620-ban vagyunk.-Csaak? Azt hittem, 1-2 ugrás, és már otthon is vagyunk... -mondta Zoltán szomorúan.-Igen jó lenne... De van egy kis feladatunk itt.-Ajaj... Mit kellene csinálnunk? Csak nem a világot fogjuk megmenteni?-Mondhatjuk úgy is.. Bár elég lesz csak az ismert világot..meg Európát..meg a kereszténységet.. és persze a Bizánci birodalmat.-Ah, csak ennyi? És mit csinálunk délután?

***

-Kiraz! - kezdett bele Zoltán. - Elmondanád, mit történik itt? Miért szálltunk ki az időből ilyen hamar?-Nem. - fogta rövidre Kiraz - Most nem. Majd később.-Na de miért?-Zoltán! A bizánci császár palotájában vagyunk. Egy olyan időben, amikor nem ismer minket senkit. Mégis, szerinted mit fognak csinálni velünk, ha megtalálnak?-Kiállítanak minket a városfalra, és lelöknek a Boszporuszba?-Hogy találd ki?? Gyere, erre!-Na jó. De ha ez ilyen veszélyes, akkor miért nem érkezhettünk meg egy közeli erdőben, ahogy azt már többször csináltuk?-Mert nem biztonságos. Bármikor belefuthatunk egy kisebb bolgár, vagy avar fosztogató csapatba.-Azt hittem, az összes csatát tudod fejből, ami itt történt az elmúlt 9000 évben.-Csak azokat tudom, amiket feljegyeztek.. Minden kis csetepatéről ők sem emlékeztek meg. Ne feledd, mi nem a bizánci hadsereg vagyunk. Nekik meg se kottyán, ha összehalálnak egy néhány lovas avar csapattal. Nekünk viszont végleges lehet.-A katonákról jut eszembe... Mintha hallanék néhányat.-Ó! A francba!-Látom Kiraz, eltanultad tőlem...Gyere, próbáljuk erre!... és mi van az ázsiai oldallal? Az csak nincs tele bolgárokkal meg avarokkal.-Nincs... Ott a perzsák vannak.-Micsoda??? Azok meg hogy kerültek ide??-Majd...mindent...elmagyarázok...csak...itt merre is?-Balra!-Oké.. Szóval ha kijutunk innen, mindent elmagyarázok.-Hát.. Jó nagy baj lehet, ha már a perzsák vannak a kapuban.. Pedig 94 évvel ezelőtt arról volt szó, hogy most éli a birodalom a fénykorát...-Pont ezért vagyunk itt. Hogy segítsünk! Ööö...ez a függöny mindig is itt volt? Valahogy nem emlékszem rá...-Nem volt itt. De ez nem is igazi függöny. Az ablakok a másik oldalon vannak. Ez bizonyára egy titkos ajtó!-Nahát! Tényleg egy titkos ajtó van itt! A bizánciak olyan nagyon nem erőlködtek, hogy elrejtsek. Te elsőre megtaláltad!-Na ja. De nekem könnyen ment! Láttam az összes James Bond filmet. Valószínűleg ez nem mondható el a bizánciakról.

***

-Rettentő sötét van itt! - állapította meg ezúttal Kiraz.-Az a jó a sötétben - kezdett bele Zoltán - , hogy nem látod a pókokat!-Zoltán! Ne idegesíts már! Tudod, hogy félek a pókoktól!-Hehe! Tudom! Pont azért mondom.-Figyelj! Vízbe folytalak!-Hehe! Csakhogy nincs is víz a közelben!-Azt te csak hiszed! Hallgasd csak egy kicsit!-Tényleg! Valami csöpög... Vajon mi lehet ez?-Nekem van egy tippem....-És mi lenne az? -Ó! Majd mindjárt megtudod...- Na ne már! Nocsak... itt mintha vége lenne az útnak. És mintha egy luk lenne itt. Majdnem beleestem!-Nemcsak majdnem - mondta Kiraz, aki hátulról segítette Zoltánnak.-Hé! - kiáltotta Zoltán, ahogy rövid zuhanás után a hideg vízben találta magát.-Nyugi! Nem olyan mély! Odakint most nyár van. Így biztos nincs teljesen feltöltve!-Az nem érdekel, hogy mély! Már ha nincsenek bene óriás polipok meg ilyenek.. De roppant hideg!-Ússzál a jobb irányba! Ott lesz a part nemsokára.-Ööö... oké... De ugye jössz te is??-Persze, csak előbb megkeresem a csónakot..-Miféle csónakot?-Csak nem gondolod, hogy van egy titkos út a víztározóhoz, de csónakot nem tesznek ide ki??-De ha van csónak, engem miért löktél bele?-A pókok miatt! Indulj a part fele. Mindjárt ott vagyok én is!

***

-Valami azt súgja, hogy te pontosan tudtad, hol vagyunk... -mondta Zoltán, miután kikecmergett a vízből.-Az elején még nem... -válaszolta Kiraz - de az irányból, sejtettem, hogy a víztározó a közelben lesz. Aztán, amikor meghallottam a csöpögést, biztos voltam benne. Tudod, ebben az az izgalmas, hogy több forrás is említette, hogy létezett ez a titkos folyosó. De a 20-21. században senki se találta még meg.-Akkor mi lettünk az elsők! Ráadásul sok-sok száz évvel megelőztünk mindenkit! És most merre tovább? Egy törölközőnek mondjuk örülnék.. Meg valami száraz ruhának is. Nem hiszem, hogy a bizánciak nagyon lelkesednének, ha elkezdenék pucéran mászkálni..-Nos.. Egészen biztos, hogy az Elsüllyedt Palota, amit nemrég építtetett Jusztinianosz. Innen van egy út az AyaSofya-ba, amit szintén Jusztinianosz építtetett. Azt szerencsére ismerem, mert jártam ott néhányszor. Onnan pedig kimehetünk a szabadba, és megkereshetjük a barátainkat.- Kezd olyan érzésem lenni, hogy ez a Jusztinianosz nem véletlenül oda tette az épületeit, ahol azok vannak. A végén még kiderül, hogy egy egész föld alatti titkos úthálózat van!- Tényleg van! De nem hiszem, hogy az egészet Jusztinianosz kérésére építtették. Inkább sokan tettek hozzá újabb járatokat..-Hát jó! És ruha?-Azt tudunk szerezni az AyaSofya-ban.- De ugye nem valami papi ruhát?-Áh, dehogy! Egyenesen bíborosit!-Ugye, most viccelsz!-Hát persze!

***

-Itt is vagyunk! - mondta Kiraz lelkesen! - Ez az ajtó mögött az AyaSofya egy elhagyatott szobája van. Ott szerzünk neked ruhát.-Biztos vagy benne? - kérdezte Zoltán kételkedve - Annyi minden változhat az évszázadok során. Mi meg annyit kanyarogtunk jobbra és balra.. A saját anyámat nem találám meg itt... No, nem mintha ilyen helyeken járkálna.. Szerencsére az AyaSofya sokkal nagyobb, mint egy ember. És több föld alatti bejárata is van. Inkább az a nehéz, hogy ne oda akarjunk kilukadni.-Hát.. Ha te mondod... - nyitotta az ajtót Zoltán. Majd az ott álló őrnek automatikusan odaszólt. - Helló!

***

-Hát ezért tök fölösleges volt a víztározóban megfürödnöm - morogta Zoltán - Újra a palotában vagyunk.-De most a börtönben! - jegyezte meg Kiraz. -Hát igen.. Mégse tudok ennek örülni...-Pedig lehetne rosszabb is! Állhatnánk akár a városfalon is, mint a múltkor.- Igaz.. Ott nagyon fújt a szél... Itt meg annyira azért nincs rossz idő.. Már majdnem megszaradtam..-Ennek örülök.. És bocs, hogy belelöktelek a vízbe.. Bár akkor jó ötletnek tűnt.-Áh, semmi baj! Szerinted meddig fogunk itt maradni?-Biztos, hogy kihallgatnak minket. Nem a megszokott helyen érkeztünk, így mindenképpen gyanúsak vagyunk. Talán sikerül kibeszelnünk magunkat, és nem kínoznak meg minket...-Nem bánám, ha megúsznánk a kínzásokat... Most viszont, hogy van időnk, elmesélheted, hogy mit keresünk itt. Meg egyáltalán, mi történik itt? Kevesebb, mint 100 éve a birodalom Spanyolország egy részét is magába foglalta. Most meg a Boszporusz egyik oldalán avarok, másik oldalán perzsák vannak...-Hát jó! - kezdett bele Kiraz - Ott hagytuk abba, hogy Jusztinianosz abbéli törekvésébe, hogy felélessze az egykori Római Birodalmat, hatalmas területeket foglalt el. Csakhogy ez már nem az volt, mint amikor az eredeti Római Birodalom foglalta el ezeket a területeket. Nem apró barbár törzsek lakták, hanem olyanok, akik saját királyságot tudhattak maguknak. Persze még ők is messze el voltak maradva a bizánci fejlettségtől. De a birodalom túl nagy lett. És elfogyott a pénze. Az elfoglalt területekről nem lehetett a kincstárat feltölteni. Hiszen így is bizonytalan lábakon álltak. Nem lett volna szerencsés még kifosztani is őket! E mellett az évszázados lemaradások behozatala, az adminisztráció kiépítése, stb.. mind-mind rengeteg pénzt elvittek. És akkor még ott volt a megnövekedett határ védelme. Így hiába lett nagy a birodalom, ha ezzel magát gyengítette le.-Talán ha lassan haladtak volna.. Végül is a rómaiak sem egy nap alatt foglalták el az egész Európát.-A két kor nagyon különbözött. A bizánciakat pedig az idő is hajtotta. Minél később szerzik vissza az elvesztett területeket, azok annál jobban elidegenednek. Másrészt az ekkor még barbár királyságok idővel megerősödnek, és komoly ellenfelek, vetélytársak lesznek. Ahogy ez végül meg is történik. Az az érdekes, hogy pont a területvesztés az, amivel a birodalom meg tud erősödni. Ez egyrészt felrázta a bizánciakat, hogy reformokra van szükség, másrészt végre egységes tudott lenni. Mind nyelvben, mind kultúrában. De még úgy-ahogy vallásban is. Bár erről még fogok mesélni. A birodalom úgymond ledobta a kolonc

tartományokat, és végre magára tudott figyelni. De ehhez sok fontos vereséget kellett elszenvedni. A fordulópont pedig most van. És mi ezért jöttünk ide.-Pontosan mi a feladatunk?-Észhez téríteni a császárt.-Csak ennyi? Sima ügy! Pofozkodni lehet? Vagy egy vödör hideg vizet öntsek a fejére?-Ez annál kicsit nehezebb lesz. De hagy kezdjem az elején! 602-t írtak akkor. Azaz 18 évvel a mai nap előtt. Bizánc kifulladt. A kincstár teljesen kiürült. De annyira, hogy a katonákat nem tudták, de nem is akarták kifizetni. E miatt azok elégedetlenek voltak. A lakosok is lázadoztak, az afrikai gabonaszállítmányok pedig késtek. Bizánc történetében először a két párt, a kékek is a zöldek is összefogtak a császár ellen, annyira rossz volt a helyzet. Végül egy katona tisztet, egy nem túl okos századost választottak császárnak. Az pedig mindjárt kivégezte az előző uralkodót.-A történelemből azt veszem ki, hogy királynak, császárnak lenni jó. De ha az ember hibázik, akkor a nép mindjárt vért akar.-Hát igen... Ahogy a Pókemberben is van: Nagy hatalom, nagy felelősség. De az ilyen lázadások, császárváltások elég gyakoriak voltak Bizáncban. A probléma nem is itt volt. Legalábbis a legnagyobb nem ez volt. Hanem az előző császárt nem kellett volna kivégezni.-De nem ez volt a szokás?-Nem. Megvakítani, megcsonkítani, az igen, elfogadott volt. Meg a sima száműzetés is. De ritkán végezték ki az uralkodót. Ráadásul az előző császár nagyon jó viszonyban volt a perzsákkal. Évszázadokon keresztül egymás vetélytársai, ellenségei voltak. Most mégis sikerült egy házassággal békét kötniük. De akkor jött ez a katonatiszt, aki megölte a kedves rokont. Erre a perzsák nagyon mérgesek lettek, és támadásba lendültek. Eleinte még csak sima bosszú hadjáratról volt szó. Eközben a katonából lett császár próbált rendet tenni. De hát katona volt, nem közigazdász. Minden problémát karddal próbált megoldani, de ezzel csak nőttek a gondok. A nép pedig egyre inkább elégedetlenebb lett. Persze ezt is erőszakkal akarta megoldani. A katonatisztból lett császár egy véreskezű zsarnok lett.-Hát... Ha így néz ki, akkor remélem, nem tévesztettük el az évet! Semmi kedvem vele találkozni..-Ne izgulj! Ennyi ugrás után már eléggé pontosak vagyunk! Folytatom: jöttek a perzsák, és mindent felégettek, ami csak az útjukba került. A katonából lett császár készült, hogy szembeszálljon velük. De míg keleten a perzsák voltak, nyugaton a szlávok és az avarok. Ezért a császár lefizette az avarokat, hogy ne piszkálják a birodalmat, amíg ő csatába vonul.-Ez ilyen egyszerűen ment? Adtak pénzt az ellenségnek, hogy hagyják őket békén?-Az avarok alapvetően csak rabolni jártak át a birodalomba. Ha valaki többet fizetett nekik, mint amennyit a rablás alatt össze tudtak szerezni, akkor inkább otthon maradtak. Esetleg másik országba mentek.-És ha megígérték, hogy nem támadnak, meg is tartották a szavukat?-Hé! Ennyire ne menjünk előre a történelemben! Menjünk csak szépen sorban!-Oké!-Tehát a katonacsászár lefizette az avarokat, majd elindult keletre a perzsák ellen. Csakhogy a csatát elvesztette. Erre a perzsák fellelkesedtek, és úgy döntöttek, hogyha már úgyis bent járnak a birodalomban, akkor azt el is foglalják. Egészen a Boszporuszig jutottak. Bár Khalkédont megszerelték, Konstantinápolyt nem tudták elfoglalni. Ezt látva az avarok is úgy döntöttek, hogy megtámadják a birodalmat. Ők is főváros faláig jutottak.-Aha! Tehát eddig tartott az adott szó! És mindezt hogy élte túl a birodalom? Két irányból is két erős hadsereg, a kincstár üres...-A fővárosban még rosszabb volt a helyzet. A katonacsászár továbbra is fegyverrel válaszolt minden problémára. Pedig gond most már tényleg bőségesen volt! A nép éhezett, és fellázadt.-Na még ez is...-Mindeközben volt egy katona, a távoli afrikai Karthágóban. Őt úgy hívják, hogy Hérakleiosz.

A többiek nevét nem mondtam, hogy ne zavarjon meg. Az övét viszont jegyezd meg. Mert ő lett a császár, és ő menti meg a birodalmat.-Ő az, akinek segíteni fogunk?-Igen.-Na de.. Karthágót nem rombolták földik a rómaiak?-De. Csak aztán kiderült, hogy az nagyon is városnak való hely. Így újra felépítették. Sőt! A Római Birodalom egyik legnagyobb városa lett! -Na, ez a rész kimaradt az iskolából... De az is lehet, hogy átaludtam...-Észak-Afrika a mostani időben nagyon békés. Voltak katonák is, a tartomány is gazdag volt, és ott volt Hérakleiosz is. Aki szintén katona volt, ahogy már említette. Az apja viszont az egész észak-afrikai tartománynak, a kormányzója volt. Hérakleiosz nemcsak, hogy jó stratégia, de volt elég pénze is, hogy a katonáit maga mellett tudja. Amikor pedig sikeresen fordult a zsarnok császár ellen, akkor a nép is mellé állt. Pl. nem kellett Konstantinápolyt elfoglalnia, mert előre kinyitották a kapukat. Végül Hérakleiosz legyőzte a zsarnokot, és ő lett az új császár.- Hurrá-hurrá! Akkor mindenki megmenekült!-Nem. Mert az avarok továbbra is itt vannak. És a perzsák is. Ők már elfoglalták Egyiptomot, Jeruzsálemet, Szíriát, és a fél Anatóliát. Szó szerint itt vannak a kapuban.-Öööö... És erre mit lép a császár? A... mit is mondtál, hogy hívják?-Hérakleiosz. Azon gondolkodik, hogy visszamegy Karthágóba, és feladja Konstantinápolyt. Ami azért sem jó ötlet, mert alig 75 év múlva végleg elfoglalják az arabok. Konstantinápoly azért még úgy-ahogy, de 900 évig Bizáncként megmarad.-Ööö... És akkor az a feladat, hogy rábeszéljük a császárt a maradásra? És akkor le tudja győzni a perzsákat?- Igen! Jól látod.-Oké. És ki fogja erre rábeszélni?-Hát te!

***

-Na de hogy fogom én maradásra bízni a császárt? - kérdezte Zoltán. - Hiszen én nem tudom, mi fog történni, pláne, hogy miként kell megoldani a problémákat... Kivéve, ha azok számítógépes problémák. De aligha hiszem, hogy Windowsot kell telepítenem a kora-középkori Bizáncriban.-Zoltán - kezdett bele Kiraz - Bár volt néhány befolyásos nő a Bizánci Birodalomban, azért a 20. század előtt nem sokat adnak egy ismeretlen nő szavának..-Nem tudják, mit veszítenek... Most is épp azon vagy, hogy megmentsd őket... Na jó! Halljuk, mi a megoldás?- Hérakleiosznak hatalmas reformokat kell végrehajtania. Legfontosabb a bevezetése. Erről már beszéltünk, hogy ezzel nagyon meg tudja növelni a hadseregét. Ráadásul fél Anatólia elnéptelenedett a perzsáknak köszönhetően. A felszabadítás után ott könnyen lehet földet osztani, és így a thema-rendszert is felépíteni. A másik a vallási kibékítés.-Azt hittem, az Egyházszakadás még odébb van.-Igen, de ettől még mindig vannak nézeteltérések. De ez leginkább abból adódik, hogy a császár Konstantinápolyban van, így nyilván azt szeretné központnak. A keresztények egy csoportja pedig Antiochot szeretné központnak, hiszen ott kezdődött a kereszténység, ezért az ottani iskolák tanítását fogadja el. Egy harmadik csoport pedig alexandriai iskolákat fogadja el. De ők legtöbbször összeállnak az Antiochot követőkkel, csak hogy a császár ellen legyenek. Mindez sajnos a vesztükre lesz, amikor 16 év múlva az arabokat fogják támogatni, és ezzel nagyon sokat segítenek az iszlám kezdeti terjeszkedésének. Jeruzsálemben pl. egész egyszerűen kinyitják a városkapukat.-Ööö... ez elég durva.. És abban hogy segítünk?-Figyelj! Nekünk igazándiból

csak egy feladatunk van: a császárt kell felrázni, hogy ne futamodjon meg. Hanem vegye fel a harcot, és csinálja meg a reformokat. A többi már meg magától.-Aha. Hát jó... bár nem tudom, ezt hogy lehetne megcsinálni.. Á! Van egy ötletem!-Nos, ki vele!-Azt mondjuk a császárnak, hogy egy messziről jött jós vagyok. Az ilyeneket szeretik. De azok ugye össze-vissza szoktak hablatyolni, és senki se érti, amit mondanak. Ezért kell egy tolmács nekik! Én majd magyarul karattyolok valamit. A rokonaim úgyis majd csak 300 év múlva jelennek meg.-És én lennék a tolmács?-Igen. Arra gondoltam.-Hát jó. Benne vagyok!-Jól van! Akkor ideje, hogy a császár elé menjünk!-Ööö... rendben. De hogy jutunk ki? Őfelsége még nem küldetett értünk...-Jaj! Hát én vagyok a jós! Ha azt mondom, hogy ki fogunk menni, akkor tényleg ki fogunk menni! Ez van megírva a csillagokban! Meg az állatok belsőségeiben!-Ööö... Hát... felőlem...-Na, akkor próbáljuk a régi módszert! - mondta Zoltán, és kétszer belerúgott az ajtóba, majd felkiáltott! - A francba! Engedjenek már ki minket!-Fjancba? - jött a kérdés a sötétből. Majd megjelent egy térdig zöld zoknit és rövid szoknyaszerűséget viselő katona. - Csak nem Zoltán?? És Kiraz? Hát megjöttetek! Már nagyon vártunk titeket!

***

-Le a kalappal előtted! - mondta aznap este Zoltán egy vörösbor társaságában. - Nemcsak, hogy felépítettél egy több ezer éven keresztül működő titkos hálózatot, de még a császárt is milyen gyorsan helyre raktad!-Köszí - mondta Kiraz pironkodva.-Látszott, hogy már alig várja, hogy elindulhasson. De mit mondott a végén? Abból semmit se éretem. A többit is nehezen követtem... De a végén hirtelen mindenki nagyon lelkes lett.-Azt mondta, hogy szent háborút indít. Mellette az a nagyon hosszú szakállas és nagyon csúcsos sapkás ember a pátriárka volt. Ő lelkendezett a legjobban.-És az ugye jó, ha az egyház is velük van?-Meggyőztem őket, hogy ettől a háborútól függ a kereszténység jövője. Ha elbuknak, akkor megszűnik a kereszténység. Ez nagyon komolyan megrémítette őket. És tudod, az egyháznak hatalmas tartalékai vannak, hiszen tele van arannyal. Ebből lesz a pénzügyi fedezet.-És a jóllakott katona mindjárt jobban is harcol.-Igen. De a thema-rendszer is segíti a morált, a papok a hitet, maga a császár pedig egy teljes fél éven keresztül a kiképzéssel foglalkozik. Új stratégiákat dolgoznak ki, úgy fegyvernemet, stb..-És nyerni fognak?-Mi az hogy! Az összes katonát összeszedik. De tényleg az összeset! Az egész birodalom üres lesz, csak Konstantinápolyban hagynak pár embert.-Őrizni a tüzet...-Micsoda?-Áh, nem érdekes.. És az avarok?-Pont azért volt a császár előrelátó, mert hagyott elég katonát a város őrzésére. Persze, hogy amint a bizánciak elvonultak keletre, az avarok mindjárt megjelentek. De vereséget szenvedtek. Olyan annyira, hogy otthon kaptak is a fejükre. Előtte a többi szláv néppel egy amolyan szövetség-félében éltek, ahol ők voltak az uralkodók. De a kudarc után ezek a népek fellázadtak, és elszakadtak.-Hát ez pech... Na de mi lett a császárral?-Ő sikeresen kijátszotta a perzsákat. Azok délen várták, Szíria felől, gondolván, hogy felszabadítja a saját területeit. E helyett Hérakleiosz északról, a Kaukázuson keresztül ment. Ott több keresztény területet is sikerült felszabadítani, akik így mellé álltak. Végül pedig legyőzte a perzsákat, de úgy, hogy megbukott a birodalmuk.-Teljes a siker!-Igen.

Ráadásul nemcsak a kereszténységet sikerült megmenteni. Ugyanis az így meggyengült perzsa területeket könnyen elfoglalják az új vallás katonái, az iszlám arabok. Ők a Bizánci Birodalomból is hatalmas területeket foglalnak el: Észak-Afrikát, és így Egyiptomot. Majd Szíriát, Jeruzsálemet is. De ez már a későbbi történelem.-Mi ugye átugorjuk azt az időszakot?-Igen. A következő állomásunk 1120. Ott van egy meglepetésem a számodra.-Ó! Imádom a meglepetéseket! Ha csak nem az lesz, hogy valami magas helyről akarnak majd ledobni... - mondta Zoltán, és éppen lehajolt, hogy felvegyen valamit az asztal alól.-MEGLEPETÉS! - jelent meg egy ember, és egy görbe késsel oda dőött, ahol az előbb Zoltán feje volt. De ettől kiesett az egyensúlyából, mire Kiraz fejbevágtta egy borosüveggel.

***

-Hát ez meg mi volt? - kérdezte Zoltán később.-Nem tudom.. - válaszolta Kiraz. - Talán egy merénylő..-Azért kár a borért...-Igen. De bor van még. A fejedből viszont csak 1 van.-Na jó. Most mi legyen vele?-Talán bele kellene dobni a Boszporuszba...-Jó ötlet. De az emberölés lenne. Mi pedig a jók vagyunk, nem?-De láttad, hogy mit akart. Vagy te, vagy ő. Ha felébred, nem lesztek mindjárt ivócimborát. Vagy ha mégis, az csak addig tart, míg ki nem józanodtok.-Hát... Akkor alkohol alatt kell tartani addig... Van egy ötletem!-Jaj! És az jó nekünk?-Tegyük fel egy hajóra!-És az tényleg jó nekünk?-Elviszi jó messzire!-De minek? Visszajön...-Na és? A gép töltőn van. 2-3 hét, és indulhatunk tovább. Mire ő visszajön, mi már 600 évvel előbbre járunk!-Miért érzem azt, hogy ez egy rossz ötlet? Egy nagyon rossz ötlet?-Hát figyelj. Én most kimegyek a mellékhelyiségbe. Te addig darabold fel azzal a görbe késsel, amivel le akart döfni. Este majd bedobáljuk a halaknak.-Kössz! Inkább maradjon a hajó!

***

-Készen állsz? Indulhatunk?-Igen.-Vajon mi lehet a barátunkkal?-Most érkezhet meg Marokkóba...-Hát. Őt biztos nem látjuk többet! Induljunk!

FOLYTATÁS

2019-03-25

Kedves naplóm! vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa. De most már úgy ismernek, mint Eiréné, a Görög-Római Birodalom császárnője. Felesége Komnénosz Jóannész császárnak (az én Jánosom!), anyja a majdani császárnak, aki talán Elek, András, Izsák, Mánuel lesz. De anyja vagyok a 4 tüneményes lánynak is, Mária, Anna, Theodora és Eudokia. És tulajdonosa egy kétajtós ruhás szekrénynek, amiből ma reggel két furcsa szerzet lépett ki. Az egyik egy magas fehér félnótás fiú, a másik meg talán egy szeldzsuk lány. De ami mindennél furcsább, ahogy a fiú beszél. Nagyon zavaros, és sokszor nem értem, mit mond, de biztosan állíthatom, hogy magyarul beszél. A régen hallott anyanyelvemen. Mindjárt ahogy kilépett a szekrényből, magyarul szólalt meg: -Csá, nagymama! Én meg fogtam a Birodalom története LXXVII kötetét (amit Anna, az ex-barinóm írt), és mind a 900 oldalt a fejéhez vágtam. Mert azért mindennek van határa!

***

Amikor Zoltán felébredt, egy ismeretlen helyen találta magát. És rettenetesen fájt a feje. - Arról volt szó, hogy csak 500 évet ugrunk... - gondolta magában. - Annyitól pedig nem kellene, hogy fájjon a fejem.. Pláne nem ennyire! De akkor meg mi történhetett? Körbenézett, és egy minden jel szerint egy palotában feküdt. Egy igencsak ismerős palotában. - De legalább sehol egy medve! - sóhajtott nagyot Zoltán. Majd arra lett figyelmes, hogy a közelben 2 ember görögül beszélget. Az egyik egészen biztosan Kiraz volt. A másikat nem ismerte fel. De minden jel arra utalt, hogy az az illető is igen jól beszél a görögöt. Sokkal jobban, minthogy Zoltán megértse a beszélgetést. Csak kisebb foszlányokat sikerült a fejében lefordítani, de így meg nem állt össze a beszélgetés képe.. Így inkább visszafeküdt aludni.

***

-Felébredt a hétalvó? - jelent meg Kiraz, és immár angolul beszélt. - Mi történt? - kérdezte Zoltán. -.... - mondta az ismeretlen személy Kiraz mellett görögül, ami akár azt is jelenthette, hogy Jobb, ha nem mondjuk el neki. De akár azt is, hogy A rakétahajtómű-vezérlő szoftver programkódját csatolt fájlként átküldtem feltöltöttem a felhőbe. Bár Zoltán gyanította, hogy nem a második változat lesz a helyes fordítás. - Bemutatom neked a magyar László király lányát, Piroskát. Konstantinápolyban felvett nevén Eiréné császárnő. - Ó! - lepődött meg Zoltán. - Csá, nagy.. - kezdett bele, de aztán valami azt sugallta, hogy más megszólítás

illendőbb lenne. Talán az, ahogy a császárnő a könyvet fogta a kezében... - Üdvözlöm őfelsége! - mondta végül, magyarul.-Látod, tud ez a Zoltán, ha akar - jegyezte meg Kiraz, görögül.-Na....de... várjunk! Várjunk! - kezdett bele Zoltán, aki láthatóan elszokott, hogy az anyanyelvén is tud beszélni. - Ö.... van valami közös nyelv? Mármost, amin mindhárman megértjük egymást? - kérdezte angolul, magyarul, meg a biztonság kedvéért görögül és latinul is. Meg berakott még két hettita szót is, amit bár nem értetett, de a hangzása jó volt.- Én tudok latinul, görögül, németül, és persze magyarul - kezdte Piroska.-Én is tudok latinul, görögül, és néhány ókori nyelven.. meg persze angolul és törökül - folytatta Kiraz.-Ööö... nekem csak az angol van. Pedig azt mondták, hogy világnyelv... mindenkivel fogsz tudni beszélni! Csak éppen azt kihagyták, hogy a...a... Kiraz, melyik században is vagyunk?-A 12.-ben.-Kösz! Tehát a 12. században nem megyek semmire az angollal.. Ezt nem mondták... Mondjuk a korábbi évezredekben sem volt jó semmire.. Vajon visszakérhetem a pénzemet?- Legyen a görög! - javasolta Kiraz, mert látta, hogy Zoltán gondolatai kezdenek föld körüli pályára állni, és akkor estig sem végeznek - Majd lassan beszélünk, hogy te is megértsd!

***

-Na jó. -kezdett bele Zoltán. - A szokásos kérdéseket mellőzhetjük. Már visszajöttek az emlékeim, tudom miért vagyunk itt. Kellett megint egy ugrópont, hogy ne utazzunk túl sokat. És akkor már egy békésebb időszakot választottál. Ez pedig a te ajándékod, hogy az egyik őszömmel találkozhatok. Ez tényleg nagyon kedves tőled. Roppant izgalmas! Teljesen hitetlen, hogy ennyit utaztunk, és most találkozom egy távoli rokonnal! Mennyit jöttünk? Melyik évben vagyunk?-1118-ban vagyunk. - válaszolta Kiraz - A császárt II. Jóannésznek hívják, és alig néhány hete, hogy kisebb viszontagságok után megszerezte a trónt, ami egyébként jogosan az övé.-Ó, igen! Az egy húzószabb időszak volt.. - jegyezte meg Piroska - De most már minden rendben van. Ugye, most már minden rendben lesz?! Kiraz mondta, hogy ti a jövőből jöttetek, így tudjátok mi fog történni. Ugye, minden rendben lesz?-A jövőt tudni sosem jó - tudományoskodott Zoltán. Még az ujját is felemelte hozzá. - Én pl. ha tudom, hogy beleesek a lukba, akkor el se jövök Isztambulba. De akkor meg kihagytam volna ezt az egész időutazásos bulit. Azért meg kár lenne..-Isztambul? Az meg hol van? - kérdezte Piroska-Az Konstantinápoly jövőbeli neve. - válaszolta Zoltán.-Más lesz a neve a jövőben? - értetlenkedett Piroska - Miért?-Ööö... hát ez olyan... azért, mert... - jött zavarba Zoltán.-Ebben semmi különleges nincs - segítette ki Kiraz gyorsan. - Városoknak a neve gyakran változik. Attól függően, hogyan változik a birodalom, időnként átnevezik a városokat. Ez volt már Caracalla, majd lett Második Róma, azaz Alma Roma. Meg Keleti Róma, Új Róma. A hivatalos okmányokban is ezt használjátok, Nova Roma. -Igen, tényleg ezt írjuk..-De több, mint száz másik neve is van. Ilyenek, mint a Városok Királynője, a Legnagyobb Város. De néha csak simán Városnak hívják, mint Polis. Ezt az örmények pl. Bolisnak mondják. A szlávok viszont Tsargrad-nak hívják. Az egyik ilyenből lesz majd az Isztambul is. Ahogy volt a Kelet Róma név, a jövőben ő lesz a Nyugat Város. Ez a germán east, meg a görög poli szóból fog összeállni, elég sok torzulás után.-Tehát ez lesz a Nyugat Város? Akkor lesz valami keleti

város is? - Ó, igen! Antiochot sikerül majd visszaszerezni, és fényesebb lesz, mint valaha! Az egyik leszármazottad megteszi fővárosnak, és át is költözik oda. Akkor változik majd meg ennek a városnak a neve. - Ennek nagyon örülök! Akkor tehát gazdag is hosszú jövő vár a birodalomra? - Igen. De tényleg jobb, ha a jövőről nem beszélünk - mondta Kiraz szemlesütve. - És otthon? A magyarokkal is minden rendben? - Erről inkább Zoltánt kérdezd majd. De amint látod, ép és egészséges. Pedig tényleg sok helyről esett le. Tehát igen, apád országa a jövőben is meglesz. - Öö... visszatérhetnénk az elmúlt 500 év eseményeire? - szolt közbe Zoltán. - Én tudom, mi történt! Az ex-barinóm, Anna megírta mindent a több kötetes könyveiben! Mindet elolvastam! - Sajnos Anna barátnőd nem mindig törekedett a pontosságra. És sok minden van, amiről nem tudhatod... - mondta Kiraz. - Hát igen.. Anna időnként... hmmm.. érdekes.. Nos jó, akkor halljuk egy szakértőtől. Most én is kíváncsi lettem!

***

- Nos - kezdett neki Kiraz. - 620-ban a birodalom váltságban volt. A perzsák itt kopogtattak Konstantinápoly falainál. De Hérakleiosz császár, némi rábeszéléssel, új erőre kapott. Átrendezte a hadsereget, az adminisztrációt, amivel nemcsak a perzsákat és az avarokat fékezte meg, hanem egy új arany korszakot hozott el. De ahogy az gyakran a jólétben előfordul, elpuhultak a dolgok. Végül is.. 500 év telt el. Majd pedig több oldalról is folyamatos támadás érte a birodalmat. Az Itáliai, észak-afrikai területek elvesztek. De az igazi veszteség 1071-ben a manzikerti csata volt. - Erről nemcsak olvastam, de még hallottam is! - jegyezte meg Piroska. - Akkor már legalább ketten vagyunk, akik valamennyire ismerjük a történetet! - Legyünk hárman! Én is tudni akarom! - szolt bele Zoltán is. - Na jó, folytatom. A manzikerti csata volt a sorsforduló. Miközben bár a csatát elvesztette a birodalom, de valójában nem volt nagy veszteség. A hadsereg java része túlélte. A császár bár fogságba esett, nemsokára szabadon engedték. Igaz, közben odahaza puccsot hajtott végre, de ez egyáltalán nem volt ritka a birodalomban. Sokkal fontosabb volt, hogy a szeldzsukok ellen vesztettek. Akik ezzel látták, hogy a birodalom nem sebezhetetlen. Ezen fellelkesülve a későbbiekben hatalmas területet foglaltak el. Mégpedig pont a mezőgazdasági részeket. Ez látta el élelemmel és katonával Konstantinápolyt. Szinte minden felkelés az élelmiszerhiánnyal kezdődött. Így a stabilitással is bajok voltak, meg a védelemmel. De ha mindez nem lenne elég, Európa is azt látta, hogy a birodalom már nem a régi. Ez az egyik ok, amiért elindítják a kereszties hadjáratokat. - Jaj, a keresztiesekkel annyi baj van! - jegyezte meg Piroska. - Nos igen.. Eléggé egy nehezen kezelhető népség... - mondta Zoltán, miközben sokatmondóan összenézett Kirazzal. - De aztán szerencsére jött az apósod, Alexiosz - mondta gyorsan Kiraz Piroskának. - Amikor ő felült a császári trónra, a birodalmat három irányból is fenyegették: Anatóliában a szeldzsukok teljesen megtelepedtek. Már Konstantinápolyal szemben, Nikaiában is ők voltak. Velük formálisan úgy békült ki, hogy hivatalosan szövetségeseiknek tekintette őket. Így bár nem a császár uralkodott a belső területeken, de úgy látszott, mintha mégis. A Balkánon pedig a besenyők és a normannok jelentették a

veszélyt. Itália már elveszett, és most úgy tűnt, hogy a normannok a Balkánt is elfoglalják. A császár csak a velenceiek segítségével tudta megállítani őket. De az ár nagyon magas volt. A velenceiek vám- és adómentességet kértek. És azt, hogy a birodalom területén saját kikötőket, kereskedelmi telepeket építhessenek. Az egyik ilyen láthatjuk az Aranyszarv-öböl túlsó oldalán is, a Pera negyedben. Mai nevén Sycae.-A velenceiek? De nem ők azok, akik.. - kezdett bele Zoltán.-Zoltán, kérlek. Ne zavarj meg - válaszolta Kiraz, miközben Ez nem az a pillanat nézéssel jelzett Zoltánnak. - Tehát sikerült a normannokat lerendezni, és szeldzsukokkal is legalább látszólag békében volt. Ekkor érkeztek a besenyők. Őket szerencsére, véres csatákkal, de sikerült megfékezni.-Erről Anna azt írta, hogy a besenyőket teljesen ki is irtották. - mondta Piroska.-Ez nem teljesen igaz. Bár annyira megfogyatkoztak, hogy később már nem jelentettek komoly fenyegetést. Viszont az apósod a túlélőket letelepítette. És pont 2 év múlva fel fognak lázadni. De nem kell félned, mert a férjed fényes győzelmet fog aratni. Hét napig fogják ünnepelni a diadalt, és minden évben emlékezni fognak rá!-Ó, ennek nagyon örülök! - lelkesedett Piroska.-Így tehát, hogy mindhárom veszély ideiglenesen elmúlt, Alexiosz nekiállhatott a birodalmat rendbe tenni. - folytatta Kiraz - A legnagyobb gondot továbbra is a szeldzsukok jelentették, akik ugye a fő élelmiszer és katonai bázist uralták. Alexiosz szerencséjére megjelentek a keresztések. Látszólag ezeknek a kalandozó embereknek mindegy volt, hogy kivel vesznek össze. Bármerre is jártak, mindenhol csak zűrzavart okoztak.-Igen, Apusnak is sok baja volt velük - szólt közbe Piroska - Végül katonai őrizettel tessékelt ki őket az országból.-Konstantinápolyban sem volt jobb a helyzet. Alexiosz viszont felhasználta őket. Áttette őket az ázsiai oldalra, hogy inkább a szeldzsukokkal harcoljanak, cserébe ellátta őket élelemmel. A keresztések hamarosan felszabadították Nikaia városát, és át is adták a birodalomnak. Alexiosz pedig a saját katonáival az egész Anatóliát vissza tudta foglalni. De végül a keresztésekkel rosszra fordult a kapcsolat. És amikor azok elfoglalták Antiochot, azt már nem akarták a birodalomnak visszaadni. Kisebb-nagyobb csatározások után Antioch és a déli területek, mint pl. Jeruzsálem a keresztések kezén maradt, de a császárral kibékültek. Így viszont Alexiosznak nem kellett a déli arab fenyegetéssel foglalkoznia. Teljes erejét a szeldzsukokra fordíthatta. És ezzel a birodalom ismét megerősödhetett. Ez az, ahol most vagyunk.-Ez szép történet volt - jegyezte meg Piroska.

***

-Uh... Ez közel volt - jegyezte meg Zoltán, amikor kettesben maradt Kirazzal-Nagyon óvatossá kell lennünk! - mondta Kiraz - kevesebb, mint 100 év van vissza, mielőtt a keresztések elfoglalják Konstantinápolyt, amivel megadják neki a kegyelem döfését. Ez nekünk az utolsó bizánci állomásunk. Nekik viszont nem szabad megtudniuk, hogy mennyire sötét jövő vár rájuk! Láttad, még a nevekkkel is vigyáznunk kell! Nem hívhatjuk a várost Isztambulnak, még inkább nem hívhatjuk a birodalmat bizáncinak. Ezt a nevet majd csak 450 év múlva használják először. Ma Bizánc egy rég elfeledett kis falu neve.-Hát.. megpróbálom...-Nem Zoltán. Ahogy Yoda is mondaná: Csináld, de nem próbálkozz.

Különben berakatlak valami sötét pincébe, amíg megkeresem a gépet.-Jó-jó.. Értettem. Tényleg, hol a gép?-Fogalmam sincs... Megpróbálom felvenni a kapcsolatot a zöld sapkás barátainkkal. De egyelőre egyet se találtam.. furcsa...-Nyugi! Csak 1 napja vagyunk itt. Ez sose ment egyszerűen.-Jó. De aggaszt az a merénylő, akit otthagytuk az előző ugrás után.-De azt elküldtük jó messzire. Afrikába. Szerintem azóta egy arab törzs elfogta, és talán meg is ette!-Bárcsak így lenne!-Tehát már csak 100 év, és az ezeréves birodalomnak vége lesz.. Kár érte.. egészen megkedveltem.-Zoltán. Tényleg figyelj oda. -Oké, oké... Ígértem. Igazad van. Nem szabad elvenni a reményt tőlük. Ez a magyar királylány...császárné is milyen lelkes. Ha megtudná... Jó kis hazugságot találtál ki arról, hogy miért fogják a várost Isztambulnak hívni. Viszont tényleg. Antioch várossal mi lesz?-Az sajnos már sose lesz többet a birodalom része. Az nagyjából a földrengés óta elveszett...-Akkor sajnos nem lesz belőle gazdag nagy város?-Sajnos nem...-És Piroska? Őt ugye nem éri nagy csapás?-Ő 30 évesen egy betegségben fog meghalni. Így nem fogja látni két fia, és férje halálát. Talán jobb is. -Uh... Tényleg nem jó a jövőt előre tudni..-Nem bizony! A negyedik fia, Manuél viszont hatalmas császár lesz. Nem sokon múlik, hogy a Magyar Királyságot is a birodalomhoz csatolja.-Ööö... Na jó, ezek mind olyan dolgok, amelyeket túl sok kérdést vehetnek fel, ha Piroska megtudja...-Pont ezért a legjobb, ha semmit nem mondasz neki a jövőjéről. Egyetlen egy rossz szó is katasztrófához vezethet. Abban se vagyok biztos, hogy neked elmondani jó ötlet volt..-De valami jó csak történik vele... olyan furcsa, hogy az én őszám, de közben meg nem tudok róla semmi. A suliban egy szóval sem említették.-A Pankrátor-kolostort ő fogja megalapítani, ami sok évszázadig a legmodernebb kórház-komplexum lesz. Nagyon jól át lett gondolva, tele olyan elemekkel, amelyek nem voltak a korban jellemzőek...és...-Igen?-Eszembe jutott valami!-Igen?-Figyelj. Összeszedem, miket is tanultam a Pankrátor-kolostorról. Utána le kellene ülnöd Piroskával. Mesélj neki a modern kórházakról. Segíts neki megtervezni a kolostort. -Arra gondolsz, hogy...?-Igen. Az apró változások a történelemben. Valaki segített Piroskának, hogy olyan kórházat-komplexumot építtessen, amelyet még évszázadok nem lát Európa. Valaki, aki talán a jövőből jött. Ez pedig te voltál... vagy te leszel. És téged úgy hívnak, hogy Nikephorosz.-Kicsoda???-Nikephorosz. Ő tervezte a Pankrátor-kolostort. Ez leszel te.-Ööö... hát jó... Majd bemagolom ezt a nevet...-Jó! És még valami!-Igen?-Nem is tudom...hogy mondjam.. Ezek a tervezések az éjszakákba nyúlhatnak majd...-Na és...? Majd reggel sokat alszunk.-Úgy értem, hogy te...meg ő..-Nem értem.-Pffff... hát jó. A történelem szerint Piroskának 8 gyereke született. A legfiatalabb egy év múlva jön a világra. Nem írják, hogy pontosan melyik napon... De bárhogy is alakuljon, ez nem lehet a te gyereked! Ne kavarjuk össze jobban a történelmet!-Mi??? Hogy éééén? És vele??? De hát ő...én.. inkább... - hajtotta le a fejét Zoltán, hogy még véletlenül se nézzen Kirazra - valaki mást... - mondta halkán.-Légy óvatos, Zoltán! - mondta Kiraz - Főleg az esti bulik alkalmával!

***

-Tudod, azért nagyon izgalmas lehet nektek! - mondta Piroska-Áh! Annyira azért nem. - válaszolta Zoltán. - Legtöbbször várunk, hogy használni tudjuk az időgépet. Tudod, fel kell

tölteni...ööö..erővel. Mint a... a teve, akit jól meg kell itatni, hogy bírja a sivatagot. Meg sokat gyalogolunk. Nagyon sokat... Nagyon-nagyon sokat...-És ez a gép hol van? Láthatnám?- Nagyon veszélyes! Nemcsak, hogy rossz időbe, de rossz helyre is mehatsz vele. Lehet, hogy egy csata közepén találsz magad. Vagy a tenger közepén, és akkor úszhatsz heteket keresztül.... Ha Kiraz nem lenne mellettem, már rég elveszttem volna. Ő szerencsére tudja, mely időszakok a biztonságosak. Mert mi nem vagyunk ám hősök, vagy valami..-De azért elmondod, hol a gép?-Nem tudom.. Kiraz azt próbálja kideríteni. Keresi a zöld sapkásokat.- Zöld sapkások?-Ez egy titkos szervezet - súgta Zoltán - Véletlenül alapítottunk..olyan... 6000 éve. Ők követik a gépet meg segítenek nekünk. Kiraz meg cserébe add nekik tippet a jövőre. Befektetések, meg ilyenek...Amivel tudják finanszírozni a szervezetüket, meg titkosak tudnak maradni.-Sose hallottam róluk...-Mert titkosak! Nagyon jól csinálják! Mi is csak azért tudunk velük találkozni, mert Kiraz előre szólt nekik, hogy mikor és hol érkezünk. Hamarosan biztosan találkozunk velük!-Remélem.. és remélem, megtaláljátok a gépeteket, és haza tudtok menni. A jövőbe.. Milyen izgalmas! A jövő! -Meséljek neked a jövőről?-Kiraz nem azt mondta, hogy nem szabad megtudnunk? Mert az veszélyes?-De, de. Tényleg veszélyes. Saját magam is tapasztaltam párszor... De van néhány dolog, amit elmondhatok. Pl. azt, hogy ahonnan én jöttem, ott nem lovak húzzák a szekeret. Hanem automata gépek. Az embereknek van saját automata...hmm..szekerük. Ebbe beül, és az magától megy. Mintha varázslat lenne. Persze tiszta tudomány. De nagyon jó, ha valahova menni akarsz, nem kell gyalogolni. És gyors is! Egyetlen nap alatt el tudsz menni innen Budapestre!-Budapestre? Az meg hol van..-Izé... Esztergomba!-Ó! És...és.. sok ilyen gépetek van?-Ilyen mozgó sok van. Még olyan is, ami repülni is tud! Meg hajó is, ami gőzzel megy, nem széllel. És még nagyon sok mindent gépekkel csinálunk. Pl. traktorok végzik a szántást, gépek számolnak, rajzolnak, gépeket gyártanak. Vagy enni adnak. Az iskolában volt egy kólaautomata. Ha inni akartál egy kólát, nem kellett a boltik elmenni, és..-Kólaautomata?-Jaja. Bedobod a pénzt, és ad egy kólát. Kivéve, ha hátul összekötsz 2 drótot, mert akkor pénz nélkül is...-Mi az a kóla?- Nem ismered a kólát?-Nem. Mi az?-Ó! A francba! Azt még mindig nem találták fel? - mérgelődött Zoltán. De nem látta, hogy valaki a közelben hallgatózott, majd a jól ismert jelmondat elhangzása után elhagyta a megfigyelő helyét.

***

-Figyelj! - magyarázta Zoltán - A higiénia nagyon fontos!-Mi az a higiénia? - kérdezte gyanakvóan Piroska.- Vannak ilyen kicsi izék... szörnyek. Olyan picik, hogy nem látszik. De ha sok van belőle, és bekerül a szervezetbe, akkor komoly bajok lehetnek. Ezért kell az, hogy a doktor megmossa a kezét minden vizsgálat előtt és után. Különben a betegség átmegy egyik betegről a másikra. És aki eddig mondjuk csak sánta volt, az most már leprás is lesz..vagy valami.-Tehát azt mondod, hogy fürödjének meg??-Annyira azért nem.. bár nem ártana, ha néha azt is megtennék. Mondjuk naponta. Csak a kezet kellene megmosni. Szappannal. Jó alaposan.-Hát... A kézmosás talán menni fog, de a napi fürdés... Kéthetente nem elég?-Nem. És a betegeknek is kell a fürdés. Ha a napi nem megy, azért akkor is.. hetente legalább

kétszer kellene.-Kétszer??? -Nem lehetne császári rendeletbe adni, hogy aki nem fürdik, azt lefejezik?-Ismerek olyat, aki inkább adná a fejét, csak ne kelljen mosakodnia...-Érdekes... Na jó. Akkor tehát - fordult Zoltán a tervrajzok felé - Összesen 50 ágy lesz. Ezeket 5 szobára osztjuk szét, így mindegyikbe 10-10 ágy jut. Az ágyneműt hetente kimossuk. Minden beteg után a matracot is cseréljük. A régit elégetjük. Jó lesz a fűtéshez. -Ez a fűtés jó ötlet. Néha itt a palota is elég hideg...-Igen, a hideg nem tesz jót az embernek. De a túl meleg sem jó, mert azt meg a pici szörnyek szeretik. Valahogy 21 fokon lenne jó tartani, de nem tudom a 21 fokot elmagyarázni.. Hát...ööö.. a kézmelegnél mindenképpen legyen hidegebb. Olyan, amiben az ember még pont nem fázik. És akkor ide tesszük a labort, ahol pedig..-Zoltán, elég lesz. Késő éjjel van. Elfáradtam... Nem innál inkább egy kis bort?-Áh, nem kellene...-Na gyere! Otthonról hozattam, a Magyar Királyságból! Végre magyar bor, és végre magyarul tudok beszélni valakivel!-Uh... hát igen.. Ezer éve... akarom mondani még ezer évig nem találkozom magyarral. Pláne magyar borral.. És ez még a filoxéra járvány előttről való!-Milyen járvány?-Áh, mindegy... De akkor sem kellene...-Jaj! Ne már! Legalább kóstold meg!-Na jó. Csak 1 pohárral!

***

-Zoltán! Mit tettél - Kiraz kiabálásától még a városfal is megremegett, és hatalmas kövek hullottak bele a Boszporuszba. - Arról volt szó, hogy visszafogod magadat!-De hát.. - kezdte Zoltán - nem történ semmi.-Neeeeem? Téged részegen találtak a kikötőnél. A császárné meg ott alszik a dolgozószobában, ahol tegnap hagytalak titeket.-De tényleg nem történt semmi! Csak sokat dolgoztunk, ő lazítani akart, előkerült egy kis bor, és...-Egy kis bor???-Igazi magyar bor! Neked is ki kellene próbálnod. Isteni!! De ő már az első pohártól elaludt. Én meg gondoltam, ne vesszen kárba ez a kitűnő bor, így kiültem vele a csillagok alá a tengerpartra. Egyébként is Piroska nem az a típus. Eléggé hűséges. Sokat emlegeti a férjét. Meg a gyerekeket is.-De ez most tényleg? Biztosan így történt?-Egy éltem, egy halálom, esküszöm is, hogy egymagam mulatoztam a tengerparton. Lehet, hogy közben trágár nótákat is dúdoltam, de az csak nem változtatja meg a történelmet...-Hát jó.. Remélem, hihetek neked.-Hé! De hát ismersz! Már 6000 éve együtt vagyunk!-Ez alatt leginkább azt tanultam meg, hogy nálad semmi sem biztos... Na jó. Van egy komoly problémánk! És remélem, hogy tényleg csak ez a problémánk van - nézett szúrós szemmel Zoltánra.-És mi az? Ezúttal nem csináltam semmit. De tényleg!-Nem találom a zöld sapkásokat. És nem találom a gépet sem!-Azt hiába keresitek! - szólalt meg egy hang a sarok mögül, majd a beszélő is megjelent néhány katonával.-Ióannész! - szólalt meg Zoltán meglepetten - Tudhattam volna!-Tudhattam volna? - mondta Kiraz. - Ez majdnem olyan béna, mint a Ezt még megbánod! Mintha csak valami béna rajzfilmből idéztél volna...-Jó ötlet! Ezt még megbánod, Ióannész!-Honnan tudod a nevemet? - csodálkozott Ióannész.-Nem tudsz te semmit, Havas... izé.. Ióannész.. na.. Hát ez így tényleg béna... Ha egyszer erről filmet csinálnak, ezt a részt jobban át kell majd gondolni.-Nem vagy ma formában, Zoltán - jegyezte meg Kiraz.-Sokat ittam az éjjel... és asszem trágár nótákat énekeltem a kikötői

matrózokkal...meg versenyeztünk, hogy ki tud nagyobbat...-Őrök! Vigyétek ezeket a frank kémeket az északi börtönbe! - mondta Ióannész, amikor sikerült összeszednie magát.-Már megint?! Nem lehetne inkább a délbe? Ott még nem jártunk..

FOLYTATÁS

2019-04-01

-Helló! - mondta Zoltán a rács egyik oldalán.-Helló! -mondta Zoltán a rács másik oldalán.-
Belőletek kettő van? - kérdezte Kiraz.-Ne félj, én is itt vagyok - mondta a másik Kiraz.

***

-Na jó - kezdett bele Zoltán 1.0 - Most akkor mi a bánat történt? Ez valami hülye időutazós szappanopera?-Az történt - válaszolta Zoltán 2.0 -, hogy kihoztunk titeket a börtönből. -Na jó. De miért? -Most tényleg arra vagy kíváncsi, minek hoztunk ki a börtönből? Jobb lett volna, ha bent hagyunk?-Nem-nem. Ellenkezőleg. Kösz! Csak nem értem, hogy kerültünk oda.-Na ne viccelj! Hogy-hogy nem emlékszel rá? Alig 10 percet ültél benne..-Nem úgy értem. Hanem, hogy mi a bánat folyik itt? Hogy kerültök..hogy kerülünk ide? Miért lett kettő belőlünk.-Egyszerű! Bementünk a gépbe, és visszajöttünk.-Ezt értem, de miért csináltátok?-Nem láttad? Azért, hogy kiszabadítsunk titeket!-Na jó. Ezt a részét hagyjuk. Inkább azt mond meg, hogy került ide Ióannész, amikor legutóbb Kappadókiában volt. -Hah! Szeretnéd tudni, mi? Nem mondom el!-Hát kösz! Azt hittem, segítesz!-Segítettem is! Most szabadítottalak ki!-Jó, de abban is segíthetnél, hogy mit csinál itt Ióannész.-Nem mondhatom el.-De miért?-Mert nekem se mondta el a jövőbeli énem... És tudod, hogy nem lehet a múltat megváltoztatni.-De épp most változtattátok meg azzal, hogy kihoztátok minket a börtönből.-Azért, mert minket is kihozott a jövőbeli Kiraz és Zoltán.-És nektek mindent pontosan ugyan úgy kell tennetek, ahogy ők tették...ami azt jelenti, hogy..-...hogy nektek is azt kell majd tennetek, amit mi teszünk most. Beleértve azt is, hogy majd jó alaposan bevered a fejedet, amikor kiesel a.. áh, de ez legyen meglepetés!-Mi, mi? Mi lesz a fejemmel?-Annyira azért ne ijedj meg! Látod, hogy még megvan!-Hát...ööö... na jó. Szóval...-Figyelj! Ha mi elmondanánk nektek, akkor az azt jelentené, hogy nekünk is elmondták a jövőből jöttek. Azoknak meg azok, akik az ő jövőjükből jöttek...és így tovább. Na de akkor ki volt az, aki felderítette a rejtélyt? Nem kaphatsz csak úgy tudás...a...mit tudom én.. téridőből. Valakinek dolgoznia is kell.-Hát.. Ez igaz... Na jó. És most?-Most? Mi lelépünk. Megyünk tovább. Nektek sok sikert! Bár tudom, hogy úgyis sikerülni fog!-Ennyi? -Kihoztunk titeket a börtönből. Mi mást szeretnél még?-Nem tudom.. Azért este egyet bulizhattunk volna.. A császárnőnek nagyon jó borai vannak!-Most, hogy mondod... mintha lett volna egy buli.. nem igazán emlékszem arra az estére..

***

-Tudod..-fordult Kiraz 2.0 Kiraz 1.0 felé- Amikor először néztem végig, amint saját magával veszekszik, már akkor is bizarr volt. De másodszorra még inkább....-De közben meg mégis! Valahogy... van benne valami - mondta Kiraz 1.0-...valami, ami miatt mégis, órákon keresztül el tudnánk nézni. - fejezte be a mondatot Kiraz 2.0 - Talán a legjobb szó a szórakoztató.- Pontosan. Kár, hogy még nem fedezték fel Amerikát, és a pattogatott kukoricát. Úgy jobb lenne a műsor.-Bizony kár. Pedig hoztam volna, mielőtt visszajövünk az időben.-Ha már itt tartunk... Tényleg nem tudnál segíteni? Nem mondhatnád el, hogy mi történt?-Sajnos végig kell mennetek azon az úton, amin mi mentünk. Tudod, csak azt tehetjük, amit már megtettünk.-Tudom. - sóhajtott Kiraz 1.0, és Kiraz 2.0 kezén gyógyuló horzsolásokat nézegette.-De valamit mégis elmondhatok. A jövőbeli énem nekem is elmondta: a kulcs Annánál van. Piroska ex-barátnőjénél.-Aki el akarta foglalni a trónt?-Tudtam, hogy ezt fogod majd kérdezni. - Mosolygott Kiraz 2.0 - Igen. Nála kezdjétek. A könyvei között.-Kösz! Örülök, hogy mi ilyen jól megértjük egymást! Egészen jó barátnők lehetnénk!

***

-Öööö.... mennyit aludtam? - kérdezte Zoltán.-Áh, csak 2 napot.. - válaszolta Kiraz, de közben nem nézett fel a könyvéből-Uh.. Lemaradtam valamiről?-Leginkább a buliról.. A vége nagyon jó volt!-Na sebj! Úgyis visszajövünk még egyszer, majd akkor megnézem.-Nem valószínű... Az történt, hogy a jövőbeli másik éneddel együtt akartál felállni az asztalra. Azt hiszem, valami duettet akartatok énekelni. De ehelyett mindketten kidőltetek. Egyikőtök balra, másikatok jobbra. Igazándiból nem vagyok benne biztos, hogy a jövőbeli énem a jó Zoltánt vitte el. -Szerintem jót vitt el, mert én vagyok a másik Zoltán.-Áh, ki tudja ezt? Meg se lehet titeket különböztetni!-Na igen.. Vajon hány nap telik el?-Amíg megtaláljuk a gépet, feltöltjük, és visszajövünk az időben?-Igen.-Nem tudom. De nem lesz az olyan sok. Nézd!-Csak nem találtál valamit?-Valakinek akkor is dolgoznia kell, míg mások henyélnek... - nézett Kiraz szúrósan Zoltánra.-Oké-oké...igazad van. Kösz, hogy addig is kutattál, míg én eszméletlen voltam! Cserébe...ööö...nem tudom.. mondjuk kitakarítom a szobádat.-Azon nincs mit csinálni. De tudod mit! Készítsél nekem dolmát! Azt már olyan régen ettem!-Az meg mi a csoda?-Rizs, ami szőlőlevélbe van csomagolva. Eléggé macerás munka. De jót tesz a gondolkodásnak, segít kitisztítani a fejet. És persze nagyon finom lesz megfőzve.-Hát jó. Gondolom a kellékeket megtalálom a konyhában..meg talán aszpirint is. Talán ez volt az a fejfájás, amiről a másik Zoltán mesélt?-Az aszpirinig még várnod kell. De ezt nézd meg!-Mit találtál! - ballagott Kiraz mellé Zoltán kíváncsian, és erősen fejfájósan.-Eddig azt sikerült kideríteni, hogy a kappadókia utunk nem maradt hang nélkül. Persze ezt így direktbe nem írták le, hiszen a szervezet titkos volt, mára viszont nyoma sem maradt. Így az eseményeket csak az utalások alapján tudtam összerakni. E miatt lehet, hogy nem is így történt.-Talán visszamehetnénk megnézni...-Túl veszélyes. Ami pedig megtörtént, az megtörtént. Nem hiszem, hogy ez olyan, amin mi tudnánk változtatni.. Na tehát! Miután mi eljöttünk Kappadókiából egy ellenállás kezdett szerveződni. Amolyan titkos társaság a mi titkos társaságunkban.-Ióannész?-Talán..Valószínűleg! Ki tudja? Azt mondanám, hogy ő csak kis

hal volt...de az, hogy most is találkoztunk vele... nem tudom..De a lényeg, hogy akkor kezdődött valami. Ugye, mi megadtuk, hogy mikor és hol leszünk legközelebb. És erre az ellentábor is fel tudott készülni.-A merénylő 620-ból?-Igen. Úgy tűnik, hogy az elején még nem akarták a szervezetünket bolygatni. Beérték volna annyival, hogy minket tesznek el láb alól. Ezért is tudtunk 620-ban a zöld sapkásokkal találkozni. De utána volt bő 500 évük, hogy alaposan kitakarítsanak.-Micsoda???-Minden jel szerint szisztematikusan felkerestek mindenkit, és kiiktatták.-Mármint...te jó ég!-Igen. Több, mint 100 éve nincs egyetlen zöld sapkás sem. És semmi nyomuk sem. Egyedül Annak történelmi leírásai között találtam rájuk. Ott is frank kémhálózatnak hívja őket.-Így nem csoda, hogy mindjárt börtönbe zártak minket... Lehetett volna rosszabb is.. Ha elkapom ezt a Ióannészt, akkor ezúttal tuti kidobom az ablakon. A múltban túl finom voltam vele.. és mi lett az eredménye.. Mindez az én hibám! Azt hittem, hogy csak valami 6. századi kertész...-Attól félek, hogy nem dobhatod ki az ablakon..-Nem?-Láttad, milyen meglepett volt Ióannész. Pedig ő akart minket meglepni. Egyértelmű, hogy ő még nem találkozott velünk. Nem érti, hogy lehet, hogy mi ismerjük őt.-Várjál-várjál... azt mondd, hogy...-Hogy ő még nem járt 526-ban! Ő nem időutazó. Még! Vagy mi küldjük vissza, vagy magától megy.-Vagy egy balesetben, ahogy velünk történt..-Igen. Na most. A gépet nem tudja használni. Különben már most visszament volna. Vagy máshova. Vagy bármi. De később se tudja használni. Hiszen minek maradna ott 526-ban, ha vissza is tudna jönni?-Talán, hogy kiszúrjon velünk?-Meg is próbálta.. De akkor még kevés támogatója volt. A mostani időben sokkal erősebb. A logikus az lett volna, hogy ebbe a korba jöjjön vissza, minél hamarabb.-Igaz. Akkor kizárhatjuk, hogy tudná a gépet használni. Ez mondjuk jó hír. De ez akkor azt is jelenti, hogy vissza fogjuk küldeni 526-ba. Vagyis nem dobhatom ki az ablakon.-Igen.-Hát jó. De akkor... de a végén mi győzünk. Meglesz az időgép, feltöltjük, és még magunkat is megmentjük...-Hát.. Igen.-Jól van. Akkor megnyugodtam. Megyek a konyhára, szerzek aszpirint, meg csinállok neked dolmát. Mit is, mondtál? Hogy kell csinálni?

***

-Na jó. A feladat egyszerű. - kezdett bele Zoltán. - Elfogjuk Ióannészt, kiszedjük belőle a gép helyét, feltöltjük, visszaküldjük a barátunkat, mi meg visszamegyünk, és magunkat szabadítjuk ki.-Az őroket kihagyta belőle... - válaszolta Kiraz.-Igaz. Hmm.. Szerintem megvan még a régi laborom?-Mit akarsz csinálni?-Csak egy kis füstöt.-Hát jó. De csak módjával. A gázmaszkot nem találták még fel..

***

-Készen állunk? - kérdezte Zoltán pár nappal később.-Nem igazán. - mondta Kiraz. - De már unom a folyamatos bujkálást. Mióta Ióannész megtudta, hogy megszöktünk, nincs egy perc

nyugtunk sem.-Lehet, hogy tudok segíteni - mondta Piroska. - Ismerek pár titkos utat. - Néhányat mi is ismerünk - kezdett bele Zoltán - Bár, mintha időnként átépítenék őket.- Amikor visszaszereztük a trónt Annától, akkor János elég sok folyosót befalaztatott. Máshol meg új ajtót készíttetet. Tehát igen, változnak a titkos folyosók.-És te ismered őket? - kérdezte Kiraz - én csak azt, amit 700 év múlva kiásnak.-Kiásnak? Miért kellene kiásni? - lepődött meg Piroska. - Valami baj lesz a palotával? -Izé.. Egyszer majd felnövünk. Mármint úgy értem, a nép - keresett valami kibúvót Kiraz - És akkor már nem királyok meg császárok lesznek, hanem amit úgy hívnak, demokrácia. A nép fog irányítani.-Olyan, mint ami Velencében van?-Hasonló. És akkor már nem lesz szükség a palotára. Az emberek elfelejtik, az meg.. egyszerűen összedől.-Ó jaj. Ez nagy kár.. Szeretem ezt a palotát... Így annyira már nem is tetszik a jövő.-Piroska! - szólt közbe Zoltán is, hogy elterelje a beszélgetést. - velünk jössz, és elkapjuk Ióannészt?-Na de Zoltán! Ő mégiscsak egy császárnő! A birodalom egyik legfontosabb embere! Csak nem gondolod, hogy sötét folyosókon, pókhálók között fog mászkálni??-Ó! Pedig éppen arra készülök! Ki nem hagynék egy ilyen lehetőséget!-Hát akkor... Egy selfie indulás előtt? - kérdezte Zoltán. - mondjátok azt, hogy szilícium!-Miért szilícium? Miért nem sajt? - kérdezte Kiraz.-Mert az legalább minden nyelven ugyan az. És mindenki érti.-Mi az a szilícium? - kérdezte Piroska. - Meg mi az a selfie?-Na jó. Akkor csak mosolyogjatok, meg integessetek

***

-Ugye errefelé nincsenek víztározók? - kérdezte Zoltán.-Dehogyan! Én eddig 4 darabot találtam! - válaszolta Piroska-És gondolom hideg a vizük...-Nagyon. De miért kérdezed? Csak nem félsz, hogy beleesel valamelyikbe?-Áh, dehogya! Én csak ilyen kíváncsi természet vagyok.. És...ööö.. vannak benne szép szobrok?-Nem tudom. Mindegyik rettenetesen sötét.. De hát minek is tenne oda valaki szobrot?-Én azt hallottam, hogy az egyikben ijesztő fejeket tettek. Az egyik monda szerint azért, hogy a rossz szellemeket elijesszék. -A rossz szellemeket? Ez elég pogány egy gondolat..-Mások szerint meg csak olyan rondák voltak, hogy senki se akarta őket a felszínen látni. Ezért inkább jó mélyre, egy egy víztározóba tették.-Zoltán! Ezt hol olvastad? - csatlakozott a beszélgetéshez Kiraz.-Valami blogon...-Mi az a blog?-Tudod...az egy... internetes oldal - próbálkozott Zoltán. Aztán, amikor érezte, hogy ez nem lesz jó út, inkább másik irányból indult - Ez egy felhőben levő szolgáltatás..-Felhőben??-Na jó. Képzeld el egy papírt. Egy varázspapírt. Ezt hívjuk mi felhőnek. De szokták monitornak is. Ezen a betűk és a képek maguktól jelennek meg. Valaki távolról írja őket, és nálad ott lesznek azonnal. És amit te odaírsz a papírra, azt mindenki más is láthatja.-Elég fura világotok van...-Meglehetősen az.-Szeretnék veletek menni! Szeretném látni azt a jövőt, ahonnan jöttök. Szeretném látni a birodalom jövőjét. A gyerekeim jövőjét. A magyarok jövőjét!-De..De azt nem lehet! -próbálkozott Zoltán.-Ez nem kérés volt. -jött a határozott parancs, ahogy azt csak egy császárné tudja mondani - ha nem viztek magatokkal nem segítetek nektek. Sőt! Vigyetek magatokkal a jövőbe. Különben megbánjátok. A férjemnek elég jó ötletei vannak azokkal szemben, akik az útjában vannak.-Elfogadjuk - vágta rá Kiraz

azonnal.-Micsoda?? - nézett nagyon Zoltán. De ez nem látszott a sötétben.-Elfogadjuk. - mondta Kiraz még egyszer - A küldetés a legfontosabb.-Jó, hát elfogadjuk - mondta Zoltán.. - de nem értek semmit.-Rendben. - válaszolta Piroska. - Itt az ajtó. Ez Ióannész szobája. Ilyenkor tartja a sziesztát.-Háromig számolok. Utána fogjátok be az orrotokat! - mondta Zoltán. A biztonság kedvéért az összes nyelven, amit csak ismert. - Egy. Kettő. Három! - majd bedobott egy üvegcsét a titkos ajtón. Az jól hallhatóan össze is tört

***

-Zoltán! - mérgeződött Kiraz - Akkora füstöt csináltál, hogy semmit se láttam. Valamin átestem.-Azt hiszem, az egy katona volt - mondta Zoltán.-Hát. Jól bevartem a kezemet... Azt hiszem, vérzik.-Ne félj! Bekötözzük!-Azért ne annyira, mint Ióannészt. Egyáltalán kap levegőt?-Azt se tudom, melyik az... A füsttől én se láttam semmit, így inkább mindenkit jól bebugyoláltam... Viszont legalább megtudtuk, mikor sérültél meg.-Igaz. Azóta aggódok miatta, mióta megláttam a jövőbeli énem kezét...-Én viszont még mindig nem tudom, mit is akartam mondani magamnak... kiesek, meg beverem a fejemet...-Gondoltál már arra, hogy csak megviccelted magadat? Szerinted ennyire szadista lennék?-Inkább csak olyan, aki szereti a furcsa vicceket...-Hát nem tudom.. Azért ha látok valahol egy bukósisakot, mindenképpen felveszem. Ezek a páncélsisakok nem tűnnek túl biztonságosnak.-Néztél már egyet is közelebről? Alaposan?-Nem, miért?-Mert ezek belül azért ki vannak bélelve rendesen. Nem olyanok, mint a filmekben. Tessék. itt van az egyik óré. Sőt! Ha már itt tartunk, jobb lenne ha a teljes ruháját felvennéd. Úgy kevésbé lennénk feltűnőek.-De hát ez kicsi rám! Hülyén néznék ki benne! Mindenki rajtam nevetne!-Ez eddig sose zavart...-Igen. De pont te mondtad, hogy ne legyünk feltűnőek. Ha viszont az egész palota rajtam nevet...-Igazad van. Végül is.. Velünk van a császárnő. Ha ő velünk van, nem gyanakszik majd senki.-Tényleg. Vele mi legyen? - váltott át angolra Zoltán.-Ezt ne itt - válaszolta Kiraz görögül.-De.-Nincs de! -válaszolta Kiraz ezúttal magyarul. Ez annyira meglepte Zoltánt, és annyira emlékeztette az anyukájára, hogy inkább nem kérdezett többet.

***

-Kiraz, csupa meglepetés vagy! - mondta Zoltán néhány később, amikor végül sikerült kettesben maradnia Kirazzal. - Hol tanultál meg magyarul?-Míg próbáltál a buli után kijózanodni, sokat beszélgettem Piroskával. Kértem pár jó tanácsot a....a férfiak irányításával kapcsolatban. Úgy tűnik, nagyon is jól uralkodik a császáron. Egyébként őt is Ióannésznek hívják. Csak Piroska hívja Jánosnak. Szóval ő tanított pár...hasznos magyar szót.-mosolygott Kiraz.-És mi lett a mi Ióannészünkkel?-Ő. Piroska bemutatta egy-két embernek a férjénél. Hamar bevallott mindent. Bár a felét se hitték el annak, amit mond. Ez a mi szerencsénk. De azért nem ajánlott túl sokat tartózkodni ebben az időben. A végén még

valaki gyanút fog...-Meglett a gép?-Meg. Nincs túl messze. Itt szemben, Khalkédónban van. A későbbi Kadiköy-ben. Ióannész nagyon nem öröködött. A nagytemplom alatt rejtette el. Arra gondolt, hogy majd a templomosokkal megvédi, ha mi erővel akarnánk bejutni. Szerencsére Piroska...khm... vallási okokra hivatkozva lecserélte a teljes személyzetet. Ők már elindultak a Szentföldre. Így mi akkor mehetünk be, amikor csak akarunk!-Szuper! Holnap akkor át is hajózik, és megkezdem a feltöltést! Mi legyen a...-Piroskával?-Igen. Tényleg magunkkal visszük? A jövőbe? Mondjuk ott lesz egy hétig, és utána visszaküldjük? Mint egy nyaralás?-Nem! Az nem neki való. Az időutazás nagyon megviseli az embert. A fenébe is, nekünk sem kellene csinálnunk!-De hát akkor?-Kellett a segítsége. Meg ki mondana ellent a császárnőnek.-És akkor most mi lesz?-Majd én beszélek vele. Meg te is. Ha nem megy, akkor megint én. És megint te. Addig, míg le nem beszéljük az útról. Nem mehet a jövőbe. Főleg nem abba a jövőbe, ahol a birodalom már nem létezik! Majd emlékeztetjük a családjára, a gyerekeire, a kötelességeire. A Pankrátor-kolostorra, amit csak ő építtethet fel. Majd...-Nem kell - hallatszott szomorúan Piroska, ahogy előjött egy titkos ajtó mögül. - Érték mindent. Tehát egy sötét jövő vár rám, amit jobb ha nem látok..-De hát? -csodálkozott Zoltán.-A birodalom császárnője vagyok, elfelejtetted? Vagy azt gondoltad, egész nap csak zoknit kötök? Ismerem az összes titkos folyosót. És amikor megtudtam, hogy egymás között angolul beszéltek, szereztem egy tolmácsot. El se hiszed, milyen sokan beférünk oda a fal mögé!-Akkor mindent tudsz?-Igen. Tudom, hogy a birodalom el fog bukni. Hallottam, amikor arról beszéltetek, hogy a törökök el fogják foglalni Konstantinápolyt. És a többit is.-De viszont pont a te gyerekeid hozzák el az utolsó aranykort. - próbálkozott Kiraz-Az utolsót...-mondta keserűen Piroska.-Pankrátor-kolostor pedig olyan híres lesz, hogy messzi földről is érkeznek emberek, hogy tanuljanak belőle. Még több száz év múlva. E miatt az egyház szenté avat. Mind a kettő! A Hagia Szophia pedig képedet fogja őrizni az elkövetkező évszázadokban. Mindenkinnek feladata van. Nekünk az, hogy tovább menjünk. Neked az, hogy maradj. És olyat alkoss, ami túléli a birodalmat.-A kötelesség.. Mindig a kötelesség. A kötelesség miatt hagytam el az országomat és a vallásomat is...De azért. Most már elmondjátok a jövőt? A tényleges jövőt?-Azt hiszem, Kiraz, most már elmondhatjuk neki.És Kiraz elmondta neki. Később Zoltán is elmondta azt, amit ő tudott.

***

-A gép kész. Bármikor mehetünk. - mondta Zoltán - Egy kis ugrás vissza, hogy kiszabadítsuk magunkat. Amint megérkezünk, rákötjük ezt a töltőt. Azzal lesz annyi energiája, amivel mára vissza tudunk jönni. Addigra viszont már 100%-on lesznek a telepei, mi pedig oda ugrunk, ahova csak akarod.-Jó. Ez így jó lesz! És Ióannész? - kérdezte Kiraz.-Őt már 2 hete visszaküldtük.-De figyelj. Amikor először találkoztunk vele..Úgy értem, a mi szempontunkból először. Akkor nem ismert meg minket. Vajon mi történt? Hogyhogy elfelejtett mindent?-Tudod, ezen én is gondolkodtam, amikor hopp, ki tudja hogyan és miért, egy váza pottyant a fejére..Fura dolog ez a gravitáció. Eszméletlen volt, amikor visszaküldtük a géppel. Kapott azért egy kis csomagot, ne üres kézzel bolyongjon..-Hát jó.

Piroska mondta, hogy felgöngyöltí az egész szervezetet. Úgyis kell majd néhány munkás kéz a kolostor építésénél.-Elintézte a férjénél, hogy megépítsék?-Hajaj! De még hogy! Látnod kellett volna! Nagyon ügyes ez a nő!-Na jó. Akkor induljunk.-Rendben. De.-Igen?-Végül mi lett a fejeddel?-Tényleg! Nem is ütöttem bele semmibe! A dög! Átvert engem! Na majd olyat adok neki!

FOLYTATÁS

2019-04-08

-Ez már az? - kérdezte Zoltán.-Igen. - válaszolta Kiraz - Üdv az Oszmán korban!-Ez már döfi!-
Úgy érzem, mintha hazaértem volna! El kell mennem egy hamamba!-Egy miben? -Egy török
fürdőbe. Ahol jó alaposan megmosnak, kitisztítják a hajamat, masszíroznak, kényeztetnek,
meg ilyenek... Este találkozunk!-Ööö... Hát jó... És én mit csinállok addig?-Nem tudom.. Menj
el a Fedett Bazárba, és vegyél csengettyűs papucst! De ne hagyd, hogy valaki egy szőnyeget
is rád tukmáljon!

***

-Na, milyen volt? - kérdezte Zoltán később, amikor összefutottak egy boszporusz-parti
kifőzdében.-Isteni volt! - lelkesedik Kiraz - És az, hogy utána itt ülök a szülővárosomban...a
Boszporusz partján, és dolmát tudok enni! Mintha ezer éve erre vártam voltam! Mi lehetne
még ennél is jobb!?-Hát...ööö..lenne tippem..-Meg ne próbáld! És neked? Hogy ment?-Nos...
Gondoltam, tényleg megpróbálkozhatnék a bazárral. Nem hittem, hogy az ilyen régi, és
ebben a korban is megtalálom majd. De már a bizánciaknak is ott volt a piacuk. Gondoltam,
egy próbát megér.. És tényleg ott a Fedett Bazár, ahol a jövőben is lesz! Kicsit más... na jó,
nagyon más.. Csomó olyan dolgot árulnak, amit később nem.-A jövőben ez már csak
turistalátványosság lesz. Egy játék. Ma viszont az emberek ott szerzik be a mindennapi
szükségletüket. Találtál valami érdekeset?-Igen. Gondoltam, a fapapucs tényleg vicces lenne,
így azt kerestem. De aztán rám akaszkodott egy vázaárus. Először próbáltam kicselezni,
aztán arra gondoltam, hogy miért is ne? Már minden korból van egy vázám. Most is
vehetnék egyet. De aztán jó drága volt.. Nekem meg csak birodalmi pénzem van.. Ráadásul
egy kukkot sem értek abból, amit mondanak. Ők meg abból, amit én karattyolok. Úgyhogy
ezzel jól elvultunk pár órát. Már a fél bazár velem foglalkozott! Aztán végül csak lett egy
vázám. Papucst is találtam. Meg egy érdekes régi könyvet. De viszont hiába próbálkoztam,
mégis egy szőnyeggel lettem gazdagabb. Már az is nagy szó, hogy nem kettőt sóztak rám! És
amilyen drága volt, remélem, tud repülni!-Ezek szerint a bazár mégse változik olyan sokat a
következő 500 évben!-Az lehet.. de az elmúlt.. évszázadokban sok minden megváltozott. Ez
már mondanod sem kell. A saját bőrömmön tapasztaltam. Minden templom más, minden
ember más, még a nyelv is más. És még egy rendes bort sem találtam!-Nos igen. Ez a rész
tényleg megváltozott..-Mennyit jöttünk előre?-434 évet. Most 1552 van.-Ó! 1552! Az akkor
már a mohácsi csata után van! Akkor Magyarország már elveszett... Na most kellene az a jó
bor! Meg egyébként is eléggé nyomasztó, hogy a Bizánci Birodalom nincs többé. Úgy érzem,
ez az egész időutazásdi tiszta depresszió. Először a hettiták... most meg Bizánc. Minden
barátunkat elveszítettük. Még Piroskát is, pedig ő igazán jó fej volt.-Hát igen... Nem könnyű a
történelem... Viszont most zajlik az én népem aranykora.-Igen? Hmm.. tudod, hogy a

történelmi ismereteim eléggé hiányosak.. Ez az 1552 is roppantul ismerős, de nem tudom honnan...Ki most a szultán?-Szulejmán, a törvényhozó. Ő az Oszmán Birodalom egyik legnagyobb hatású uralkodója.-Szulejmán? Otthon éppen róla ment egy tv-sorozat!-Haha! Most megnézhetnénk, hogy mennyire követi a valós történelmet! Persze nem valószínű, hogy a sorozat bármely személyével a valóságban is találkozni tudnánk. Szulejmán egyébként is hódító hadjáraton van. Éppen Magyarországon.-Ó. És nem tudod véletlenül, melyik területen? Hátha valamelyik ismerősöm őse éppen arrafelé lakik.. Talán tudnék küldeni neki üzenetet...-Ha jól emlékszem, akkor éppen észak felé tart. A célja, hogy kettévágja az országot, így Erdélyt elvágják a Habsburgoktól.-Hát az nem fog sikerülni! Eszembe jutott, miért volt az 1552 olyan ismerős! Otthon minden gyerek olvasta Eger ostromának a történetét, amikor a magyarok megállítják a törököket! És mi pont abban az évben vagyunk! Máris jobb kedvem lett. Tényleg nem tudod, hol lehet rendes bort kapni?-Majd körbenézünk a túlparton, Kadikőben.-Jó ötlet, köszi!-Egyébként pont erről akartam beszélni veled. Mint látod, éppen háborúban állunk. Mármost nem mi, hanem az országaink. Később már nem lesz különösebben ritkaság, ha egy magyart látnak Isztambulban. De most azért jó lenne nem feltűnést kelteni. Ne feledd, itt már lehetnek olyanok, akik tudnak magyarul! A kedvenc elszólásodat próbáld mellőzni!-Hát jó. Vigyázni fogok! Közben elmeséled, mi történt az elmúlt évszázadokban? -Az hosszú történet. Menjünk át most Kadikőbe! Ott nyugodtabban tudunk beszélgetni!

***

-Nos - kezdett bele Kiraz - Ahogy már megszokhattad, mindig a gyökerekig kell visszamenni. A döntő fordulat 1071-ben, a manzikerti csatában történt. Erről már beszéltünk, hogy itt lényegében a birodalom sérthetlenség illúziója oszlott szét. Eddig is voltak veszített csaták, de most látszott az, hogy Bizánc tényleg nem tudja már megvédeni magát. Olyan volt, mint egy szikla. Európában, Észak-Afrikában, de még a Közel-Keleten, Ázsiában is rengeteg dolog változott. Az eltelt ezer év alatt csak a Bizánci Birodalom volt stabil. Ott volt mindig, és úgy gondolták, ott is lesz mindig. -De kiderült, hogy ez a szikla.. hát.. igencsak lukacsos. - jegyezte meg Zoltán.-Valami olyasmi. Fontos, hogy nemcsak a birodalom ellenségei látták így, hanem az úgynevezett szövetségesek is: Európa. Korábban Bizánc volt a nagy öreg. A többiek meg a fiatalok. Komoly vita volt a frankokkal, hogy ők is magukat birodalomnak, meg császárnak hívták. Hiszen a birodalom és a császár csak és kizárólag Bizánc lehetett. Hasonlóan a kereszténységgel. Majd hirtelen kiderült, hogy legyengült, nincs benne erő. Éppen ezért indultak a kereszties hadjáratok, mert látták, hogy Bizánc nem tudja Jeruzsálemet megvédeni, sem pedig visszafoglalni. Ráadásul a keresztiesek legtöbbször kalandorok voltak, akik nem tisztelték a birodalom múltját. Lelkifurdalás nélkül foglaltak birodalmi területeket is. Majd velük együtt a nagyok is, Genova, Velence és mások is egyre többet és többet foglaltak el a birodalomtól. A Földközi-tenger és Anatólia partvidéke tele lett kisebb királyságokkal, lovagrendekkel, kereskedő városokkal. -És a belső területek? Bizánc fő erőssége?-Azt pedig a szeldzsukok foglalták el. Ő viszont elég lazán kezelte azt a területet.

A központjuktól messze volt, így ott is mindenki olyan királyságot, pontosabban szultánságot hozott létre, amelyet csak akart. Volt, akinek nagyobbat sikerült, volt, akinek kisebbet. Meg olyanok is, akik hamar elbuktak, de ugye rájuk nem emlékszik a történelem.. És persze ezek időnként egymással harcoltak, máskor egymással szövetségesek.-Tehát visszakerültünk az őszállapotban...-Nos... igen... Egyik ilyen kis szultánság vezetője volt Oszmán, akit a birodalom alapítójának tartunk. Ő nagyon jó harcos volt. És szerencséjére mindjárt ott volt a közelében a Bizánci Birodalom, ahonnan gazdag zsákmánnyal térhetett mindig haza. Ez pedig tetszett a szomszédos török törzseknek, akik nagy ezért nagy számban csatlakoztak hozzá. Jó gyorsan nőtt a serege, amivel még sikeresebb zsákmányszerző hadjáratokat indíthattak. Ez pedig még több harcost vonzott. De persze a fosztogatásból nem lehetett volna egy birodalmat felépíteni. A fia, Orhán miután elfoglalta Bursát, azt megegyezteté székelyül. Ez már ízig-vérig bizánci város volt. Orhán átvette a bizánci szokásokat, és bizánci stílusú államot kezdett szervezni. A szilárd állammal, központosított közigazgatással már sikeresen tudott mind a bizánciak ellen, mind a többi anatóliai törzs ellen harcolni. A törökök gyorsan terjeszkedtek. Nemsokára már az Európai oldal nagy részét is elfoglalták Bizánctól. Anatóliának pedig a felét meghódították. Úgy tűnt, hogy minden jól ment.-A mondatodból azt veszem ki, hogy valami közbejött..-A történelem néha vicces dolgokat tesz... A veszély 3000 km-ről, keletről érkezett. A magát Dzsingisz Kán örökösének valló Timur Lenk érkezett, aki megküzdött, és le is győzte a törököket. A szultánt pedig kalitkába tette, és magával vitte.-Jó sokat utazott azért, hogy hazavigyen egy szultánt... Persze otthon mutogathatta az ismerősinek, de hát akkor is... 3000 km...-A történet ennél azért bonyolultabb. Természetesen nem azért jött, hogy egy szultánt vegyen magának. A törökök nagyon gyorsan erősödtek, és egyre több területet foglaltak el. Már a Dunáig jutottak, amikor az európaiak az összefogás mellett döntöttek. A bulgáriai Nikápoly mellett 1396-ban került sor a döntő ütközetre. A bizánciak mellett ott voltak a magyarok, a bolgárok, a németek, a csehek, a lengyelek, de még a franciák, angolok és a skótok is. És még több hercegség, lovagrend. Európa színe-java az egy szem törökkel szemben.-Hú! Jó sokan voltak!-Igen. 14 csapatból állt a szövetség. A feljegyzések tele vannak ellentmondásokkal, de úgy tűnik, hogy pont ez a vegyes összetétel volt a végzetük. Egyszerűen nem tudtak megegyezni, milyen közös stratégiát alakítsanak ki. Ezért mindenki ment a saját feje után. Szemben velük a törökök egységesek, és jól szervezettek voltak. Így végül a csata a szövetségesek vereségével végződött. A bizánci császár, II. Manuél elkeseredetten látta, hogy még egy ekkora szövetség sem tudja a törököket megverni. Más remény híján Timurt kérte, hogy segítsen. Eddigre a törökök, Bajazit szultán vezetésével már az Eufrátesz túlsó oldalát kezdték meghódítani. Ez azért már Timurt is elkezdte zavarni. Nemsokára összecsapott a törökkel, az eredményt pedig már ismered. Timur feldúlta Anatóliát köztük a török fővárosát is.-Ez azért kellemetlen lehetett az Oszmán Birodalomnak.-Nagyon kellemetlen volt. Majdnem a birodalom végét jelentette. Bajazit örökösei között polgárháború robbant ki. A győztes I. Mehmed lett. Tanulva a hibákból, a teljes arisztokráciát lecserélte. Ezzel elérte azt, hogy elszakadjanak az egyre erősödő bizánci befolyástól. -Akkor most jön a Happy End!-Hát... igen... Végül is a törökök 50 év múlva elfoglalják Isztambult, legyőzik a magyarokat és már Bécs kapuját döngetik. Egy kis Anatóliai törzs, ami 300 év alatt majdnem a régi Bizánci Birodalom teljes területét tudhatják

maguknak.-Azt mondtad, hogy Szulejmán a szultán, és most zajlik az aranykor.-Igen. Az az igazság, hogy pont ezért is akartam, hogy álljunk meg. Szulejmán ügyes uralkodó. A leglátványosabb az a hatalmas terület, amit meghódított. Folyamatosan 4 fronton harcolt: Észak-Afrikában, Perzsiában, Magyarországon, de még a Mediterrán feletti tengeri uralmat is megszerezte. Nem mellékesen szövetségbe lépett a franciákkal.-A franciákkal?-Miért is ne? A franciák nagy ellensége a Habsburgok voltak. Jól jött egy szövetséges, aki a másik irányból folyamatosan zaklatja. A francia szövetség része volt az is, hogy Bécset megtámadják. A Magyarország csak... hát útban volt. -Soha többet nem eszek csigát... nem eddig megtettem volna... de ezek után biztosan nemDe a hódítások mellett a birodalmat is rendbe tette. Azért is hívjuk Törvényhozónak, azaz Kanunî-nak. Ha gondolod, felsorolom neked az összes törvényt, amit ő alkotott...-Áh, annyira ne menjünk bele a részletekbe!-Miért is ne? Van időnk..-Na jó. Meghallgatom, de majd holnap. Ez az első napunk itt.-Rendben. De azért elmondom, hogy Szulejmán nagyon ragaszkodott ahhoz, hogy minden a törvények szerint menjen. Elég rendesen visszaszorította a korrupciót. Csakhogy pont ezt használták fel ellene. Rávették, hogy a törvények betartásával a saját fiát végeztesse ki. Aki egyébként ártatlan volt.-Hú! Ez azért durva.-Várj! Lesz ez még durvább! Mindezt nem más, mint a legkedvesebb felesége, Hürrem rendezte meg. Mégpedig azért, hogy ezzel biztosítsa a saját fiai örökségét.-Na jó. Ez már tényleg elég vad.-Otthon nem nézted a sorozatot, ugye?-Nem igazán...-Pedig annyiban hiteles, hogy a Háremben tényleg történtek vad dolgok. Végül is egy csapat nő van összezárva, hogy egyetlen férfiért vetélkedjenek.-Hát jó. Megjegyzem, hogy ajánlott a Háremet messze elkerülnöm. Egyébként sem hiszem, hogy beengednének oda.-Még a közelébe sem! No de vissza Szulejmánra! Tehát rendbetette a törvényeket. Ami azért is jó volt, mert egy része Bizánctól származott, ami igencsak elavult volt. Egy másik része viszont a Közel-Keletről. Az meg még inkább elavult. Ezen kívül támogatta a tudósokat, költőket. Az ő korában élt a híres Sinan mester is, aki az Oszmán Birodalom legszebb épületeit tervezte. De ezek nagy része ugye majd csak később készülnek el. Kicsit fura is Isztambult úgy látni, hogy hiányoznak belőle a kedvenceim.... Remélem, összefutunk a híres építésmesterrel!-Nos tehát... Akkor Szulejmán korában vagyunk, aki éppen Magyarországon kirándulgat. Közben pedig itt az aranykor, ahol kedvedre nézelődhatsz. Végre török lehetsz a törökök között!-Igen. Így van.-Már csak a szokásos kérdés van vissza: Hol a pokolban lehet a gép?-Na igen. Ez most nehéz lesz, mert nem számíthatunk a zöld sapkás barátainkra...-A francba! Ez az Ióannész mindenbe jól belevetted.-Zoltán! - szólt Kiraz mérgesen - Mondtam, hogy vigyázz, mit beszélsz!-De miért? Mi történt?-Hát.. Az a bajszos turbános úriember, aki hirtelen úgy elkezdett kiabálni, azt mondja, hogy talált egy magyar kémeket. Éppen a városőrséget hívja.-Ajaj.. El tudunk futni?-Aligha hiszem...-Haj, már megint börtön... Ez kezd a szokásunkká válni....-Örülj, ha börtönbe kerülsz! Lehet, hogy csak simán lefejeznek!-Ez nem hangzik túl jól. De egy olyan szép lányt, mint te, csak nem fognak lefejezni. Ugye?-Kösz. De ugye tudod, hova kerülnek az elfogott szép lányok?-Ugye nem?-De, de...-A francba! Ezt jól elszúrtam!

FOLYTATÁS

2019-04-15

Zoltán amikor felébredt, egy furcsa helyen találta magát. De ahogy az agya lefuttatta a szokásos ellenőrző körutakat, majd befűtött és elkezdett gondolkodni, Zoltán felismerte, hogy mégsem annyira furcsa helyen van. Sőt! Kimondottan ismerős a szoba felépítése. Sőt! Idegesítően ismerős: rácsok, kőfal, és minden hideg és nedves. És persze minden szürke. Unalmas szürke...Kivéve az rácson kukucskáló ember sapkáját. Az ugyanis rózsaszín volt.- Psssss! Zoltán ugye? - kérdezte a Barbia-babának öltözött ember. Ugyanis nemcsak a sapkája volt rózsaszín. De ami még furcsább volt, hogy magyarul beszélt.-Igen. Zoltán vagyok - válaszolta az, akit valóban Zoltánnak hívtak.-De ugye az, amelyik a jövőből jött?- Ööööööö.....jó az nekem, ha az a Zoltán vagyok?-Azt nem tudom... Az én feladatomban csak annyit, hogy kiszabadítsam azt a Zoltánt. Majd elvigyem a titkos rejtékhelyre. De, hogy ott aztán mit csinálnak veled..-De ugye nem esznek meg?-Nem is rossz ötlet! Na, csak vicceltem! Akkor te vagy az?-Igen.-Na végre! Akkor várj éjfélig! Akkor kiszabadítalak!-Ígérem, nem megyek sehova!

***

-Helló! Zoltán vagyok! - mutatkozott be később Zoltán egy szakállas embernek a rejtékhelyen - Ki volt ez a csóka?-Csóka? - csodálkozott a szakállas - Így még sose hívták... Egyébként Béla. Kicsit megviselte, amiért elhurcolták Magyarországról. De kiváló munkaeerő. Ha tud koncentrálni, akkor nagyon jó ötletei vannak. Máskülönben eléggé szétszórt.. Ki tudja, hol járnak a gondolatai...-És ezért van rózsaszínben?-Ja, hogy az?! Az a rendünk színe! Azért vette fel a azt a ruhát, hogy könnyebben felismerd. Ha tudnád, hogy hány Zoltánt kellett eddig kikérdeznünk...! Ráadásul mindegyik tudta a titkos jelszót.. Ez valami gyakori szó lehet nálatok...-Olyasmi... De mit mondtál? A rózsaszín a rendetek színe?? Ez meg hogy?- Hát... Én se szeretem.. De ez volt az Úrnők parancsa... Azt mondta, már nagyon utálja a bíbort. Legyen inkább rózsaszín...-Úrnő??-Hmmm. Biztos, hogy a jó Zoltánt hoztuk el? Hiszen nem tudsz te semmit..Havas Zoltán.-Az a Havas Jon lesz.-Hmmm..hmmm.. Helyes válasz. Mégiscsak a jót hoztuk el.-Na de te honnan tudod ezt??? Ezt majd csak 450 év múlva ismerik az emberek...-Pontosan! Ezért is javasolta az Úrnő, hogy ez legyen a teszt. Ő mindenre gondolt.-És ki az az Úrnő? Találkozhatok vele?-Hacsak nem mész vissza az időben, aligha... Ő a rendünk alapítója. De azt hiszem, jobban meg fogod érteni, ha elolvasod a levelet, amit neked írt.-Nekem?? Levelet? Ez egyre furcsább!

***

"Kedves Zoltán!Bizonyára a ti időtökből csak néhány óra tellik el, mire ezt a levelet kézhez kapjátok...Nálam viszont évek múltak el, míg megírtam..Sokszog gondoltam arra, hogy talán mégis veletek kellett volna mennem. És sokszor álltam a gép előtt is, hogy magam próbáljam meg. De szerencsére nem értek hozzá, így hiába a kísértés, nem kerültem útra.Idővel beláttam, hogy az én helyem tényleg itt van. És amiket meséltél a jövőről, azok.. nem nekem való. És itt van a Pantokrator-kolostor is, amivel foglalkozom. Erre nagyon büszke is vagyok. Még így is, hogy tudom, nem élhetem meg az elkészültét. Ez már most is egy csodálatos épület. De Zoltán, ígérd meg, hogy megnézed a jövőben! Remélem, tetszeni fog neked!Közben az eltel évek alatt sikerült felgöngyölttenem Ióannész szervezetét. Természetesen nem ő volt a vezetőjük. De végül őt is megtaláltuk. Majd elküldtük a Szent Földre, a többiekkel együtt. Legalább valami hasznukat vegyük. Biztosíthatlak, hogy a jövőben már nem fognak problémát okozni.Többször említetted, hogy az időutazás mennyi veszéllyel és problémával jár. Elején azt hittem, ezeket csak azért mondtad, hogy az én kedvemet vegyed el. De idővel beláttam, hogy valószínűleg igazad volt. A történelem ismerete nélkül esélyem se lenne egy utazásra. Az elbeszéléseidből látom, hogy nektek is nehezen megy. Kiraz nélkül talán nem is sikerülne. Ő okos lány, vigyázz rá!Látod, ő felépítette a titkos szervezetet is, ami bizonyára óriási segítség volt nektek. Nélkülük talán elvesztetek volna az időben. De ti most őket kénytelenek vagytok nélkülözni. Éppen ezért, ha már veletek utazni nem tudok, legalább a múltból megpróbálok segítenek nektek.Felépítettem nektek egy új titkos szervezetet. Bár azt nem tudom, mikor fogtok megjelenni újra, ezért elláttam őket minden fontos instrukciókkal. Olyanokkal, amiket csak a jövőből jött utazó ismerhet. Ezek olyan dolgok, amiket tőled hallottam. Így te mindet ismered. Én pedig remélem, hogy jól emlékszem rájuk... Különben akár az életetekbe kerülhet.Sokat gondolkodtam, miként tehetném meg, hogy ez a titkos szervezet túlélje az évszázadokat. Hiszen mesélted, a birodalmam a végnapjait éli. Ezért arra gondoltam, hogy a fő bázisuk az otthonomban lesz, Esztergomban. Egészen addig, míg az általad töröknek nevezett nép be nem települ az én városomban. Akkor visszatérnek. Meg kell tenniük, hiszen ti itt jelentek meg. És ha jól emlékszem, utána pedig az én hazámra várnak nehéz évek. Nem lesz egyszerű. De ha ezt a levelet olvasod, az azt jelenti, hogy sikerült. Remélem, tényleg így lesz!Kívánom nektek, hogy sikeresen hazaérjete! És bár a birodalmam és én is majd az idő homályába veszünk, remélem, ti azért nem felejtetek el minket!Piroska.ui: A titkos szervezetet egyébként fel fogod ismerni, mert a sapkájuk a kedvenc színemet, a rózsaszínt viselik. Nem pedig a bíbort, amivel lépten-nyomon összefutok a birodalomban, és már nagyon unom!!!"

***

-Hát jó - mondta Zoltán, miután elolvasta a levelet, és eltette - ideje, hogy Kirazt is kiszabadítsuk!-Őt sajnos még nem találtuk meg... -mondta a szakállas.-Azt hiszem, őt a Háremben fogjuk megtalálni.-Jaj ne!-Ugye? Tiszta klasszikus. Ki kell hozni a lányt a

Háremből. Mondom én, hogy egy hülye filmben vagyunk..-De hát oda nem lehet bejutni?- Van egy ötletem! Nőnek öltözöm, és úgy simán bejutok. Régen csináltunk ilyet a suliban...- Gondolod? Úgy mondják, az északi lányoknak szőrös a lábuk, de nem hiszem, hogy ennyire...-Upsz.. Ezzel tényleg kezdeni kellene valamit...-De még ha be is jutsz... Hogy fogsz kijönni?-Hát... majd arra is kitalálok valamit... Jut eszembe... Még nem is kérdeztem a nevedet.-Sinan.-Üdv Sinan! De ismerős a neved! Én meg Zoltán vagyok. De azt hiszem, ezt már tudod..

***

-Figyelj, Zoltán - kérdezte Sinan - Jól meggondoltad? Ez azért mégiscsak örültség!-Ugyan már! Csináltam én sok hülyeséget korábban is...-Az lehet. De vajon akkor is a tét a fejed volt? Nem is beszélve a többi testrészedről, amit le lehet vágni.. kezek, lábak, miegymás..-A tét most valójában Kiraz. És más ötletem nincs. Csak segíts bejutni. A többit majd megoldom... valahogy..

***

-Hahó! Hoztam egy új lányt - kiáltott be a palota bejáratán Sinan.-Ezt csak így? - kérdezte Zoltán döbbenetben, de lehetőleg halkán.-Mit tudom én! Építész vagyok, nem lánykereskedő...- Mit akarsz? - jelent meg egy ember. Valami hivatalnokféle. Egy olyan forma, mint akit otthon hagynak a házat őrizni, míg mindenki elmegy a buliba. Jelen esetben a hadjáratra.-Hoztam egy lányt. A szultánnak. - válaszolta Sinan.-Csak így?-Ja. Egy építkezésen találtam. Nekünk nem kell, mert van családunk. Ha viszont kapnánk érte pénzt, akkor vehetnénk belőle ennivalót. Meg takarót. Talán egy szekeret is, és akkor csinálunk belőle mozgó színházat, és akkor tudunk mulatni a fiúkkal.-Eladtok egy lányt, hogy tudjatok a fiúkkal mulatni?? Elég furcsák vagyok....-Na jó. Nem vagyok én kereskedő.. bevallom, hogy a lány imád énekelni. És nagyon szép a hangja. Csak az a baj, hogy elszédíti vele a fiúkat. Már hárman is leestek a minaretről az építkezés közben, mikor a lány elkezdett énekelni.-Na halljuk! A szultán szereti az énekes lányokat.-Nos..Zsuzsika! Énekelj valamit a bácsinak! Valami szépet! - mondta Sinan miközben Zoltánt oldalba bökte.-Ádászku, tú szép, aj lovjú! - énekelte Zoltán teljes beleéléssel. És magasan, ahogy csak tudta.-Hú! Azta! Micsoda hangja van! - mondta a hivatalnokféle. - De miféle nyelv ez?-Amerikánus. Egy távoli kis törzs szülöttje. De ez a hang! Mintha az égből jönne! - válaszolta Sinan.-Inkább csak a tetőről... De onnan a cserepek is lejöttek, ha jól látom...-Nemcsak a cserepek.. Nálunk a munkások is leesnek a döbbenettől, ha meghallják!-Hát nem tudom... Meglehet, a szultán érdeklődik a csodafegyverek iránt...-Aj kegyelmes uram! Ha a szultán magával viszi a hadjárataira, és ez a madárka csak kinyitja a száját, akkor még Bécs falai is leomlanak!-Hát.. És táncolni tud-e?-Zsuzsika mutasd meg!- Riszálom úgyis-úgyis - kezdett bele a táncba Zoltán.-Hát... - gondolkozott a hivatalnok - Nem

mondom, hogy ez a legszebb nő, akit láttam. Sőt! És hangja is.. Na meg a tánc!-Ugye? Van benne egzotikum rendesen!-Nem kifejezés. Talán több is, mint kellene!-A szultán teljesen odáig lesz érte!-Vagy inkább tőle... Meg se áll Bécsig!-Ugye? Egy igazi csodafegyver! Na? Akkor megveszi?-Egye fene.. De a szultán nincs itthon... Csak az után tudom kifizetni, ha megjött.-Na ne már! A fiúk az építkezésen éheznek! Adjon legalább egy aranygyűrűt! Egy iciripiciri is elég lesz! Az se baj, ha nincs benne gyémánt. A zafír is megteszi!-Na! Hát azért! Mindennek van határa! Megmondtam, ha a szultán megjött, majd akkor.-Jaj, Zsuzsika! Énekeld el a bácsinak azt a kozák altatódalt, amit nekem is szoktál!-Na jó! Mindjárt hozok egy gyertyatartót. Rodoszról hozatta a szultán. Oda meg a hitetlenek vitték még Jeruzsálemből. Úgyhogy az elég érték lesz a lányért cserébe. -Ó! Köszönöm! Az ég áldja meg a bölcsességédért! Mi is a neve? Hagy emlékezzek rá örökre!- Jumurdzsák.-Ó Jumurdzsák bej! Ha fiam lesz, akkor magáról fogom elnevezni! Addig is a macskámnak adom ezt a nevet. Örülni fog neki!-Jó-jó. Csak menjen már! Te meg lányom, kövess engem!

***

-Zoltán? - lepődött meg Kiraz - Hát te meg mit keresel itt? Egyáltalán hogy jutottál be ide?-Ez egy meglepően érdekes, de hosszú történet... - válaszolja Zoltán, még mindig elváltoztatott hangon. E miatt Kiraz nehezen fogja vissza magát, hogy ne nevéssen. - Engem Piroska titkos szervezete szabadított ki. Ott egy szakállas ember a főnök. Sinannak hívják. Civilben építész. Ő segített bejutni.-Piroskának titkos szervezete van?? Te Sinannal találkoztál? És ő segített bejutni?? És ő a titkos szervezetnek ő a vezetője??? Miről maradtam le, míg idebent voltam?-Majd később elmesélem... Te hogy vagy?-Hát... Mindig is kíváncsi voltam, milyen lehetett a Hárem a valóságban. Igazán jó feljegyzések nincsenek róla. De azért azt nem hittem, hogy én is a részese leszek.. Még szerencse, hogy a szultán elment harcolni. Biztosan kíváncsi lett volna rám. Azzal meg felkeltettem volna a többi nő figyelmét... Na menjünk! Ennyi elég volt belőle!-Szerintem is. Ez a női ruha nem igazán kényelmes.-Pedig nem áll rosszul. Kiemeli a lábad kecsességét.-Jaj! Ne is mond! Ha tudnád, mi mindenben mentem át, míg ide eljutottam! Még a lábamat is legyantázták!-Akkor az volt az az ordítás! Csodálkoztam is, hogy mit keresnek farkasok ennyire közel a palotához... Na gyerünk! Menjünk!-Rendben. Merre?-Én tudjam? Te jöttél megmenteni... Csak van valami terved.. Ugye?-Hátöööö... Eddig az volt a cél, hogy bejussak, és megtaláljalak. A kifele utat meg gondoltam... majd akkor gondolom ki...-Na de azért valami ötleted csak volt?-Hát... Mi lenne, ha lemásznánk a falon?-Mintha nem emlékeznél rá... Egyszer ott álltunk mindketten, és le akartak dobni minket!-Jó, de az több évszázada volt. Gondoltam, azóta megváltozott.-Igen. Megváltozott. Magasabb lett. Meg nem is vagyunk falmászáshoz öltözve.. Nem is beszélve az örökről...-Őrök is vannak?-Persze! Mit gondoltál?-Pedig egyet se láttam..-Attól még, hogy nem látod őket, ott vannak. Tudod, a Hárem a szultánnak az egyik legfontosabb kincse. Nemcsak a feleségeit őrzi, de a gyerekeit is. Lényegében itt van a családja. Az őrzés pedig kétirányú. Se ki, se be.-Hajaj... Kész csoda akkor, hogy bejutottam.-Az. Egyetlen feljegyzés sincs róla, hogy valaha is valakinek sikerült volna...-Na jó. A kertbe azért kimehetünk, ugye?-Igen. Csak nem kitaláltál valamit?-Még

semmit. De gondoltam, legalább nézzünk körbe!

***

-Hát jó! Legalább van egy szép kilátásunk Isztambulra! - elmélkedett Zoltán.-Igen. - értett egyet Kiraz.-Meg jó a levegő!-Ez is igaz!-Hmmm...-Ugye? Semmi ötlet?-Nyugalom. Most már együtt vagyunk. Okosak vagyunk. A jövőből jöttünk. Valamit ki fogunk találni. Van néhány hónapunk addig, míg a szultán visszaérkezik.-Az lehet. De mit gondolsz, meddig tudod titkolni, hogy valójában fiú vagy?-Ó! Azt bármeddig! A suliban a színjátszókörben voltam már Júlia is, meg Rómeó is. De még Piroska is. Ez nem gond!

***

-Mit ordibál a főnökasszony? - kérdezte Zoltán a nagy felfordulás közepén.-Azt, hogy ma van a tisztálkodás napja. Lesz fürdés. - válaszolta Kiraz - És hogy úgy mondjam, alaposan kitisztítják az embert. Mindenhol. Tudod, nem lenne jó, ha valami lány elkapna valamit. Főleg a kívülről érkező új lányoknál nagyon alaposak.-És nem lehetne elbújni?-Áh, ki van zárva! A szolgák nagyon tudják a dolgokat. Több évszázados tapasztalatuk van.-A francba! Most mi legyen? - mondta Zoltán sípoló hangon. Ha nem lett volna a helyzet kritikus, Kiraz nevetett volna.-Na ne! Te is magyar vagy? - jött oda hozzájuk egy fekete hajú lány.-Igen! Csak nem te is? - tetetett lelkesedést Zoltán. Nem igazán örült az újabb embernek. Most nem.-De-de. Júlia vagyok! - mutatkozott be a lány.-Örvendek. Én meg Rómeó - próbálta Zoltán a stresszt oldani.-Hú de furá név.. Még sose hallottam ilyet.-Apám olasz. Azért.-Olasz? Az meg milyen?-Nem fontos..Figyelj! Nem tudsz valami jó módszert, hogy megússzam a fürdést?-Miért? Végre tiszták leszünk! Én már alig várom!-Az az igazság, hogy tegnap festettem be a hajamat. És nagyon sokat dolgoztam vele. Nem akarom holnap újramezteni. A festék is drága volt.-Semmi rejtekhelyet nem tudok. De én nem is akarok kimaradni belőle. Talán próbáld meg Ayşe nénit. Azt ott! Azt mondják, sok trükköt ismer. Lehet, hogy neked is tud segíteni. Na megyek. Utána még beszélünk! Pá!-Ez meg ki volt? - kérdezte Kiraz, aki semmit se értett a beszélgetésből.-Egy földim...-És mit beszéltetek? Tud segíteni?-Áh. Nem igazán.. Viszont azt mondta, hogy az a kövér nő talán igen. És most, hogy jobban megnéztem, talán tényleg ő jelenti a megoldást.-De miért? Mit látsz rajta?-Van egy rózsaszín sapkája!-Sapka? Az inkább kendő.. De miért számít az?-Piroska titkos szervezetének titkos jele a rózsaszín sapka. Talán ő is a szervezet tagja..-Rózsaszín sapka???-Ja. Azt írta, hogy már elege van a bíborból.-Azt elhiszem. A bíbor volt Bizánc színe. A palota tele volt vele.. emlékszem.. De várjunk csak! Neked Piroska levelet írt?-Igen. Ha kijutottunk, akkor majd megmutatom. Talán neked is írt valamit. Biztos valami jó bonyolult görög nyelven, hogy csak te értsd meg.. Na de most.. Hogy lehetne ezzel az Ayşe nénival beszélni. Elég szigorú tekintete van. Szerintem engem megesz reggelire.-Hát.. Valamit pedig muszáj lesz csinálni. A fürdés elől

nem fogsz tudni elmeneküli. És akkor lebukunk. És akkor tuti nem várják meg a szultánt a kivégzésünkkel. Zoltán bizonytalanul elindult a kiszemelt nő felé. Nagyon gondolkozott, hogyan kezdjen bele, ezért nem vette észre a lába előtti kis háromlábú széket. Így látványosan átesett rajta. -A francba! - jegyezte meg kicsit sem nőiesen. -Kiraz? - kérdezte Ayşe néni miközben furcsán végigmérte Zoltánt. - Hogy kerültél ide? - Nem. Az én vagyok - lépett oda Kiraz. -Ez akkor.... ugye nem????-De-de.-Ajaja. Gyorsan! Erre gyertek! A végén még valaki észreveszi, és akkor baj lesz. Nagyon nagy baj!

***

-Jumurdzsák! Százszor elmondtam, hogy menj le az asztról. - mondta Sinan a macskának - Abba a szőrös fejedbe nem fér bele, hogy ide tilos felmáshnod?-El sem hiszem! - lelkendezett Kiraz - Találkozhattam Sinan mesterrel! A Birodalmi Építésszel! I. Szelim, I. Szulejmán, II. Szelim és Murad szultán főépítésze! -Milyen szultánok? - csodálkozott Sinan. De Kiraz meg se hallotta, folytatta tovább a felsorolást. -Mihrimah szultánnak is épített dzsámit. Kettőt is. Kılıç Ali pasának is, meg Rüstem pasának is. És még hány fontos embernek! -De hát én ilyeneket nem is építettem. -Összesen 84 dzsámi, 57 egyetem, 52 mescit, 41 hamam, 35 saray, 22 türbe, 17 imaret, 7 medrese, 3 kórház, 8 híd és 6 vízvezeték! -De hölgyem! Ennyit senki se tud felépíteni egy élet alatt. Jumurdzsák! Menj már onnan! -De maga mégis megtette! Meg fogja tenni! De hát tudja! A jövőből jöttünk! -Tudom...tudom.. elég baj az nekem... Zoltánt is bejuttatni...majd kijuttatni... Ezzel foglalkozom, amikor várnak engem a dzsámijaim..-Tényleg! Hogy halad a Szulejmán-dzsámival? Már 2 éve épül! -Jól. Haladunk.. Tényleg. Egészen jól! -Megnézhetném. -Na jó.. De Zoltán csak akkor jöhet, ha nem fog énekelni! Egyébként ott van a gépetek elrejtve.

***

-Te is kaptál levelet Piroskától? - kérdezte Zoltán. -Igen. - válaszolta Kiraz. - És eléggé megható.. személyes.. Jó lenne visszamenni és újra találkozni vele! -Jó lenne. De nem írta, hogy találkozott volna velünk. Tehát nem mentünk vissza. -Talán a levél írás utáni időszakba...-Jussunk haza. És akkor utána.. esetleg lemehetnénk 1-1 időre. Egy kicsit pihenünk, internetezünk, megnézzük az új filmeket a moziban és közben pattogatott kukoricát eszünk, hamburgert eszünk, meg ilyenek. Utána.. Benne vagyok, hogy visszamenjünk. Tudjuk az időt, tudjuk, hogy ott a gép. Biztonságos lesz. Nem kockáztatunk. -Igen. Úgy talán jó lesz. Most menjünk előre. Mindig csak előre! -Menjünk! Elég kalandban volt itt részünk! -Bizony! És tudod mi a legfurcsább? -Micsoda? -Vándorlunk az időben... Évszázadokon keresztül. Különféle népek, kultúrák, vallás... Annyi minden. De valahogy mindig sikerült az ottaniakkal összebarátkozni. Még a királyokkal is. -Igen. Szerencsések vagyunk. Alakulhatott volna rosszul is. -Igen. De most. Végre elértünk a török korba. Az én

koromba. És pont itt sikerült ilyen galibába keveredünk.. Ha a szultán nem éppen háborúztatna, akkor téged is, engem is mindjárt vittek volna elébe. És akkor itt lett volna vége az utunknak. Így viszont megúsztuk. Persze Piroska segítsége nélkül nem ment volna!- Igen. Ő sokat segített. Meg te is jól időzítettél. Meg ugye ott van az elméletem, hogy benne vagyunk egy hülye sci...-Ki ne mond!-Jó jó. Akkor induljunk! Teszem a lapocskákat és indulunk.. Kék, kék, és ajaj!-Mi történt?

FOLYTATÁS

2019-04-22

-Mi az, hogy ajaj?? - kérdezte Kiraz nem kis felháborodással, és nem is kis ijedséggel.-Azt hiszem, rossz lapocskát tettem a gépbe. - válaszolta Zoltán bizonytalanul.-Micsoda??? - kérdezte Kiraz ezúttal már hallhatóan nagyobb ijedtséggel.-De nem biztos... Nem tudom... A gép már átrakott az időben.. És ugye nincs is itt. Nem tudom, megnézni..-Na de hogy lehet ezt elrontani?? Ezt már annyiszor megcsináltuk! Már annyit haladtunk az időben... Alig néhány ugrás volt hátra, hogy otthon legyünk!-Lehet, hogy mégse rontottam el. Éppen kezdtünk ugrani. Tudod, megjelentek a villámok, én meg még egyszer ránéztem a gépre. És mintha valami nem stimmel volna. De addigra már ugrottunk.-Hát jó. Nézzünk ki az ablakon! Remélem, jó időben vagyunk!

***

-Hát. Az ott az AyaSofya. Olyan nagy baj nem lehet akkor. - állapította meg Zoltán.-De Zoltán!! Hiányoznak a minaretek? - mondta Kiraz most már tényleg ijedten.-Ööö... és az baj?-Persze, hogy baj!! Azt az oszmánok építették. Mi most újra a bizánci időkben vagyunk. Visszamentünk az időben!!-Ugyan már! Semmi baj! Hiszen ott már egészen otthonosan mozgunk. Kiderítjük, hogy melyik évet írjuk, megkeressük a gépet, feltöltjük, és elugrunk. Ahogy szoktuk. Odanézz! Ott buli van!-Az ott nem buli. Katonák. Úgy tűnik, hogy megtámadták a várost...-Ó! Akkor hát szerencsénk van! Te tudsz ilyenek, hogy mikor meg kik támadták meg a várost.

***

-Zoltán! Ezek törökök! - kiáltotta Kiraz, aki még az előbbinél is jobban megijedt. - Az oszmánok támadtak meg minket!!-Az jó, nem? - kérdezte Zoltán - azok a tieidek.-Ez azt jelenti, hogy 1453-ban vagyunk!-Ez nagyszerű! Nincs is nagy baj! Csak 99 évet mentünk vissza!-Zoltán. Nem érted? Hát nem tudod, mi van 1453. május 29-én?-Ööö... a szülinapod?-Dehogy is! A Bizánci Birodalom az utolsó napit éli! Nem tudom, ma pontosan hanyadika van. Talán ma, talán egy hét múlva, de a birodalom el fog bukni. A törökök elfoglalják a várost, és mindenkit lemészárolnak.-Mindenkít? A nőket is?-Persze. Csak őket előbb megerőszakolják.-Ez így egyáltalán nem hangzik túl jól...

***

-Na jó - mondja Zoltán - okosak vagyunk, a jövőből jöttünk, ki fogunk találni valamit.-Na de mit?? Egy egész hadsereg van a falakon túl! - mondta Kiraz - 80.000 török katona, 10.000 janicsár, 1500 szerb lovas, számtalan ágyú és még 30 hadihajó meg 75 kisebb hajó. Ezzel szemben a várost alig 26 hajó és 10.000 ember védi. Ez tudod mit jelent a 20 km hosszú falon?? Minden egyes embernek 2 m-e kell vigyáznia! -Hú! Ez aztán a pontos leírás! Azt ne mond, hogy név szerint is tudod a támadókat. -Ne vicceljél már! Komoly a helyzet. Fogalmam sincs, hogy jutunk ki ebből...-Nem kell az egészből kijutnunk. Csak a városból. A száz évvel későbbi török ruháink vannak rajtunk. Így a fal túloldalán könnyen elvegyülünk. És most mondtad, hogy alig tudják ezt a falat őrizni. Mi pedig ismerünk egy csomó titkos utat.-Hát... most, hogy mondd.. tényleg török ruhában vagyunk. Szerinted mit gondolnak majd a bizánciak, ha ebben meglátnak minket?-Igazad van. Akkor majd éjjel osonunk ki, amikor nem látnak.-Éjjel? Mint a kémek? Izgalmasan hangzik!-Jól van, jól van! Akkor szerezzünk valahonnan helyi ruhát, és... öööö....egyszerűen kisétálunk.

***

-Egyszerűen elloptuk a ruhájukat! - mondta Kiraz.-Tudom. - mondta Zoltán - De valamit fel kell vennünk. Nekik meg... áh... mondtad, hogy a város napjai meg vannak számolva.-Igen.. De akkor is...-Oké, oké. Ígérem, hogy ha legközelebb ostromlott városban leszünk, nem fogom másnak a ruháját elvinni. Valahogy azért ki kell jutnunk innen. A császár ruháját pedig mégse vihetjük el. Túl feltűnő lenne.-Igaz... Pedig hogy megkönnyítené a munkánkat! Itt menjünk jobbra. Arrafelé lesz egy átjáró. Legalábbis a 21. században ott van egy régi beomlott járat.-Reméljük, nem később építették! De azért van B-tervünk?-Nincs. És nem is lesz! Ezt ott kell megoldani. Szerencsére pontosan emlékszem a csapatok elhelyezkedésére. Ezt az ostromot elég jól rekonstruálták.-Vagyis... Ugye nem?-De! Ha ott nem jutunk ki, akkor sehol sem.-Öööö.. Esetleg úszva?-Attól még, hogy május van, nem jelenti azt, hogy lubickolni lehet a vízben.. Sőt! Szerintem nagyon is hideg. De mindegy is. Ahogy mondtam, a török oldalon 75 kisebb hajó van. És bár azt írták, hogy a bizánci hajók már az első nap megsemmisültek, de lehet, hogy találtak még egyet, vagy van egy csónakjuk. Akárhogy is, nem hiszem, hogy feltűnés nélkül kijuthatnánk a tenger felől. Itt balra!

***

-Állj! Ki az ott? - kérdezte egy meglehetősen katonásnak hangzó hang.-Hogy hívják a császárt? - sűgta Zoltán Kiraznak-Constantin - érkezett a válasz Kiraztól.-Mi??? Ezt is?? Vagy ez most ugyan az?-Ez a 11.-Jah! Vagy úgy!-Hahó! Van ott valaki?! - kérdezi újra a katonásnak hangzó hang, de a tulajdonosa még mindig nem látszik.-Őfelsége Constantin küldött minket!

- mondja Zoltán hangosan.-Miért?-Mi közöd hozzá?-Én vagyok itt az őr! Nem látod?-Hát éppenséggel nem látom... Tök sötét van itt..-És most? - jelenik meg egy katona egy frissen gyújtott fáklyával a kezében.-Hé! Tényleg! Most már látlak!-Na, akkor mondjátok, mi dolgotok itt?-Mondtam már, hogy a császár, a fényességes Constantin küldött.-Igen, ezt már mondtad. De még mindig nem tudom, hogy miért..-Izé... ööö... Ételt viszünk.-Étel??? De hát nem látok nálatok semmit, ami étel lenne.-Hát pont ez az! Te is észrevetted az, amit a császár is: nincs mit enni! Pedig őfelsége nagyon megkívánt egy kebabot, így hát elküldött minket, hogy szerezzünk egyet a törököktől.-A törököktől???-Hát ki mástól? Te tudsz kebabot sütni? Ráadásul csípős szósszal kéri!-Nem.. Nem igazán...-Látod? Odakint meg hemzsegnek a törökök. Valamelyik biztosan tud kebabot sütni.. Ha szépen megkérjük. Na! Engedj át minket, mert a császár már nagyon éhes. De nyugi! Éjfélre visszaérünk!-Na de már mindjárt éjfél!-Jó, akkor legyen fél 2! Na csááá!

***

-Nos... - szólal meg Kiraz - ez meglehetősen érdekes volt...-De kint vagyunk! - lelkesedik Zoltán - Ideje visszaöltözni töröknek.-Igen... Figyelj... Tudom, hogy sötét van, meg minden... De nincs kedved kicsit távolabb öltözni? Csak néhány kilométerrel..

***

-Na jó, akkor most merre? - kérdezte Zoltán, alias Ali.-Lássuk csak... - gondolkozott Kiraz - balra van Íshak pasa csapta, középen a szultán és Karaca pasa, itt vannak a magyar ágyuk is, míg az öböl túloldalán Zaganos pasa csapatai vannak..-Várjál, várjál... azt mondtad, hogy magyar ágyúk? Vannak már ágyúk?-Elég kezdetlegesek... leginkább csak az ellenség ijesztetésére jók...-És magyarok hogy kerülnek ide?-Nos.. az ágyúk még nagyon újak ebben az időszakban. Nincs megbízható forrás, hogy pontosan mikortól használják. De leginkább az 1300-as évek közepe tekinthető az ágyúk kezdetének. Mi attól még csak 100 évre járunk, tehát eléggé még csak tapogatóznak a felhasználhatóságával. Ekkoriban élt, azaz ma is él, és akár találkozhatsz is vele, egy Orbán nevű magyar ágyúkészítővel.-Húha! És hogy került ide?-Bizánc is a Magyar királyság között jó a kapcsolat. És közel is vannak egymáshoz. Európa meg éppen próbálja a százéves háborút, ahol egyébként is használtak ágyút. Így ez a magyar Orbán Konstantinápolyba jön, hogy felajánlja a szolgálatait. Bár a császár rendel tőle néhány kisebb ágyút, de valójában már nincs elég pénz a birodalomban, hogy rendesen ki tudják fizetni. Így az ágyúöntő csak rövid ideig marad, majd távozik, hogy új vevőket találjon. -Csak nem a törököket?-De-de. II. Mehmed szultánnak mindennél fontosabb volt, hogy Konstantinápolyt elfoglalja. De azt is tudta, hogy a falakat bevenni szinte lehetetlen. Kellott neki valami, ami lebontja a falakat. Így Orbánt is bevették a csapatba, hogy készítsen falromboló ágyúkat. De mivel a falak sem a szokásosak voltak, az

ágyúk sem lehettek hétköznapiak. Ide szuperágyúk kellettek. A törökök egyébként is szeretik az ilyesmit: csillog, nagyon szól, és még látványos is! És persze legyen minnél nagyobb. A bizánciak is voltak ágyúi, de azok jóval kisebbek. Nálunk 1-3 m hosszú ágyukat találtunk.-És ezek a szuperágyúk... azok milyen hosszúak voltak?-A leghíresebb, a Basilica 8 hosszú volt. És 550 kg-os kőgolyókat tudott másfél km-re ellőni. A hangja pedig elvileg 16 km-e is hallatszott.-Húha!-Ez az ágyú olyan nagy volt, hogy Edirnéből 60 örök húzta. Két oldalt pedig 200-200 ember vigyázott, hogy fel ne boruljon. A menet előtt pedig az utat egyengették, hidakat építettek, stb..-Na jó, akkor szerintem a magyar ágyúk közelében fogunk letáborozni. Kíváncsi lettem rájuk. És talán még pálinkát is találunk!-Én a helyedben sokat nem maradnék az ágyúk közelében.. Főleg akkor nem, amikor használják?-Hát tudod... mondtam, hogy ezek még kezdetleges ágyúk. A folyamatos használat pedig nagyon nem tesz jót nekik. Az ostrom vége felé egyik-másik fel fog robbanni. A magyar ágyúöntővel együtt.- Na jó, akkor melyik táborba menjünk?-A túloldalra: Zaganos pasáéba

***

-Mit mond? - kérdezte Zoltán, miután Kiraz elcsevegett egy zöld ruhás szakállas emberrel.- Azt, hogy ma 857 Jumada Al-Awwal 16-a van. -érdekezett a válasz.-Micsoda?? Hát nem 1453-ban vagyunk?-Ez az Iszlám naptár. E szerint... várjál...ha elosztom...hozzáadom.. igen! május 25-e van. Vagyis 4 nap maradt a város elestéig.-Akkor jó, hogy nem maradtunk tovább, és hamar megszöktünk.-Igen. Belegondolni is rémes...-Na jó. Van terved?-Nos.. Hacsak nem akarsz az ostromban személyesen részt venni, akkor most várunk 4 napot. Ez alatt azért sok érdekeset lehet megtudni. Mégiscsak élőben láthatjuk a történelem egyik legfontosabb birodalmának bukását.-Azért ez így elmondva tényleg durva..-A feljegyzések szerint a győzelem után 3 napig tartott a város feldúlása. És utána még 3 nap, amire úgyahogy sikerült felfordulást feltakarítani. Nem tudom, te hogy vagy vele, de én nem nagyon akarok visszamenni a városba az ostrom után...-Én se. De azt hiszem, muszáj lesz... A gép ott lesz valahol...-De vajon hol? Nem hiszem, hogy a bizánci palotában..-Szerintem se.. Én az AyaSofyara tippelek.-Jaj, ne. Ott lesz a legnagyobb vérengzés!-Azért ez mégiscsak durva, hogy tudjuk, mi fog történni, de mégse csinálhatunk semmit.-Nem avatkozhatunk bele. De nem is tudnánk. Ehhez túl kicsik vagyunk.-Néha a legkisebbek teszik a legnagyobb dolgot..

***

-Na jó. - eltelt 5 perc, és Zoltán unatkozott - Legalább másfél hetünk van. -Mondjuk beszélhetsz az emberekkel. Tudod, annak ellenére, hogy a törökök nyeresre állnak, nagyon alacsony a moráljuk. Konstantinápolyt eddig még senki se tudta elfoglalni. És nagyon sokan úgy gondolják, hogy most se fog sikerülni. Leginkább attól félnek, hogyha az ostrom túlságosan elhúzódik, megérkezik a magyarok felmentő serege.-És tényleg van ilyen? Én

nem emlékszek rá a történelemkönyvekből..-Nincs. Persze, nincs. Hiszen tudod, hogy a város elesik a végén. De a magyarok néhány éve csaptak össze a törökökkel, és alapos vereséget szenvedtek. Mégis. Ők az egyetlenek, akik a bizánciak segítségére érkezhetnének. De ez nem fog megtörténni.-Értem. Na jó, elcsevegek velük. Közben az jutott eszembe, hogy hogy került ide ennyi hajó. Úgy emlékszem, az Aranyszarv-öböl kapujában volt egy jó erős lánc. A törököknek sikerült elvágniuk?-Nem-nem. Az egy nagyon jó kis lánc.-Akkor hogy kerültek ide ezek a hajók?-Az úgy volt, hogy az első tengeri ütközet még a Márvány-tenger felől történt. Itt hamar elbukott a birodalmi flotta, hiszen alig néhány hajójuk maradt. Ami segítséget pedig kaptak Európából, azok is inkább szállító hajók voltak, nem alkalmasak tengeri ütközetre. Ennek ellenére a törökök nem tudtak mit kezdeni a megszerzett előnnyel. A város bár blokád alatt volt, a tengeri falon nem tudtak átjutni. Ekkor gondoltak a törökök arra, hogy a fal nagyon hosszú, miközben kevés ember tudja védeni. A probléma adott volt: hogy lehet átjutni a láncon, hogy az Aranyszarv-öböl felől is támadhassák a várost. Az ötlet az volt, hogy megkerülik.-Mármint a szárazföldön?-Igen. Átvitték a hajókat a földnyelven. Ezzel megkerülték a láncot, az őrtornyot, meg az egész városrészt.-De hát itt elég meredek dombok vannak!-Meg tüskés bokrok. Igen. Ráadásul 75 hajót vittek így át. Gondolhatod, mit éreztek a bizánciak, amikor ezt látták, és semmit se tehettek ellene. Ezek után a város összes tengeri falát kellett védeni. A szárazföld felől pedig folyamatosan ágyúzták.-Végül melyik oldalon sikerül bejutniuk?-Ez elég érdekes. A törökök bár több fallal körülvett várost elfoglalta már, de nincs igazi tapasztalatunk az ilyen harcokban. Ők azt szeretik, ha lovakkal lehet rohamozni. Az ostrom viszont leginkább arról szól, hogy melyik oldal a türelmesebb. Nos... a törökök nem szeretnek várni. Ezért egyre idegesebbek. De közben a fallal se tudnak mit kezdeni. A hajók csak a védőket kötik le, de a tenger felől nagyon nehéz bejutni. A szárazföldön pedig az ágyúk nem tudnak elegendő kárt okozni. A vége az, hogy egy kis csapat bizánci egy titkos járaton ellen rohamra indul. De nemcsak, hogy odavesznek és a genovai Giovanni Giustiniani hős is elesett, de a törökök ezen keresztül be is jutnak a városba. Ez alapvetően sok mindenben nem változtatott volna, de addigra a falak is meggyengültek, a morálon is javított, a kaput is ki tudták nyitni. Valószínűleg ez az esemény döntő fontosságú lett. Mondjuk úgy, hogy ez az, ami kibillentette a mérleget az egyensúlyából.. az egyik oldal javára

***

-Jó napot tesó! Ez aztán nagyot szólt! - köszönt Zoltán új-magyarul.-Te meg ki vagy? - kérdezett vissza Orbán ó-magyarul.-Zoltán.-Zoltán? Ugye nem valami szultán vagy te is?- Még csak az hiányozna! Ezt te építetted?-Igen! Tetszik?-Nagyon! Nincs belőle egy kisebb? Ami zsebben elfér? Olyat vennék egyet. Tudod, utazok, így nem akarok sok mindent cipelni magammal.-Na igen. Egy örökkévalóságig tartott, mire elhoztuk Drinápolyból. De én meguntam a kicsi ágyúkat. Olyat mindenki tud. Én csak nagyot építék. Ha ennek az ostromnak vége, akkor építék egy még nagyobbat! Akkorát, amibe egy ember állva befér!- Ez izgalmasan hangzik! Mikor lesz a következő lövés? Úgy tudom, sokat kell várnod, hogy

kihúljön az ágyú.-Úgy bizony. De már eleget vártunk. Olyan fél óra múlva nekiállhatunk tölteni. Gyere addig a sátramba! Van egy jó borom. Utána együtt rálövünk a városra!-Áh, köszi. De ma nagyon fáj a fejem. De holnap mindenképpen megnézem! Most jobb lesz, ha messzire megyek. Tudod... a fejfájás...-Hát jó. De jó messzire kell menned! Ez nagyon hangos! Hehe! Imádom, amikor durran!-Akkor jó durroztatás! Szerzek aszpirint, és holnap visszajövök. Pá!

***

-Mi ez a hang? - kérdezte Zoltán.-Ez az utolsó este. - válaszolta Kiraz. - Mi tudjuk ezt. De ők.. Valahogy érzik, hogy reggel döntő ütközet lesz. Mindkét oldal beveti az összes erejét. Az imádkozást hallod. Azért nem érdekes? Két különböző kultúra. Két különböző vallás. És egyidőben mindkettő kéri az Istene segítségét. Aki ráadásul ugyan az.-Tehát akkor holnap...- Igen. Figyelj! Innen nem látszik, de ott a császár is. Szemben azon falon. Ő is érzi, hogy ez az utolsó este. Ezt a katonái mellett tölti, hogy lelkesítse őket.

***

-Hát...ööö... - próbálkozott Zoltán - Nem tudom, mit mondjak. Még innen nézve is durva volt. Pedig az Aranyszarv-öböl túloldalán vagyunk..-És az igazán durva még csak most kezdődik. - válaszolta Kiraz.-Lángol az egész város!-Fog ez még égni jobban is....-Azt hittem, örülni fogsz. A tieid győztek.-Ez igaz. De mégiscsak ezeréves birodalom veszett oda. A történelem egyik korszaka zárult le.

***

-Nagyon megváltozott a város. - mondta Zoltán néhány nappal később, ahogy az AyaSofya felé tartottak.-Most vagyunk túl az első napokon - mondta Kiraz - A szabad rablás ideje még csak nemrég ért véget. Nemsokára kezdődik az újjáépítés. Ebben az esetben pedig a szultán igencsak toleráns. Visszahívja az elmenekülteket. Engedélyezi a szabad vallás, ami mondjuk nem volt jellemző a bizánci időkre. Itt tényleg egy világváros épül. Egy új világváros egy új világra. Remélem, könnyen megtaláljuk a gépet, mert nem szeretnék itt sokat maradni. Túl sok az emlék. Meg az AyaSofyat is átalakítják mecsetté, és akkor már nehezebb lesz keresni.

***

-Na jó. - mondta Zoltán - Itt most már biztos nincs. Már negyedik napja kutatjuk.-Talán nem itt lesz. - vélte Kiraz - vagy rosszabb esetben nem ebben az időben.-Minden titkos folyosót átnéztünk?-Mindet. Ebben biztos lehetsz!-De a múltkor is kiderült, hogy vannak más folyosók is...-Igen. De azóta azokat is átnéztem. Most már biztosan nincs több folyosó.-Na jó. Akkor hol lehet?-A palota kizárva. Abból alig maradt valami...-Én a templomokon kívül nem ismerek mást... Én odatenném.-Hát jó. Kutassuk át őket... Jó, hogy száznál is több van!

***

-Oké. Ez már a harmadik hét, hogy kutatunk. - mondta Zoltán. - Valami más módszer kellene.-Hát jó - mondta Kiraz - Eddig bentről haladtunk kifelé. Most akkor induljunk el a faltól befelé. Van is egy ötletem, hol kezdjük.-Hol?-A Chora-nál. Ez egy nagyon jó állapotban maradt templom. Közel a falhoz. Jó hely arra, hogy a gépet elrejtse valaki.-Na jó. Vezess!

***

-Hé! - lelkesedett Zoltán - Tényleg itt van! Pár hét, és kész a feltöltés!-Jaj, ne már. - mondta Kiraz szomorúan. - Nem akartam már többet várni... Nem lehet, hogy fel van töltve? Ez a mostani teljesen kikészített. Haza akarok menni... illetve még egy megállót beiktatunk. De tényleg az utolsót.-Hát... Egy próbát megér... Melyik évet akarod beállítani?-Majd én! Legutóbb te tetted... és...láttuk az eredményt!-Rendben. De ne indítsd még el! Elmegyek a cuccainkért!

***

-Készen állsz?-Készen.-Akkor csak egy..utolsó megálló...-Igen.

2019-04-29

Zoltán úgy érezte, hogy most, mivel befejeződtek a villámlások, megszólalhat. És már arra készült, hogy mondjon valamit. De ekkor egy kés került a torkára, így inkább mégis csöndben maradt. Valaki törökül hadart valamit. Zoltán nem tudott eléggé törökül, így nem értette, mit mondanak. Ő inkább az ógörögben lett jártas. Főleg az italrendelések terén. De ezzel most nem ment semmire.-Azt mondja - próbálkozott Kiraz, akire viszont puskát fogtak. - Azt mondja, hogy hívják a gázit. Zoltán! Ezek vártak minket!-Szultán? - kérdezte a puskás, és hirtelen még 8 ember jelent meg. Szintén puskával, és mind Zoltánra célzott.-Jaj, ne már! Tényleg mindenki ezzel jön? - szólt a célkeresztben álló - Dehogy vagyok szultán! Bár szívesen leszek a szultánotok, ha szereztek nekem egy sajtburgert!-Ha szultán, akkor le kellene lőni! - mondta a puskás ember.-Akkor nem vagyok szultán! - mondta gyorsan Zoltán - És egyétek meg ti a sajtburgereteket is!

***

-Kezdem a rácsokat megszokni - jegyezte meg Zoltán később. - Meg kell hagyni, hogy azért ezek is minden korszakban változnak! Na jó. Kiraz, hol vagyunk? És mikor? Ja, és a szokásos kérdés: Mi folyik itt?-Hát jó. Úgy látom, van időm. - kezdett bele Kiraz. - 1920. április 22-én vagyunk, Ankarában. Bár ekkor még Angora néven ismerik.-1920... Vagyis az I. Világháború után vagyunk.-Igen. A puskák alapján is fel lehetett ismerni. Tehát biztos jó időben vagyunk.-Bár több puskával néztem farkasszemet az előbb, valahogy mégse tudtam elég pontosan megfigyelni őket...-Kár, mert egyedi a felépítésük... Bár én jobban kedvelem az ókori fegyvereket... Na de mindegy! Az I. Világháború után vagyunk, ami egy eléggé zavaros időszak. De ez gondolom nem újdonság neked.-Igen. Otthon is elég nagy zűrzavar van éppen.-Ahogy Európában is mindenhol... Sőt! Máshol is! Az egész világ most alakul át olyanná, ahogy mi fogjuk ismerni. Eltűnnek a királyságok, a gyarmatok, és átalakul demokratikus formába. Már ahol persze..-Igen.. Ismerek ilyen országokat..-A törököknél ez a dolog régebben érlelődött. Amikor mi Szulejmán korszakában jártunk, akkor tartott az Oszmán Birodalom a hatalma csúcsán. Onnantól egyre inkább lefele csúszott. Az elején még csak lassan, majd egyre gyorsabban. Miközben egyre több terület veszett el, otthon sem történt sok minden, amivel lépést tudnának tartani Európában. A külföldi hatalmak pedig egyre több és több befolyást szereztek. Az egykori birodalom már-már gyarmati státuszba került. Itt egyrészt arra gondolj, hogy az Oszmán Birodalom tele volt kihasználatlan ásványkincsekkel. Másrészt pedig Európából Indiába, és Kínába csak Afrika megkerülésével lehetett elérni. De aztán 1869-ben megnyílt a Szuezi-csatorna. Ez ekkor még egy közös projekt volt. Az angolok csak 1875-ben szereztek meg. A németek ekkor kezdik meg a birodalmuk építését. Nekik nemcsak Afrikát, de még Európát is meg kellett kerülniük. Így

arra gondoltak, hogy vonattal összekötik Berlint és Bagdadot. Ezzel pedig mindenkit megelőznek.-Bagdad? Az Irak! Nem lehet, hogy az olaj is szerepet játszott ebben?-Az I. Világháborúig az még az Oszmán Birodalomhoz tartozott. És igen. Az olaj is központi kérdés volt, ahogy sok más is. Tehát a nyugati birodalmak igencsak komolyan próbálták a törököket a saját érdekeik szerint irányítani. Mindehhez időnként felhasználták az elfoglaltak területek nemzeteit is, akik sorra vívták ki a függetlenségüket. Mindezt a nép már a Világháború előtt megelőzte, és eltávolították a szultánt. De ezzel még nem sikerült az igazi demokráciát megteremteni. Új szultán került hatalomra, de őt is az újonnan alakult diktatúra irányította. Talán ténylegesen visszatért volna a szultánság, ha nem tör ki a Világháború, ahol a törökök hatalmas vereséget szenvedtek. Rengeteg területet veszítettek, de az antant még többet akart. Az egykori birodalom csak egy kicsi anatóliai ország lett volna. Még Isztambul sem tarthatta volna meg! Az antantnak e mellett a szultánság megtartását támogatta, mert az jobban lehetett irányítani.-A szavaidból azt veszem ki, hogy mégse ez történt.-Láthattad, a 21. századi Törökország azért ennél nagyobb. Még ha nem is akkora, mint az egykori Oszmán Birodalom. Isztambul is a törököké, nem pedig egy nemzetközileg semleges terület, ahogy eredetileg tervezték... A Világháborúban a törökök minden fronton veszítettek, egy kivételével: a Dardanellákat. Itt Atatürk megállította, és visszafordította a szövetségeseket. Ezzel pedig olyan népszerűségre tett szert, hogy az emberek mögé álltak. Ezzel a támogatottsággal sikeresen visszafoglalta az országot, és még a régen vágyott demokráciát is elindított az útján.-Szóval teljes a Happy End?-Igen... végül is, igen. Persze addig még van pár év. Most még csak 1920. van, amikor először ül össze az új parlament. Még 3 év, mire a teljes függetlenséget sikerül kivívni. Utána pedig következik az ország helyreállítása, modernizálása, meg ilyenek.. De igen. Ez már a befejezés. Pont, mint ahogy a mi időutazásunknak is a befejezése.-Már csak meg kellene találni a gépet... Jah, meg kijutni innen. De ez lassan már rutinmunka lesz.. Viszont már felfedezték az áramot! Ha megvan a gép, gyorsan fel tudjuk tölteni! Talán pár óra, max 1 nap elég lesz!-Ez jól hangzik! Akkor neki is látok a B-tervnek!-Mi az?-Alszom!

***

-Kiraz? Ébren vagy? - kérdezte Zoltán.-Most már igen... - jött a morcos válasz.-Eszembe jutott valami! És ez nem hagy nyugodni. Ettől nem tudok aludni.-Én azért tudnék...-Honnan tudták, hogy jövünk?-Fogalmam sincs!-Egyszerűen már vártak minket. Fegyverekkel! Talán a zöldsapkások?-Azok már nincsenek.-Piroska újraélesztette őket. Csak éppen nekik rózsaszín sapkájuk volt.-Az csak egy egyszeri alkalom volt. Mondtam is nekik, hogy ne keressenek minket, és felejtsenek el. Úgy volt, hogy utána ide jövünk. Ebbe a zűrzavarba meg ne minket keressenek. Adtam nekik néhány tippet a jövőre nézve, de csak ennyi. Az a szervezet nincs többé.-De hát akkor mi történt?-Nem tudom...

***

-Itt vannak! - hallatszott egy török hang az ajtó mögül. Majd a hangot elválasztó eszköz kinyílt, és egy katona lép be rajta. Mindjárt meg is szólal.-Good Morning! My name is İsmet.- İñönü! - ugrik fel lelkesen Kiraz! - Tényleg maga az?-Mi van? - lepődik meg a katona.-Mi van? - kérdezi Zoltán, csak hogy ő rá is figyeljen valaki.-Jaj, bocsánat.. - szabadkozik Kiraz - az a csata még csak 1 év múlva lesz... A nevét pedig majd 14 év múlva veszi fel... Még a pasa rangot is csak később kapja..-Lassabban kislány, semmit se értek!-Majd később belejön! - mondja Zoltán. - Ő egyébként mindent tud, kérdezzen bátran! Akár azt is, hogy mi lesz holnap az ebéd!-Tényleg? Lássuk, mi lesz holnap az ebéd!?-Holnap lesz a Nagy Török Nemzetgyűlés. Ma még tart a kétnapos vallási ceremónia, hogy a vallásosak is magukénak érezzék a gyűlést. Ezért ma még mértékletes ételeket szolgálnak fel. De holnap már komolyabb ebéd lesz. Persze csak annyira, amennyire a háború nélkülözése megengedi. Pl. lesz krumpli meg végre hús is.-Van krumplink? - csodálkozott İsmet a jövőbeli İñönü.-Ha jól emlékszem, délután érkezik a szállítmány.. - gondolkodott Kiraz.-Lesz krumpli! - lelkesedett Zoltán - több ezer éve erre várok!

***

-A gázi számított rátok. - kezdett bele İñönü este a vacsora után.-Állj! - vágott közbe Zoltán. - Ki az a gázi? Már többször hallottam, de még senki se magyarázta el nekem.-Ez Atatürk neve - mondta Kiraz - Amikor megszületett, akkor a Musztafa nevet kapta. Később a tanárai nagyon meg voltak vele elégedve, így a Kemal nevet adták neki, ezzel jelezve, hogy milyen okos. A Dardanelláknál a harci teljesítményeiért kapta a gázi, azaz hős nevet. Mellé pedig a pasa rangot. Majd 1934-ben adják neki az Atatürk nevet.-Hmmm.. Atatürk... - gondolkodott İsmet. - A törökök atyja... Nem túlzás ez?-Annak tűnhet. De még hosszú az út odáig, és sok minden fog megváltozni.-Nos igen.. Ahogy mondja.. Sok a dolgunk.. Mindenhol ellenség. Az antant, a szultán, a kis nemzetek.. Csoda, hogy egyáltalán talpon vagyunk még!-Sikerülni fog! - mondta Kiraz lelkesen.-Hát. A gázi bízik bennetek...-Jó, de miért? Egyáltalán honnan tud rólunk?-Amit most mutatok, az szigorúan titkos. Csak a gázi és én tudunk róla.-Ez egy egykuruşos érme - mondta Zoltán. - De mennyire megkopott!-Zoltán! - kiáltott fel Kiraz! - Ez a te érméd! Ez az, amit Lüdiában adtál Xirkamox-nak!-Eeeez? - csodálkozott Zoltán? - Ez lenne az, amit időszámítás előtt... mikor is?-585-ben.-Hú! Tehát ez történik az érmével 2500 év alatt!-Nagyjából mi is úgy számoljuk, hogy 2500 éves lehet. - vette vissza a beszélgetést İsmet - De ez a szám itt a túloldalán zavarba ejtő: 2014. Ez mégis, melyik naptár szerint?-Az európai naptár szerint. - válaszolta Kiraz - Ami szerint ma 1920. április 22-e van.- Hmm...hmm... még érdekesebb a felirat: Török Köztársaság. Na és ez az arc! Tényleg a jövőből érkeztek?-Igen... De hogyan? Honnan.. Hol találták ezt az érmét? - kérdezte Kiraz - Ugye mondtam Zoltán, hogy baj lehet belőle!-Ha más figyel fel rá, talán tényleg baj lehetett volna belőle.. Szerencsére egy az érme pont a gázihoz került. Még fiatal katonaként szolgált egy távoli faluban. Ott egy öregember adta neki, aki felismerte az érméről. Ezek után a gázi

beleásta magát a történelembe. Rengeteg könyvet áttanulmányozott. Persze szeret olvasni. De ezzel célirányosan régi feljegyzéseket nézett át. Embereket kért meg titkos kutatásokra, akik maguk sem tudták, mit is keresnek pontosan. Sok-sok év alatt talált halvány nyomokat. Egy lányról és egy furcsa fiúról. Néha-néha hirtelen megjelentek, majd néhány hónap múlva eltűntek. Évszázadok múlva újra megjelentek, és eltűntek. És ez így ment újra és újra. A gázi úgy gondolta, hogy most is meg fogtok jelenni. Én fogadtam velem, és úgy tűnik.. vesztettem.- Tehát vártak minket..-Igen. A gázi kiadta, hogyha egy furcsa magas fiú, és egy lány, megjelenne, akkor mindenképpen tartóztassuk fel őket. -Lehetett volna más is. - mondta Zoltán - Ez a leírás eléggé tág. Egy nő és egy férfi...-Háború van, fiatalúr. A nők ilyenkor otthon vannak. Ezt az ügyet a férfiak csinálják.-Pedig a nőkre is szükség lesz - mondta Kiraz. - az ország teljesen kimerült, az emberek elfogytak. Minden férfira szükség lesz a csatákban. De akkor ki végzi az utánpótlást?-Ez bizony egy nagyon jó kérdés! - mondta Ísmet. - Ez tényleg komoly nehézséget okoz.-A nők! A háború egyik szimbóluma a nők lesznek! Ők viszik az utánpótlást a frontra. Ők gyártják a fegyvereket. És a földeken is ők dolgoznak, hogy legyen mit enni. Ez sokat fog segíteni a jövőbeli demokrácia ügyének is. A nők és a szabad választás!-Hmmm... nem rossz gondolat.. Megmondom a gázinak. -Nem beszélhetnék én vele? - kérte Kiraz - egy régi álmom válna valóra!-Mindenképpen. Neki is lesznek kérdései..

***

Zoltán megvárta, míg villámlások, majd kicsit fél kinyitotta a szemét. Ekkor egy csippanást, és egy bizsergés érkezett a zsebe irányából. Unottan elővette a telefonját, és megnézte: 1 új üzenete érkezett. Még kevesebb lelkesedéssel nyitotta meg.

Ön többszöri felszólításra sem fizette be a villanyszámlát, így azt ma délután 16:30-kor a hálózatról leválasztjuk.

-Ó, a francba! - mondja Zoltán. Majd valami eszébe jut. - Hé Kiraz!-Igen? - kérdezett vissza a kérdező.-Van internetem!-Igen?-Ez azt jelenti, hogy visszajutottunk a 21. századba! Sikerült!-Tényleg! Haha! Megcsináltuk! - örvendezett Kiraz!-Betöltöm a térképet, és megkeresem a legközelebbi McDonnald's-ot. Most már tényleg lesz sajtburgerem - kezdte a szintén nagyon lelkes Zoltán. Ekkor egy újabb üzenet érkezik a telefonra

Szeretné a telefonja idejét szinkronizálni? Az eltérés 214 nap 20 óra 2 perc és 59 másodperc.

-Na ne már! 214 nap?? Pedig alig volt bekapcsolva... Mennyit lehattunk távol?-Szerintem olyan 2 évet...-Viszont csak 1 üzenetem érkezett. Az azt jelenti, hogy az itteni időből olyan sokat nem hiányoztunk! Ez így ni nagyon jó!-Legalább senki se hiányolt minket!-Igen. Gyere! Meghívlak egy hamburgerre!-Kösz! Az most tényleg jól esne!-Ööö... hol is van a hitelkártyám?-Vagy inkább melyik korban! - nevetett Kiraz

***

10 év múlva az Anatóliai Civilizációk Múzeumában (Ankara)-Látod, Zolika? - mondta Zoltán - Az a bigyó ott a nadrágövem csatjának darabja. Még Alaca Höyük-ben vesztettem el, miközben Viharistent játszottam. Itt persze azt írják, hogy Bizonyára szent tárgy, használata ismeretlen. De ez nem így van. Ez csak egy csat!-Bezzeg a nadrágövből tényleg szent tárgy lett! - nevetett Kiraz - Gyere Portakal! Itt vannak azok a táblák, melyeket én írtam Hattuszaszban!

***

-Figyelj Kiraz! - mondta Zoltán később a büfében - Eszembe jutott valami!-Micsoda? - kérdezte Kiraz-Amikor Alaca Höyük-ben Viharistent játszottam... mintha ismertek volna...- Én úgy emlékszem, hogy mindenki menekült előled...-Hát éppen ez az! Az ember csak az elől menekül, amit ismer. Különben csak kíváncsian szemléli!-Mire akarsz kilyukadni?-Arra, hogy talán már láttak engem korábban. Mi van, ha nem ez volt az egyetlen utazásunk? Hanem, ha lesz még egy?-Te mondogattad mindig: mint egy hülye sci-fiben.. Most meg... lesz még egy második évad??-Ööööö... hát ja.. Ilyesmi...-Ne is számíts rá! Én tuti nem fogok még egyszer az időben utazgatni. De te ha gondolod... csak vacsorára érijél haza!-Áh! Dehogy megyek nélküled! Egyébként is, ha nem vagy velem, 5 perc alatt eltévedek az időben.

VÉGE

2019-05-06

Isztambulban megnyílt a harmadik repülőtér. Éééééés.....és egy darabig nem történt semmi.

Jó persze. Amikor az ember egy új szerveret telepít, azt sem kezdi el azonnal használni. Hanem előtte a biteket kergeti rajta, teszteli, meg éjjel-nappal figyeli. Egy poroltóval a kezében.

Néha kettővel. De ha a rendszergazda egyik kezében pizza van, akkor mégiscsak egy poroltót tud tartani.

Bizonyára hasonlóan van a repülőtereknél is. Ott is van minden, amit előtte tesztelni kell. Csak itt éppen repülőkkel játszik az ember. Ami azért mindenképpen sokkal érdekesebb, mint a váltóáram.

Na de aztán március végén mindenki összeszedte magát, mindenki összecsomagolt, becsukták az utolsó fiókot is, majd feldobták az utolsó kismotorra. És megindult a menet. Mindenki átment az új repülőtérre.

Erről azért egy képet jó lett volna az interneten találni. Mégiscsak izgalmasan nézhetett ki. Még úgy is, hogy a repülőgépek csak átugranak, sok járműnek meg saját kereke van. Így leginkább a kávé az, amit cipelni kellett.

Most, hogy sok mindent véglegesítettek, ismerkedjünk meg kicsit ezzel az új reptérrel. Melynek a köztudatban továbbra is Új reptér, vagy Harmadik reptér néven van.

De ennek van egy valódi neve: ÍGA

Igen. Ez egy rövidítés. És ahhoz nem kell törökül tudni, hogy az első Í betű az Isztambult jelenti. Jól is nézne ki, ha a közeli faluról nevezték volna el...!

Na de vajon, mi lehet a GA? A török nyelvtudók mostanra már biztosan kitalálták. Nem? Hát ez igen kellemetlen....

Oké, segíték. Ez nem törökül van! Hanem angolul! Még mindig nem?? Hát jó. A GA azt jelenti, hogy Great Airport (az angolul kevésbé tudóknak: Nagy Repülőtér).

Vagyis az İGA azt jelenti, hogy İstanbul Great Airport. Magyarul: Isztambuli Nagy Repülőtér. Ugye-ugye, hogy mindenkinek már a nyelvén volt. Csak az a fránya csípős szósz, amit ráanksóztak a bazárban! Az megzavart!

Most vonatkoztassunk el attól, hogy ez mennyire fantáziadús név (viszont kifejező, mert az új reptér tényleg nagy, és hát... ahogy mindenki látja is: ez egy reptér. Senki nem szólhat, hogy meg lett vezetve. Kaphatta volna azt a nevet is, hogy Kiskunmajsai Göcsörtös Sárga Tengeralattjáró (KGST) és akkor az életben nem talál oda senki). Viszont az mindenképpen érdekes kérdéseket vet fel, hogy ha már a reptér nevének 2/3-a angol, akkor miért is lett a maradék 1/3-ad török. Angolul ugyanis İstanbul, míg törökül İstanbul. Magyarul meg Isztambul, hogy még jobb legyen... (ó-vikinggül meg Miklagarðr - hátha valaki pont erre volt kíváncsi).

Tehát ha már angolul akarjuk hívni a repteret, akkor İGA- lehetne a neve. Az İGA névnek viszont van egy erőssége! Egy egyedisége. Amit nem lehet elvitatni tőle! Mégpedig az, hogy a nagy török (pontosított) İ betűtől egy csomó rendszer csuklik, megakad, vagy esetleg teljesen le is áll. Hiába standardizálták már 2000 előtt. A világ 19 év alatt sem készült fel arra, hogy feltegye a pontot a nagy I-re!

Ha valakinél gyanúsán mindig a foglalás közben fagy le a Windows, az próbáljon meg inkább a Sabiha Gökçen-re repülni.

Most így, hogy bő 1 hónap eltelt a költözéssel, kijelenthetjük, hogy az összes utasszállító gép, ami az Atatürk-re érkezett, mind az új reptérre landol. És onnan is fog felszállni.

Ezzel pedig a (IATA) nemzetközi rövidítéseket is átcserélték. Az új reptér lett az IST, a régi pedig ISL. Ez az a jelzés, ami a csomagunkra kerül, és ami eldönti, hogy a végén hova is fog kerülni.

De ettől még a régi reptér (Atatürk) nem zárt be. Az egy darabig még megmarad a teherforgalomnak (ehhez azért a környék túlságosan ki van építve raktárakkal, vámokkal, hamburger árusokkal, stb..)

Ebből viszont egy nagyon érdekes helyzet alakult ki a levegőben. Arról van szó, hogy Isztambulba a repülők leginkább keletnek (Európa/Amerika), és nyugatra (Ázsia) járnak. Csak hogy ez a természetet legkevésbé sem érdekli. Az uralkodó széljárás inkább északi és déli. Pontosabban kicsit keleti-nyugati, hogy a Boszporusszal párhuzamos legyen. Ennek köszönhetően pedig a három (valójában 5) működő reptérnek gépei folyamatosan egymás útjait keresztezik.

Ez így elsőre eléggé zagyván hangzik (kipróbáltam, negyedszerre is), így íme egy szemléltető ábra!

Isztambul repülőterei

Az A betű jelöli a régi, Atatürk repülőteret. Az S a második, a Sabiha Gökçen-t. Míg az Í az új, İGA-t. Az Európa jelenti Európát, az Ázsia pedig Ázsia. Piros csíkok pedig a kifutópályák irányait jelölik. (Az Atatürk reptéren két kifutópálya különböző irányokkal, de a repülés szempontjából elég kevés az eltérés) A térkép amúgy axonometrikus, mert úgy jobban néz ki. Az volt a terv, hogy a gépek magassága is látszódik majd, de az végül túl bonyolult lett volna (A Google Earth meg nem igazán segített ebben).

Isztambul légifolyosói az İGA előtt - Észak-keleti szélben

A régi, İGA előtti időkben, ha észak-keleti szél volt, vagy szélcsend, akkor fenti ábra alapján érkeztek a gépek. A felszállást egyelőre nem rajzoltam rá a térképekre.

Tehát a gépek nyugati irányból, a tenger felől érkeztek a reptérre. A gépek eléggé rövid időt töltöttek a város felett. A két reptér pedig kellően távol van egymástól (43 km) ahhoz, hogy a gépek ne zavarják egymást. Egyedül az Ázsiából az Atatükre érkező (zöld) gépek keresztezték az Európából a Sabiha Gökçen-re érkező (lila) gépeket.

Itt érdemes megjegyezni, hogy a légi irányítás még mindig leginkább 2D-ben működik. Ha csak nem muszáj, a gépeket inkább nem viszik egymás fölé, hacsak nincs közöttük legalább

1000 m szintkülönbség (1000 m kb. 333 emelet). E mellett pedig a közeli repterek még mindig nincsenek összekapcsolva. Ha egyik repülőtér gépe keresztezi egy másik reptér gépét, akkor nem szoktak áttelefonálni, és összehangolni a repülést. Inkább mindkettő bőséges távolságot tart. Úgy mondják, hogy ezek miatt igencsak telített az Európai légtér, és nem sok hely maradt már. De ha az egészet odaadnák a számítógépnek, akkor az még rengeteg gépet be tudna oda zsúfolni.

Isztambul légifolyosói az IGA előtt - Dél-nyugati szélben

Dél-nyugati szél esetében sem volt különösebben másképp. Leginkább csak több időt töltöttek a gépek a város felett. Így pedig remekül lehetett fényképezni. Jó, hát a gép kicsit belelógott a képbe, meg az ablak is ritkán volt tiszta. De akkor is jó látvány volt.

<https://flic.kr/p/4xDKAe>
Isztambul repülőgépről

A gépek nem minden esetben ezt az utat járták be. Ha kisebb volt a forgalom, akkor rövidítettek. Ha viszont ha sokan voltak, akkor plusz köröket írtak le. Ez a földről is érdekesen nézett ki.

Amikor a gépnek sorban is kell állnia...

Mindez most alaposan átalakult. Köszönhetően leginkább annak, hogy az Atatürk repülőtér még mindig üzemel. A flihtadar24-en nagyon jól lehet nyomon követni, milyen módon kerülgetik a három repülőtér gépei egymást. Ezekből próbáltam összerakni egy átfogó képet. Ezen már a felszálló gépek is rajta vannak (ha már egyszer bonyolult, legyen tényleg bonyolult). Az összkép kicsit olyan, mint Beşiktaş kerületben a hétfő reggel.

Isztambul új légifolyosói- Észak-keleti szélben

Oké, egy kis jelmagyarázat mindennek előtt: Piros - IGA leszálló gépek Bordó - IGA felszálló gépek Lila - Sabiha Gökçen leszálló gépek Rózsaszín - Sabiha Gökçen felszálló gépek Zöld - Atatürk leszálló gépek Halványzöld - Atatürk felszálló gépek IGA - új reptér, A - Atatürk, S - Sabiha Gökçen Európa és Ázsia maradtak a régiben.

Még érdekesebb legyen, beteszem a másik képet is, a dél-nyugati szélet:

Isztambul új légifolyosói- Dél-nyugati szélben

Ha a képekre ránagyítunk, akkor azt láthatjuk, hogy a repülők a másik két reptér felett repülnek át. Ennek oka pedig, hogy ez az a biztos pont, ahol a repülőgépek a földön vannak (kivéve, ha valami miatt meg kell szakítani a leszállást, de azért van 1500 m szintkülönbség, hogy legyen hely bőven). Így itt már nyugodtan lehet a gépeket bármilyen magasságban vezetni. A leszálló gépek 1500-2500 m-es magasságban haladnak a város felett. Mégpedig igencsak hosszú utakon.

Ha Magyarországról érkezünk, és északias a szél, akkor a jobb oldali ablaknál ülve láthatjuk a várost. Igaz, inkább csak az erdőt. De ha ugyan ilyen szélben északról érkezünk (mondjuk Moszkvából), akkor már egészen jó kis légi-túrában lehet részünk. Azt tegyük hozzá, hogy régen is hasonló útvonalat jártak be a gépek, de a legérdekesebb részeken 1000 m alatt repültek, és így tényleg látványos volt. Most ugyan ott 1500 m-en haladnak (de legalább messzebbre lehet látni).

A legjobb (mármint az utas szemszögéből), ha délies szél van, és Ázsia felől érkezünk az új reptérre. Ilyenkor aztán tényleg minden mellett elrepül a gépünk. Ajánlott a jobb oldalra ülni!

Ezzel, hogy bő 500 m-el magasabbra kerültek a gépek, a drónozást is megkönnyítették. Kicsit jobban felszabadult az alsó légtér (a felső vizont jobban megtelt), és nagyobb lett.

Viszont nem szabad elfeledkezni arról, hogy az Atatürk repülőtér még mindig üzemel! Igaz, sokkal kevesebb gép indul és érkezik oda. Jellemzően óránként 1-2. De valahogy őket is be kellett zsúfolni a légtérbe. Dél-nyugati szél esetében a gépek roppant alacsonyan, 800-en tesznek meg egy nyolcas alakú kört Isztambul leglátványosabb területe felett (zöld vonal). Kár, hogy ezt a pilótákon kívül senki se látja.

Kérjük a legfelső emeleten lakókat, hogy húzzák be a fejüket!

Még egy érdekesség: Az új repülőtéren 2 kifutópálya van párhuzamosan. És mindkettő üzemel. Így pedig a gépek egymás mellett repülnek érkezéskor. A térképen ez nagyon közelinek látszódik, de a valóságban 1.5 km van a gépek között. Így nem biztos, hogy egyikről át lehet integetni a másikra.

Dupla kifutópálya

Most, hogy így átnéztük a légi dolgokat, térjünk át a földiekre is!

Ha ki akarunk jutni az új İGA reptérre, vagy onnan be a városba, akkor továbbra is a legegyszerűbb megoldás, ha segítségét kérjük. Ez a transzfer, ami garantáltan a hotel kapujáig visz minket. És mindezt magyarul! Ami azért igencsak nagy segítség!

Tegyük hozzá azt is, hogy az ő autójában garantáltan lesz ülőhelyünk!

Isztambul reptéri transzfer

A magyarok transzfere Isztambulban

Nem mellékesen sokkal jobb lett a reklámja, mint a hivatalos reptéri transzferé. Ez utóbbi olyan, mintha egy kezdő Photoshop tanfolyamon adták volna fel házi feladatnak. De mivel egyik se lett értékelhető, gyorsan megkérték a rendszergazdát, hogy dobjon össze valamit.

Nem, nem fogom berakni azt a képet. Azért mindennek van határa...

Ha valaki mégis úgy gondolja, hogy a kalandot választja, vagy csak szeret sokat állni a buszon, akkor neki találták ki a reptéri buszt. Időközben kiderült, hogy az új reptér nemcsak a térkép szerint van kint a világ végén, hanem még a valóságban. Így mostanra egészen komoly buszhálózatot építettek ki, 19 végponttal. Ezek közül ami hasznos lehet:

Mindjárt direkt a történelmi negyed, a Kék Mecset mellett (Sultanahmed, Eminönü) - 18
TLTaksim - 18 TLMecidiyeköy - 16 TLBeşiktaş - 18 TLYenikapı, innen lehet hajóval tovább
menni Bursa irányába - 18 TLOtogar (Esenler), itt pedig a távolsági buszra lehet átszállni -
16 TLTüyap, a fórumok, kiállítások helye - 21 TLKadıköy, a túlpárt, az ázsiai oldal - 25
TLPendik, ha tényleg nagyon messzire akarunk menni - 30 TLBaşakşehir, ezt leginkább

Feyyaznak írom. De másnak is ajánlom, ha rajong a fociért, vagy csak az egyik világvégéről a másikra akar eljutni (bár van ennél messzebb is) - 14 TLEzeken kívül még megáll egy csomó helyen, mint pl. Maslak, vagy Levent. .

A buszok viszonylag sűrűn járnak. A Taksim térről óránként 4 busz indul. Kadıköy-ből 2. . . Istanbulkart-al is lehet fizetni. Taksim térről pl. 80 perc az út. A Kék Mecsettől 100 perc (ez kocsival amúgy 50 perc), Kadıköy-ből pedig 110! És ez csak a várható utazási idő. Ha egyszer majd bedugul....! Tegnap éppen láttam az egyik buszt, ahogy Beşiktaş-nál próbált befordulni. De éppen pakolták ki a kólás autót. Így jó 10 percet állt ott..E mellett azt írják, hogy indulás előtt legalább 15 perccel.

Összefoglalva: Ha a buszt választjuk, rengeteg időre lesz szükség a reptérre kijutáshoz! Legyen nálunk sátor, szendvics, és PET-palackos víz. Mert a PET-palackot nemcsak kiüríteni lehet, hanem megtölteni is...

2019-05-13

több, mint fél évig tartották izgalomban a blogot. Bár valószínűleg én aludtam a legkevesebbet miatta.

A teljes történet bő 7000 évet foglalt össze. Elsődleges forrás a Wikipédia volt. Leginkább azért, mert egy kupacban van minden információ. De azért elég sokszor ki kellett kukkantani máshova is az ismeretanyag bővítésére.

Egészen érdekes oldalakat sikerült találni. Ezeket összegyűjtöttem ide, hátha másnak is hasznosak lesznek. De még ha nem is.. akkor is érdekesek. :)

Az egyik leggyakrabban felmerülő kérdés az volt, hogy mennyi idő alatt lehetett eljutni A pontból B pontba. Mert jó, van a Google-ban gyalogos térkép (és kijavították az ússza át az óceán hibát is), de ez végül is csak a távot elosztja az átlagos gyaloglási tempóval. Nem vesz figyelembe olyasmit, hogy az ember esetleg aludni is akar, vagy nem menet közben szeretne enni. Így nála a 24 órás gyalogutat simán 3 napnak is lehet számolni.

Bizonyára vannak túra-útvonal számítók, amelyek pedig legalább a terepviszonyokat figyelembe veszik. De velük meg nem lehet egy olyat távot kiszámoltatni, mint mondjuk Budapest és Bécs. Ha valaki mégis tud ilyet, akkor léci írjon!

Viszont szerencsére találtam egy kifejezetten a római idősakra vonatkozó útvonal számláló-tervező programot. Ebben a korbéli utakat figyelembe véve kérhetünk számításokat. És hogy a korbéli hangulat kedvéért még latinul is van, korbéli helységnevekkel, római számokkal. Ezt a programot -nek hívják.

Az ő számítása szerint a Budapest-Bécs, akarom mondani Aquincum-Vindobona táv CLIX (azaz 159) mille passus (római mérföld). Ezt pedig a korbéli eszközökkel XI dies (azaz 11 nap) alatt lehetett megtenni. Egy római mérföld 1481 m. Így a teljes táv 235 km

Ezzel szemben a Google térkép szerint a táv 245 km, amit bár simán 50 óra alatt legyalogolhat. Ha közben nem kell megállnia egyetlen bokor előtt sem. De mondjuk

tételezzük fel, hogy akarunk aludni is, pihenni, és nem valami ókori McDonnald's-ban szeretnénk enni, akkor napi 10-12 órát tudunk gyalogolni. Ebben az esetben akkor 5 nap alatt Bécsben lehetünk. Amennyiben viszont úgy számolunk, hogy naponta 20 km-t gyalogolni bőven elég, akkor már sokkal közelebb vagyunk a 11 naphoz.

A különbség eléggé jelentős. Távban kevésbé. A Google van olyan rendes, és nem küld fel az autópályára sétálni, pedig a mai autópályák gyakran a régebbi római utak helyén épültek. Az időbeli különbség már sokkal nagyobb. De én úgy gondolom, hogy a program alkotói nálam sokkal alaposabban utánajártak a kérdésnek. Mégis, milyen gyorsan, és naponta mekkora távot tehetek meg az utazók 2000 éve.

Mivel a közlekedés jelentősen csak az elmúlt 200 évben változott, így ez a térkép és számítás nemcsak a római korra alkalmazható jól, hanem az összes többire.

De sajnos van egy nagy hibája. Minden jel szerint csak azok az utak vannak rajta bejelölve, amelyek pontosan ismertem. Mint pl. a Szombathely-Sopron-Bécs borostyánkőút. Holott Szombathely és Budapest között semmilyen út nincsen. E szerint akkor ha valaki Olaszország felől érkezett Budapestre, akkor először Bécsbe kellett mennie, és onnan tudott a Duna mentén tovább haladni. Ezt így kevésbé tudom elképzelni (bár semmit sem tudok az akkori dunai hajózásról. Lehet, hogy tényleg egyszerűbb volt Bécsben hajóra szállni). E mellett Budapestről Komáromba is egy nagy Z alakban lehet eljutni. Először Bicskére, majd onnan északnak Dorogig, és csak onnan megyünk tovább Komáromba.

Anatólia belsején ennél sokkal nagyobb kavarások is vannak. Ankara-Konya-Kayseri háromszögben úgy mennek az utak, mintha csak Pistike rajzolta volna, miután kialvatlanul ébredt az oviban. Teljesen érthetetlen, ez hogy sikerült. Hiszen pont a római úthálózatokról maradt fent egy nagyon jó térkép, a . És a jelek szerint a program készítői használták is ezt a forrást.

A másik hiányosság a hajózás. Én arra is kíváncsi lettem volna, hogy hajóval mennyi idő alatt lehetett eljutni Isztambulból Izmirbe. Vagy Rómába.

A Stanford Egyetemen ennél sokkal mélyebben belementek a témába, és megalkották az nevű programot. Itt nemcsak hogy már a hajókkal is számolhatunk, de különféle lehetőségeket is beállíthatunk. Ilyeneket, mint pl. az évszak. Vagy, hasonlóan az autós navigációhoz, az úgy gyors, olcsó, vagy rövid legyen.

További érdekesség, hogy azt is megadhatjuk, hogy a háromféle terepen - út, folyó, tenger - milyen közlekedési technikát használunk: gyaloglás, ökrös szekér, ló, gyorskocsi, menetelő katonák, stb...

A nagy hátrány, hogy itt már pontosan ismerni kell a város ókori római nevét.

Ez a program alapján egy Budapest-Bécs táv (239 km) a következőképpen néz ki:

nyáron, gyalogosan (30 km/nap): 8 napnyáron, ökrös szekérral (12 km/nap): 15,5 napnyáron, lóval (56 km/nap): 4,3 napnyáron katonai menettel (60 km/nap): 4 naptélen, gyalogosan: 8 nap. Tehát itt az évszak nem számított sokat.nyáron hajóval Budapestről Bécsbe: 5 napnyáron hajóval Bécsből Budapestre: 2,3 nap

Hasonló számítások Anatóliában. Legyen a két rivális város: Konstantinápoly és Antioch!

Hajóval (1862 km): 18,9 napGyalog (1103 km): 37,8 nap Ökrös szekérral: 94,4 napLóval: 20,3 napKatonai menettel: 19 nap

Ugyan ez a táv ma autóval 12 óra, míg repülővel másfél óra.

Mindkét térképpel jobban beleláthatunk a rómaiak mindennapi életébe. Jobban átláthatjuk, mit is jelentett az átugrunk Bécsbe. De még inkább segít megérteni, hogy mennyire érezhették a hettiták közelinek az egyiptomiakat vagy az asszírokat.

Nem igazán... Mindkét szomszédos birodalomhoz legalább 40 napot kellett utazni. Mégis szorosan összefügg a történelmük.

Ezeket az összefüggéseket nem könnyű megtalálni. Ehhez fél Európa történelmét kellene alaposan végigolvasni. Ebben sok segítséget adott oldal.

Itt térképeken láthatjuk az adott régiót különböző időszakokban. Egyik-másik régió több időszakra van felbontva. Mások kevesebbre. Anatólia történelmét már időszámításunk előtt

2500-tól lehet követni.

Nagyon jól látszódik, miként változott meg minden néhány évszázad alatt. Ezzel a novellával is leginkább ezt szerettem volna bemutatni.

A Timemaps oldal tényleg nagy segítség, hogy lássuk az összefüggéseket. Meg egyáltalán azt lássuk, mely korszakokban kikre kell figyelni, melyik országot, birodalmat kell alaposabban tanulmányozni.

De abban is nagy segítséget nyújt, hogy megnézzük, mi történt a Perzsa Birodalom másik végén, vagy Itáliában, mielőtt Nagy Sándor útnak indult volna.

A Római (és a Bizánci) Birodalomról annyi hasznos írást találni, amiből simán fel lehetne építeni a Colosseumot. Ezek között az ember az élete végéig bolyonghat.

Viszont találtam két olyan írást, ami érdekes, és ajánlom mindenkinek. Még ha a témában nem is érdeklődnek.

. De csak könnyedén, jól érthetően.

, mely segített jobban átlátni, milyen termékek is lehettek az ókori Anatóliában.

Ezzel együtt egy érdekes kutatási terület kezd kialakulni. A , majd a vett jégminták szennyeződését vizsgálják. A jégmintákban jól visszavezethető, hogy milyen volt a légkör összetétele az adott időszakban. Ebből pedig egyenesen következtetni lehet az Európában bányászott ezüst mennyiségére. Innen lehet tovább menni a gazdaság fellendülésére, csökkenésére de akár háborúkra és járványokra is.

És végezetül már a középkort mutatja. Pontosabban a 11-12 század kereskedelmi útjait. Ez az az időszak, amikor a Magyar Királyság megszilárdul. László király lánya, Piroska történetei is ebben az időszakban játszódnak. Nagyon érdekes, hogy milyen utakon lehetett eljutni Kínába, vagy akár Közép-Afrikába. Magyarországon ebben a korban a fő kereskedelmi út a Duna volt.

2019-05-20

Éjjel fél 3 van. És sötét van. Meg fúj a szél...De lehet, hogy nem fúj a szél. Mert ha az ilyet tesz, akkor azt kint teszi az utcán (de csak miután megjavítottuk az ablak szigetelését). Mi meg bent vagyunk. Bár lehetnének kint is...

Az viszont biztos, hogy sötét van. De most felkapcsolom a villanyt. És íme! Világos van! (A szél meg odakint továbbra is fúj, ha eddig fújt. De ha eddig nem fújt, akkor most sem.)

Na jó. Kezdjük. Ideje reggelizni. Nemsokára felkel a nap, és tényleg világos lesz. Addig viszont még meg kell ennünk ezt a dinnyét, azt a tál sülkrumplit, azt a két pidét, meg minden mást, amit csak találunk az asztalon.

Nem, azt az egyet azért mégsem. Az a váza. Az marad.

Itt vagyunk 2019-ben. És éppen a Ramadán (törökül: Ramazan) kellős közepén.

Akik régóta követi a blogot, azok már tudják, hogy ez az esemény minden évben eljön. Az Iszlám hold alapú naptárjának köszönhetően minden évben 10-11 nappal van hamarabb. Lesz majd olyan év is (2030), amikor kétszer ünnepelünk! (kétszer lesz Karácsony! Juhúhú!). De aki nem ismeri (vagy elfelejtette), annak álljon itt egy ismertető.

A Ramadán (Ramazan) egy hónapnak a neve. Mégpedig az Iszlám naptárnak 9. hónapja, jelentése pedig: szárazság. De sokkal inkább a böjtről nevezetes.

A böjt nem ritkaság a vallásokban. Ilyen-olyan formában szinte minden vallásban megtaláljuk. Jellemzően valaki minél komolyabban veszi a hitét, annál szigorúbban böjtöl.

Érdemes tudni, hogy a 11. századig a keresztények is nagyon kemény böjtöt tartottak: 40 napon keresztül késő délutánig nem ettek semmit, és a böjti napokon nem ettek húst, tojást, tejterméket. Tekintve, hogy milyen állapotok voltak akkor, ez leginkább az uralkodó osztályt érintette komolyan. A szegények egyébként is ritkán láttak húst. De valahol a böjtnek az (is)

a lényege, hogy akinek jól megy, elgondolkozzon azokon, akiknek nem megy jól. Volt egy még nehezebb változata, a Negyvenelés. Ilyenkor naponta csak egyszer lehetett enni, azt is naplemente után. Míg pénteken csak hét búzaszemet.

Az Iszlámban a Ramadán böjt hajnalhasadástól esti tart 30 napon keresztül. Ebben az időszakban a következő tevékenységek tilosak:- Evés- Ivás- Dohányzás- Nemi kapcsolat- Erőszak, düh, irigység- Pletyka Ezt mindenki maga döntse el, melyiket a legnehezebb betartani. A szomszéd Fatma nénit láthatóan nem az étel-ivás hiánya viseli meg a legjobban. Nem is dohányzik, és az elmúlt 40 évben influenzán kívül más vitte őt ágyba....

Mindez eléggé erősnek tűnik. Ezért nem is kötelező mindenkinek. Felmentést kap az, aki:- 14 évnél fiatalabb- terhes és szoptatós anyák- betegek- utazók- csatában harcolók

Persze ma az emberek nem gyalog indulnak neki a sivatagnak, hanem klimatizált repülőn ülnek. Így erre hivatkozva kihagyni az aznapi böjtöt nem túl sportszerű dolog. De egyébként a kimaradt napokat később pótolni kell. Aki viszont egészségileg böjtölhetne, de mégse teszi meg, az kiválthatja azzal, hogy adakozik a szegényeknek. De erre még visszatérünk.

Érdeemes azt is figyelembe venni, hogy az Iszlám eredetileg egy sivatagi vallás, ami a 7. században, az akkori környezetben alakult ki. Az ő esetükben teljesen természetes volt, hogy napkeltétől napnyugtáig kint vannak a pusztában, minimális étellel és vízzel. Ráadásul az se mindegy, hogy milyen messze vagyunk az egyenlítőtől.

Mekkában, a vallási központban az önmegtartóztatás hajnali 4:17-től esti 19:01-ig tart. Ez összesen 14 óra és 44 perc. Mivel nyár van (legalábbis naptárilag, bár itt most éppen nem esik a hó), így északra haladva a nappali böjt ideje egyre hosszabb lesz. Isztambulban pl. hajnali 3:46-tól este 20:26-ig tart. Ez összesen 16 óra és 40 perc. Majdnem 2 órával több, mint Mekkában. Budapesten már 3:25-től 20:26-ig tart, ami 17 óra és 1 perc. Berlinben 3:27-től 21:09-ig, ami 17 óra és 42 perc. A kedvencünk pedig Izland (Reykjavík), ahol 3:42-től 23:55-ig tart a böjt. Ez 20:13 perc. Ez azért már tényleg erőpróbáló!

Bármennyire is úgy látszik, hogy ez a hosszú étlen-szomjan maradás nagyon nehéz, főleg a nyári melegben, valójában egészen jól meg lehet szokni. Persze vannak olyan időszakok, amikor az ember legszívesebben elmerülne egy kád vízben, vagy fejest ugrana a kútba... De a böjt 30 napja sokkal inkább egy edzésre hasonlít. És miután túl vagyunk az első néhány napon, utána már egyszerűen csak nehéz... De nem kibírhatatlan.

A napközbeni böjttel szemben - amikor leginkább csak zombiként valahogy elvagyunk estig - az éjszaka sokkal izgalmasabb.

Ne feledjük, hogy mindez valójában egy ünnep. Olyan, mint a Húsvét. Hangulatában pedig inkább a Karácsonyra emlékeztet. Egy 30 napig tartó karácsonyra.

És ahogy a Húsvétról is elsősorban az ünnep jut eszünkbe, és nem a böjt, ugyan ez igaz az Ramadánról is. A törökök pont ugyan úgy örülnek neki, mint a gyerekek a karácsonynak. Pedig se ajándék, se karácsonyfa nincs benne.

Az emberek leginkább az ünnepi vacsorákra és reggelikre gondolnak a Ramadán kapcsán. Mégpedig mindez 30 napon keresztül. Ami azért elég komoly kihívás elé állítja a háziasszonyokat. Nem is beszélve arról, hogy az ételt nem lehet megkóstolni. Így leginkább csak a tapasztalat és a remény dönti el, hogy minden megfőtt-e rendesen, és a fűszerek mennyiségével sincsenek problémák.

De igazándiból még fontosabb, hogy az emberek együtt vannak. Ebben a 30 napban az emberek felkeresik a régen látott ismerősöket is, és elhívják egy iftar vacsorára. Ez nagyjából azzal egyezik meg, mintha valaki meghívunk Karácsony másnapján ebédre, vacsorára.

Míg más alkalmakkor hatalmas közösségi vacsorákon vesznek részt. Ha jó az idő, akkor a parkok megtelnek. Pl. a Kék Mecset környékén több ezer ember piknikezik, és várja az estét jelző ezánt. Ez egy igazán nagyszabású közösségi esemény, ahol a vacsorán kívül más szórakozási formák is megjelennek. Legnépszerűbb a klasszikus árnyjáték, a .

Amikor pedig véget ér a böjt 30 napja, akkor kezdődik az igazi nagy együttlétek. A Cukor Ünnep (mert végre lehet enni megállás nélkül) a rokonokról szól. Ilyenkor a kiterjedt család felkeresi a legidősebb családtagot, hogy együtt ünnepeljenek.

Ez egyúttal azért is érdekes, mert a nagyszülők jellemzően a hegyi falvakban élnek (Isztambul 15 millió lakosából 11 millió első vagy második generációs isztambuli). Így majdnem az egész város felkerekedik, hogy meglátogassa a nagypapát, nagymamát. Csak hogy geológiai okokból csak 1 autópálya van, ami Isztambult összeköti Anatóliával. Ebben az időszakban nem ritkák a 10 órás kocsisorok sem.

Tehát láthatjuk, hogy a 30 napos böjt azért mégsem csak a koplalásról szól. Sokkal inkább a családról, barátokról, közösségről. És a szegényekről, akikről bővebben is fogok írni. De tényleg! Becs szó!

De azért mégis... 30 napon keresztül mégiscsak a nap java részében nem eszünk, nem iszunk. Hogy lehet ezt kibírni?

A szervezet ehhez elég könnyen hozzászokik. Csak az első 2-3 nap a nehéz, utána már bele lehet jönni. Ráadásul ez az egész olyan, mint egy tréning. Az első nap végén az ember alig várja, hogy egyen valamit, majd este mindenfélével jó alaposan teletömi a gyomrát (kérdéshetnénk, hogy nem álszentség ez??). De ez utána fokozatosan csökken. És mire eljutunk a 30. nap végére, addigra bőven elég lesz 1-2 szelet kenyér, gyümölcs, meg ilyenek. Sőt! A Ramadán végeztével az ember nem tér vissza azonnal a korábbi pazarló életmódra. Így, hogy tudja, mennyit is ér egy csepp víz, egy falat kenyér, az elkövetkező időszakban minderre sokkal jobban odafigyel. Ahogy az embertársaira is.

Persze azért ahogy közeledik a naplemente, úgy lesznek az emberek egyre idegesebbek. Olyankor már mindenki nagyon menne haza. Vagy legalább egy étterembe beülne, ahol végre ehet és ihat. Így ebben az időszakban a sofőrök lazábban veszik a szabályokat, és többet dudálnak. Hihetetlen, de tényleg tudnak többet dudálni!

Főleg az utolsó percek az érdekesek. Aki nem ért haza, az minden-mindegy alapon keresi azt a helyet, ahova még beférhet. Láttam olyat, hogy a villamost hagyta ott a sofőr az út közepén.

Kétgyerekes szülőként azért minden sokkal könnyebben megy. Hozzászoktunk, hogy hosszú ideig nem sikerül enni, vagy hogy a fél éjszaka talpon vagyunk (bár azért naponta 1-2 alkalommal amolyan újra-bootolást élek át: Hol vagyok? Hogy kerültem ide? Mit csinálók itt? Ki ez az ember velem szemben??).

Mert bizony a Ramadán éjszakákról sem szabad megfeledkezni! Ha visszalapozunk, akkor láthatjuk, hogy Isztambulban kb. fél 9-kor kezdődik a vacsora. Mivel ez egyúttal ünnepi vacsora is, nem lehet csak úgy összecsapni egy gyors McDonald's hamburgerrel. Az étkezés simán eltarthat akár 2 órát is. Utána pedig jön a tea, kávé, egy kis édesség, egy kis gyümölcs. És hopp! Máris éjfél van!

Csak hogy a reggelit kb. 3-ig be kell fejezni (maradjon idő fogmosásra, és bőséges vízivásra). Úgy hogy nem árt, ha már 2 előtt elkezdünk enni. Vagyis kevesebb, mint 2 óra maradt a két étkezés között.

Mivel elég jó az idő odakint, sokan inkább haza se mennek, hanem átülnek az étteremből előbb a cukrászdába, majd a kávézóba. Utána pedig keresnek egy helyet a reggelizéshez.

Ez egyébként tényleg jó buli, ha közben másnap nem kell felkelni. Nekem az alvásmérő jelezte, hogy sikerült 27%-al kevesebbet aludnom, pedig eddig is több száz órányi hiányt sikerült összegyűjtenem...

De ha valaki mégis megpróbálna az alvással még a reggeli előtt, nem kell aggódnia, hogy későn ébred. Lelkes emberek dobokkal járók az éjszakai utcákat, hogy biztosan mindenki felébredjen. , miként is zajlik a tradíció. , hogy lehet ezt csinálni modern hangszerekkel is, jelen esetben elektromos gitárral.

És ahogy már többször érintettük, a Ramadánban a szegényekre is gondolunk. Ilyenkor sokkal könnyebb adakozni, mert rengeteg segélyszervezet sokkal aktívabb. Nálunk a péknél pedig lehet kérni, hogy fizetek egy kenyeret a szegényeknek. A boltokban pedig adománycsomagokat vásárolhatunk.

A leglátványosabb viszont az utcákon, tereken felállított ingyenes étkező helyek. Ide bárki jöhet, és kap egy vacsorát. És ezt nem minden esetben politikusok szokták. A lakóövezetben is többen összeállnak, hogy egyik estére lefoglalják valamelyik utcát. Ezt telepakolják asztalokkal, ahol bárki ingyen megvacsorázhat.

Szokás még, hogy a népszerűbb kifőzdékbe otthonról hoznak ételt az emberek, amit utána az arra járó szegények elfogyaszthatnak.

Nos. Ez történik Isztambulban 30 napon keresztül.

2019-05-27

Egy érdekes ötlettel álltak elő. A világot a megszokott koordinátás változat helyett 3x3 m-es négyzetrácsokra (alias kocekákra) osztották fel. Majd mindegyiknek adtak egy olyan háromszavas egyedi nevet, ami könnyen érthető, elmondható.

Pl. a egyértelműen megadja azt a helyet Isztambulban, ahol az Elsüllyedt Palota bejárata van. Míg a az a hely, ahol az Elsüllyedt Palota kijárata van.

Bár a szavak véletlenszerűen vannak összerakva, ez utóbbi esetben meglepő a hasonlat...

A program neve a what3words.com. És mobilis verziója is van, így ismerősünknek pontosan elküldhetjük (vagy bemondhatjuk) a pozícióinkat.

A Föld koordinátás felosztása egy nagyon jól bevált technika. Csakhogy akkor kezd nehézkes lenni, amikor a mindennapjainkban használjuk olyan relatív kis méreteknél, mint egy bejárat.

Az isztambuli Elsüllyed Palota bejárata pl. koordinátákkal leírva így néz ki: É.41°00'30,54" - K.28°58'41,72"

Ráadásul nagyon nem mindegy, hogy kiírjuk rendesen fokokkal, fokperccel és fokmásodperccel, ahogy pl. a Google Föld is teszi. Vagy a fokokat csak simán tizedesekkel, ahogy a pl. a Google Térkép is teszi. Az ő esetében ugyan az a hely így néz ki: 41.008381, 28.977953

Igen, még az északi/déli félteke és keleti/nyugati hosszúság is hiányzik. Azt +/- jelekkel oldja meg.

Persze ha a beállításokban bóklászunk, akkor meg lehet oldani, hogy legalább házon belül ugyan az a pozíció ugyan úgy legyen jelölve. De ez még nem garantálja, hogy sikerül is egyik programból a másikba a helyzetet átküldeni. Főleg, ha azt más gyártó készítette. Jellemzően

a Google Térképből nem lehet a navigációs programokba a pozíciót értelmezhetően átküldeni. És nem is igazán látszik, hogy ez mikorra fog gördülékenyen működni...

Na de itt van ez a számunk: É.41°00'30,54"-K.28°58'41,72" Ez bármely térképészettel foglalkozó embert jóleső érzéssel tölthet el, míg a többiek java részt azt se tudják, melyik kontinensen kell egyáltalán keresni. Annakidején belénkverték, hogy Budapest nagyjából az északi 47 ° 30' és keleti 19° környékén található. Így ebből tapogatva annyit sikerül is kikövetkeztetni, hogy ha valami mondjuk északi 50°, akkor az már biztosan nem Magyarországon van. Ha pedig keleti 50°, akkor az aztán tényleg jó messze van.

E mellett képzeljük el a következő beszélgetést:-Hol vagy?-Itt állok a kapuban!-Hooooo!?-É.41°00'30,54"-K.28°58'41,72" Hát... ez nem túl életszerű...

A Google is érezte, hogy ez így azért nem egyszerű, és kitalált egy egyszerűbb kódot. Maradva az Elsüllyedt Palota bejáratánál, ez Google kóddal így néz ki: 2X5H+95 Sultanahmet, Fatih, Alemdar Mh., Fatih/Istanbul

Jó, hát ők programozók. És nekik a 2X5H+95 éppen ugyan olyan betűk halmaza, mint mondjuk a sajtospogácsa szó. Ez részükről teljesen rendben is van.

Két informatikus beszélget:-Mi a jelszód?-ZhkL_26xWrz-Ne már? Te a kutyád nevét használod jelszónak??

Ráadásul nem is elég a Google Térkép keresőjébe a 2X5H+95 kódot beírni. Legalább a Sultanahmet is szükséges hozzá. Ha csak a kódot, meg Isztambult írjuk, akkor már nem találja meg (Istanbul-al sem).

És akkor még tegyük hozzá azokat az eseteket, amikor a Google nem is oda teszi a pontot, ahova kérjük. Ő jellemzően szeret az úton maradni. Így ha egy parkban akarunk valakivel találkozni, akkor az nem mindig lesz egyszerű.

Ezzel szemben a What3Words esetében az isztambuli Maçka park játszóterén a csúszdák előtt találkozunk: . Igen, szűnyogokra lehet számítani, de ha ott megáll egy sármos srác, akkor az én vagyok.

Az, hogy szinte méterre (valójában 3 méterre) pontosan meg lehet adni a pozíciót, roppant hasznos. Pl. nemcsak a reptér kijáratánál várlak lesz az üzenet, hanem tényleg pontosan elküldhetjük, hogy hol is várjuk az ismerősünket.

És éppen e miatt használják az Egyesült Királyság mentőszolgálat is. De már az Airbnb is beépítette a rendszerébe. Úgyhogy a jövőben mi is használjuk fogjuk, mert sokkal jobban meg lehet adni egy-egy látnivaló pontos helyét.

Nézzünk is néhány ismertebb, kevésbé ismert, vagy eltévedésre alkalmas helyet! (ezeket egyelőre a térképen gyűjtöm össze, nem a helyszínen. Így kisebb eltérések lehetnek)

Az AyaSofya múzeumba a bejárat itt található: [///legelők.garázs.leng](#)Kevesen tudják, de az ottani oszmán türbék is látogathatóak. Hozzájuk itt a bejárat: [///betanít.szalon.boltok](#)Piroska mozaikja pedig valahol itt van: [///útlevél.vonalaz.tanóra](#)

A Kék Mecset bejárata itt van: [///vásárlók.rutinos.kiadó](#)De, hogy eljussunk odáig át kell menni a kapun: [///tekercs.kapusok.stílusok](#)

A Hippodrom három oszlopa:(Theodosius) Egyiptomi oszlop: [///mécstes.reakció.fejlett\(Tripusz\)](#) Kígyó oszlop: [///kalandos.ernyők.jégpálya](#)Konstantin-obeliszk: [///szab.köpeny.jegyvez](#)

Fedett bazár bejáratai (valószínűleg néhány kimaradt):[///megnyer.bűvészmegvár](#)[///ügyesen.szól.betesz](#)[///motiváló.égitest.gondnok](#)[//műsorok.forróság.bepótol](#)[//szeder.ciripel.válaszol](#)[//bejövő.vázol.beakad](#)[//utcabál.büfés.kímél](#)[//reszelő.békülés.jóízű](#)[//szöcske.átkel.szak](#)[//elrohan.lekésik.írók](#)[//jegyvez.leng](#)[et.befon](#)[//éretlen.aláhúzás.írások](#)

Fűszerbazár:[///kabátok.ezután.mágikus](#)[//tálcák.gondozó.kijárat](#)[//építő.odamegy.bizalom](#)[//minden.gyalu.látomás](#) (itt van a kávébolt is mindjárt: [//bérel.szemek.dekorál](#))

Könyvbazár:[//pillanat.felismer.kalandok](#)

Kadiköy könyvbazár:///hajszál.szúnyog.csodásan///benyit.támaszt.szirup

Rüstem Paşa Camii bejárata (ezeket a helyszínen le kellene ellenőrizni):
///szerintem.fenyves.gyűlés///hord.évjárat.felvétel

Mint látható, a szavak mind magyarok. Így tényleg könnyű 1-1 helyszínt pontos pozícióját megadni. Másrészt néha vicces. A nyelvet lehet állítani. Tehát ha valakinek angol barátja van, akkor elég csak átállítani angolra, és máris angol szavakat fog kiírni. Egyébként fordításra nem jó. A fenti ///kabátok.ezután.mágikus pl. angolul ///drum.ensemble.slows lesz, ami cseppet sem hasonlít a magyar verzióra. Viszont ha angol nyelvűbe írjuk be a magyar pozíció szavakat, akkor is megtalálja a keresett helyet.

Csúnya szavak természetesen nincsenek a rendszerben. Így nem kell attól aggódni, hogy valakinek a házához valami igazán kellemetlen név fog tartozni. Sőt! De még olyan a buta is hiányzik. És amennyire sikerült kitapasztalni, számár meg ökör sincs. De kecske viszont már van! Meg okos is!

Ezen felbuzdulva még pár szóvariációt kipróbálva akár alternatív társkeresőként is lehet használni!

Kezdjük el írni, hogy ///gazdag.fió... aztán csatoljunk hozzá valamilyen jelzőt. Pl. okos, vagy szép, vagy sportos. Esetleg hajó, palota, vagy ami csak eszünkbe jut. Majd a térkép kiböki, hogy mely helyen érdemes kutatni (esetleg ásni).

Ugyan ez a módszert a másik nem kedvelői is kipróbálhatják. Pl. Brazíliában az erdő közepén található egy ///szép.lány.okos.

2019-05-29

2019-06-03

Nem olyan rég előkerült , hogy előkerült egy ókori hajó. A hír az internetről került elő, a hajó pedig.. a tengerből.. Mégpedig Törökország déli párjainál.

A hajó valamikor az időszámítás előtti 1600-as években süllyedt el. Ezzel pedig ő lett a legrégebbi olyan hajó, amit meg is találtak. (Ez vigasztalható lehet azoknak, akik évek óta nem találják a zoknijuknak a párját.. ez a hajó is meglelt egy idő után!).

A hajó 14 m hosszú volt. És ami leginkább érdekes, hogy kb. 1,5 tonnányi réztömböt találtak rajta.

A hír eléggé rövid volt. Így érdemes egy kicsit jobban körbejárni.

olvasók már tudhatják, hogy nem véletlenül hívták ezt a korszakot bronzkornak (kb. i.e. 3500 - i. e. 1200). Egész civilizációk keletkezése és bukása köthető ehhez ötvözethez. De még a kereskedelem, és így az írás, matematika fejlődése is nagyrészt ennek köszönhető.

De miért?

A bronz kb. 85-90% rézből, és kb. 10-15% ónból áll. Plusz egyéb adalékok is kerülhetnek bele, mint ólom, cink, arzén, stb..

A bronz egy rendkívül jó anyag! Erős. Jól önthető, alacsony hőfokon is jól megmunkálható. Az alakját nagyon jól tartja. Ellenáll a kopásnak az időnek, a tengervíznek de még a szerves savaknak is. És még nagyon jól lehet benne főzni! Szinte minden tulajdonságában jobb a vasnál.

A vas igazándiból nem egy jó anyag. Könnyen törik, könnyen tönkremegy. Csakhogy a földkéreg ötödik leggyakoribb eleme. A bronz viszont így ebben a formában egyáltalán nem megtalálható. Azt össze kellett rakni rézből és ónból. És ez a kettő együtt nemhogy nem található meg, de inkább több száz km választja el őket egymástól (Kérdés, hogy akkor ki

jött rá, hogy ez a két anyag összekeverve és megsütve milyen jó!?).

Az ókor legfontosabb rézbányái Cipruson voltak. Olyannyira, hogy a fém (cuprum, copper, cobre, кypпyм stb.) és a sziget neve (Cyprus, Κύπρος, Kıbrıs) is szorosan összefügg. Valószínűleg a görög Küprosz, vagy az akkád kapturrüm szóból ered. A nemrég talált hajó is valószínűleg Ciprusból vitte a rezet Anatóliába.

Ciprus ennek a réznek köszönheti, hogy nem egy békés halászfalukból álló szigetként tengette az évszázadokat. A bányák újabb népeket vonzottak, felvirágozták a kereskedelmet, meg jöttek a királyok, rossz királyok, jó katonák, rossz katonák. De voltak ott Sándorok, meg Cézárok is, de még Richárdok is. Nem is beszélve az Alikról meg a Musztafákról.

Sok más helyen is voltak rézbányák, csak ott nem, ahol ónt is lehetett találni. Ez utóbbi a magmás környezetet szereti. Őt leginkább a Kaukázus vidékén bányászták. A két fémet egy olyan nép hozta össze, amelyik mindkettőből hiányt szenvedett: az asszírok.

Az asszírok az i.e. 2. évezredben kezdtek birodalmat építeni. De ez inkább nevezhető befolyási övezetnek. Hasonlóan, mint később a főniaciniak, görögök, velenceiek, genovaiak vagy az angolok, kereskedelmi kolóniákat építettek ki. Sok ókori város alapjait ők tették le.

Központi országuk a mai Irak északi területén található. Itt sok minden más nem található. Víz viszont van bőven. Olyannyira, hogy még a közelmúltban is úszó házakban laktak itt az emberek. Tisztára, mint Velence.

1974 - Észak-Irak, Nasiriya közelében - Fénykép: Nik Wheeler/CORBIS

Ez a hely pedig nagyon jó volt mezőgazdaságnak. Bányászatnak annál kevésbé. Így az itt élő emberek elkezdtek kereskedni.

Először még csak az élelmiszert (amiből nekik bőséges többletük volt) vitték távolabbi régiókba. Majd pedig egy olyan komoly kereskedelmi hálózatot hoztak létre, ami Ciprust összekötötte a Kaukázussal (légvonalban 1000 km). És így máris lehetett bronzot, bronz eszközöket és bronz fegyvereket készíteni.

Nagy szerencsájük volt azzal is, hogy a kereskedelmi útvonalaik mentén még nem alakultak ki az igazi királyságok. Amint létrejöttek az első királyságok, birodalmak, mindjárt átvették a kereskedelem feletti uralmukat is. Így az asszír hálózat idővel összeomlott (kb. i.e. 18. század közepe - tehát kb. 200 éven keresztül létezett).

Anatóliai kereskedelmi utak
Forrás: ROAF, Michael: A MEZOPOTÁMIAI VILÁG ATLASZA, Helikon, 1996. ISBN 963-208-507-8

Eddigre Anatólia közepén kialakult egy város: Hattuszasz, a későbbi Hettita Birodalom központja. A kereskedelmi hálózat megszűnésével döbbenet tapasztalták, hogy valójában nincs semmijük, amiből meg lehetne élni. Se réz, se ón, se ezüst, arany meg... az pláne nem volt.. Helyette bőségesen találtak vasat. És bár a vaskard nem volt annyira jó, mint a bronz kard. De kard volt, és olcsó. Így ők lettek az elsők, akik átléptek a vaskorba. Majd pedig egy ezer éves birodalmat építettek.

A történelmi áttekintés után nézzük meg, mit is jelentett az 1,5 tonna réz!

Ha azt vesszük, hogy a bronz 85%-ban tartalmaz rezet akkor ennek a hajónak a rakományából nagyjából 1,75 tonna bronzot lehetett volna előállítani. Vajon mire volt elég ennyi bronz?

Sajnos kardok esetében legtöbbször méretről szoktak írni. Holott egy ilyenekkel kaszabolni azért fárasztó volt. Mégis alig találni olyan leírást, amiben a tömeg is szerepelne... De azt sikerült kihalászni, hogy egy római gladius (rövid kard) kb. 0,7-1 kg tömegű lehetett. Egy pedig egy spártai kardot találhatunk, ami 1,4 kg. Míg egy hosszúkard akár 2 kg is lehetett. Bár ezt akkoriban inkább csak a királyok használták, és ők is inkább ijesztegetésnek. Inkább a 13. század után, a középkorban jellemzőek.

Úgy gondolom, hogy nyugodtan számolhatunk 1 kard = 1 kg-val. Ebben az esetben az elsüllyedt hajó rakományából kb. 1750 kardot lehetett volna készíteni. De akkor nem tudjuk miben az ebédet megfőzni.

Mert nemcsak kardot, hanem pajzsot, páncélt és edényeket, használati tárgyakat is bronzból készítettek.

A pajzsok inkább fából készültek, amelyikre bronz lemezt tettek. A keret is bronzból volt, így támadásra is lehetett használni. Egy görög nehézfegyverzetű hoplita harcra akár 8 kg is lehetett. Ebből a bronz talán 2-3 kg volt (akinek pontosabb tippje van, szóljon!)

Egy hoplita vértje pedig akár 32 kg is lehetett! Persze nem az egész állt bronzból. A kemény fémen az ütés kemény marad. Ezért belül alaposan kibélelték. De azért itt már komolyabb mennyiségű bronz került felhasználásra... Talán 10 kg...

Görög (athéni) nehézfegyverzetű gyalogos katona, a hoplita. Forrás: Wikipédia

Egy hoplita fegyverzete meglehetősen drága volt. Ráadásul a katonáknak saját maguknak kellett megvásárolniuk. Így ezt csak a felsőbb osztályok engedhették meg maguknak. Nem is volt jó ötlet a csatában eldobálni, ami egyébként is a gyávaság jele volt.

Tehát nagyjából összeállt!-Ha csak kardot akarunk adni a katonának, akkor ebből az elsüllyedt hajónak a rakományából kb. 1750 embert küldhetünk harcra (ennyi ember úszta meg a sorozást a viharok köszönhetően).-Ha már pajzsot is akarunk adni, akkor 1 katona 4 kg bronzot igényel. A hajórakománnyal 440 ember lehet harcképes.-Teljes felszerelés esetén (az én tippem szerint 14 kg bronz kell összesen) már csak 125 katonánk lesz. De természetesen ők sokkal erősebbek lesznek, mint az az 1750, akinél csak kard van.-Vagy pedig készíthetünk 7000 darab bronz boros poharat, és akkor mindenki boldog lesz (persze csak ha teletöltjük).

Ajánlott irodalom (magamnak is felírtam):

2019-06-10

Isztambulban megjelent a nyár. Pont úgy érkezett, mint ahogy az eső szokott: Egyszer csak itt volt, és elöntött mindent. Egyik nap még kabátban mentünk dolgozni, másnap pedig már a strandpapucsot keresgéltük.

A törökök, mint mindig, most is praktikusán álltak a dologhoz: kimentek a zöldbe piknikezni.

Azért mindennek előtt definiáljuk, hogy mit is jelent az, hogy zöld.

A zöld egy olyan terület, ami részben, de legalább nyomokban fűvet tartalmaz. A méretére nincs előírás, de egy ülő embernek és egy teafőzőnek el kell férnie rajta. Ez lehet egy park, egy kisebb tér, de akár egy füvesített járdasziget is. A Plusszos változat pedig az, amikor egy grillsütő is odafér.

Oké, tehát itt a jó idő. Isztambulban tényleg megjött a nyár. A Ramadán is véget ért, vagyis az emberek akkor esznek és isznak, amikor csak jólesik. Márpedig a törökök szeretik, ha a dolgok sokszor jól esnek, így sokszor esznek.

Egy statisztika szerint, amit azóta sikerült elhagynom, Isztambulban 18.000-nél is több étterem található. Beleszámolva a kávé és teaházakat is. Ez azt is jelenti, hogyha hiszünk a hivatalos népszámlálásnak, és Isztambult 15 millió fősnek vesszük, akkor minden étteremre kb. 833 fő jut. Ennyi ember viszont egyikbe se fér bele, így téves az a teória, hogy a törökök egész nap csak az éttermekben (kávéházakban) ülnek. Időnként ki kell menniük, hogy más is beférjen.

Mellékesen ha bármelyik isztambulit megkérdezzük, biztosan állítja, hogy legalább 20 millió bajtársával lakik egy városban. És ebből legalább 10 millióval aznap reggel már találkozott is.

De most, hogy már biztosan nem lesz havazás Isztambulban és eljött a jó idő, az emberek inkább kimennek a Zöldbe. Mégiscsak miért legyenek egy árnyékos zárt helyen körbevéve a

sülő húsok illatával, ha lehetnek egy árnyékos nyílt helyen körbevéve az odaégett húsok illatával. Úgyhogy irány a piknik!

Persze ennek is vannak különböző fokozatai!

Van a Magányos Vadász (ff). Ő az, aki az internetről letöltött legújabb divat szerint beállítja a haját, majd kimegy a zöldbe, ahol reményei szerint az ellentétes neműek is tartózkodnak. Majd pedig kifekszik egy jól látható helyre, ahol ő is jól láthatóan vagányan néz ki. Ezután felkapcsolja a telefonon a YouTube valamelyik romantikus csatornáját, hogy teljes hangerővel szerelmes dalok zengjék be az egész parkot.

A számításba a hiba ott szokott becsúszni, hogy Isztambulban rengeteg ember van. És ez a módszer több ezer másik embernek is eszébe jut. Így a tavaszi parkok zsúfolásig vannak magányos (napszemüveges) ordító zenét hallgató tinédzserekkel.

Mindez sokkal izgalmasabb volt a internetes telefonok előtti időszakban, mikor a Nokiára csak néhány nehezen letöltött mp3 fért fel.

A Sikeres Vadász (ff) a fenti személynek azon verziója, amelyik barátnőt is szerzett (nem a parkban azért). Így most már ketten élvezik a széles sávú mobil internetet, és YouTube-ot.

Ez a két csoport (bár valójában egy) eléggé lazának nevezhető. Kimegy a zöldbe és elvan ott, míg be nem esteledik. Vagy meg nem éheznek, de inkább hamarabb jön el az a pont, amikor eszébe jut, hogy ők török. És mint a bombás filmekben, pörög a visszaszámláló, sípol a vészjelző, hogy ideje lenne teát inni. De ahhoz viszont fel kell állni. Nem a YouTube-ot is ki kell kapcsolni.

A tapasztaltabbak, azaz a Lazák éppen ezért már elve teával készülnek. De még teázó társat is szereznek az indulás előtt, akivel a teát, és a teás felszerelés cipelését is meg lehet osztani.

Az alkalmi teázók legtöbbször virágmintás termoszban viszik magukkal a forró teát, ami így jobban beleillik a környezetbe (és nagyobb móka utána megkeresni). Csakhogy a termoszban nem marad 100 fokon a víz. Még ha lassan is, de folyamatosan hűl.

Éppen ezért a Nagyon Lazák direkt teafőzővel indulnak a zöldbe. Az úgynevezett szamovárral.

Ennek az aljában lehet a szenet betenni. Nagyobb verzióba akár fahasábokat is. Így ha elég nagy az erdő, akkor csak egy baltát kell magunkkal vinni és egészen Karácsonyig elteázgathatunk.

Egy ilyen szamovárnak azért jelentős tömege van (főleg, ha vízzel és szénnel is fel van töltve), így érdemes több barátot is magunkkal hívni, akik majd kicipelik a parkba. Ráadásul jelentős mennyiségű gőz is keletkezik a használat közben, így érdemes a szélirányra is figyelni. A tapasztaltabbak pl. mindjárt a főutak melletti zöldterületekre telepednek, hogy a gőz az autósokra menjen, ne a piknikezőkre.

De még mindig csak a teánál tartunk! Márpedig az ember előbb-utóbb megéhezik. A török pedig inkább előbb, mint utóbb. De a biztonság kedvéért utóbb is eszik egy keveset. Úgyhogy egy rendes piknikhez ennivaló is kell.

Meg lehet ezt oldani szendvicsekkel, simitekkal, és hasonlóakkal. De az úgy nem törökös. Mert egy igazi (bajszos) török helyben süti a húst.

És ezzel el is jutottunk a Profikhoz, akik saját grillsütő készlettel mennek ki a zöldbe. Vagy ha úgy alakult, akkor akár a tengerbe is (ez esetben a zöldbe). Mert bizony egy igazi török akár a tengerben is tud piknikezni. Szigorúan sekély vízben, ahol még leér a grillező kocsi, mert a hajót mégsem jó ötlet felgyújtani.

Egy igazi Profi készül. Kitisztítja a grillsütőt, visz magával tüzelő anyagot, húst, kenyeret, meg mindent, ami kell. Poroltót nem, mert a Profi nem süti meg a poroltót, akkor meg minek cipelje magával.

A Profi azt is tudja, hogy a sütés nagy füsttel jár. Főleg, ha a selfizés közben odaég a hús. Úgyhogy ő is gondol a zöldben piknikező bajtársaira. Ezért a grillsütőt úgy állítja be, hogy a füstöt a szél az autóútra fújja, ne a többiekre. A sofőrök úgyse látnak semmit a 80 grillsütő füstjétől, így nem tudják kit kell megverni. Nem úgy, mint a parkban levők, akiknél mindenféle fémszerszámaik vannak, amiket nem restek a tűzbe mártogatni.

De hát a Profi attól profi, hogy tudja, mi a dolga. Ellentétben a Családdal.

A Család is kimegy piknikezni, mert látták a szocmédián, hogy már minden ismerős kint van a zöldben. De mivel se felszerelésük, se felkészültségük nincsen, ezért elkocsikáznak valamelyik Isztambul közeli piknikező helyre.

Ezek hatalmas kertek a város szélén. A berendezések eléggé minimalisták: leginkább padokból és asztalokból áll. Talán, hogyha véletlenül leégne, könnyebb legyen újraépíteni.

Ami jó benne, hogy felkészültek arra, hogy városi Családok érkeznek. Így a Családnak nem kell tudnia semmit az egész grillsütős dologokról. Az asztalt elfoglalva a személyzet hozza a grillsütőt, előkészíti, meggyújtja, stb.. De még azt is felajánlja, hogy a húsokat is megsüti. De természetesen ezt egyik Család sem fogadja el. Mégiscsak hogy nézne ki a szocmédián. Nem is beszélve, hogy mit fognak szólni a gyerekek, ha nem apu süti a húst. Mit fognak mesélni az iskolában?? Hogy apu csak ült, és nézte, ahogy más süti a húst?? Ez így mégsem mehet! Majd apu megmutatja! Hiszen őt is megtanította az apja annak idején. Az ő apját, meg a nagyapja, azt pedig az ő apja, és így tovább... Ez nemcsak egy sima kertben süttött hús lesz! Ez bizony az a fajta sült hús lesz, amit már ezer éve a család férfi tagjai sütnek. Egy igazi tradicionális Kovács-család-féle hús!

A gyerekek pedig tudják hogy megy ez! Szokták nézni a híradót. Úgyhogy miután a felvételre állított mobilokat kitámasztják, gyorsan eltűnnek az asztal alatt.

De nem kell a Családot sem féltetni! Nem fognak éhen maradni! Hiszen, mint írtuk Isztambulban legalább 18.000 étterem található.

2019-06-17

2009. február 23-án született meg az ebbe a blogba.

És ezt akárhogy is nézzük, 10 éve volt. Több, mint 10 éve... Kiraz és Zoltán kalandjai miatt a bejelentés és az ünneplés kicsit elcsúszott. De az ilyen pár hónapos csúszások lassan már a blog névjegye lesz.

Persze a blog valójában nem 23-án indult útjára. Sőt! Az első valódi bejegyzés február elseji dátummal büszkélkedik. De aztán kiderült, hogy kellene elé még pár oldal, így lett egy első előtti meg egy első előtti előtti bejegyzés is.

És persze valami formát is kellett adni a blognak, beállítani, stb... stb... Így a blog valódi születése inkább valamikor 2009. január közepén történhetett (van annyi adat, amiből percre pontosan meg lehetne tudni, de szerintem ennyire nem érdekel senkit).

Azért 10 év sok idő. Sok mindent történt a nagyvilágban (hajaj!). Meg a kisvilágban (ott meg ajajaj van, ha az egyik kipróbálja, miként szól az autója, ha a fejemhez kocogtatja. Így a blogon is sok-sok minden történt.

Ez a hosszú idő alatt 2347 bejegyzés látott napvilágot. És 270 olyan van, ami nem került ki a napra. Ezek a tervezett írások, amik közül egy csomó valószínűleg a kukában végzi majd. Tehát olyan 100 bejegyzés még biztosan lesz! Utána? Addig biztos történik még valami, mert Isztambulban mindig történik valami! (*)

*Igen, Isztambulban bőségesen történnek érdekes, izgalmas, meg hú-ha! események. De mivel a politikát kizártul az oldalról, így ezek nem jelennek itt meg.

Nem kell sok matek, hogy lássuk, ha 10 év alatt 2347 bejegyzés jelent meg, akkor évente kb. 234. Miközben egy évben legtöbbször 365 nap van.

Igen, nem minden nap jelenik meg új írás! Pedig kezdetben ez volt a terv. De aztán úgy

döntöttem, hogy ha már kiköltöztem Isztambulba, akkor azért a hétvégét inkább a városban töltöm, nem pedig a számítógép előtt.

Majd pedig jött a nagy változás: megjelentek a gyerekek. És a munka is úgy beindult, hogy mellette már jóval kevesebb idő maradt a blog írására. Így most már hetente 1 alkalommal, hétfőn jelenik meg új bejegyzés.

Ezt nem szeretném tovább csökkenteni, és a rendszerességet is meg akarom tartani. Ha már egyszer Isztambulban semmi sem biztos, legalább az én blogom legyen az!

Pedig néha-néha ezt a heti egyet is nehéz összehozni. Bár nem az írás az, ami nehéz, hanem a hozzá tartozó kutatómunka.

Pont ezzel, hogy annyira nem kell sietni egy-egy írás elkészítésével, szeretném növelni a blog színvonalát.

Nagyjából 2 éve (pontosan 2017. szeptemberében) történt meg a nagy döntés, hogy a napi rendszerességről áttérünk a heti megjelenésre. Így most már lehet tapasztalatok (és véleményetek), hogy mennyire sikerült jobb színvonalat összehozni.

A rideg adatok szerint egy átlagos írás a korábbi időkben olyan 500 és 1000 szó hosszúság között változott (400 szó nagyjából egy A4-es lapra fér ki, így ez 1-3 oldalt jelent). Szűrőpróba szerűen néhányba belenéztem, és úgy tűnik, elég gyakori a 750 szó körüli hosszúság. Ezért szerintem kijelenthető, hogy naponta 2 oldalnyi írás jelent meg korábban.

Ez azt is jelenti, hogyha valaki az elejétől akarná végigolvasni a teljes blogot, akkor kb 4500 oldalon kell magát átküzdeni. Ekkor jutna el arra a pontra, ahol a ritkább írások kezdődtek. Ez 600 oldallal marad el a Trónok harca eddig megjelent könyveitől (az első 5 kötet összesen 5152 oldal).

A lassabb időszak lassan 2 éve tart. Így nagyjából 100 bejegyzés készült ez idő alatt. Ezek tényleg hosszabbak. Némelyik 1500 szóból áll, de nem ritka a 6000 szó feletti sem. Így talán elmondhatom, hogy mennyiségben nincs változás. (és biztosan leköröztem Martint!!).

Ezt a hosszabb időt, amit 1-1 bejegyzésre tudok szánni, a mélyebb kutatómunkára szándékoztam használni (no meg a rendes munkára és a családra is). Így tudtak olyan írások születni, mint a és .

Amikor ugyanis a hasonló jellegű készült, akkor alig maradt időm aludni.

Mindkettőnél az volt a terv, hogy majd jó mélyen megismerem Bizánc történetét, és megpróbálom visszaadni a mindennapokat. De kiderült, hogy ennél sokkal jobban el kell merülni a témában. Ez pedig egyelőre még nem sikerült. Így számíthattok rá, hogy Bizánc és Anatólia történelme továbbra is az egyik kiemelt témakörünk marad. Eddig talán az 1%-ához sikerült hozzányúlni. Itt még bőven van lehetőség!

Az, hogy a blog 10 éves, egyben azt is jelenti, hogy én is már több, mint 10 éve vagyok Isztambulban. Lassan a 11. is letelik. Tekintve, hogy előtte pont 30 évig éltem Magyarországon, mostanra az arány 3:1-hez lett.

Azt nem mondom, hogy úgy ismerem és értem Isztambult, mint Magyarország harmadát... Inkább érzem magam úgy, mint egy 10 éves gyerek. Igen, talán tényleg ez a jó hasonlat.

Persze a 10 éves gyerekeknek nem kell a gázszámlát befizetnie, de cserébe nekem meg nem kell iskolába járnom!

No és a hasonlat annyiban is torz, hogy bizonyos dolgok nem változtak még 10 év alatt sem. Egyik-másik étteremben még mindig rácsodálkoznak, hogy törökül beszélek velük. Sajnos ezek után sokszor átváltak angolra. Ami nem lenne baj, ha ők tudnának is angolul. De az nagyon ritkán fordult elő az elmúlt 10 évben. Talán 10 alkalommal.. Vagy 11..

De ez talán nem is annyira zavaró. Megszokható, mert valahogy ez is része annak a nagy kátyvasznak, amit török kultúrának hívunk. A vicces az, amikor ilyenkor átkapcsolnak turista módba. Mindjárt előkerül egy angol éllap, amit ki tudja mikor, milyen formában és állapotban és milyen nyelvre próbált lefordítani. Majd pedig nekiállunk az alap dolgokról beszélni. Pl, hogy tetszik-e Isztambul? (*) De azért annak mindig örülök, amikor megkérdezik, hogy melyik iskolába járok. Mondom, hogy nem tanulni jöttem ide. Akkor tanár vagy? Ja-ja, persze! Magfúziót és alapvető logikát tanítok észak-ugandai nyelven. És te mit dolgozol?

Ismerek valakit, aki megunta, hogy mindig ugyan azon a procedúrán kell végigmennie, és a gyakori kérdésekre adott válaszait kinyomtatta egy A4-es lapra. Ilyenkor mindig ezt nyújtotta oda.

Jellemző, hogy a törökök mindennemű papírtól próbálnak távol maradni. Legyen az egy dolog használati utasítása, egy felirat a kapun, egy adóbevallás, egy kitölthető formanyomtatvány, vagy akár egy büntetőcédula. Úgyhogy bármilyen sok betűből álló A4-es lap lengetésével elég sok kérdést megúszhatunk.

(*)"Neked tetszik Isztambul?" - Ez mindig is a kedvenc kérdésem. Mit lehet erre válaszolni?
"Nem, dehogy is! Rettenetesen utálok! Azért vagyok itt már 10 éve!"

A válasz azért ennél bonyolultabb. És amikor erről kérdeztem az itt élő kaland-társakat, hasonló véleményen vagyunk: Mi vagyunk azok, akik annak ellenére, hogy imádjuk ezt a várost, utáljuk. És annak ellenére, hogy utáljuk, mégis itt vagyunk, és itt is akarunk maradni. Erre biztosan lehetne valami pszichológiai szakszót kitalálni. Mint mondjuk az Isztambul-amor-fóbia. Vagy hasonlót...

Mi különleges állapotban vagyunk itt. Nem vagyunk törökök, akik ide születtek. És nem is vagyunk turisták. Mi hazamehetnénk, vagy elmehetnénk máshova. Megtehetnénk ugyan úgy, ahogy idejöttünk. De mégse tesszük. Mert időnként bármennyire is utáljuk ezt a várost, mi imádjuk ezt a várost.

2019-06-24

Nyertünk, beültünk enni.

Puccs, beültünk enni.

Hideg van, beültünk enni.

Meleg van, beültünk enni.

Alig pár hete (na jó, volt az már 2 hónapja is) még azt néztük, miként közelít a hófelhő Isztambul felé. Már-már csak 200 km volt hátra. Reménykedtünk, hogy talán az idén mégiscsak lesz rendes hó Isztambulban? Jó, hát április végén, de hát nem mindegy, mikor van hószünet? Aztán valahogy ezt elfelejtettük. Miért is...? Jah, mert azóta 30 fok lett!

Sőt! Igazándiból már 31 fok van. Erre hőérzetben ráalkudunk még legalább 2 fokot. És így mindjárt sikerült is 33-at összeszedni. Hurrá-hurrá! Nem fogunk fázni!

Persze nem panaszkodunk, hiszen pont erről szól a Mediterrán, nem? Meleg, pálmafa, tengerpart, az ember ölébe hullik a narancs, stb... Nem így képzeljük el??

Lehet, hogy mi így képzeljük, de a tervező asztalnál egészen biztosan másképpen gondolták.

A pálmafa mindjárt kilőve.

Persze van pálmafa is. Mert miért is ne? Ha egyszer a kedves vevő akarja, akkor lesz pálmafa is. Akár elefánt is! De a pálmafa mégiscsak jobb, mert az nem fog elfutni, meg nem ül rá a kedves vevőre.

De azért a pálmafának nem ez a természetes felbukkanási helye. Az sokkal-sokkal délebbre van.

A narancs és a citrom már közelebbi, de azért ők se igazán szeretik az olyan helyet, mint

Isztambul. Ők inkább az Égei-tenger partját, és a déli - szintén tengerparti vidéket kedvelik.

Úgyhogy a narancs sem fog az ölünkbe hullani. Legfeljebb egy tetőcserép. Abból azért sokkal több van, mint a kedvelt déli-gyümölcsből.

Pedig egykor Isztambul környéke (immár belváros) híres volt a gyümölcsfáiról. Leginkább természetesen az olyan alap gyümölcsök, mint az alma, körte, cseresznye, füge, de az olyan igazán kedvelt, mint az eperfa is bőségesen üldögélt az isztambuli dombokon.

Ráadásul az eperfák nemcsak finom gyümölcscsel, de érdekes történetekkel látták el a lakosokat.

A romantikusabb mesékben ezen fák alatt találkozott a lány a bey-el, effendi-vel, vagy más legénnyel. Ez amolyan titkos hely volt, ahol a lány és a fiú tudott úgy találkozni, hogy egyikük apja (de inkább a lányé) nem talál rájuk.

Míg a kevésbé romantikus, de sokkal gyakorlatiasabb történetekben a bey, effendi, pasa, vagy más legény a fal alá lett eltemetve, hogy a szultán ne találjon rá. Vagy éppen a szultán parancsára...

Abban a régi időben több másik fa is igazi hírességnek örvendezhetett. De nem az almák, körtés és cseresznyék, Ők valahogy kimaradtak a történetekből. Helyette inkább a rejtélyes az öreg fák voltak a történetet kedvencei. Vagy azok, amelyek magasak voltak, és valami ismert téren hajladoztak kedvükre. Ezekre ugyanis lehetett reklámfeliratot, kabátot, szőnyeget, fellázadt alattvalót, stb... akasztani, amit utána mindenki jó alaposan megnézhetett.

Igen, a régi időkben a fáknak külön történetük, külön világuk volt. De mára kevés fa maradt. A régi erők helyett beton és aszfalt erdőket láthatunk.

Ezeknek is megvannak a saját történetük, szerelmes ifjúsággal, romantikával, 56 fok Celsiusával. Ezek az elbeszélések viszont nincsenek úgy leírva, mint a régi idők krónikái. Hanem helyette a helyi krónikushoz Ayşe nénihez érdekes fordulunk, aki az ablakából mindent látott. Olyat is, amit senki más nem látott. És olyat is, ami meg se történt! De megtörténhetett volna!

Ayşe néni szerint ugyanis az, ami megtörténhet, az biztosan meg is történik. Ez az Ayşe néni-féle kvantumelmélet első alapelve.

A második alapelv egyébként az, hogy a macska igenis mindig élő állapotban van. Mind a kilenc. Kivéve akkor, ha valamelyik beleül a salátás táliba, mert az akkor át van kategorizálva rusnya dögre és agyon van csapva.

Na de beszéljünk inkább a tengerről! Az ugyanis tényleg van Isztambulban! Mindjárt kettő is! Sőt, ha a Boszporuszt is tengernek vesszük, akkor három is. És miért is ne vennénk tengernek? Van benne só, hal, úszó műanyag darabok, minden olyan, amitől a tenger tenger lesz.

Csak hogy ez nem feltétlenül olyan tenger, amiben úszni is lehet! Bár az az időszak már elmúlt (remélhetőleg), amikor az ipari szennyvizet simán, tisztítatlanul engedték bele a folyókba, tengerekbe. Amikor már 20 perc fürdőzés is elég volt arra, hogy az embernek 6 keze nőjön...

Ma már azért figyelnek arra, hogy a víz tiszta legyen. Papíron legalábbis mindenképpen. De még ettől bekerülhet ez-az a vízbe. Mégiscsak egy húszmillió városról beszélünk.

Ráadásul a vízbekerülő dolgoknak egészen komoly hagyománya van. Nevezhetjük folklórnak! Amikor is a folklór részvevői kiválasztják az egyik ismerősüket, majd belerakják egy kiválasztott zsákba (folklór alapkellék!), és egy kiválasztott helyen meg időben bedobják a tengerbe.

Utána jöhetett a zene, a tánc, és a dínóm-dánom.

De nemcsak folklór személyek és szemetek úszkálnak a vízben, hanem kis hajók. Meg nagy hajók. És óriási hajók.

Persze mondhatnánk, hogy na bumm! Ha jön egy hajó, majd lebukunk a víz alá! Igen, ez egy jó gondolat. Kisebb-nagyobb hibákkal (inkább nagyobb). Csak hogy ott vannak az bizonyos titkos megállapodás, miszerint a Boszporusz mélyén titkos amerikai és orosz

tengeralattjárók úszkálnak. Titkosan persze. Így lehet, hogy a tankerhajó nem fog minket elütni, de egy tengeralattjáró (titkos) viszont igen.

Ezen okokból a Boszporusz nem igazán ajánlott a fürdésre. De akkor mégis, hol fürdenek a törökök?

Nos.. Ők is ha tengerre akarnak menni nyaralni, akkor legtöbbször repülőre szállnak. De előfordul, hogy egy kis pancsolásért mégse akarnak repülni, így Isztambul közelében van .

De ettől még a tenger... hát tenger. Csupa nagybetűvel: TENGER.

Nincs is jobb, mint a tengerparton sétálni. Vagyis de van! A tengerparton romantikusan sétálni!

Persze a törökök másképpen képzelik el a tengerparttal kapcsolatos élvezeteket. Pl. kiülni a tengerpartra teázni, az egy olyan élmény, amivel bármely török elégedett lehet. De akár a hajó oldalára is ki lehet ülni teát inni. Ez is egy amolyan "Ez aztán az élet!" érzést ad.

Ennél már csak az a jobb, ha minderről egy selfie-t is készítünk, és felrakjuk a szociál médiára, hogy lássa mindenki, hogy nekünk most nagyon jó.

Úgyhogy a tenger, pontosabban a tengerpart akkor is jó, ha nem lehet bemenni a vízbe.

Ráadásul akkor is ki lehet ülni a tengerpartra teázni, ha éppen hóvihar van. Úszni viszont tényleg nem jó hóviharban.

De most nincs hóvihar, hanem pont fordítva: dög meleg van.

És ezzel előjön a tengernek egy nem látható, de annál inkább érezhető volta: a víz párolog. Ahol pedig sok víz van (a tengerek pedig ilyenek), ott sok víz tud párologni.

Ilyen jó időben pedig, amikor a nap korán reggel tüzesen süt le a nyári nap sugára az ég

tetejéről a halásznak csónakjára, igencsak magas páratartalommal lehet számolni. Az okosok ki is számolták, hogy reggel 9 óra fele már túllépjük a 85%-os relatív páratartalmat.

Végül is ez nem baj. Hiszen a 8-as egy szép kerek szám. Duplán kerek. Az 5-ös meg úgy kerek, hogy közben egyenes. A % jel pedig.. Kicsit 8-as, kicsit 5-ös. Nem rossz ez! Csinos mind a három.

A rossz akkor kezdődik, amikor este 6 körül elkezd a levegő hűlni. Olyankor minden megváltozik... A 8-as megszakad és 9-es lesz belőle, az 5-ös bármi lehet, a % jel pedig.. Na az marad % jelként.

Ahogy hűl a levegő úgy jutunk el arra a pontra (meglepően hamar), amikor is nem fér több nedvesség a levegőbe. Pedig lenne honnan! Itt vannak a tengerek, meg 20 millió ember, és még több kutya, macska, miegymás. De a levegő tele van. Nincs hova tovább izzadni! Sőt! A levegőben levő víz is kezd kicsapódni. Így nemsokára olyanok leszünk, mint aki most mászott ki a medencéből. Vagy aki éppen most ugrott bele!

Ez az az állapot, amikor igencsak kellemes élmény egy gyors zuhany.

És ez az az állapot, amikor ha kijövünk a zuhany alól, bárhogy is törölközünk, egyre csak vizesebbek leszünk.

***

Szerencsére estére 25 fokra lehűl a levegő. Ez pedig már igazán kellemes! Mehetünk ki az utcára bulizni, amit amúgy a törökök nagyon is kedvelne.

Csakhogy, itt lép közbe a fizika!

Isztambul egy olyan város, ami 2 tenger közé van beszorítva. Középen pedig egy összekötő csatornával, a Boszporusszal.

Ebben a jó meleg időben pedig igencsak párolog ez a hatalmas vízmennyiség (nem is

beszélve a kb. 20 millió izzadó emberről, kutyáról, macskáról). A relatív páratartalom így bőven 85% felett van. Ezt napközben olyan nagyon nem vesszük észre. Csak este, amikor hűl a levegő. És ez ember azt veszi észre, hogy már nem tud hova tovább izzadni, mert a levegő már így is tele van.

Ilyenkor a megoldás az, ha gyorsan lezuhanyozunk. Persze nem akkor, ha éppen az utca közepén vagyunk, hanem szigorúan otthon.

És ez jó! Amíg el nem kezdünk törölközni, és kiderül, hogy a szárítkozás helyett egyre csak nedvesedünk.

Ez az, amikor dög meleg van Isztambulban.

2019-07-01

A könyvek.

Számomra a könyvek egy kikapcsolódási forma. Amik elröpítenek egy távolra ebből a világból. E miatt általában olyat keresek, ami minél kevésbé hasonlít a valóságra. Vagy legalább legyen kellően vicces. Legjobb ennek a kettőnek a keveréke.

Azzal, hogy a könyveket kikapcsolódási formának tekintem, az jár, hogy leginkább magyarul szeretem olvasni őket. Ha más nyelven teszem, kicsit úgy érzem, hogy ez már munka, feladat, stb...

Ezzel viszont el is jutottunk az alapvető problémához.

Egy könyvet elkészíteni nem olcsó mulatság. Így leginkább akkor éri meg, ha minél több ember lesz aki elolvassa. Vagyis minél több a vevő.

A magyar nyelvet kb. 13 millióan beszélik. Ez összehasonlítva az ismertebb nagy nyelvekkel nem tűnik soknak (*), ami sajnos a könyvnyomtatásnál erősen megjelenik. Főleg a kevésbé népszerű témáknál, íróknál találkozhatunk azzal, hogy nem éri meg a könyvet lefordítani, kinyomtatni, kiadni.

(*) Igazándiból a magyar nyelv nem is olyan kicsi, mint sokszor gondolunk rá. Leginkább az ismert nagy nyelvekkel hasonlítjuk össze, mint az angol, az orosz vagy a török. Ezekhez képest pedig tényleg kevésnek tűnhet a 13 millió. Valójában viszont a világon 5-6 ezer nyelvet is beszélhetnek. Csak hát amit nem ismerünk, azzal nem nagyon lehet összehasonlítani. Az szerint a magyar nyelv az 57. helyen áll a beszélt nyelvek listáján. Ez pedig nem olyan rossz.

Szerencsére még ennek ellenére egészen sok magyar könyvet találhatunk. És az e-könyvek is kezdenek elég jól felzárkózni. Ez különösen jó az olyan külföldi könyvmolyoknak, mint én vagyok.

Mindez köszönhető annak is, hogy a könyvolvasó országok listáján Magyarország igencsak előkelő helyen szerepel (9.). De erről később bővebben is lesz szó.

Mindez a nyelvi probléma a közeljövőben valószínűleg nagyon meg fog változni. Mégpedig az öntanulós mesterséges intelligencia (MI, angolul AI) révén.

Annak az időszaknak már vége, amikor még a Google a Boldogság Forrása (**) nevű helyet Nedves Hárpiának fordította, a Yahoo pedig a hullámvasútra (roller coaster) hajcsavaró pohárlétet írt.

(**) A Boldogság Forrása egy forrás egy olasz erdő közepén, amiből tényleg víz folyik. Nem pedig valami huncut hely.

Az MI ennél sokkal érdekesebben fog fordítani. Legalábbis ezt várják tőle. A szavankénti (esetleg mondatonkénti) fordítás helyett először megérti a teljes szöveget, és csak utána kezd neki a fordításnak.

Az egész technika különlegessége, hogy a program magától tanul. A kutatók ráküldték az MI-t az internetre, és pár nap alatt megtanulta az egyik európai nyelvet (vagy a spanyol volt, vagy a francia...).

Persze felvetődik a kérdés, hogy milyen magyar nyelvet fog a program megtanulni, ha belefut a magyar oldalakba, híroldalakba, pláne a hozzászólásokba! (mondjuk ebben a törökök sem állnak valami jól). Talán jobb lenne a program inkább szépirodalmi könyveken tréningezne...

Jelenlegi nehézség pont azzal van, hogy míg a népszerű angol nyelvű kiadványokat lefordítják magyarra, addig a kevésbé népszerűek elmaradnak. A magyar, vagy éppen a török pedig teljesen perem területnek számít. Nem sok esély van arra, hogy egy magyar könyvet törökül olvasson valaki, vagy fordítva.

Az én reményeim szerint ezen tudna majd segíteni az MI a közeljövőben.

Ettől még a hivatalos fordítóknak nem kell félniük (szerintem, meg remélem). Egy könyv bizonyára még sokáig értékesebb lesz, ha azt ember fordítja, nem pedig gép. Miközben pedig rengeteg könyv, még inkább dokumentum van, amit meg senkinek nincs ideje (vagy kedve) lefordítani.

Ha minden jól megy, akkor a közeljövőben akár az én blogomat is bárki olvashatja majd az anyanyelvén (nekem meg lesz egy csomó rajongóm Ugandából meg Brazíliából!! Ha ezt olvassátok, dobjatok egy kommentet!). Mellesleg talán majd meg lehet kérni az MI-t, hogy javítsa is ki a helyesírási hibákat...

Addig is marad a hagyományos fordítás.

Török könyveket nem igazán lehet magyarul olvasni. 1-2 kivétellel. És ez szomorú, mert vannak nagyon jó könyvek. Vagy akár valamelyik történelmi esemény kapcsán is vannak érdekes könyvek. Jó lenne pl. a török hódoltság időszakáról olvasgatni a másik szemszögből.

Szerencsére azért a Szulejmán sorozat hatására néhány török író könyve magyarul is elérhető. De ezzel az erővel akkor már a Tiltott szerelem c. sorozat alapjául szolgáló könyvet is kiadhatták volna...

A másik irányba már jobban állunk. Köszönhetően talán annak is, hogy törökül többen beszélnek, mint magyarul. De annak is, hogy néhány lelkes fordító igazán lelkes. És fordít.

Tarik Demikran nagyon sok gyerekkönyvet fordított törökre, míg Kirişoğlu Judit Áginak és Elevant L. Etinek a Bogyó és Babóca sorozatok török megjelenését köszönhetjük.

Mindkettő (mindhármuk) könyve a Yapi Kredi bank kiadásában jelenik meg. Ráadásul a Bogyó és Babóca annyira népszerű, hogy a könyvesboltban a gyereksarok az ő képeikkel van díszítve.

Igen, jól láttátok. Ezeket a könyveket egy bank adja ki.

Ez elsőre furcsának tűnhet, de jobban belegondolva.. végül is, miért is ne? Mindig jó, ha egy kiadó mögött olyan valaki áll, akinek van pénze.

A Yapı Kredi Kültür (YKK néven lehet vele találkozni) nemcsak könyveket ad ki, de más kulturális eseményekben is részt vesz. Ilyet más bankok is szoktak. Pl. a Garanti Bankasi koncerteket szervez, míg az Akbank pedig inkább kiállításokat is gyerek programokat, filmeket támogat. De amivel leggyakrabban találkozunk, azok mégiscsak a könyvek. A főhadiszállásuk az İstiklâl Caddesi közepén van. 2017-ben újíttották fel a boltjukat, ami most így igazán hangulatos lett. Itt található a Bogyó és Babóca díszítésű gyerekszoba is. Az emeleteken pedig kiállítás látható.

Próbáltam rákeresni az ilyen adatokra is, minthogy mennyi könyvet adtak ki, és hasonló, de a hirtelen elém vágó a teaszünet megakadályozott a részletes kutatásban. Így csak néhány adat:

1964-ben kezdték meg a könyvkiadást (első boltjuk az İstiklâl Caddesi-n volt). Most már évente 1000 könyvet adnak ki. Nemrég érték el az 5000. könyvet.

8 boltjuk van. Isztambulban a már említett İstiklâl Caddesi, Kadıköy, és Göztepe. Ankarában van még kettő: Kızılay és Kavaklıdere Tunalı. Majd pedig még Bursában, Izmirben és Mersinben.

A másik nagy, népszerű banki könyvkiadó az İş Bankası (teljes neve Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları). Aki szintén nemcsak könyvekben, hanem más kulturális eseményekben is utazik.

Náluk a teaszünetig még kevesebbet sikerült összegyűjteni (vagy csak a tea érkezett hamarabb). Ők 1956-óta készítenek könyveket, és szerveznek kulturális eseményeket. Nekik 20 könyvesboltjuk van Törökországban. Isztambulban 5 (Beşiktaş, Bakırköy, Eminönü, Kadıköy, Nişantaşı), Ankarában 2 (Tunalı Hilmi, Yenışehir).

Végére pedig térjünk vissza az olvasásra!

Mint már említettük, Magyarország igencsak előkelő hely áll az olvasási szokásokban. Átlagosan hetente 6 óra és 48 percet olvasnak a magyarok, amivel a 9 helyen vannak a listán (). Érdekes módon a lista élvonalában nem a fejlett nyugat áll, hanem olyan országon, mint India (10 óra, 42 perc), Tájféld (9 óra 24 perc), Kína (8:00), Fülöp-szigetek (7 óra 36 perc),

Egyiptom (7 óra, 30 perc). És csak utána jönnek az európai országok: Cseh Köztársaság (7:24), Svédország (7:06), Franciaország (6:54), majd Magyarország.

Talán az olvasottság azzal is összefüggésben van, hogy mennyi időt kell várni a buszra, illetve mennyi dőcög a busz a dugóban...

Törökország érzésre jobban el van látva könyvekkel. Köszönhetően annak is, hogy a nagyobb népességnek könnyebb eladni.

Ráadásul a repülőtereken mindig találunk könyvesboltokat. És több embertől is hallottam, hogy könyvvel üti el a repülési időt.

Ezen kívül néhány frekventált helyen találunk könyv-automatákat is. Ezekben ugyan úgy lehet könyvet venni, mint a mellette levő automatában kólát.

Mindebből gondolhatnánk, hogy Törökország is jó helyet foglal el az olvasási listán. És tényleg! Ők a 18 helyen vannak, heti átlagos 5 óra 54 perccel (holtversenyben Argentínával).

Az tovább árnyalja ezt a listát. Ők ugyanis találtak egy grafikont az Eurostat-nál még 2011-ből, ahol az olvasott könyvek leosztása is látható.

A legtöbbet olvasó országok eloszlása a elolvasott könyvek száma szerint (Forrás: Indi100/Eurostat)

Ebből az látható, hogy Magyarországon nagyon sok ember egyáltalán nem olvas könyvet. Míg az ötnél kevesebb könyvet olvasók száma is igencsak jelentős. De azért még elég sokan vannak, akik ennél többet olvasnak (így ránézésre olyan 25-30% lehet).Mindezzel szemben a Törökországban olyan 10% lehet, aki valóban olvasónak számít (ez tekintve a 80 milliós lakosságot még mindig több embert jelent, mint a magyarországi aktív olvasó tábor).

Ehhez kapcsolódóan kerestem egy regionális térképet is. Ez mutatja, hogy Törökországban mely területeken mennyien olvasnak.

Törökországban olvasott könyvek eloszlása. Sötétkék: legtöbb, Piros: legkevesebb. Forrás: Ensonhaber

Ebben a térképben az is izgalmas, hogy a kék területek azok, ahol a GDP termelődik. Látványos összefüggés van az olvasottság és a gazdaság között.

Térkép keresés közben találtam egy -et a Kulturális Minisztérium kiadásában. Sajnos a készítés időpontját nem sikerült a PDF-ből kihalászni (de azt igen, hogy CorelDRAW-al készült). Ráadásul a felmérésben 6212 ember szerepel 26 megyéből. Pedig azért megyéből és emberből is több van Törökországban.. Így szerintem nem érdemes belőle messzemenő következtetéseket levonni (bár én nem értek hozzá). De legalább érdekes.

Szabadidős tevékenység

Ez a térkép azt mutatja meg, mivel szeretnek a törökök foglalkozni a szabadidejükben (saját bevallás szerint). Az autósosás, cipő vásárlás, lányok felhajtása nincs benne. A könyv olvasást a lila jelöli. De egyúttal a magazinok és az újságok olvasását is. Ezt pedig tudjuk, hogy a törökök szeretnek elvonulni az asszony haragja elől a közeli kávéházba a napi hírekkel együtt. Ezt a tevékenységet leginkább a fekete-tengeri régióban és a középső országrészben kedvelik. Míg a TV-nézés is elég népszerűnek tűnik. Ő a sötétkék. A nyugati part inkább a családi programok híve, őket sárgával jelölték. A keleti vég pedig a zenét (ismerve őket szerintem a táncot is) kedvelik, ők a pirosak. Míg délen (világoskék) laknak azok, akik inkább a haverokkal mútatják az időt. Lefordítva ők azok, akiknek bár sikerült meglőgni az asszony haragja elől, de a fene egye meg, az újság otthon maradt...

Milyen típusú könyveket szeretnek a törökök

Ez a szintén érdekes térkép a kedvelt típusokat jeleníti meg. A világoskék a történelem könyveket jelöli. A piros az oktatási könyveket (ez lehet matek könyv is, de szabásminta is, vagy számítógépes program). A kék a vallási témájú, míg a sárga az irodalom könyveket mutatja.

Milyen témájú könyveket szeretnek a törökök

Az utolsó térkép pedig a kedvelt könyveket téma szerint jelöli. A világoskék a kaland könyveket jelöli. Jól láthatóan ők a legnépszerűbbek. A lila a történelmi könyveket mutatja. Az előzővel szemben látható, hogy nemcsak a nyugati végeken kíváncsiak a történelemre. Mindeközben az északi sötétkék megyék a detektív könyveket kedvelik. Végül is itt minden adott egy jó kis misztériumhoz, nyomozáshoz: szűk völgyek, fokhagyma fellegvára, eltűnt Mari néni... szinte kedvet kapok írni! De a legérdekesebb mégiscsak a sárga, a pszichológiai könyvek! Na hát ez aztán! Míg mindjárt a szomszédban, pirossal jelölték a szerelmes könyveket. Nem lehet véletlen, mert számos szerelmes történet ebben a régióban játszódik.

2019-07-08

Vagyis majdnem...

Ugyanis a reklám szerint akár Londontól Pekingig lehet majd vele közlekedni. Így ha kekeckedni akarunk, akkor akár azt is mondhatnánk, hogy a beígért 12.000 km-ből még bő 11.930 km hiányzik.

De tegyük hozzá azt is, hogy azt ígérték, hogy ez majd csak 2017 után lesz! Én pedig biztos forrásból tudom, hogy 2017 után vagyunk (és ez még hosszú ideig így is marad). Tehát egyenlőre mindenki tartja magát az ígéreteknek.

Az viszont tény, hogy az eddigi 13,6 km hosszú vonal immár 76,3 km hosszú lett (ez több, mint Budapesttől Hatvan... A Balaton irányában Tánc községig el lehet jutni).

És mire is elég ez a 76.3 km egy olyan hatalmas városban, mint Isztambul? Gebze városrészből el lehet jutni Halkalı-ba. Vagyis Isztambul egyik végéből át lehet vele jutni a másikba. És fordítva.

Ráadásul mindkét végén kapcsolódik az ultragyors vonathálózathoz (ezen azért még van mit dolgozni). Egyik végén Ankara irányába, míg a másik végén Edirne felé mehetünk. Így egyszer majd technikailag az is lehetséges lesz, hogy Törökország nyugati végéből a keleti végéig utazzunk egy vonatok. Hegyek között, völgyek között, át a tenger alatt, meg ilyenek...

És akkor tényleg eljutunk oda, hogy akár Londonból Pekingbe vonatozzunk! Juhuhú!

Egy kis gyors összefoglaló, mert már oly régóta volt, hogy történt valami ebben a témában!

A Marmaray az egy olyan vonat (metró), ami bemegy a víz alá. Jó, mondhatnánk, hogy ez nem nagy szám, azt bárki meg tudja csinálni. Csak ki kell vinni a vonatot a tópartra, oszt jó erősen meg kell lökni. De a Marmaray különlegesség, hogy a túloldalon ki is jön! Mindezt úgy, hogy akik benne utaznak, azok szárazak maradnak. Sőt! Észre se veszik, hogy éppen

átmentek a tenger alatt...

Jó, persze mondhatnánk, hogy víz alatt, tenger alatt áthaladó vonat azért több helyen is van a világon. A japánok szeretnek ilyeneket csinálni. De az angolokat és a franciákat is egy ilyen köti össze a csatorna alatt.

Csak hogy az Isztambuli nem két szigetet, vagy két országot, hanem két kontinentet köt össze! Így pedig ez egy interkontinentális vonat! De mivel a föld (és a víz) alatt teszi meg a két kontinens közötti távot, így ő lett a világ első és egyetlen underkontinentális metrója!

>>>>>>> taps, sok taps <<<<<<<<<

Az első tenger alatti vasút ötlete már az 1860-as években megjelent. Az akkori szultánok szerették a katonákat. De annyira nem, hogy sok is belőlük, mert akkor jobban meg kellett volna őket fizetni. Különböző mindenféle nemkívánatos gondolataik támadnak a kezükben lévő fegyverektől meg a szultánról (nagy has = könnyű célpont). Így inkább arra gondoltak, hogy milyen jó lenne a katonákat gyorsan mozgatni egyik helyről a másikra, hogy sehol senkinek se legyen kedve lázadni. Voltak. De aztán véget értek a borzogatások, a nap is felkelt, így mindenki jobbnak látta, ha csendben hazamegy.

1987-ben viszont már úgy érezték, hogy semmi akadálya, hogy tényleg építsenek egy igazi alagutat a Boszporusz alá. A technika elérkezett a megfelelő szintre!

Mindenki lelkes volt! Előkerültek az ünnepekre tartogatott teás készletek is, majd megkezdődtek a számítások, mériscskélések, bajusz pöndörítések.

Nem sokkal később, 2004-ben az első kapavágás is megtörtént. Hatalmas ünnepség volt. Kikiáltották, hogy 2009. áprilisban itt már metró fog menni. És suhintottak még egyet a kapával. Ami mindjárt el is akadt egy 6000 éves agyagedényben.

Úgy nézett ki, mint aki integet: "Húhú! Itt vagyok a haverokkal!"

További egymillió agyagedény került elő. Meg negyvenezer mindenféle más, ami bár nem agyagedény, de a régiek szerint jó volt valamire. Találtak még 36 hajóroncsot, templomot,

de még egy egész falut is.

Mindeközben a tengerben sorba pakolták az alagút modulokat, és gyorsan haladtak. Néha kikiáltottak a szárazföldre.

-Hé fiúk! Mi lesz már?? Mi mindjárt átérünk a túloldalra!-Várjál már! Megint belebotlottam egy kisköcsögbe! Legalább két hét, mire kipiszkálom az ecsetemmel!

Végül a tengeri szakasz (1,4 km) már 2008. szeptemberében elkészült. A szárazföldi részre viszont még 5 évet kellett várni. Végül a 13,6 km-s első szakaszt 2013. október 29-én, a Török Köztársaság 90. évfordulóján adták át.

Ezzel mindenki boldog volt. Oda-vissza lehetett metrózni a Boszporusz alatt. Úgyhogy mindenki megitta a teáját, és hazament sorozatot nézni.

Teltek-múltak az évek. 13,6 km volt készen, és 5 állomás. A maradék vonal és állomások egy felszíni vasút volt, ami már bő 100 éve készen volt. Hát jó, ha így nézzük, tényleg ideje volt felújítani. Úgyhogy összeszedték magukat, meg a teás készletet is, és 2019. márciusában (nem sokkal a választások előtt, micsoda véletlen!) átadták a maradék szakaszt is.

Így most már tényleg 76.3 km, és 40 megálló található a vonalon. És tényleg átutazhatunk vele Isztambul bal oldalától a jobb oldaláig. És vissza.

A teljes szakasz most így néz ki (a föld alatti rész félkövérrel lett jelölve):

Mustafa Kemal, Küçükçekmece, Menekşe, Florya, Yeşilköy, Yeşilyurt, Ataköy, Bakırköy, Yenimahalle, Zeytinburnu, Kazlıçeşme, Yenikapı, Sirkeci, itt a Boszporusz, Üsküdar, Söğütlüçeşme, Feneryolu, Göztepe, Erenköy, Suadiye, Bostancı, Küçükyalı, İdealtepe, Süreyya Plajı, Maltepe, Cevizli, Atalar, Başak, Kartal, Yunus, Pendik, Kaynarca, Tersane, Güzelyalı, Aydıntepe, İçmeler, Tuzla, Çayırova, Fatih, Osmangazi, Darıca és végül Gebze.

Isztambul metróhálózata (2019) - Szürke vonal a Marmaray

Azért megmaradt egy amolyan belső mag. Zeytinburnu és Söğütlüçeşme között a vonatok sűrűbben járnak: 8 percenként. Míg a külső magon 15 percenként.

Ez nem tűnhet túl sűrűnek. És a figyelmes szemlélőnek az is feltűnhet, hogy a megállókba több vagon is beférhet (és még csak nem is élére állítva!). De semmi baj, mert lesz még itt fejlesztés! Természetesen majd 2017 után.

Na de lássuk, mire is jó mindez annak, aki nem Isztambulban él, vagy nem a vonal közelében lakik?

Nos... Elsősorban ha a buli nagyon-nagyon jól alakult, és utána nagyon-nagyon eltévedtünk (Isztambulban egy kiadós mókázás után nemcsak az utcát, de akár a kontinenset is könnyen el lehet véteni), akkor ez a metró segíthet hazajutni. Mégiscsak bejárja a város egyik oldalát a másikig.

Nem mellékesen az első vonatok 6:00-kor indulnak a végállomásról. De vigyázni kell, mert az utolsó 22:00-kor, illetve 22:15-kor. Ez azért elég korán van... Inkább várjuk meg a hajnalt, minthogy idő előtt otthagyjuk a jó társaságot, aztán mégis lekéssük a metrót..

Viszont, aki nemcsak bulizni akar, annak is nagy élmény, hogy metróval megy át egyik kontinensről a másikra. Erről az , bár akkor még éppen hogy csak átadták az első szakaszt. Így ez mindenképpen ajánlott a turistáknak, mert jókat lehet majd mesélni róla (látni annál kevesebbet).

De az igazi előnye akkor lesz, amikor sikerül összekötni a repülőterekkel is! Sajnos, mire sikerült jól összekapcsolni az Atatürk repülőtérrel a metróhálózatot, addigra a gépeket kirakták az erdőbe. Így még kicsit várni kell, mire a föld feletti utunkat (alias repülés) a föld alatt folytathatjuk Isztambul belvárosába.

2019-07-13

Otthon nem harapjuk meg a járókelőt, mert ezt a törvény nem engedi.

A törvény engedi, hogy az utcán bárkinek azt mondjuk, hogy hülye. De mégse tesszük.

Ha mégis megtesszük, akkor sem annyira csodálkozni, mintha a törököknél mondjuk, hogy

2019-07-15

Isztambult - alias Konstantinápolyt - hivatalosan Nagy Konstantin alapította 330-ban. A hivatalos megnyitó május 11-én volt, és olyan hatalmas bulit tartottak, ami 40 napig tartott.

De valójában már ő csak áttette a Római Birodalom székhelyét egy olyan városba, ami már majdnem 1000 éve létezett.

A monda szerint a várost Büzasz alapította i.e. 667-ben, aki egy jóslat szerint a Vakok városával (ma Kadıköy) szemben kötött ki.

Kadıköy, azaz akkoriban Kalkhédón az ázsiai oldalon fekszik. És a monda szerint azért hívták a Vakok városának, mert nem látták, hogy szembe, az európai oldal sokkal jobb.

Az évezredek bebizonyították, hogy az európai oldal tényleg jobb. Ezen az oldalon nőtt ki a ma is ismert világváros. Ezzel együtt az itt épült várost csak nagy ritkán sikerült felgyújtani. Míg az ázsiai oldalt rendszeresen feldúlták az arra járó ellenséges katonák, fosztogatók.

Amiről a monda megfeledkezik, az az, hogy az Európai oldal is lakott volt. Az egyik helyen Lügosz, a félsziget csúcsán (ma Sarayburun - palota-orr) pedig Szemisztra állt. Csakhogy ezeket a városokat a trákok alapították. Míg Kalkhédont a görögök. És maga Büzasz is görög volt.

Így ha mellőzni akarunk mindenféle előítélet, akkor Büzasz volt a vak, aki a véletlenül ráült Lügosz városára, majd megalapította Büzantiont.

De nemcsak ez a három város állt már akkor a térségben. A Boszporusz mentén számos hasonló kisváros, város államocská létezett. Ezekről nemcsak a régészeti leletek tanúskodnak, hanem az erre járó rabló bandák is megemlítik őket.

Tehát már i.e. 670 környékén is lakott volt ez a vidék. De azt is tudjuk, hogy i.e. 800 és 680 között Phrügia ellenőrizte a szorost. Előttük pedig i.e. 1400-1200 között a mükénéi görögök uralkodtak a Boszporusznál.

A fenti ismereteket a korábbi ásatások során előkerült emlékek alapján sikerült összeállítani. De mindez még csak a felszín kapirgálása volt! Az elmúlt években komolyabb metróépítések kezdődtek, amikor is komolyabban lementek a mélybe.

Márpedig, ha Isztambulban ásni kezd valaki, akkor előbb-utóbb mindig talál valami igazán érdekeset, valami igazán régit.

Ez egy olyan tény, amit mindenki tud, aki itt lakik. Arra azért mégse számít senki, hogy egyik reggel kilép a házból, és máris beleesik egy ásatási gödörbe, ahol 6000 éves kacatok és csontok között találja magát.

Yenikapı régészeti leletek gyűjteménye

Már a Marmaray építésénél kiderült, hogy ha a megszokott mélységnél lejjebb megyünk, akkor sok érdekes dolog kerülhet a felszínre. De ez nem vette kedvét a városvezetésnek attól, hogy további metrókat építsen. (Persze az is lehet, hogy véletlenül itt maradt a fúrógép, és senkinek nincs kedve visszaadni...).

Az egyik metróépítési projekt a Kabataş-Mahmutbey metróvonal.

Kabataş-Mahmutbey tervezett metróvonal - Forrás: Rail Turkey

Kabataş az új központ. Ide érkezik a T1-es villamos, ami az óvárosi dombokon halad végig. Ide érkezik a Taksim téri földalatti felvonó is. És innen indulnak a hajók az ázsiai oldalra is. Sőt! Még egy vízalatti gyalogos alagút is tervben van, amelyiken át lehet majd sétálni (vagy görkorcsolyázni) Üsküdarba.

Kicsit nehezíti a dolgot, hogy Kabataş valójában egy olyan tengerparti szikla, ahova a házak is alig férnek el. Utcák helyett pedig inkább lépcsők vannak. De már bőszen öntögetik a betont a tengerbe, és a hírek szerint nemsokára elkészül a félsziget. Az, hogy ezt milyenek is álmodták meg, .

Kabataş Sirályos félsziget terv

Tehát innen indul az új metróvonal. Név szerint majd M7 lesz a neve (júhú! Az M7-esen fogok bejárni dolgozni!!). Az első megállója pedig Beşiktaş lesz, mielőtt befordul a hegynek. Sőt! Egész komoly kunkort fog leírni, mire eljut a végállomására, Mahmutbey-be.

A megállók közül Mecidiyeköy-t érdemes egyszer kiemelni, ahol a Cevahir bevásárló központ van. Másrészt pedig Kâğıthane-t, ahol Magyarország Isztambuli Főkonzulátusa található. Ők ügyesen helyezkedtek, mert a feljáró közel lesz az épület kapujához.

A metró belső szakaszán az építkezés többnyire probléma mentes. Mégiscsak egy szikla van, amit fúrni kell, és kész. Maximum egy dinó csontváz dugja elő a fejét valamelyik ismert repedésből.

Bezzeg a tengerparti szakasz!

Már több évtizede próbálják kitalálni, mit is lehetne ezzel a rövid másfél km-es szakasszal csinálni. Ugyanis mindkét oldalon olyan fontos épületek vannak (pl. a Dolmabahçe Palota), amiket inkább nem kellene piszkálni. Ráadásul, amikor 150-200 éve ezt a környéket építették, már akkor is mindent kicentiztek. Így ma a kétirányú főúton (2x2 sávós) két busz alig fér el egymás mellett. Csuklós buszt pedig be se mernek küldeni arra az útra.

Hogy fog itt a villamos menni??

Pedig valaha régen még tényleg járt ott villamos. Sőt! A mai Starbucks helyén állt a villamos garázs is. De akkor még a villamosok is rövidebbek voltak, autókból is kevesebb volt (meg állítólag az emberek is türelmesebbek voltak... Minden esetre a város jóval kisebb volt).

Beşiktaş és villamos (jó régen) - forrás: Değşti

Sok ötletelés és fejtörés után úgy döntöttek, hogy a könnyebb utat választják: lemenni a föld alá. Mert ugye a föld alatt nincs fa, nincs műemlék épület, nincsenek buszok, nincs ott más, csak kő és föld.

De mint azóta kiderült, nem így van!

Először még csak oszmán-kori sírokat találtak. Erre még számítani is lehetett, hiszen a közeli Sinan paşa dzsámi (by Mimar Sinan) körzetében ma is megtaláljuk a temetőt. A híres Barbarossa kapitány türbéje (by Mimar Sinan) is itt látható.

Meg is érkezett a régész csapat. Ecsetezgettek, katalogizáltak, dokumentáltak, összeszedtek mindent, és hazamentek. Már semmi sem állhatott a további ásások útjába.

Sikerült 10 cm-t haladni, amikor előkerült egy bizánci fal. Majd egy kút. És néhány amfora.

Régen a tengereken minden matróz ereiben meghűlt a vér, ha egyszer csak feltűnik a kalózok jellegzetes fekete zászlója. Ma egy amfora hasonló hatást vált ki bármelyik törökországi építkezésen.

Főleg, ha azt az amforát még mindig fogja valaki!

Egy gyors telefon a régészei csapatnak, hogy jöjjenek csak vissza, maradt még néhány dolog, amit ki kellene piszkálni!

Beşiktaş ásatás - Forrás: Arkeologik Haber

Nos jó, tovább folytak az ásások. És kezdtek bizonyos dolgok körvonalazódni. Többek között az, hogy a Marmaray építésénél, és a mostani Beşiktaş ásatásoknál ugyan azt a történelmi időszakot sikerült elérni.

78 sír került elő. Közülük 72 bronzkori. De még kőbaltákat is találtak. Majd pedig megtörtént a csoda! Törököt találtak!

Az egyik bejelentés félreértelmezésével sikeresen kijött, hogy a feltárt 6000 éves leletek török eredetűek. Vagyis a törökök voltak az elsők a Boszporusz partján!

A professzoroknak végül magyarázkodniuk kellett, hogy ez azért messze nem így van. Az egyik ellen indok, hogy a halottakat elégették. Márpedig ez a rituálé nagyon messze állt a török törzsektől. A jelek sokkal inkább a trákok irányába mutat.

Később 5500 éves nagyon egyedi figurákat is találtak. Ezek pedig a Moldova-Román-Tripoli-Cucuteni kultúrára emlékeztetnek.

A Beşiktaş-ásatáson talált figurák. - Forrás: Arkeológusok

És a metróépítés még nem ért a végéhez. Így még újabb érdekességek kerülhetnek a felszínre. Bár azt ígérik, 2019-re be fog fejeződni.

Sokáig tanácskoztak, hogy mi legyen a feltárt területtel, és a leletekkel. Úgy tűnik, hogy egy szabadtéri múzeumot lesz a helyszínen.

2019-07-22

2019. március 31-én önkormányzati választások zajlottak Törökországban. Az eredményekben sok volt a hűű meg a hááá... Vagyis mindenkit nagy meglepetés ért. De ezekbe most nem fogunk belemenni, pedig egy egész könyvet meg lehetne vele tölteni. A blogunk egyik alapelve, hogy a napi politikával nem foglalkozunk.

Amiért mégis előkerült a téma annak nem más az oka, mint a térképek.

A választási eredmények térképe Isztambulban így nézett ki:

2019. március 31-én önkormányzati választások Isztambul térképe

Abba most ne menjünk bele, hogy melyik szín(*) melyik pártot jelenti (bár ez a térképen fel van tüntetve). Helyette általánosságokban nézzük!

A választásoknál mindig érdekes, hogy miként tüntetik fel a különböző pártok színeit, mivel a török pártok 80%-a a török zászló vörösét használja.

Ami mindenképpen jól látszik, hogy a térképen a narancssárga az uralkodó szín. Csakhogy - padadam, jön a meglepetés - az össz eredményben a narancs és a vörös színt képviselő párt nagyjából 50-50%-ban vitte a szavazatokat (sőt, a vörös egy icipicivel többet).

Dehát, dehát, dehát... Ez mégis hogy lehet? Hiszen a térkép csupa narancssárga?

A válasz: A térkép megtévesztő! Ez ugyanis egy területi térkép, ami rengeteg mindet megmutat: melyik kerületek hol van, mekkora, hol vannak a határok, merre van a tenger, stb...

De egy valami nem látszik: melyik kerületben hány ember lakik (pontosabban arra az információra lenne szükség, hány ember ment el szavazni).

A legnagyobb isztambuli kerület Çatalca, ami leginkább erdőből áll. Ő 1.115 km²-t tudhat magának. Miközben kevesebb, mint 73.000 ember lakik ott (hivatalosan, de ez már egy másik történet). Márpedig ezzel ő a 3. legkevesebb lakót birtokló kerület!

Ennél kevesebb lakó csak a Szigeteken (16.000), és Şile kerületben van (36.500). Ez utóbbi egyébként a 3. legnagyobb kerület, 782 km²-el.

A második legnagyobb kerület Silivri, ahol szintén kevés ember lakik: 187.500. És ezzel ő az 5. legkevesebb emberrel rendelkező kerület.

Tessék. Mindjárt megkaptuk azt, hogy a három legnagyobb kerület rendelkezik a legkevesebb emberrel. És így a legkevesebb szavazóval is.

Most lássuk a lista másik oldalát!

A legtöbb ember Esenyurt kerületben lakik. 891.000-en (összehasonlításképpen ez alig valamivel kevesebb, mint fél Budapest). Ennek a kerületnek a mérete 43 km². Ő egy jó közepes méretűnek mondható. A lista 16. helyét foglalja el.

Második legnépesebb kerület Küçükçekmece. Ott 770.000 ember lakik. Mérete pedig 37,5 km². Ő már csak a 20. a listán!

Harmadik legnépesebb kerület pedig Bağcılar 735.000 lakossal. És ő még kisebb, 22 km²-t tudhat magának. Ezzel pedig a lista 27. helyén szerepel.

És akkor még nem is beszéltünk az olyanokról, mint pl. Gaziosmanpaşa. Közel félmillió (487.000) ember lakik kevesebb, mint 12 km²-n.

A legkisebb kerület egyébként Güngören. Ő 7 km²-es, és 290.000 ember lakik ott. Második helyezett Beyoğlu, 9 km²-el és 230.000 lakossal. Harmadik pedig Bayrampaşa 9,6 km²-el és 271.000 emberrel.

Mindebből úgy képzelhetjük el, hogy a nagyobb kerületekben éppenhogy kevesebb ember van. A több szavazó inkább a kisebb kerületekben van.

Szerencsére ma már számítógéppel lehet mindenféle kalkulálni és rajzolgatni. Így megrajzolták a tényleges szavazó térképet. Ez így néz ki:

2019. március 31-én önkormányzati választások Isztambul térképe a népességre torzítva

Ugye? Rá se lehet ismerni! A korábbi nagy kerületek hirtelen milyen picik is lettek! Míg a belső, kisebb kerületek, melyek eddig alig látszottak, mindjárt nagyobbak lettek. És jobban uralják a térképet.

Itt már közelebb állunk az igazsághoz. A két szín már jobban megközelíti az 50-50%-os arányt. De annyiban még mindig nem jó, hogy se a narancssárga, se a vörös kerületek nem jelentenek 100%-s arányt egyik pártnak is. Ez csak azt mutatja, hogy az adott kerületben melyik párt nyert többséget. Azt nem látjuk, hogy mennyivel. Lehet, hogy csak 1%-al. De lehet, hogy 40%-al! Márpedig ez az összesített eredményben sokat számít.

Matematikailag lehetséges olyan végeredmény is, hogy egy kivétellel minden kerületben ugyan az a párt nyer, de csak néhány szavazattal. Ekkor a térképen egy kivétellel minden kerület ugyan olyan színű. De ha abban az egy kerületben a másik párt fölényesen nyert, akkor összesítettben ő lesz a győztes.

Tehát ezek a térképek szépek, meg látványosak, de nem mindig mutatják a teljes igazságot.

Amikor kész lett ez az érdekes és tanulságos torz térkép, a rajzoló gondoltak egyet, és ugyan ezt megcsinálták a teljes Törökországra is.

Emlékeztetőül így néz ki Törökország. A témánál maradva (meg a jobb láthatóság kedvéért) ezúttal is a 2019. március 31-ei választásokat használtuk.

2019. március 31-én önkormányzati választások Törökország térképe

Ugyan ez a térkép a népességre torzítva már így néz ki:

2019. március 31-én önkormányzati választások Törökország térképe a népességre torzítva

Nos igen... Nem véletlenül mondják, hogy Isztambulban lakik fél Törökország! Még ha a valóságban inkább a negyede-ötöde.

Hivatalos adatok szerint Törökország népessége 80 millió. Ebből 14 él Isztambulban. De bárkit megkérdezünk, biztosan állítja, hogy legalább 20 millióan vagyunk.

A fenti térkép egyben azt is mutatja, hogy a nyugati tartományok mennyivel több lakost tudhatnak, mint a keletiek. És ott is leginkább a Földközi-tenger partvidéke a vezető.

Ebből a tátott szájú vízilóbból sikerült egy másik verziót is találnom, ami végre politikailag is semleges. Ő így néz ki.

Törökország torzított népességi térképe - Forrás: Milliyet - Leverhulme Trust projes

Sajnos a kép nem túl jó felbontású. Ami még érdekes benne, hogy 10 évvel korábban készült, 2009-ben. És több különbséget is felfedezhetünk a két térkép között. Ezek lehetnek azért, mert mégiscsak 10 év telt el. De lehet a torzítás módszere miatt is. Vagy csak azért, mert ez eredetileg egy domborzati térkép.

Ha nem torzítanánk a térképet, akkor ilyennek kellene kinéznie. A nagyobb pöttyök jelentik a több embert, míg a sötétebb területek a nagyobb népsűrűséget.

Törökország lakossági térképe 2015 - Forrás: Coğrafya Harita

Természetesen ez a térkép sokkal tudományosabb, és jobban össze lehet hasonlítani a különböző területeket. Főleg, amelyek egymástól messze vannak. És a színekkel játszva a különbségeket is jól ki lehet emelni.

De persze ezt előbb tanulmányozni kell, meg kell érteni, gondolkozni kell, meg hasonló utálatos dolgokat kell csinálni.. Ezzel szemben egy erre a célra torzított térképen mindjárt minden azonnal látszik.

Találtam egy másik térképet, ami szintén a Törökország népességével foglalkozik. Ő a legtöbb és a legkevesebb lakosú tartományokat emelte ki.

Törökország népessége - Forrás: Marmara Çağdaş

Nos igen. Isztambul vezet. Ráadásul 3x annyian laknak benne, mint Törökország fővárosában, Ankarában. Ráadásul Izmir is ott van a közelében. Lehet, hogy egy nap le hagyja Ankarát?

Ezzel szemben a legkevesebb ember Bayburt tartományban lakik. Alig 80.000-en. Ez magyarországi viszonylatban Szombathely lenne.

Ez az oldal azt is kiemeli, hogyha Isztambul ország lenne, akkor a világ 201 országából 129-et maga mögé utasíthatna.

És ha már népesség, akkor nem maradhat ki a nemek szerinti eloszlás sem! Ugyan ez az oldal feltünteti, hogy Törökországban 40 millió 535 ezer férfi, és 40 millió 275 ezer nő él. Vagyis 260 ezerrel több férfi van, mint nő. Elvben tehát ennyi külföldi lány található itt férjet! Juhuhú!

Férfiak és nők aránya Törökországban - Forrás: Marmara Çağdaş

Ehhez viszont elengedhetetlenül szükségünk lesz arra a térképre, ami a fiúk és lányok arányát mutatja Törökországban.

A kékek azok a tartományok, ahol a fiúk, míg a rózsaszínek ahol a lányok vannak többen.

Fiúk-lányok aránya Törökországban - Forrás: Coğrafya Harita

Azt azért fontos kiemelni, hogy ez a térkép 2016-ban készült. Azóta eltelt pár év. Így ha valaki mondjuk Yozgatban nem talál férjet magának, akkor az lehet azért is, mert azóta a fiúk átmentek Sivasba.

2019-07-29

Törökország nem egy sík terep. Híres arról, hogy amikor egy jó kis oszmán-kori lovas jelenetet akarnak forgatni, akkor nincs elég hely, hogy a ló felgyorsuljon.

Persze ez így nem teljesen igaz. Anatóliában több hatalmas sík területet is találunk. Ezek egy része fent van a világ tetején. Bő 1000 m-el a tengerszint felett, vagy még magasabban. Másik része pedig száraz, kevésbé lakott területen van.

Ha pedig mégis olyan helyen van, ahol kedvezőek az élet feltételei (pl. folyó közelében), akkor az biztosan olyan terület, amit hegyek-szakadékok-sárkányok-tengeri kígyók vesznek körbe.

Így alapvetően Anatólia nem éppen kedvező hely a vasút építésére. De más okok is közrejátszottak.

A késő Oszmán birodalom nem állt olyan szinten, hogy vasúthálózat építésében gondolkodhasson. Szerencsére a XIX. század nagyhatalmai viszont éppen gondolkodós kedvükben voltak. Úgy érezték, hogy pénzük is van, meg a világ urai. Miért is ne építhetnének vonatot a szegény törököknek??

Természetesen nem arról volt szó, hogy megsajnálták a bajszos-turbános országot. Itt bizony minden társaságnak megvoltak a saját tervei. Mégpedig olyan tervek, amelyek reményeik szerint a többiek fölé emeli őket.

Ezzel a többiek is egyet értettek. És nem örültek neki. Így megpróbálták a dolgok elébe vágni, és a szultánnak ajándékokat adtak, ígérgettek, hogy ők építhessék meg inkább a vasutat. Rosszabb esetben fenyegetőztek, akár szabotáltak is.

Maga a szultán örült, hogy olyan dolgok épülnek az országban, amit nem neki kell fizetnie. Sőt! Hamar meglátta a lehetőséget abban, hogy a vonattal a katonákat gyorsan lehet odaküldeni, ahol éppen felkelések vannak.

Így őfényessége lelkesen támogatót minden vasúti építkezést. Még olyan ötletekben is benne volt, mint a ! De ha az nem megy, legalább egy valaki.

Az első vasútvonal(*) Izmir és Aydın között épült. 1860. október elsején tartották a megnyitó ünnepséget. Ennek a vonalnak a hossza 130 km volt.

(*) Az Oszmán Birodalom, és egyúttal a Közel-Kelet tényleges első vasútvonala Alexandria és Kairó között épült- 1856-ban adták át

Az első vasútvonal megnyitó ünnepsége 1860. október elsején - Forrás: Raily News

Ez az a pont, amikor mindenki megáll az olvasásban, és elkezdí Aydın-t bogarászni. Mégis, mi a bánat van ebben a városban, hogy pont ide akarnának vasutat építeni.

A vasutat a brit Ottoman Railway Company (Oszmán Vasúti Társaság) építette. Az ötlet már 50 évvel a megvalósítás előtt felmerült. Csak eltartott egy darabig, míg összeszedték rá a pénzt. Majd az építkezés közben is kiderült, hogy minden sokkal többbe fog kerülni, mint tervezték, így végül az első vonat csak 1866-ban indulhatott el.

A térség messze-földön híres a mezőgazdaságáról. Annyira messze, hogy még Angliában is felkeltette az emberek érdeklődését. Olajbogyót, gesztenyét és főleg fűgét szállítottak Izmir kikötőjébe, majd pedig onnan az Egyesült Királyságba. Az Ottoman Railway Company nyíltan megmondta, hogy ő az otthoni briteket akarja kiszolgálni.

Az Amerikai Polgárháború (1861-1865) nagy lökést adott a vállalkozásnak. Ugyanis az angolok nehezen jutottak hozzá a gyapothoz, ami az iparuk egyik alapja volt. Aydın pedig a gyapotról is messze-földön híres volt.

De igazándiból a vállalkozásnak a tényleges célja nem más volt, mint India elérése. Irány: Afyon és Konya, az anatóliai fennsíki!

Ööö... igen... India innen azért még elég messze van. Az Ottoman Railway Company pedig nem keresett olyan jól a mezőgazdasági termékek szállításával. De még jobban beleszólt az

otthoni politika. A britek nem akarták, hogy a kormányuk a török gazdaságot támogassa, mert azzal az indiai és a közel-keleti érdekeltségüket rontaná (míg India ténylegesen gyarmat volt, az Oszmán Birodalom úgy-ahogy független országnak). számított).

Ottoman Railway Company részvény. - Forrás és meg is vásárolható: Numistoria

Így a vasút építése lassan haladt. 1912-ben érte el Egridir városát. Ezzel összesen 609 km vonaluk lett. Sajnos a vasút nemcsak hogy nem nevezhető gazdaságosnak, de még csak nincs is jó helyen! Később épült egy Izmir-Konya vonal, de teljesen máshol. Az Izmir- Egridir vonal azóta is ott van, ahova 100 éve letették, meg használják, de igazándiból nem jó semmire. A török köztársaság kikiáltása után 1935-ben a Török Államvasutak (Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları) megvásárolta a vonalat.

Az Ottoman Railway Company vasútvonala (zöld), és a többiek (szürke) 1910-ben. - Forrás: Wikipédia

Mindeközben volt egy másik társaság is, aki mindent megtett, hogy az Ottoman Railway Company-nak keresztbe tegyen. A jelek szerint német, de hogy álcázzák magukat a cégnek francia nevet adtak: Chemins de Fer Ottomans d'Anatolie (Anatóliai Oszmán Vasút). Minden esetre az beszédes, hogy a Deutsche Bank állt az egész mögött. Meg olyan emberek, akiknek a nevében von meg herr meg Müller van.

A németek ekkoriban nagyon összebarátkoztak a törökökkel. Talán, mert mindketten úgy érezték, hogy kimaradtak a nagy gyarmatosítás tortájából. Ráadásul a szultán valahol érezte, hogy ő neki annyira nem lesz jó, ha Izmirből Indiába fognak vonatoztatni az angolok. Ezzel szemben a németek azt ígérték, hogy Isztambult fogják összekötni a világgal. Pl. .

Szerencséjükre eddigre már volt néhány vasútvonal. Isztambul (Haydarpaşa) és Izmir között 1873-ban már jártak a vonatok. Ez annyira sikeres volt, hogy elkezdtek Ankara irányába is építkezni, és eljutottak Adapazarig. Ezeket is brit társaságok építették, de addig szerencsétlenkedtek, míg végül csődbe mentek.

Így ezt a vonalat vásárolta meg (kapta meg) a Chemins de Fer Ottomans d'Anatolie 188-ban. majd 1892-ben elérték Ankarát (akkoriban Ankara még csak közepes jelentőségű anatóliai város volt, sok-sok kecskével).

1893-ban Eskişehir-nél elindultak a régóta tervezett irányba, Bagdad felé. 1896-ban el is értek Konyába.

1910-re így nézett ki a teljes anatóliai vasúthálózat:

Anatólia vasúthálózata 1910-ben. Kék vonal a Chemins de Fer Ottomans d'Anatolie - Forrás: Wikipédia

Már csak egy a Boszporuszon kellene átvinni a vasutat valahogy. A szultán bőszen mondogatta, hogy ,, , ... A többiek meg bőszen bólogattak, és mindenféle színes boggyókra mutogattak.

De aztán kitört az I. Világháború, és minden megváltozott. Minden.

1923-ra, amikor megalakult a Török Köztársaság, elvben 8000 km vasúthálózatuk volt. Csak hogy ennek jelentős része az Oszmán Birodalom olyan területein, amelyek elvesztek. Maradt 3660 km, amiből csak 1378 volt az államé. Így ezeket lassan a Török Államvasutak megvásárolta.

Ezután következett a török vasutak arany kora. Több, mint 3000 km új vonalat építettek.

1950-ben hatalmas fordulat állt be a török vezetésben. Sok minden más mellett a vasút is lekerült a fontossági listáról, és teljesen elhanyagolták. Helyette az aszfaltos közlekedést támogatták. 2002-re a teherszállítás 4%-a, a személyforgalom 2%-a történt vasúton.

Az elmúlt években újra előkerült a vasút fejlesztése. 2016-ban 8334 km vonal volt. Ebből 593 km a , 2288 km (31%) elektromos, és 3030 km (37%) egyvágányú.

Törökország vasúti hálózata - Forrás: Sat61

A ma bejárható és érdekes vonalakról a következő részekben írunk bővebben!

<http://yuzme.saglik.gov.tr/>

2019-08-05

Törökországban jelenleg (pontosabban 2016. júniusában) 8772 km-nyi vasút van (volt).

Ez első ránézésre nagyon jónak tűnik. Ha azt is hozzávesszük, hogy a török tengerpart hossza összesen 7200 km, akkor azt láthatjuk, hogy akár a teljes parton végig lehetne vezetni a vasutat. Ez azért nem lenne rossz, vonattal menni a partra!

Az utasszám sem tűnik rossznak: 81 millió fő évente! Vagyis a teljes török lakosság egyszer vonatozik egy évben!

Most viszont vegyük elő a magyarországi számokat is (2011-es adat): 7893 km vasútvonal, amin 142 millió ember utazott.

No igen, így már nem olyan fényes a helyzet... Ezen próbálnak úgy javítani az elmúlt években. Több helyen is zajlik a építése. Így egy szép napon majd tényleg jókat lehet vonatozni Törökországban.

De addig sem kell búsulni, mert már most is van néhány érdekes járat!

Ebben a részben ismerkedjünk meg a Van-tó Expresszsel!

Oké, ehhez elsőnek a Van-tóval, és a környékével kell megismerkedni egy kicsit. Mert nem jó úgy vonatozni, hogy nem tudjuk, minket megyünk oda.

Másképpen fogalmazva: Mi van Van-ban?

Ígérem, egyszer még jelentkezek Az év legrosszabb szóvicce versenyre...

Van Törökország délkeleti végén található. És mint ilyen, akkor természetesen tele van

macskákkal.

De ezek nem ám sima macskák! Innen származik a híres van-macska. Ez ellentétben a fekete, fehér és a menj innen te szőrös dög típusokkal, melyek a természet remekművei, a van-macska egy előre megfontolt szándékkal szelektív tenyésztéssel az ember rakta össze. Mégpedig Törökország 4 különböző tájáról gyűjtöttek ehhez macskákat.

Az eredmény egy különleges fehér macska lett (néha vörös foltokkal), amelyeknek egyik szeme kék, másik barna. E mellett a mondák szerint kiváló személyi testőr. Sálként el lehet rejteni, így meglepetésszerűen vetheti magát a támadóra, és apríthatja fel az éles karmaival.

Más források azt is igazolják, hogy ez a macska nemcsak úszni is tud, de még szereti is a vizet. Néha láthatóak, amint a Van-tóban úszkálnak. Mások szerint nem a macskát, hanem a látják ilyenkor. Megint mások szerint a macska a szörny, vagy a szörny a macska. Míg egyesek szerint ilyenkor a macska a szörnyet kergeti, ami hasonlít egy pamutgombolyaghoz.

Van-macska - Forrás: Wikipédia

Persze bármennyire is cuki ez az állat, azért ez még nem elég indok, hogy Van városába utazzunk. Ott még számos nagyon érdekes látnivalót találunk.

A Van-tó Törökország legnagyobb tava. Kicsit olyan, mint a Balaton, ami minden bájával, kialudt vulkánjával és ásványi anyagaival szép, érdekes és látványos. A víz magas nátrium-karbonátját a helyiek régóta használják mosószernek is. Így ha esetleg beleszánk a vízbe, ne aggódjunk, a ruhánk legalább tiszta lesz!

De ami ennél is fontosabb, hogy ez itt Kelet-Anatólia központja, ahol több ezer éven keresztül különböző népek jöttek-mentek, háborúzgattak, és sok mindent építettek. Ma számos örmény és kurd emléket találhatunk. Van városának pedig 2 vára is van: Van-vár és a Hoşap-vár

Aghtamar - Forrás: Wikipédia(birasuegi)

Így inkább nem az a kérdés, hogy menjünk-e Van tartományba, hanem az, hogy mikor. És

hogyan? Nos egyik lehetséges, és ajánlott út a Van-Expressz!

Mindjárt az egyik leggyakoribb kép, amit az expresszről találhatunk, azokon éppen szép havas tájakon halad át a vonat.

Van-tó Expressz. Fotó: Hüseyin Taşkın

Esetleg éppen a madarakat kergeti. Szintén a havas terepen.

Van-tó Expressz. - Forrás: Emlaknews

A másik, ami gyakran feltűnik, hogy az emberek a vonat tábláját fogják a kezükben, úgy fotózkodnak. Arra azonban semmilyen utalást nem találtam, hogy a jegyárban a tábla is benne lenne. Így ezt valószínűleg hazavinni azért nem lehet. Így a fotózkodás után akasszuk vissza a vonatra! Nem arra, a másikra!

Egy csapat turista a vonattal, táblával, sapkával, sállal. - Forrás: Haberturk

A táblát jobban megnézve feltűnhet valami furcsaság: A végállomás nem Van városa! Hanem Tatvan. Ez pedig a Van-tó másik oldalán található. Vagyis a vonat nem megy el Van városáig, hanem csak a tóig. Ezért is nem Van Expressz a neve, hanem Van-tó Expressz.

Van-tavi vasúti komphajó - Forrás: Wikipédia

A történet szerint az emberek lelkesen építették a vasutat Ankarából. Hegyen-völgyön vitték keresztül a síneket, hidakat is építettek. Mígnem eljutottak Tatvan városába, vagyis a Van-tóhoz. Ott megálltak, és körbenéztek. Most mi legyen? Balra kerüljük meg a tavat, vagy jobbra?

A Van-tó nem kicsi. 3755 km² a területe. A kerülete pedig 430 km. Így aztán semmi meglepő nincs abban, ahogy a történet folytatódik: az építők balra néztek, jobbra néztek, majd felnéztek a napra, ami igencsak alacsonyan volt már. Míg ők igencsak magasan: 1640 m-e a tengertől. Mindeközben vészesen közeledett az az időpont, amikor a török sorozat

kezdődik.

Úgyhogy mindenki hazament.

De megfogadták, hogy egyszer még visszajönnek, és akkor körbeépítik a tavat vonattal. Majd egyszer... Talán éppen holnap!

A vonat viszont nem állhatott meg! De ahelyett, hogy belefutna a tóba, inkább odatettek egy vasúti komphajót. Így egyszerre lehet hajóval, és vonattal folytatni az utat Van városába, majd tovább Iránba. De az már egy másik történet...

A vonat Ankarából indul, mégpedig minden pénteken és vasárnap 10:55-kor. 12:02-kor pedig már meg is érkezik Tatvan városába. Csak éppen egy nappal később. Azaz a keddi vonat szerda délben, míg a vasárnapi vonat hétfő délben lesz a végállomáson. Vagyis ez egy jó kétnapos program. Főleg, ha hozzátesszük, hogy még át kell hajózni Van városába is.

Visszafele ugyan úgy kedden és vasárnap járnak a vonatok. Indulás reggel 7-kor, érkezés 7:44-kor (szintén 1 nappal később).

A jegy ára 48 TL (2019-ben), amit ha összehasonlítunk mondjuk az isztambuli AyaSofya 72 lírás (2019) belépőjével, akkor egészen jónak mondható. Hát még ha a repülő árával!

Ez persze az alap ár, amikor csak ülünk a vonaton. Az emeletes ágyas (Google szerint edző kanapé), vagy kupé jegy ennél drágább: 64 TL (bár amikor a próbavásárlást végeztem, nekem 48 lírát mondott). Ha pedig rendes ágyban akarunk aludni, akkor 1 fő 117 TL, míg 2 fő 187 TL. Az utóbbi kettőben már benne van az étkezés is!

A vonat - ellentétben mondjuk a metróval, tengeralattjáróval, éjszakai repüléssel - nagyon kellemes utazás. Mégiscsak 25 óráig megy a vonat, így bőven lesz mit látnunk! Ez idő alatt 60 állomáson megy keresztül!

Irmak, Yahşihan, Kırıkkale, Balışih, Çerikli, Sekili, Yerköy, Caferli, Şefaatli, Sarıkent, Karasenir, Kanlıca, Yenifakılı, Himmetdede, Boğazköprü, Kayseri, Sarıoğlan, Karaözü, Yeniçubuk, İhsanlı, Şarkışla, Hanlı, Gözmen, Bedirli, Kalın, Yapı, Sivas, Taşlıdere,

Bostankaya, Yenikangal, Çetinkaya, Demiriz, Akçamağara, Akgedik, Hekimhan, Malatya, Battalgazi, Fırat, Kuşsarayı, Pınarlı, Baskil, Şefkat, Yolçatı, Elazığ, Yurt, Çağlar, Muratbağı, Palu, Beyhan, Ekerek, Suveren, Genç, Turna, Nurik, Solhan, Kale, Muş, Sıcaksu, Rahova és Tatvan.

Ez így sokaknak nem mond semmit. Így a lényeg: Ankara---Kayseri---Sivas---Malatya---Elazığ---Tatva.....Van.A térképen kb. így néz ki:

A Van-tó Expressz hozzávetőleges útvonala

Valamiért a járat hosszáról nem sikerült információt szerezni. De még az útvonalról sincs egy rendes térkép. Így a Google-ban raktam össze valami hasonlót. Úgy tűnik, hogy a vonat legalább 1200 km-t halad, míg eljut Ankarából a Van-tóig. (Frissítés: megtaláltam: 1245 km)

Innen mehetünk tovább a komphajóval még 90 km-t, míg eljutunk Van városába.

A hajó nagyjából a vonat megépítésével egyidőben indult. Mindez még 1970-71 környékén volt. Így a hajók mára eléggé elavultak. De ami még fontosabb: lassúak.

2017-ben elkezdtek új hajókkal feltölteni a flottát. Ezek a korábbi 4 és fél óra helyett 3 és fél óra alatt teszik meg az utat (Ez már gyorsabb, mint egy futó ember sebessége. Ne próbáljunk meg a hajóval versenyt úszni, mert ő fog nyerni!).

E mellett úgy hírlik, hogy nincs tényleges menetrendje a hajónak. Akkor indul, amikor tele van (vagy a kapitány úgy érzi, hogy tele van).

2019-08-12

A (vonattal), és mentünk keletre, míg csak el nem jutottunk a végekre.

Pontosabban, ameddig egy tó, a Van-tó nem állt az utunkba.

Ezúttal a másik keletre megyünk (szintén Ankarából). Mégpedig a Keleti-Expresszel (Doğu Ekspresi). Célállomás: Kars városa.

Erről is beteszünk egy jó kis augusztusi kedvcsináló havas képet. Forrás: Always on the way

Oké, azért a két kelet (Van és Kars városa) között óriási különbségek vannak. Légvonalban csak 250 km (kb Budapest-Bécs), de mind a táj, mind a kultúra teljesen más.

És bár mindkét vonat (a Van-Expressz, és a Keleti-Expressz) is Ankarából indul Kayserin keresztül, de Sivasban elválnak az útjaik. A Keleti-Expressz, nevéhez híven keletre halad tovább Erzican és Erzurum városokon át. A Van-Expressz előbb egy kicsit (200 km-t) dél-kelet fele halad, majd ő is befordul kelet felé.

Térképen így néz ki az útvonal.

Keleti-Expressz útvonala és megállói - Forrás: raiturkey.org

Az útvonal teljes hossza 1310 km. És 24 és fél órát tart az út. Hivatalosan minden nap 17:55-kor indul a vonat Ankarából, és másnap 18:30-ra érkezik Kars-ba.

De sok tapasztalat azt írja, hogy 2-3 óra késés még simán belefér. Kevésbé optimális esetben pedig ennek a többszöröse. Úgyhogy csak akkor menjünk vonattal esküvőre, ha el akarunk késni.

A netes élménybeszámolók szerint a legjobb rész Erzican után kezdődik. Így ha nem akarunk fél napot felesleges (és sötétben) vonatozni, akkor az utat direkt ebben a városban is lehet kezdeni. Ráadásul a kihagyott szakaszon visszafele is este jár a vonat. Így teljesen mindegy, mi van ott, mert úgyse látunk belőle semmit.

De sok jel utal arra, hogy a menetrend eléggé változó. Akár időszakonként is. Így erre mindenképpen nagyon oda kell figyelni a jegy vásárlásakor.

Annál is inkább, mert a legszebb rész Erzurum és Kars között van. Ekkor megy a hegyek és a völgyhidakkal teli folyók között a vonat. Nem lenne túl jó, ha mindezt pont este, a sötétben látnánk (nem látnánk). Így igazándiból a visszaút, Kars-Erzurum/Erzican(/Ankara) a látványosabb. Ráadásul a tapasztalatok szerint ilyenkor a vonaton is kevesebben vannak, helyett is jobban lehet találni.

Keleti-Expressz vonat a havas hegyek között
Forrás: doyouknowturkey.com

Az alap jegyár 47 líra. És általában eléggé kényelmesnek mondják. Az egyik oldalon 2 szék, másikon 1 van. Hely van bőven. Legnagyobb hiányosságnak a konnektort mondják, ahol a telefont lehetne tölteni. E mellett ebben az árban nincs benne az étkezés. Az étterem kocsit drágának, de az ételt jónak mondják. Alkoholt viszont nem árulnak, és nem is szabad inni. Jah, és nincs mindig nyitva! Legyen nálunk elég víz (és ropi)!!

A kupé (örtülü kuşetli), társas emeletes ágyas szobába a jegy 63,5 TL. Ebbe 4 ember fér el, és mivel ez a legnépszerűbb, ezek a jegyek fogynak el leghamarabb. A legjobb benne - azon kívül, hogy ágyon alszunk -, hogy van benne 1 db. konnektor. Érdeemes elosztót vinni, ha nem akarjuk, hogy megérkezéskor 1-2-3 emberrel kevesebb legyen...

Keleti-Expressz, kupé (örtülü kuşetli) - Forrás: Biz evde yokuz

Míg a legjobb a háló (yataklı). Ez egy kétszemélyes zárható szoba (kívülről azért nyitható). Egy mosdó is található benne, ami sokat javít a kényelmen. Ráadásul 2 db. konnektor is van! De olyan helyen, ahol egy hosszabbító jól jön. Mások arról számoltak be, hogy 1 konnektor

van csak. Így erre érdemes készülni. E mellett minibár, és 2 pár papucs is feltűnik a szobában.

Ennek ára: két embernek fejenként 117 (azaz 234) TL, míg egy embernek 187 TL.

Keleti-Expressz, háló (yatakli) - Forrás: Biz evde yokuz

. De vigyázni kell, mert a hely kiválasztására, név, személyi szám, nagymama leánykori macskájának neve, stb... megadására csak 10 percünk van. Utána törlődik a rendelésünk. Érdemes előtte egy NASA-szimulátorban gyakorolni.

No tehát, az utazás egy élmény! Erről egyértelműek az internetes tapasztalatok. Az, hogy jó élmény, vagy rossz, az már egy másik kérdés.

Pl. sokan panaszkodtak (jellemzően nem a törökök), hogy senki nem tud angolul. Vagy, hogy a tisztasággal akadtak problémák. Esetleg beesett a hó. Bár azt senki sem írta, hogy fázott volna.

1997. januárjában utaztam a MÁV-al, amikor simán beesett a hó. De nem panaszkodtunk, mert belül kellemes 42 fokban ültünk, így a hó hamar elolvadt. Csak kívül fagyott rá, így az olvadt hólé nem tudott kifolyni. E miatt apró figyelmességre volt szükség: minden fékezésnél fel kellett húzni a lábunkat amíg az árhullám átfutott alattunk.

Azért a panaszok lényegében olyan dolgokra irányultak, ami inkább a törökországi hangulatra utal, mintsem magára a Keleti-Expresszre. pl, hogy drága az étel, vagy a jegypénztárnak nem volt kedve hajnali 3-kor kinyitnia, vagy a vonat sokat késett*, meg ilyenek. Tehát nem kell erőpróbára meg túlélő versenyre számítani.

Egy alkalommal az egyik vonat tényleg sokat késett. Még a szokásosnál is többet. Az pedig nem más volt, mint az a szikla, ami a sínekre gurult. Szerencsére nem esett, mert akkor a sín is deformálódott volna. Így csak a sziklát kellett valahogy eltávolítani, hogy mehessenek tovább. Szerencsére az utasok is partnerek voltak. Hamar megértették, hogyha nem tesznek semmit, akkor bizony este felfalják őket a farkasok. Így lelkes rugdosásokkal és selfie fotózásokkal pár óra alatt sikerült a sziklát összetörni és a sínről eltávolítani.

Amit pedig cserébe kapunk, az a fantasztikus táj, és utazás. Végül is ezért megyünk vonattal és nem repülővel vagy metróval.

De persze nem csak az utazás a lényeg, hanem a megérkezés is. Ami pedig nem más, mint Kars városa.

Ez a város elsősorban az 1848-49-es Szabadságharc menekültjeiről híres. A krími háború (1853-56) idején ugyanis a magyarok (főtisztek: Guyon Richard, Kmety György, Kholman József, Tüköry Lajos Türr István) védték az oroszoktól.

A karsi erőd - Forrás: Magyar Emlékek Törökországban

Maga a város egyébként 1768 m-el van a tengerszint felett. Bár ez még nem garancia, hogy augusztusban havat is látunk, de szeptemberben már egészen biztosan. Télen pedig biztosan nem kell hőgutától tartani. Ritkán szokott -15 foknál melegebb lenni...

Sok magyar oldalon hibásan 5740 m szerepel. Ezért nem jó a cikkeket egy az egyben elolvasás nélkül átvenni. Főleg ha az eredeti cikkíró elaludt, és ráesett a billentyűzetre.

Van egyébként egy hegy a közelben. Ő tényleg 5000 m-nél magasabb (5137 m). Őt úgy hívják, hogy Ararát, vagy törökül Ağrı Dağı, esetleg Eğri Dağı. De a vonatról leszállva ne csak azért ne induljunk el megmászni, mert 150 km-e van, hanem mert roppant nehéz megmászni, és csak külön engedéllyel lehet a közelébe is menni.

Helyette nézzük meg Kars városát, mert tényleg nagyon érdekes!

Mint minden anatóliai városnak, ennek is történelem homályába vész a múltja. De itt valahogy a szokásosnál is nagyobb a történelmi köd (nem csoda ebben a magasságban. A 10. század előttről szinte semmit se tudni. Valahogy annyira kint van a világ végén, hogy a melegebb éghajlatot kedvelő birodalmak (asszírok, perzsák, görögök) inkább nem piszkálták.

Az események akkor kezdtek beindulni, amikor az örmények, bizánciak és az oroszok. Ma

ezeknek az emlékeit láthatjuk leginkább. A találkozásokról az erődök és a romok tanúskodnak (Kars vára). Míg a békés időszakokról az örmény templomok és az oszmán dzsámik.

Sokan ajánlják a hamamokat (török fürdők), ami tekintve az időjárásra megfontolóadóknak tűnik.

És ha már itt járunk, vegyünk mézet és kars gravier sajtot. Jó sokat!

Ha pedig van időnk, és lehetőségünk, akkor a tényleg közeli (46 km) Ani romvárosba mindenképpen menjünk el!

Ani szellemváros - Forrás: The Atlantic

2019-08-19

Egy újabb vasútvonalat fogunk megnézni. A kiinduló pontunk ismét Ankara. És megint keletre megyünk. Mégpedig a Kurtalan Expresszsel!

A vonat neve pontosan Déli Kurtalan Expressz (törökül Güney Kurtalan Ekspresi). Ezen egyesek biztosan elgondolkoznak majd: ha van déli vonal, akkor bizonyára van északi vonal is!

De amúgy meg hol a bánatban van az a Kurtalan? És egyáltalán mi ez? Egy város? Egy ember? Vagy egy rockbanda?

Kurtalan Ekspres Anadolu rock banda

Aki a rockbandára szavazott, talán nem is tudja, mennyire telibe talált!

1972-ben Barış Manço (ő egy igazi török rock legenda) vezetésével alakult anatóliai rock banda. A nevét az Isztambul-Kurtalan vonatjáratról kapta (a mértékről nem írnak, de találunk ennél furcsább neveket is a rock legendák között). Ha viccesek akarnánk lenni (de nem, mert ez egy komoly blog amúgy), akkor azt írnánk, hogy a rockbanda miatt változtatták át a vonat nevét Déli Kurtalan Expresszre.

Barış Manço -t érdemes ismerni, mert ő egy igazi rock legenda. De ő sajnos 1999-ben hirtelen meghalt. Így a bandát Cem Karaca vitte tovább. Sajnos ő 2004-ben halt meg. Az új vezető ezúttal Bahadır Akkuzu lett. Sajnos ő is meghalt, mégpedig 2009-ben. De a többiek nem adták fel, a banda még ma is él, mozog, és zenél. Csak még nem döntötték el, ki legyen az új főnök.

<https://www.youtube.com/watch?v=Z7RPO8RXw58>

Az igazi, vagy eredeti, vagy más néven zakatoló Kurtalan Expressz már nem ennyire kitartó. Hogy jobban megértsük, vissza kell menni a történelemben egy kicsit.

, Törökországban (született Oszmán Birodalom) nem éppen úgy épült a vasúthálózat, mint az európai országokban. Itt nem az volt a cél, hogy összekössék A várost B várossal, hogy az ott élőknek jó legyen.

Az európai országok azon ügyködtek, hogy nekik jó legyen. A szultán pedig azon, hogy neki legyen jó. Pl. ahol az emberek úgy érzik, hogy nekik nem jó, és ennek hangot is adnak, akkor odaküldi a katonákat. Ezek után az emberek már nem mondják, hogy nem jó nekik ott.

E miatt a vasút útvonala mindig az aktuális politikai érdek szerint változott. De azért alapvetően volt egy fő irány: Irak-Irán vagy akár India!Ebben persze sokat segített, hogy az országot 3 oldalról tenger határolja. Azaz teljesen mindegy, hogy Egyiptomot, vagy Oroszországot akarjuk elérni, először el kellett jutni keletre egy bizonyos pontig. Utána már lehet válogatni, hogy északra-délre-melyik irányba menjen tovább.

. Innen már akár át is lehetett látni a Van-tó túloldalára, Van városába. Elég csak a tavat megkerülni, és már mehet is a vonat Iránba. (Ez végül egy vasúti komppal meg is valósult.)

Csakhogy a tókerülési akció végül elmaradt. Az okok változóak: túl magasan volt, túl sok a hegy, túl sok a víz, túl sok a macska, kezdődik a török sorozat, stb.. Így inkább egy új vonalat kezdtek, egy kicsivel délebben.

Az eredeti vonal Ankarából indulva Kayseri, Sivas, Malatya után Elazığ -be érkezett. Innen ment volna tovább Van városba, majd Iránba, ha hirtelen nem ugrik eléjük Törökország legnagyobb tava.

Így viszont visszamentek Malatya-ig, majd innen mentek tovább Diyarbakır irányába. A terv az volt, hogy elmennek Siirt városáig, majd innen cselesen a huncut tó háta mögött jutnak el Van városába.

Törökország vasúti térképe (2017) - Forrás: Rail Turkey Seyahat

Ez a terv jól nézett ki. Sőt! Minél messzebről nézzük, annál jobban. Isztambulból nézve pl. a 2000-3000 m magas hegyek egészen jelentéktelennek tűnnek.

Amikor viszont tényleg elérte a vasút a hegyet, akkor kiderült, hogy ez egy kicsit magasabb, mint gondolták. Ráadásul nem is csak 1 darab van!

Legjobb esetben is legalább 170 km-t kellett volna haladni. És csak egy helyen van olyan "lyuk", ami a 2000 m-es tengerszintnél alacsonyabb. Az sem segít, hogy a kiindulópont és az érkezési oldal között 1000 m-nyi szintkülönbség van (felfele).

Így amikor megérkeztek Kurtalanba, elnéztek balra: hegyek. Elnéztek jobbra: hegyek. Elnéztek előre: még több hegyek. Végül elnézést kértek, és hazamentek(*).

(*) Ajánlom mindenkinek a Railroad Tycoon nevű vonatépítő játékot! Ebben nagyon jól ki lehet próbálni, milyen is az, amikor a hegyeken keresztül szeretnénk a vonatot átvinni... és már eltelt 30 év, az összes pénzünket beleöltük, az összes útvonalat kipróbáltuk, már a fél világot megkerültük, de még mindig csak 200 m-el sikerült feljebb jutnunk...

2017-ben megígérték, hogy legalább Siirt városáig elviszik a vonatot. Ez végül is csak 21 km, és ennyit a modern technológiával már igazán meg lehetne csinálni. Mégiscsak Siirt a tartományi főváros. Meg ott vannak a legjobb pisztácia ültetvények Törökországban.

A Kurtalan-Expressz útvonala - Forrás: railturkey.org

Jelenleg tehát 1212 km vonal járható be. Ezt 23 óra 30 perc alatt tehetjük meg a már megszokott háromféle utazási mód egyikével: ülésen, kupéban, vagy hálókocsiban (esetleg az érkező kocsiban az asztalra dőlve). Aki már olvasta a korábbi bejegyzéseket, az nyugodtan ugorja át ezt a részt!

Az alap jegyár 45 líra. És általában eléggé kényelmesnek mondják. Az egyik oldalon 2 szék, másikon 1 van. Hely van bőven. Legnagyobb hiányosságnak a konnektort mondják, ahol a telefont lehetne tölteni. E mellett ebben az árban nincs benne az étkezés. Az étterem kocsit drágának, de az ételt jónak mondják. Alkoholt viszont nem árulnak, és nem is szabad inni. Jah, és nincs mindig nyitva! Legyen nálunk elég víz (és ropi)!!

A kupé (örtülü kuşetli), társas emeletes ágyas szobába a jegy 62 TL. Ebbe 4 ember fér el, és mivel ez a legnépszerűbb, ezek a jegyek fogynak el leghamarabb. A legjobb benne - azon kívül, hogy ágyon alszunk -, hogy van benne 1 db. konnektor. Érdeemes elosztót vinni, ha nem akarjuk, hogy megérkezéskor 1-2-3 emberrel kevesebb legyen...

Keleti-Expressz, kupé (örtülü kuşetli) - Forrás: Biz evde yokuz

Míg a legjobb a háló (yataklı). Ez egy kétszemélyes zárható szoba (kívülről azért nyitható). Egy mosdó is található benne, ami sokat javít a kényelmen. Ráadásul 2 db. konnektor is van! De olyan helyen, ahol egy hosszabbító jól jön. Mások arról számoltak be, hogy 1 konnektor van csak. Így erre érdemes készülni. E mellett minibár, és 2 pár papucs is feltűnik a szobában.

Ennek ára: két embernek fejenként 116 (azaz 232) TL, míg egy embernek 186 TL.

Keleti-Expressz, háló (yataklı) - Forrás: Biz evde yokuz

. De vigyázni kell, mert a hely kiválasztására, név, személyi szám, nagymama leánykori macskájának neve, stb... megadására csak 10 percünk van. Utána törlődik a rendelésünk. Érdeemes előtte egy NASA-szimulátorban gyakorolni.

A vonat munkanapokon jár. Ankarából 10:55-kor indul, és 10:42-kor érkezik Kurtalanba. Visszafele reggel 8-kor indul, és 7:44-kor érkezik Ankarába.

Kurtalan Expressz - Forrás: Sabah

Így, hogy túl vagyunk a technikai és történelmi részen, nézzük meg, hogy miért is érdemes ezzel a vonattal utazni.

Még pontosabban: tegyük fel a kérdést, hogy miért is a Kurtalan Expresszrel utazzunk, ha

már mindenképpen vonatozni szeretnénk Törökországban? Hiszen mind a , mind a Kelet-Expressz nagyon szép helyen megy, és hasonlóan 24 óra a menetideje (és még a vagonok is ugyan azt az élményt nyújtják). Ráadásul egyik helyen Van városa, másik helyen Kars városa vár, és mindkettő nagyon izgalmas. Míg itt csak... hát... Kurtalan városa...

Éppen ezért megpróbáltunk pár pozitívat is összeszedni erről az útról, amiért érdemes lehet inkább őt választani:

A másik két vonalat már bejártuk. Tök jó volt, és nem tudunk betelni a vonatozással!A másik két járatot belepte a hó.Útközben teljes hangerővel a Kurtalan Expres rockzenekart akarjuk hallgatni. Ez pedig hülyén jönne ki a másik két járaton...Minden vágyunk pisztácia erdőben barangolni.A vonat átmegy Batman városán, és az nagyon vagány!Van-tó Expressz és Kelet-Expressz táblával a kezében már mindenki készített fotót. A Kurtalan-Expressz táblával viszont csak a legmenőbbek.Valaki azt írta az interneten, hogy Kurtalanban szépek a lányok/fiúk, így ellenőrizni kellene ennek a hitelességétValójában nagyon is kíváncsiak vagyunk erre a Kurtalan városra.Valami különlegeset szeretnénk vásárolni.

A Kurtalan Expressz megérkezik Kurtalan városba - Forrás: Sabah

Na jó. Nézzük meg, tényleg mit is találunk Kurtalan városában!

Ez egy város Siirt tartományban, 630 m-e a tengerszinttől (légvonalban egyébként a legközelebbi strand északra 360 km-e van, Trabzonnál. Nem érdemes fürdőgatyával terhelni a csomagunkat). Kb. 60.000 ember lakik itt a 2018-as népszámlálás szerint. Ismerve a , ebből kb. 30.000 lány, és 30.000 fiú. De a szépségükről nincsenek hiteles beszámolók. Ezt mindenkinek magának kell megnéznie..

Más érdekesség Kurtalanról nem található.Valójában a vidék Siirt körzetébe tartozik. A tartományi főváros egyik vidéki, mezőgazdasági régiója (a 20. században cementgyár és hasonló jóságokkal tették változatosabbá a hangulatot). A nagy változást az 1944-ben átadott vasút végállomása hozta el, ami ezt a mezősegi területet várossá alakította.

Hát igen... Fél évszázada naponta érkeznek a kíváncsi turisták, és csak érkeznek, és érkeznek, és nincs hova tovább menni....

Így inkább Siirt városát érdemes megismernünk. Az ő történelme sokkal mélyebbre nyúlik vissza.

Siirt az ősi Király útján fekszik, ami Mezopotámiát kötötte össze a Kaukázussal. Később pedig a Selyem-út is itt haladt át. Ebből pedig érthető, miért is gondolták úgy, hogy a vasutat is jó ötlet lenne erre hozni. Csakhogy ahol a tevé át tud menni, nem biztos, hogy a vonat is.

A város neve egy romantikus történethez vezethető vissza.

Volt egyszer egy lány. Aki nagyon szép volt. És volt egy gazdag ember, aki bizonyára nem volt szép, mert a lány nagyon nem akart hozzámenni. De viszont volt egy helyes, izmos és matekból is kiváló fiú fent a hegyek között, aki nagyon tetszett a lánynak, és akit Alinak hívtak. De hát mit tegyen a fiú, ő csak egy egyszerű pásztor volt, aki a birkákat számolta (osztott-szorozott-integrált) egész nap...Amikor eljött az esküvő napja, és már csak másodpercek választották el a szép lányt, hogy a (bizonyára csúnya) gazdag emberé legyen, akkor hatalmasat kiáltott: Seğirt Ali!!! Seğirt!!! (*) Olyan nagyot kiáltott, hogy a hangja egyik nomád törzstől a másikig hatolt, míg Ali is meghallotta, aki nyomban útnak is indult, hogy kiszabadítsa a lányt.De meghallották az égiek is, akik sűrű esővel, meg sok-sok villámmal sújtották. Így az esküvő egy pillanat alatt véget ért. Nemsokára pedig megjelent Ali is, aki elvitte a lányt a hegyek közé, és ott a történet szerint nekik nagyon jó volt.(*). A tudósok szerint a Seğirt a török koş (fuss!) helyi nyelvjárása. Ez torzult az évezredek alatt Siirt-re.De hát ugye nem kell szíriuszi ősmagyar nyelvész professzornak lennünk, hogy egyből lássuk a Seğirt valójában a magyar Segíts! szó. Ebből pedig már egyértelműen levezethető, hogy Ali valójában Árpád, Dzsingisz kán, Nagy Sándor és Napóleon nagyapja volt.

Siirt látványosságai - Forrás: mezopotamia.travel

Siirt történelme közel 12.000 éves. A közeli Güzir Höyük-ben már i.e. 9000-ben is itt volt. Míg a másik közeli Türbe Höyük egy kicsit később, i.e. 8000-ben épült. De mivel ez a terület nemcsak a kereskedők, hanem a hadsereg egyik fő útvonalának számított, a múltból nem sok minden maradt meg,

A legkorábbi komolyabb emlék a bizánci keresztény időszakból maradt, amelyik Siir volt az itteni egyházmegye központja. Ebből az időből egy különleges kézzel írt Biblia maradt fent, amit ma Párizsban őriznek.

Később (1129) a Seljuk időszakban épült a Nagy Mecset (Ulu Cami), ami ma a legrégebbi épületnek számít.

És van egy vár is (Tillo Kalesi), ahonnan nagyon jó a kilátás. Hát még a lelátás!Egyeseknek sikerült jobban lenézni, mint ami egészséges. Úgyhogy építettek egy divatos üveg-teraszt. Ezen mindenki kedvére mászkálhat, nézelődhet, sikoltozhat.

Tillo Kalesi üvegterasz - Forrás: SiirtVakfi

Van is okunk sikoltozni, mert ez egyúttal Törökország legmagasabban lévő üveg-terasza. A felszíntől 220 m magasan sétálhatunk, és 7 m-e távolodhatunk el a sziklától. Az üveg természetesen nagyon erős. Állítólag egy vízilovat is elbír, bár az nem derül ki, hogy ezt hogyan is tesztelték...

A közelben repülőtér is található, így akár repülővel is visszatérhetünk az utazás után. De mégis inkább a vonat az ajánlott. És nemcsak azért, mert izgalmas, hanem hogy jó alaposan bevásároljunk!

Természetesen leginkább pisztáciát érdemes venni. De a környék híres a takaróról (Siirt battaniyesi), a szappanról (Bittim sabunu) és a mézről is. Amikor pedig eszünk, akkor mindenképpen próbáljuk ki a büryan kebabot!

Siirt takaró - Forrás: Timetürk

<https://www.dailysabah.com/travel/2019/07/13/discover-turkey-with-overnight-trains>

https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_rail_transport_in_Turkey

2019-08-26

Az előző részekben láthattuk, hogy Törökországban kelet felé vasutat építeni nem könnyű munka. Több próbálkozás után végül csak sikerült. Bár a bár egy darabon a vízen halad (komphajón, nem pedig simán sétál a felszínen, mint egyesek) (*), de innen el lehet jutni az iráni fővárosba, Teheránba. Onnan pedig szinte már csak egy ugrás India! Így csak megvalósult a régi álom, hogy vonattal el lehessen menni Berlinből Indiába is. Már dolog, hogy erre ma már nem igazán van szükség...

De ha valaki kedvet kapna hozzá, itt talál hasznos tanácsokat, !

(*) Igen, a Van-tó jelenleg egy tó, és az ilyen nem kedvez a vonatoknak, amik - hasonlóan a macskákhoz - irtóznak a víztől. De ismervé az emberiséget, biztosan lesz majd olyan ember, aki pár pusziért/elismerésért/kihívásért/szavazatért/baráti hátbaveregetésért kitalál majd valami látványos módon a tavi vonatozáshoz.

A másik menekülési útvonal Adana városán keresztül található. Itt egy darabig a Szír határon halad a vonat, majd egy déli fejesugrás után folytatjuk az utunkat Bagdadba, és még tovább!

No de mi a helyzet a nyugati irányba? Vajon az is ennyire kalandosan sikerült?

India, akárhogy is nézzük, messze van. Sőt! Minél jobban nézzük, annál szebb jelzőket találunk rá, hogy milyen messze is van. Ráadásul abba az irányba leginkább hegyek vannak.

Mégis. Valahogy a 19. században az európai emberek úgy érezték, hogy nincs lehetetlen! Bármilyen természeti akadályt le lehet győzni. Az pedig, hogy a vasutat elvigyék Indiáig, még csak nem is tartozik az igazán nagy projektek közé. Hiszen ilyenek voltak, mint egy afrikai beltenger létrehozása, amivel a Földközi-tenger vízszintjét jelentősen lehetne csökkenteni és a szárazföldet megnövelni. De ehhez hasonló volt a Szezei-csatorna és a Panama-csatorna is. Ők viszont legalább megvalósultak.

Tehát irány India! Mert miért is ne? Meg biztosan mindenkinek jó lesz! Ehhez viszont először

össze kellett kötni Isztambult a kontinenssel.

Voltak persze tervek, hogy inkább valahol délen, (a szultán háta mögött). Ahogy arra is sokan rámutattak, hogyha eljutnak Isztambulba, azzal még nincsenek sokkal előbbre. Hiszen valahogy a Boszporuszon is át kell jutni. , vagy .

De ekkor kitört a krími-háború.

Ennek a háborúnak a sok érdekessége mellett az egyik legfőbb történelmi jelentősége, hogy a jó keresztények összefogtak a jó muszlinokkal a rossz keresztények ellen. És kiderültek ilyen dolgok, mint pl. hogy az angolok bár hitetlen gyaurok, de azért mégiscsak jófejek.

Ahogy az 1948-as Szabadságharc magyar emigránsai is.

E mellett olyan dolgok is kiderültek, hogy bár megvan az előnye ha a különféle logisztikai problémák miatt a török csapat lekési a csatát (esetleg az egész háborút), de akkor kimaradnak a fosztogatásból is. Úgy meg már nem az igazi.

Nem is beszélve arról, hogy a tengerek ura (így a Fekete-tengeré is) egyértelműen az angolok voltak. Így ha újra sor kerülne egy orosz-török háborúra, akkor a hajók helyett a katonák gyalogolhatnának az esőben. Ez pedig sok idő. Meg a morálnak sem jó, ami amúgy sem túl jó. Az oroszok pedig biztosan támadni fognak. Hiszen tudták, hogy ki gyújtotta fel a krími várat (rá is írta valaki rózsaszínnel, hogy "Itt járt Ali, a szakállas"). És mert ez így történt az elmúlt évszázadokban.

Mindeközben a Balkánon is egyre erősödött a nacionalizmus. A vérmérséklet csökkentése érdekében a török szultán különleges kereskedelmi hálózat tervezésébe kezdett: Mondjuk fegyvert szállítanak a Balkánra... ajándék katonával... Meg katonai bakancsot... szintén ajándék katonával..Meg katonai sapkákat... szintén ajándék katonával...Vagy bármit, amihez lehet katonát mellékelni. Akár egy üres vagon is szíves megtöltene a szultán katonákkal, és küldené a Balkánra, hogyha ezzel megoldódnának a gondok.

Így az angolokkal hamar szerződést is kötöttek egy akármilyen, de isztambuli vasútra. Mindez még 1857. januárjában.

Márciusban már a kukában volt a szerződés. Így 1860-ban írtak egy újat. Majd 1868-ban is. Mert a szerződések már csak ilyenek: megírják őket, majd kukázzák. Lények, hogy legyen elég tea az aláírásakor. Ebben pedig sem az angolok, sem a törökök nem szenvedtek hiányt.

Végül a németek nyertek (milyen érdekes) egy Chemins de fer Orientaux nevű társasággal (Oriental Railway - Rumelia Railway - Európai Vasút), akik 1869-ben tudtak egy olyan szerződést aláíratatni, aminek végül valós eredménye is lett.

A terv szerint Bécs-et kötötték volna össze Isztambulal. Úgy számoltak, hogy ez nem lehet olyan problémás, hiszen a kérdéses területen csak két ország volt: az Osztrák-Magyar Monarchia és az Oszmán Birodalom. Ráadásul az osztrák (magyar) oldalon eddigre már voltak kész vonalak is.

1870. június 4-én elindultak Isztambulból Európa felé, és 1 év múlva (1871. január 4-én) megünnepelték, hogy elértek az első komolyabb megálló helyre: Halkalı-ba.

Ez 15 km volt, és ma már bőven Isztambul azon területéhez tartozik, ahova simán ki lehet menni busszal is.

De akkor nagy szó volt! Igen! Sikerülni fog! Törökország kaput nyit kelet felé. Vagy nyugat felé... honnan nézzük... de keleten pálcikával esznek, meg ferde szemmel nézik az utazókat...az ott nem civilizáció! Így mégiscsak keletre nyílik az a kapu...

A gondok ott kezdődtek, amikor a balkáni államok a saját függetlenségüket hirtelenjében elkezdték kiharcolni. A mérnökök pedig káromkodtak, mert az eddigi baráti Szerbia hirtelen már nem lett baráti. Úgyhogy jobb volt elkerülni. Merre is....? Áh! Itt van a baráti Bosznia-Hercegovina! Ők olyan jó emberek! A fenébe! Ők is függetlenek lettek. Na jó, megvárjuk, míg a szultán rendet tesz a régióban. Hahó! Szultán uraság!! Hahó!! Megvárjuk, míg találunk egy új szultánt... aki... fejben kicsit magasabb... Meg aki tudná finanszírozni ezt az egész építkezést.

Összességében nem ment egyszerűen az építkezés. Míg Anatólia dél-keleti részén leginkább a hegyek jelentették a problémát, addig a Balkánon nem más, mint maga a Balkán. Hegyekkel és emberekkel együtt.

A Bécs-Isztambul vasútvonal építése - Forrás: Wikipédia

Hihetetlen, de végül mégiscsak sikerült! 1888. augusztus 12-én meg történt a nagy Bécs-Isztambul vonal megnyitója! Igaz, néhány országon kellett keresztül menni, de el lehetett jutni a török fővárosból az osztrák fővárosba. Onnan pedig Európa bármely pontjára! Akár Párizsba is! Londonba azért még nem. Ahhoz kicsit több, mint 100 évet kellett várni.

De Párizs! A kor kulturális fővárosa! A luxusáról híres Orient Expressz is innen indult, és szállította a jól fizető turistákat Isztambulba. Nem várhatta őket az a rozoga fabódé, ami addig volt! Még a végén nem támad kedvük leszállni a vonatról! Majd ha már letették a lábukat Európa utolsó földdarabjára, akkor már lehet nekik szőnyeget árulni!

1888. februárjában (tehát még az első vonat érkezése előtt) megkezdődött a Sirkeci pályaudvar építése ("Ja-ja, pár hét alatt olyan kéglit dobunk mi itt össze, hogy az uraságok csak úgy lesni fognak!"). 1890. november elején került átadásra. Eredeti nevén Müşir Ahmet Paşa Állomás lett volna. De aztán mégis inkább Sirkeci Pályaudvar lett a neve.

Müşir Ahmet Paşa.... Manapság nem egy ismert ember. 1839-ben született Isztambulban, és a késő oszmán korban igencsak kiemelkedő helyet foglalt el. A Krími háború idején katona volt, majd a szultán mellett dolgozott. 1873-ban lett a vasútépítés vezetője. 1899-ben halt meg.

A Sirkeci pályaudvart August Jasmund német (pontosabban porosz) tervezte. Őt direkt előreküldték, hogy tanulmányozza az oszmán építészetet. Így az állomás ötvözi a török stílusokat az akkori modern építészettel. Ezért ma az európai orientalizmus egyik legjobb példája. A világítás gázlámpákkal történik, az épület pedig fűthető. Az étterem pedig kedvelt találkozó helye volt az értelmiségnek, újságíróknak.

A Marmaray (Bosporusz alatti vasútvonal) elkészültével megvalósult a kétszáz éves álom: direkt vonattal lehet menni akár Londonból Pekingbe is! Cserébe a Sirkeci állomás parkolópályára került. Ma az épület leginkább múzeum és étterem (Törökországban vagyunk, ahol mindig van étterem mindenhol). , de a tervek szerint az épület műemlékként megmarad.

Isztambulba megérkezik az első vonat (1872) - Forrás: lcivelekoglu

Eredetileg tehát úgy gondolták, hogy közvetlen vasút köti össze a Német Birodalmat az Oszmán Birodalommal. Így nincs akadálya egy jó kis együttműködésnek, ha esetleg szembe kellene fordulni az angolokkal. Vagy a franciákkal. Vagy mindkettővel.

Jó, hát útközben ott voltak az osztrákok, de ő az a harmadik fél, akit mindig be lehet venni a csapatba, ha egy jó kis balhé van.

A balhéra pedig nem kellett már sokat várni. Csakhogy mire az I. Világháború kirobbant, addigra az Oszmán Birodalom annyira meggyengült, hogy az összes balkáni tartományát elvesztette.

Ha viszont a Szövetségesek vígan, énekelve végigsétálnak Anatólián és elfoglalják (majd feldarabolják) az egykori török birodalmat, az bizony még nagy német birodalmat is megrengetheti. Ezért az I. Világháború kitörése utáni az egyik legfontosabb tevékenység az útközbeli kisállamok meggyőzése volt. Illetve elfoglalása. Csak ezek után tudták a németek a törököket kellően támogatni a harcokban. De még ez is kevés volt. Az Oszmán Birodalom végkép eltűnt a történelem mocsarában.

Addig viszont ez a vasútvonal volt a diplomácia fő közlekedési eszköze. IV. Károly magyar király és Zita királyné utazott rajta 1918-ban. Atatürk pedig 1917 decemberében. 17-én járt Budapesten.

IV.Károly és Zita királyné Konstantinápolyban - 1918. május 10. Forrás: Délmagyarország (1918) Képforrás: Österreichisches Kulturforum Istanbul / Avusturya Kültür Ofisi

Azóta a világ sokat változott. Korok, rendszerek mentek-jöttek. Országok egyesültek, és darabolódtak fel. De a lerakott sínek még mindig ott vannak. És a vonat is jár. Úgy-ahogy.

Az Orient Expressz - Forrás: Wikipédia

Legismertebb az Orient Expressz ami egy belga bankár, Georges Nagelmackers álma volt. Ő amerikai mintára szeretett volna olyan luxus vonatokat, amelyben hálókocsik, étterem kocsik, és a hozzá tartozó luxus szolgáltatások voltak. A vagonok sokkal jobban

hasonlítottak egy guruló szállodára, mint tényleges közlekedési eszközre.

1882-ben még csak egy teszt járattal készültek. Párizsból indult, és 27 óra 57 perc múlva már a 1350 km-el távolabb levő Bécsbe érkezett. A siker hatalmas volt, így 1883-ban újra elindultak Párizsból. A cél ezúttal már Konstantinápoly, aliasz Isztambul volt.

Jó, hát az útvonallal még gondok voltak ("Megoldjuk, főnök!"), így a vonat Várnába ment, ahonnan 15 órát kellett még hajózni. A teljes útvonal 3186 km volt, és összesen (hajóval, átpakolással, cipőpucolással együtt) 83 óra és 30 percig tartott. (Ez ma repülővel gyorsabbnak tűnik, de ha beleszámoljuk a reptéri várakozást, és a súlyhatár miatti többször átszelektált csomagolást, akkor nem vagyunk sokkal előbbre.)

A rendkívül hosszú útvonal, az eltérő országok, és a változatos terep sok érdekes kalandokban részesítette az utasokat. Voltak kisiklások, hóban elakadások, görög rablóbandák, és sok egyéb izgalmas történet. Majd az elmúlt évszázad politikai változásai a vonat menetrendjére és útvonalára is erősen rányomták a bélyeget. 2009-ben az állandó menetrend megszűnt. Azóta csak luxus-nosztalgiavonatként közlekedik. Évente 1 alkalommal.

Egy Párizs-(Budapest-Bukarest)-Isztambul jegy ára 15.000 angol fontnál kezdődik. Ezt hasonlítsuk össze a török expressz járatok 186 lírás (kb 26 font) áraival! Persze az Orient Expresszen többen beszélnek angolul, és az 5 napos szállás is biztosan jobb! Általában 1-2 évre előre le kell foglalni a helyet. Az egyik híres favázás kocsija, az 2347 pályaszámú CIWL étkezőkocsija, jelenleg nosztalgia forgalomban közlekedik és a Magyar Vasúttörténeti Parkban lehet megtekinteni (ez az infó elavult lehet).

WR 2347 / Teakfa Orient étkezőkocsi kocsibelülről. Forrás: Máv nosztalgia

A fenténél jóval szolidabb a Balkán Expressz. Ő 1916-ban indult Berlinből. Isztambulig a táv 1900 km volt, amit 58 óra alatt tett meg. Az elmúlt 100 évben az ő útvonala is sokat változott. Volt, amikor Londonból indult (70 óra, és 8 perces útvonallal), volta, mikor csak Bécsből. Jelenleg Belgrád és Isztambul(*) között jár.

Balkán Expressz - forrás: Wikipédia

A Balkán Expressz egy hosszabb útvonal, aminek kisebb részei is vannak. Ilyen a Boszporusz Expressz, ami Isztambul (*) és Bukarest között jár. Vagy a Szófia Expressz. Ő pedig Isztambul (*) és Szófia között jár. Ez utóbbi minden nap 22:40-kor indul Isztambulból, és másnap 8:43-kor érkezik meg a bolgár fővárosba. Visszafelé 21:00-tól másnap 06:49-ig tart az utazás. A hálókocsi ára 62,72 euró, míg a kuset 37.72 euró.

(*) Mivel a Sirkeci Pályaudvar bezárt, így a vonatok Halkalı állomásról indulnak. Ezen kívül az Isztambul-Edirne vasútvonalat folyamatosan birizgálják fejlesztik, ezért változó, hogy melyik szakaszon jár a vonat, és hol viszik az utasokat busszal,

2019-09-02

Kukorica. Egy igencsak ismert ételt. Latin neve Zea, mintha csak egy azték vagy maja istent hívnának így. Angolul corn, törökül pedig mısır.

Nem keverendő össze Egyiptommal, ami szintén Mısır. Csak ıt nagybetıvel mondják. A két név összefügg. De azért még ne keverjük össze.

Egyiptom nevét, amit Európában leginkább használunk, mg a görögök adták. k szerettek mindennek új nevet adni, így az egyiptomi területet Aigiptos-nak hívták. Ezzel szemben az arabok, akik Egyiptomon túlról, délről és keletről jöttek, és a görögöket (vagy bizánciakat) leginkább csak a kard másik végén láttak, már más névvel látták el a területet. k hívták Mısır-nek (arab írással: مِصر), aminek jelentése: Nagy város. Pontosabban Mısır-ı Khire volt a neve (innen származik Kairó neve). Igen, az egész területet Város-nak hívták. Ennek oka, hogy a város hatalmas volt, mg a többi területen kevesen laktak. Amikor a törökök odaértek, és elfoglalták Egyiptomot, akkor már évszázadok óta az arabok laktak ott. Maguk az ókori egyiptomiak az országukat Fekete Földnek (Kemet) hívták. Ez volt az a terület, amit meg lehetett mvelni. A sivatagot pedig Város Földnek (Deseret). Az első kukorica szállítmányok Alexandıan keresztül érkeztek Isztambulba. Így az akkor még ismeretlen növényt egyiptominak nevezték el. Hozzá hasonló a narancs, ami bár keletről, Indiából rdekezett Európába, de a ismerkedtek meg vele. Az  neve portakal. Érdemes még megjegyezni, hogy a kukorica egyik régies magyar neve a törökbúza.

A kukoricát Kolumbusz hozta be Amerikából.  az első megjelenés óta rengeteget változott az ember segítségével. Olyannyira, hogy ma már meg se találni az eredetit. Olyannyira, hogy emberi segítség nélkül elég problmsan tud csak szaporodni.

Mindenféle színes kukoricák - forrás: Wikipédia

A kukorica roppant sikeres karriert futott be. Egy 2014-es adat szerint a világ legnagyobb mennyiségben termelt növénye! 2014-ben 939 millió tonnát termeltek. A legtöbbet az USA-ban, Kınban és Brazıliban termelnek. De a top10-ben több európai ország is benne van, mint pl. Románia. A top30-ban pedig Magyarország és Törökország is! Ráadásul Magyarország az USA után a második legnagyobb exportr a világon. Így Európában igencsak meghatározó. Törökország pedig... nos a törökök leginkább megeszik a kukoricát.

Bár nem úgy, mint a magyarok!

A legnépszerűbb török kukorica ültetvények a Fekete-tenger régióban vannak. Itt van eső bőven, van napsütés bőven, van hóvihár bőven... izé... Szóval az idő vagy jó a kukoricának, vagy annyira rossz, hogy az ember már kínjában is kukoricát eszik.

Minden esetre a kukorica roppant praktikus: könnyű kiszárítani, utána sok mindent lehet belőle csinálni. De ha nem akarunk vele vacakolni, akkor a leszedés után kis munkával már meg is lehet enni.

Persze nem nyersen. Vagyis nem igazán ajánlott nyersen. De tényleg kevés munkával finom ételt lehet belőle csinálni.

Törökországban kétféle csöves, leülünk és gyorsan megesszük típusú kukorica terjedt el: a főtt és a sült. Másképpen a sárga és a fekete.

Főtt és grillen sült kukoricák egy török utcai árusnál

A főtt kukoricát talán nem kell bemutatni: bedobjuk egy jó nagy adag forrásban lévő vízbe, majd várunk, míg elkészül.

A sült kukorica több munkát igényel, cserébe hamarabb kész van: Ehhez már ajánlott a grill rács alatta tűzzel. Erre lehet felpakolni a kukoricát, amit időnként meg kell forgatni.

Mindkettő olyan, aminek az elfogyasztása után érdemes egy alapos fürdőt venni. Ezért a tengerparton gyakran találkozhatunk vele. De Isztambul népszerű utcáin is lelkesen árulják. Így ott is könnyen találunk.

Sőt! Ha a dugóban látunk egy kukoricát szállító autót, akkor kérdezzük meg nyugodtan, hátha eladó. Általában igen.

A kukorica szállító a dugóban várakozó autósoknak árulja a terményét

Mindezek után azt gondolnánk, hogy a törökök imádják a kukoricát. És ez így is van! De mégis! Az ismert, kevésbé ismert, nem ismert és a sose hallottunk róla ételek között egyáltalán nem találkozunk a kukoricával. Ez meg akkor hogy lehet? Minden kukoricát megfőznek és megsütnek mielőtt az asztalra kerülne?

Konzerv kukoricák egy török boltban

A török boltokban fel lehet lelni a konzerv kukoricát. Elég szerény a választék, de azért lehet találni.. És mi lesz ebből? Hát saláta! Lehet tenni a salátához, hogy jól nézzen ki. Tehát csak mértékkel, hogy szép sárga pöttyök legyenek benne. Meg lehet tenni a pizzára is. Hogy... izééé... elvegyék a marslakók kedvét, hogy megszállják a földet...

Kukoricaliszt egy török boltban

Igazándiból ha el tudják kerülni, hogy valaki idő előtt megegye a kukoricát, akkor leginkább kukorica liszt készül belőle (mısır unu).

Ezzel megint egy furcsasággal nézünk szembe, mert ennek ellenére a boltok polcain nem találkozunk változatos készlettel. Sőt! Meglehetősen szűkös mennyiséget és fajtát vásárolhatunk. De viszont legalább tényleg mindenhol kapható!

Ennek oda bizonyára az, hogy ahol a legtöbbet használják (Fekete-tenger régió) ott vagy otthon készítik a kukorica lisztet, vagy nem vacakolnak az ilyen pár száz grammos kiszerezésekkel, hanem rendes 20-50 kg zsákokban veszik a piacon.

És mire is jó a kukorica liszt? A nem 433 kukoricalisztes receptet ismer, míg a 972-t! Ennek egy része persze mexikói étel, vagy a búzalisztet próbálják kukoricaliszttel keverni.

Bár a törökök is szeretik a mexikói ételeket, a kukoricalisztet mégis leginkább panírozásra használják. Sőt! Még csak nem is kell feltétlenül panírozni! Amikor a kedvelt fekete-tengeri halat, a hamsi-t serpenyőben sütik, akkor szokták kukoricaliszttel megfűszerezni. De persze ez is finomabb panírozva (a rántott sajt is).

Lehet még belőle sütit csinálni, vagy akár kenyeret is. De ilyenkor oda kell figyelni, mert a kukoricaliszt teljesen másképpen működik, mint a búzaliszt.

Olajok egy török boltban

Magyarországon az olívaolaj az egészséges életmódhoz tartozik. Meg azért egy kicsit még mindig különleges. De Anatóliában, ahol az olívaolaj több ezer éves, ott annyira a mindennapok része, hogy az emberek időnként mást akarnak.

Jó, az olívaolaj még mindig a tuti menő. Több száz, több ezer változatot találunk. És akkor még nem mentünk el az Égei-tenger partjára, ahol minden sarkon termelői olívaolajat árulnak. Belőle találunk viszonylag olcsókat, meg rettentessen drágákat is.

A kukoricaolaj próbál valahol a sima napraforgóolaj és az olívaolaj közé beállni. Sütésre nem használnak olívaolajat. Kivéve, ha az van kéznél. De ez akkor is az olívaolaj megszenteltelítése. A kukoricaolaj viszont jó alternatívája lehet a napraforgóolajnak. És elvileg egészségesebb. Viszont ebben a kategóriában a tuti befutó a mogyoróolaj. Csakhogy ő meg tényleg nagyon drága.

Másik felhasználási módja, ha ezzel locsoljuk a salátát. Ettől persze mindenki furán fog ránk nézni, de még mindig nem annyira, mintha villamosnak öltöztünk volna.

Keményítők egy török boltban

Keményítő! Volt az a jó kis általános iskolás kísérlet, amikor a krumplira jódot tettünk, és az kék lett. Ezzel lehetett a keményítőt kimutatni a krumpliban. Ma pedig ezzel lehet az egyszerű YouTube nézőket ijesztetgetni, hogy bizony az étel műanyag/mérgező/úrlények tesztelik/stb..

Hasonló vicces játékot találunk bőven az interneten. Egyik legjobb a nem-newtoni folyadék készítése. Ennek fő fizikai tulajdonsága, hogyha gyorsan mozog, akkor szilárd anyagként viselkedik (mint a por), míg ha lassan, akkor pedig folyadék. Ehhez fele-fele arányban kukorica (vagy burgonya) keményítőt és vizet kell összekeverni. !

<https://www.youtube.com/watch?v=9FQ0aa3YbGc>

Persze lehet főzésre is használni. Leginkább puding készítésére. De a törökök többféle pudingszerű édességet is készítenek. Ehhez pedig többféle keményítőt vehetnek a boltokban: rizs, kukorica, burgonya, és búza keményítőt. Bár fizikailag hasonlóak a tulajdonságaik, mégsem mindegy, melyik édességhez melyiket használjuk.

Pattogatni való kukorica egy török boltban

És ha már édesség, akkor legyen sós is! Nem maradhat ki a listából a pattogatott kukorica! Őt lehet készen is kapni (különbéféle ízesítésekben), vagy úgy is, hogy majd mi pattogtattjuk ki. Természetesen ez utóbbi a jobb, ha van otthon ehhez használható edényünk.

Az otthonpattogatásban az is jó, hogy mi választjuk ki az ízesítést! Szerencsére itt is barátunk az internet, ahol jó ötletek mellett igencsak elképesztőek is találhatóak! Úgyhogy lehet játszózni, míg a ránk nem hívják a tűzoltókat!

Majdnempattogatott kukorica

Viszont Törökországban, a magos rágcsálnivaló árusoknál találhatunk olyat is, ami olyan, mint a pattogatott kukorica, és mégse. Kinézetre sima kukoricának tűnik. De valójában meg van sütvé. Még sincs kipattogatva! De mégis hasonló az íze. Ripp-ropp, kipukkad a fogak között, nem pedig kitöri őket.

Kukorica chipszek egy török boltban

És végül nem maradhat ki a listából az egyik legkedveltebb kukoricaforma, a kukoricacsipsz. Ő ugye nem krumpliból készül, így máris egészségesebb. Lehet enni bőven! - tartja a szóbeszéd.

Nos, ennyi mindenre használják a törökök a kukoricát!

2019-09-09

Nem kérdés, hogy a szemét egy komoly kérdés!

Most, hogy túléltek az előző bekezdés szójátékát, rá is térhetünk a konkrét dolgokra!

Áh, mégse... Előtte történelem!

Amikor az előembert (alias hal) partra vetettek az első hullámok, akkor még nem volt gond a szemét. Igazándiból már ekkor is volt szemét, csak a természet a maga ráérős évmillió munkájával kialakította azokat az élőlényeket, amelyek mások szemétével táplálkoznak. Tehát elvileg ha várunk néhány millió évet, akkor kifejlődnek olyan élőlények, akik a mai szeméttel támaszkodnak. (ha valaki a nagyon távoli jövőben olvassa a blogot, akkor léci valahogy jelezzen vissza 2019-be, hogy tényleg így fog-e történni)

A gond éppen az idővel van. A természet nem tud ennyire gyorsan alkalmazkodni. Ahogyan az ember sem.

Olyan jó 100 éve még az ember közelebb élt a természethez. A mindennapi használati tárgyak leginkább olyan anyagokból voltak, amelyek a természetben könnyen fellelhetőek. Így ha eldobták, mondjuk a kert végébe, akkor az ott szépen lebomlott, és újra a természet része lett. Ráadásul a tárgyak viszonylag drágák voltak ahhoz, hogy az ember csak úgy eldobálja. De szerencsére eléggé tartósak is voltak ahhoz, hogy ne kelljen gyakran eldobálni.

Mindez roppant rövid idő alatt változott meg. Ha összehasonlítunk egy fa asztalt egy mobil telefontal, akkor óriásiak a különbségek! És nemcsak azért, mert az asztallal nem lehet telefonálni! Hanem mert míg az asztal jó eséllyel fából készül, és akár 20-30 évig is használjuk, addig a mobil telefon rengeteg olyan alkatrészből áll, amit nem lehet a kert végében megtalálni. Ráadásul ezek legnagyobb része olyan, amit nem is jó, ha a kert végébe dobunk el.

A világ nyugati felében volt elég idő, hogy az emberek többé-kevésbé megszokják, más az, ha a kert végébe egy almát vagy egy hűtőt tesznek le. Az alma pár nap alatt eltűnik. A hűtő

viszont több évtized múlva is ott lesz.

A világ fejletlenebb részén a változás sokkal gyorsabban ment végbe. Ehhez további nehezítésként jött a gyors városiasodás is. Isztambulban 1980-ban még csak 2.8 millióan laktak. 2000-ben már 8.8 millióan, míg 2019. januárjában már 15 milliónál is többen. Ez az ütem pedig túl gyors, hogy az emberek átszokjanak a kert végi szemét kupacról a szelektív hulladékgyűjtőig.

Itt olyan ütemről van szó, hogy anyu-apu még falun nőtt fel, ahol az almacsutkát bárhol el lehetett dobni. A gyerek viszont Isztambulban nőtt már fel, ahol mégse lehet az almás telefont akárhol eldobni. Nem is beszélve arról, hogy a gyerek már csak az Instagramon lát almafát. A bolti alma pedig legalább nyolcféle műanyagba van csomagolva, vonalkóddal ellátva.

Úgyhogy mondjuk ki (írjuk le) nyugodtan: Törökországban rengeteg a szemét. És nemcsak az, ami a kukában van (bár ez se kevés), hanem az utcán mindenfele eldobált mindenféle is bőségesen van.

Érdekes pozitívuma is van az utcai szemétnek. Egyik részről rengeteg állat (főleg kutya és macska) tud a városban és a tengerben élni. Másrészt rengeteg ember is él a szemétből. A kukások, a hulladékgyűjtők, és még nagyon sokan keresik a mindennapi kenyerüket a szemétszedésből. A mi utcánk, ami egyébként egy jelentéktelen hátsó utca, naponta 2x járja végig a söprögetős bácsi, és 1x a kefék autójával.

Mindjárt tegyük hozzá azt is, hogy még mindig jobb, mint mondjuk Egyiptomban. De még fontosabb, hogy a törökök nagyon is próbálkoznak egy tisztább város (tisztább ország) elérésében.

Talán a leglátványosabb az Aranyszarv-öböl megtisztítása volt.

Az Aranyszarv-öböl Isztambul legmenőbb helye lehetne. De ha ma megnézzük... hát... messze nem az. Pedig nem véletlenül kapta az arany nevet! Valaha tényleg mesés szép lehetett.

Az isztambuli Aranyszarv-öböl egykor ilyen lehetett (vagy ilyennek képzelte el) - Forrás:

nem találtam - bocs!

Viszont maga az öböl minden szempontból kiváló volt, hogy a kereskedő hajók ide kössenek ki. Ez pedig idővel magával hozta a raktárakat, majd az ipart is. E miatt pedig a 20. század közepére az egész egy úszó szeméttelp lett. És nemcsak, hogy ronda volt, de még bűdös is.

Az Aranyszarv öböl 1979-ben. - Forrás: Szözcü

A probléma elég komoly volt. Bár ekkoriban Isztambul még a töredéke volt a maiénak (1950-ben érte el az 1 millió lakost), viszont az Aranyszarv-öböl is jobban szem előtt volt. Ma legalább el lehet előle menekülni... Akkor viszont a város közepét jelentette.

Már 1943-ban foglalkoztak azzal, hogy valamit kellene vele csinálni. De igazán használható (és kifizethető) megoldást nem találtak (illetve megoldás volt, csak a pénz tűnt el mindig). Így amikor 1985-ben megkérdezték az embereket, mégis, mit gondolnak róla, a lakosság 95% volt arról meggyőződve, hogy soha az életben nem lesz már tiszta az Aranyszarv-öböl.

A terv az volt, hogy az Aranyszarv-öböl forrásvidékét összekötik a Boszporusszal. Maga, az Aranyszarv-öböl nem igazán büszkélkedhet bármilyen vízmozgással (ezért is tudott olyan jól elszennyeződni). E miatt ha hátulról jó alaposan megtolnánk egy nagy adag vízzel, akkor kimenne onnan minden. (Igen, lényegében az Aranyszarv-öböl minden szemete egyszerűen átkerül a Boszporuszba, onnan a Márvány-tengerbe, onnan a Földközibe, utána meg.. ki tudja, tehát már nem a mi problémánk).

Szerencsére kéznél van a Boszporusz, korlátlan vízmennyiséggel. Ezt csak valahogy bele kell pumpálni az Aranyszarv-öbölbe. Csakhogy nem csak a távolság jelentős, de még eléggé dimes-dombos is. Nem elég az, ha ásunk egy kis árkot. Ráadásul ahogy telt az idő, Isztambul egyre növekedett. Ha sokat halogatják, egyszerűen nem marad hely a projektnek.

Mindeközben volt olyan ötlet is, hogy az egészet fordítva is lehetne csinálni: Ha már úgyis pumpálni kell a vizet, akkor miért ne lehetne az Aranyszarv-öböl vizét (és mindent, ami benne található) átpumpálni a Fekete-tengerbe? Igen, hosszabb lenne, a szemét se menne túl messzire, de végül is többbe kerülne, tehát mindenki jól járna vele.

Aranyszarv-öböl tisztítási projekt

Végül 1997 volt az az év, amikor a projekt tényleg megvalósult, és be is indult. De nemcsak elindult, hanem hamarosan újra láthatóvá vált a víz. 2001-ben pedig megkapta a Kék zászlót, ami azt jelenti, hogy biztonságosan lehet benne fürdeni. Nem kell attól félni, hogy az ember mutálódik.

Persze nemcsak ennyiből állt a projekt. Elég sok mindent a felhoztak a felszínre (ebből akár egy kiállítást is rendezhettek volna), miközben a vízen kukás hajók gyűjtik az úszó dolgokat. Mindemellett bizonyára megpróbálták törvényileg is szabályozni a környező gyárakat. És valószínűleg nagyon sok gyár el is költözött (valami jobb helyre), vagy bezárt.

Ez egy izgalmas példa arról, hogy a törökök igenis próbálkoznak tenni valamit a tisztaságért, és a környezetbarátabb jövőért.

Sok iskolában tanítják a szelektív hulladékgyűjtést, és sok helyen megtalálhatóak a szelektív kukák is. Vagy egyre több helyen találkozhatunk elektromos autókkal is. Sőt! Most már a zacskókat sem adják kilós kiszerezésben, ha veszünk egy darab zoknit.

Legutóbb pedig egy érdekes géppel találkoztunk. A zsebünkben (vagy az utcán) heverő PET palackot lehet ebbe beledobni. Cserébe pedig pénzt ad! Nem teljesen olyat, amin csokit lehet venni, hanem a kapott összeget az elektronikus buszjegyre, az istanbulkart-ra tudjuk rátölteni. És már mehetünk is buszozni, metrózni, hajózni!

PET palackból buszjegy

2019-09-16

Ha megkérdezzük valakit arról, hogy hol található az első Boszporusz-híd (meg úgy egyáltalán bármelyik Boszporusz-híd), akkor jó eséllyel azt mondja: Isztambulban.

Ugye ez az a híd, ami 165 m magasan a víz felett, bő 1 km hosszan áthalad a Boszporusz felett.

Jah, és fehér.

<https://www.flickr.com/photos/cybermacs/26915367050/in/photolist-H1qhUA-HqEUzM-HjzwHH-AMdZU6-vK2j8U-vsZPKY-vt13AN-uNjrdV-vHhadA-vsZdHU-tEHP1q-rGa3FP-rG4cvw-t4bpoc-tHz5tv-tHqbPd-t3Zs8o-tHqndE-t4bcm6-tXF7yd-u113hg-t3YDv5-nazb7v-naA3SZ-rpEiQV-tZCyqy-tXE4B3-tZZyBM-rGaiGk-rpzEjQ-nazWsc-naA9kF-naB9s3-naBqL5-hJ8nBQ-hJ9aLk-hJ971q-hJ8vJj-hJ8Mjp-hJ6Lxx-hJ832p-hJ7GgU-hJ8s7t-hJ6PDH-hJ8nMM-hJ7zCy-hJ7qxZ-hJ75j2-hJ2hrQ-hJ2toj>
A Boszporusz-híd (az első)

És ez így oké. Vagy talán mégsem?

De akkor meg hogy lehet, hogy Isztambultól 270 km-e egy aprócska tengerszorost keresztező alig 80 m hosszú híd mellett egy ilyen táblát találunk??A tábla büszkén hirdeti, hogy ő Törökország első Boszporusz-hídja.

Az első "Boszporusz-híd"

Na de hát ez??? Egyáltalán hol van itt a Boszporusz? Ez a kis patakocská lenne az? De hát ezen akár át is lehet gyalogni...

Mint sok minden, ez is a nyelvi furcsaságokból adódik. És mint sok minden, ez is valamelyik görög mitológiához kapcsolódik.

A történet szerint Angrosz király lánya, Io olyan szép volt, hogy arra még Zeusz is felfigyelt. Ez mondjuk Zeusznál elég gyakori volt. Ő egy nagyon figyelmes férfi isten volt. Ő minden héten felfigyelt valamelyik ókori hercegnőre. De bizonyára a konnectorra is felfigyelt volna, ha megfelelően fel van öltöztetve. Csak hogy akkor Zeusz már házas volt. És hogy-hogynem, annak ellenére, hogy Héra rettentő féltékeny volt, mégse kötözte ki Zeuszt egy oszlophoz a tűző napra, vagy vágta le a testrészeit. De még csak egy barlangba sem zárta be. Hagyta Zeuszt tevékenykedni, és inkább a szeretőit büntette. A szegény lány is így járt. Zeusz próbálta megóvni a lányt azzal, hogy tehénné változtatta (ez olyan romantikus!), de Héra megtalálta, és bebörtönözte. Innen Zeusz szabadította ki, mire Héra bosszúból böglyöket küldött rá. Io így kesergett. Nem elég, hogy egy isten haragszik rá, és tehénné lett változtatva, de még a böglyök is csípi. Nagy bánatában vándorolt, míg Kaukázushoz nem ért. Ott találkozott Prométheusszal. Ő titán volt, de ő is az istenek átka című játék résztvevője volt. Így a két sorstárs egymásra talált és jól elbeszélgetett. Itt tudta meg azt Io, hogy Egyiptomba kell mennie, mert Héra keze nem ér el odáig. Ott visszaváltozik újra emberré, és lesz fiúgyermek is. Sőt! Az egyik leszármazottja Herkules lesz (kinek apja természetesen Zeusz), aki majd megszabadítja Prométheuszt is. Így tehát mindenki jól jár. És végül tényleg mindenki jól járt (talán még Héra is, de erről nem szólnak a történetek). Ionak még egy feladata volt. Ahelyett, hogy direkt Egyiptomba ment volna a Kaukázusoktól (kb. 2000 km), még el kellett mennie a későbbi Isztambulba, hogy átkeljen a szoroson. Igaz, így az út már legalább 3500 km lett, de különben nem nevezhették volna a tengeri átjárót Boszporusznak (tehén-átkelő). A helyi tehénpásztorok pedig kénytelenek lettek volna valami sokkal kevésbé természetfeletti mesét kitalálni.

Tehát a Boszporusz név nem egy hú de különleges, hú de misztikus név. Egyszerűen azt a helyet, ahol a tehennel át lehet kelni a túloldalra, azt elég gyakran Boszporusznak nevezték el a görögök. E miatt pedig Zeusz is sok helyen megfordult bika alakban, vagy a tehénné változtatott lányokat kergette, hogy mégis valami misztikus neve legyen az egyszerű átkelőnek.

Ebből már látszik, hogy ahol a görögök, pardon!, ahol Zeusz megfordult, ott bizony lett egy Boszporusz. És mivel Zeusz az ismert világon keresztül hajkurászta a nőket, így bőségesen sok helyen találkozhatunk a Boszporusz névvel. Legtöbbször persze az antik görög területeken. Így találkozhattunk a Krim-félszigetnél egy egész is (i.e. 480 - 370).

A legtávolabbi Boszporuszt Vlagyivosztokban találjuk (néven), az eredetitől 8000 km-e. Őt

Kelet-Szibéria fő kormányzója, Nyikolaj Muravjov-Amurszkij nevezte így 1859-ben, miután járt Isztambulban, és megtetszett a hely atmoszférája. Bizonyára úgy gondolta, hogy majd milyen jó lesz kiülni a tengerpartra egyet teázni. Természetesen, ősi orosz szokás szerint, vodkával, hóviharral és jegesmedvével. A fő kormányzó nemcsak a tehén átjáró nevét hozta át Isztambulból, hanem a tehén szarvát is. Itt is találunk egy Aranyszarv-öblöt is. Az ismertebb neve Zolotoy Rog.

Az Aranyszarv-híd Vlagyivosztokban - Forrás: Wikipédia

Oké. Tehát semmi meglepő nincs abban, hogy a világon nem csak egy Boszporusz létezik. És ha már így van, akkor azon sem kell már meglepődnünk, hogy olyan Boszporusz is lehet, ahol már akkor volt híd, amikor Isztambulban még nem.

Török szempontból a Boszporuszt Boğaz-nak hívják. A boğaz jelentése egyszerre torok és szoros. Érdekeség, hogy a boğa pedig bikát jelent. Így a kettőnek akár még kapcsolata is lehet egymással.

A törökök nem igazán vacakoltak a névadásokkal. A Boszporuszt is Boğaz-nak hívják, a Dardanellákat is (őt a görögök Hellészpontosznak nevezték), és még számtalan kisebb-nagyobb szoros találunk Törökországban.

Azért persze a törökök is belátták, hogy ez nem mindig lesz jó. Mi van, a tengeri flottát rossz helyre küldik? Így a szorosokat megkülönböztetik. A Dardanellák szoros az ottani Çanakkale városról kapta a Çanakkale Boğazi nevet, míg Isztambulban így lett İstanbul Boğazi. A kettőt együtt pedig Türk Boğazları néven szokták említeni. Ez az, ami ketté vágja az országot, és áthaladást biztosít az Égei-tenger és a Fekete-tenger között. A Márvány-tenger meg csak úgy ott van ajándékként középen.

Az isztambuli Boszporusz környékét Boğaziçi-nak hívják. E miatt az isztambuli Boszporusz-hidak neve Boğaz Köprüsü helyett valójában Boğaziçi Köprüsü. Ezzel pedig el lehetne kerülni, hogy összekeverjük mikor melyik hídról is van. De akkor nem lehetne ilyen jó kis táblákat kirakni (meg ilyen jó kis bejegyzéseket írni).

Ha már itt tartunk, akkor vegyük elő a történelmet is egy kicsit!

Az első ismert történelmi Boszporusz-hidat még I. Dárajavaus perzsa király (talán I. Dareiosz néven ismertebb) építette időszámítás előtt 513-ban. Ez még csak egymás mellé épített hajókból állt, de a több ezer katona mégis át tudott vonulni az Európai oldalra. Sőt! Olyan sikeresen harcoltak, hogy még Dunáig is eljutottak, és azon is átkeltek, meghódítva vele az európai szkíták földjét. A hidat Mandroklész görög mérnök tervezte. A projektért kapott pénz egy részét a referencia album elkészítésére fordította: felbérelt egy festőt, hogy készítsen egy képet az átvonulásról. A kép sajnos idővel elveszett..

Ilyen lehetett a Mandroklész által tervezett Boszporusz-híd. Ez a kép a későbbi Dardanellák-hidat ábrázolja, amelyiket Xerxész építtetett. - Forrás:
<http://www.mlahanas.de/Greeks/InventionsF.htm>

Később a fia, I. Xerxész (I. Khsajársá) perzsa király építette a következő Boszporusz-hidat. Sőt! Ő mindjárt kettőt is építtetett a szoros végén, a Dardanelláknál. Mindkettő kb. 1300 m hosszú volt. De még azelőtt elvitte a vihar, hogy a hadsereg egyáltalán megérkezett volna.

Xerxész kicsit sem volt pipa. Ennek a hídnak a mérnöke nem élte meg, hogy referencia albumot készíthessen. De még a tenger is megkapta a méltó büntetését: jó alaposan megkorbácsolták, forrós vasakkal dobálták meg (a Google szerint mindjárt vasalókkal, ami azért már ókori szemmel is nagyon durva) és még napokig ordítottak vele.

Miután a vihar is, meg Xerxész is megnyugodott, két újabb híd épült. Egyik 314, míg a másik 360 hajóból. A hajók mindkét végén leengedték a horgonyokat, a hajókat pedig papirusszal és lennel kötötték össze. A híd két oldalára textilből ellenző függönyöket raktak, hogy az állatok és a katonák ne lássák a vizet, és ne essenek pánikba. Az átkelés 7 nap és 7 éjjel tartott megállás nélkül.

Az átkelés után a hidat magára hagyták. Ezen felbuzdulva, amikor a perszák nem látták, a vihar megint összedöntötte. Így a csatából visszaérkező katonák szomorúan látták, hogy úszniuk kell...

A későbbi évszázadokban a Boszporusz-híd építésének ötlete inkább csak a péntek délutáni mulatozások alkalmával jelent meg. Még Leonardo da Vinci is tervezett hidat a törököknek, és a 19. században már majd majdnem meg is valósult! De végül 1957-ben döntöttek úgy, hogy most már tényleg kellene egy valódi hidat építeni.

1986-ra össze is jött a szerződés a britekkel, és így 1970-ben meg is kezdődött az 1074 m hosszú híd építése. Természetesen a világ árgus szemekkel figyelte. Hiszen nemcsak építészetileg volt kiemelkedő, hanem formálisan is: A törökök összekötik Európát és Ázsiát!

Az átadásra a Török Köztársaság 50. születésnapján, 1973. október 30-án került sor. Erről az archívumban találtunk is egy videót.

<https://www.youtube.com/watch?v=S4hVDt-vAQ4>
Boszporusz-híd átadó ünnepség

A következő Boszporusz híd, kicsit később 1988-ban készült el és 1090 m lett, míg a harmadikra már többet kellett várni. Őt 2016-ban adták át, és 2164 m lett. ("Csókolom, 2164 m lett. Maradhat?")

Mindeközben szépen meglapulva már volt egy híd az Ayvalık közeli Cunda (Alibey) és Lala szigete között.

Az első "Boszporusz-híd" - Forrás: Nilgöl Kaya - Gazete Ayvalık

Az Ayvalık Boğaz Köprüsü 1964-ben készült el. És szemben a nagy Boszporusz hidakkal csak 80 m hosszú. De hát akkor is ő az első, aki ezzel a névvel büszkélkedhet.

A Wikipédián is büszkén, félkövérrel kiemelve hirdetik a híd elsőbbségét.

A dolog érdekessége, hogy a népszerű Cunda szigetre ezzel a híddal még nem lehetett bejutni. Ez még csak a (nagyon)közeli Lale szigetre viszi át az érdeklődőket. Olyanból pedig olyan nagyon sok nem volt, így a híd eléggé el volt hanyagolva. Cuda szigetére (ami egyébként a török égei-tengeri szigetek negyedik legnagyobbja) komppal lehetett bejutni.

Ezt a hiányosságot nemrégiben orvosolták. Még egy híd épült, amit 2019-ben adtak át. Így már direkt száraz lábbal elérhető a Cunda sziget a Lale szigeten (és az első Boszporusz-hídon) keresztül.

Ő 300 m hosszú lett. És érdekesség, hogy az építésénél nem vacakoltak: egyszerűen az egészet feltöltötték, hogy kényelmesen lehessen dolgozni, majd részben visszaengedték a tengert.

A Cunda-híd építés közben - Forrás: skyscrapercity

Na de térjünk vissza az első Boszporusz-hídhoz! Még nem beszéltünk arról, hogy mi is ennek a Boszporusznak a neve, ami fölé elsőként került híd. Ő a Dolap Boğazi, azaz Szekrény-szoros (bár a Szekrény-torok vagányabb lenne).

Róla egyedül egy fülöp-szigeti szebuano nyelvű Wikipédia találunk pár hasznos információt: Ankarától 500 km-e van, és ott nyáron meleg van, télen azért nem olyan vészes, csak olyankor sok az eső.

Mindenkinek jó éjszakát! Vagy ahogy a Fülöp-szigetek déli részén mondják: Maayong gabii!

2019-09-23

Induljunk el Isztambulból Ankara felé. Ehhez használjuk Törökország legfontosabb autópályáját, az 0-4-est. Ez az, ami összeköti a török fővárost a török....nos.. minden más fővárosával: gazdaság, kereskedelem, macskák, meg amit csak találni lehet.

A két város között a táv kb. 450 km, amit a Google szerint 5 óra alatt lehet megtenni. A bátrabb törökök ezt akár 4 órára is le tudják aludni. Utána viszont majd a gyorsajtási büntetés díját is alkudozhatják. Ha viszont országos ünnep van, akkor 5 óra alatt jó, ha Isztambulból kijutunk.

Isztambul, tengerparti város lévén, a tenger szintjén van (nagyjából, mert a sok minden más mellett hegy is található bőven). Ankara viszont 938 m-e van a tengerszinttől (ezzel olyan magasan van, mint a Csóványos, Magyarország 20. legmagasabb csúcsa).

Ezt a közel 1000 m-es szintkülönbséget nem egyenletesen tesszük meg. Az első olyan 200 km-en szinte vízszintesen haladunk. Csak elvétve van 1-2 bucka. Aztán az út hopp!, gondol egyet, és mindjárt 800 m-es magasságban találjuk magunkat. Innentől kezdve pedig bent vagyunk az anatóliai hegyek között. Ezt a bejáratot, a kaput hívják úgy, hogy Bolu.

Bolu, hasonlóan mint az anatóliai városok, több évezredes múltra tekintenek vissza. Egyes leletek azt igazolják, hogy már 100.000 évvel ezelőtt is éltek Boluban emberek. De mivel nem pakolták ki a Facebookra, hogy mikor mit ettek, mit néztek a moziban, vagy hogy hol lógatták a lábukat, így róluk nagyon keveset tudunk..

Az első biztosabb emlékek i.e. 2000 környékéről származnak. Ekkor a Hettita Birodalom városkája volt. De azon kívül, hogy oda-vissza masíroztak a katonák, sok izgalmas dolog nem történt. Mígnem egy nap elfogyott a visszafele masírozó katona. Jött helyette egy rakás másfajta katona: a perzsák.

Bolu városkája, ami ekkor már a Bithünia tartomány/ország/királyság nevét viselte, a perzsa uralom olyan komolyan nem viselte meg. Sőt! Részleges autonómiát tudhatott magának!

Aztán jött Nagy Sándor, aki egy jól irányzott hadjárattal összeomlasztotta a hatalmas Perzsa Birodalmat. Csakhogy az ő birodalma sem tartott sokáig

Viszont míg az utódok, a diadokhoszok egymással veszekedtek, a hátuk mögött Anatóliában sorra alakultak meg a kisebb-nagyobb királyságok. Ezek egyike Bithünia volt. Első királyuk, I. Zipotész i.e. 297 kezdte meg az uralkodását.

Második királyuk I. Nikomédész volt. Ő alapította meg Nikodémát, ami így a birodalom fővárosa lett. A történelem hullámvázása jól látható a városnevek változásaiban. Volt ő Nicaea (Nikaia), Iznikumid, Iznikmid, Izmid és ma pedig Izmit. Így a múltba is különböző jelentős események zajlottak ott, mint pl. az első nikaiai zsinat, ahol a nikaia-konstantinápolyi hitvallás alakult. De ide menekül Thököly Imre és Zrínyi Ilona is. Ma pedig egy fontos ipari város.

Mindeközben Bolu sem csak úgy elterült magában a hegyoldalon, és legelészett! Azon kívül, hogy 74-ben a Római Birodalom része lett (Claudiopolis néven, és itt született Antinous, Hadrianus császár szeretője), 1097-ben a szeldzsukok foglalták el. Ők azok, akik a Manzikerti döntő csata után nem voltak restek egészen Konstantinápoly kapujáig vonulni. De őket a Komnénosz dinasztia bizánci császárai visszakergették Anatólia közepére. Itt egy darabig határváros volt, attól függően, hogy a szeldzsukok vagy a bizánciak miképpen gyengültek. Mígnem végül a törökök elfoglalták egész Anatóliát is. Az Oszmán Birodalomban a Kastamonu Adminisztrációs területhez tartozott (ami időnként egészen a Boszporuszig is elért).

Az egykori Bithünia a Bolu és Izmit közötti sík területet foglalta el ami egy gazdag mezőgazdasági terület volt. Míg Bolu városától kezdve jöttek a hegyek. Bolu egyébként is egy olyan hely, ami körbe tele van hegyekkel. Ezek a hegyek pedig jó alaposan megkeserítették az erre haladó utazók, katonák, de még macskák életét is! Ugyanis mindenkinek át kellett másznia az igencsak magas hegyen. Ahol hó van, meg jég, meg hideg, meg szél, meg hideg szél, meg jeges hideg szél, és... minden olyan, ami egy ideális pálmafás tengerpartról csak hiányozhat.

Bolu hágó télen: Forrás: Cengiz Akinc - Google Earth

De aztán eljött a megváltó 1977-es év. Ekkor történt ugyanis, hogy a nagyfőnökök egyhangúan kikiáltották, hogy Bolunak alagút kell! Csakhogy eltelt pár év, meg 12 kormány

és 16 miniszter is jött-ment, mégse lett alagút. Kiderült, hogy ez magától nem fog ott lenni.

Így aztán eljött a megváltó 1990-es év, amikor eldöntötték, hogy most már mindenképpen dönteni kell! De legfőképpen cselekedni. Még jobb lenne, ha a cselekményről döntenének, majd a döntésről cselekednének. Nem pedig fordítva.

Így aztán a megváltó 1993-as év is eljött, amikor az ásó, kapa is eljött (a nagyharang otthon maradt...), és ezzel megkezdődött az építkezés is!

Míg végül tényleg elérkezett a megváltó év! 2007. január 23-án megtörtént a hivatalos megnyitó, és az első jármű begurult az alagútba. Hát még mekkora öröm volt, amikor az a túldoldalt ki is jött! Így ettől a (megváltó) naptól fogva a Bolu-alagút Törökország egyik legfontosabb átjárója.

Maga az alagút is nagy dolog. Két közel 3 km hosszú cső található a hegyben. Egyik 2.788 m, míg a másik 2.954 m (érdekesség, hogy az angol Wikipédia 3.014 m-t és 3.125 m-t ír). Az út pedig U alakban halad, mert úgy jobban rá lehet fordulni Isztambulnak. No meg mert így lehet a völgyet a legjobban elérni.

Az U-alakú alagút

Az alsó bejárat 810 m-e van a tengerszinttől, míg a felső 860 m-e. Tehát maga az alagút 50 m-t halad lefelé. Már ha Ankara felől érkezünk.

A második mérnöki csoda viszont csak ez után következik. Még kb. 500 m-nyit mennek az autók lefele a következő 12 km-es szakaszon. Ezen 4 völgyhíd, és további 3 sima híd várja az erre érkezőket.

Néha pedig hóesés, vihar, sima eső, vagy csak nagy szél vár a kijáratnál. Így akik jó lendületből jönnek ki az alagútból további, jó lendülettel repülhet le a völgybe. Persze az előrelátóak már az alagútban összetörik magukat. A még előrelátóbbak pedig megnézik a táblát a bejáratnál.

A Bolu-alagúthoz felvezető hídrendszer részlete - Forrás: Ömer Vasfi Tuncel - Google Earth

A Bolu-alagút tényleg az egyik legfontosabb átjáró Isztambul és Ankara között. És rengeteg autó halad itt át naponta. Főleg ünnepek alatt. A statisztika szerint pedig ez Törökország leginkább balesetveszélyes szakasza.

2019-09-29

Egyszer volt, hol nem volt.... volt egy nagy (egy igazán nagy) földrengés Isztambul közelében 1999-ben. Aztán eltelt 20 év, és jött néhány kisebb. Legutóbb szeptember 24-én volt egy 4.5-ös erősségű. Majd pedig 26-án egy 5.7-es. Ezen a napon több 4-esnél nagyobb erősségű rengés is volt.

A rengés során 8 ember megsérült, és több házban is számottevő kár keletkezett. Köztünk 2 dzsámi is jelentősen megrongálódott. Egyikük minaretje eltört.

A rengés után a telefon teljesen lehalt, és még 24 óra elteltével is problémás volt. A kommunikációt csak az interneten lehetett tartani, azt is nagy nehézségek közepette.

1999. augusztus 17-én éjjel 3 óra 1 perckor Izmit mellett rengett a föld. A Richter-skála szerint a rengés 7,6-os erősségű volt. Ezzel pedig 214.000 lakóépület, 30.000 üzleti épület rongálódott meg (köztük 20.000 teljesen összeomlott). Az áldozatok száma pedig legalább 17.000 volt.

De valójában még ma se tudni, pontosan hány ember vesztette életét, mert az lakossági nyilvántartása pont annyira volt rossz állapotban, mint az épületek.

Ez volt az a földrengés, amiben a miskolci Spider mentőcsapat Mancs kutyája híres lett.

Mancs bronzszobra a Szinva partján - Forrás: Wikipédia

Azóta eltelt 20 év. Így -úgymond- volt idő, hogy a hibáktól tanulva a város jobban felkészüljön egy esetleges következő földrengésre.

A mostani esemény megmutatta, hogy sok helyen a kezdeti lelkesedés és figyelem igencsak lelankadt (ezt lehetne sorolni hosszan, de továbbra is szeretnénk a mindennapi politikából kimaradni).

Az 1999-es földrengés nagyon sok mindent megváltoztatott. Rengeteg szabály született, amelyek közül sok még ma is él.

Egyike, hogy a házakat nem lehet csak úgy építeni, ahogy sikerült. Kezdve a betonozással nagyon komolyan le lett szabályozva az építkezés. Pl. korábban mindenki úgy keverte a betont, ahogy a kedve tartotta (és ez szó szerint értendő...). Ma már viszont a betont készen keverve érkeznek. És már az alapozásnál is igencsak bőségesen öntik. De a továbbiakban sem spórolnak vele. Ahogyan a vassal sem (nem csoda, hogy Isztambulban az iránytű használhatatlan..)

Egy kis betonozás

Ezen kívül olyanok is történtek, hogy a házba érkező gázvezetéken egy speciális érzékelős kapcsolót találunk. Földrengés esetén ez automatikusan elzárja a gázt, megelőzve, hogy a probléma még nagyobb legyen.

Cserébe olyan korlátozások is lettek. Így pl. nem lehet erkélyes házat építeni.

Az igazi változás, hogy maguk az emberek lettek sokkal felkészültebbek, éberek. Már az iskolában tanítják a gyerekeket, miként viselkedjenek a földrengés esetén. És ezt többször, váratlan alkalmakkor gyakorolják. E mellett van földrengés szimuláció is, ahol a valós helyzetet lehet kipróbálni.

Lássuk mi is, mit lehet tenni egy esetleges földrengés esetén!

A felkészülés 3 fázisból áll: megelőzés, a rengés, és a rengés után.

A megelőzés is 2 fázisból áll. Az egyik, hogy úgy építsük fel a házat és a környezetünket, hogy semmi ne tudjon a fejünkre esni. Jó esetben a plafon a helyén marad, mert tényleg jól megcsinálták. De ekkor még mindig a fejünkre eshet egy könyv, egy vázat, a szekrény tetején tárolt súlyzókészlet, vagy akár maga a szekrény is. Igen, egy olyan rengés, ami a házakat döntögeti, a szekrényeket is fogja. Bármennyire is nem tűnik olyannak, ami fel tud dőlni. Így ezeket mindenképpen ajánlott a falhoz rögzíteni. Aztán persze ha már a fal is megy, akkor nem a szekrény fog igazán fájni. De azért olyankor is jó, ha a nagymama

porcelán készlete/Lenin összes műve nem fog még a fejünkre borulni.

A megelőzés másik fázisa pedig az, hogyha futni kell, akkor tudjunk futni. Ne legyen a házunk labirintus és akadálypálya. Az ajtót könnyen el tudjuk érni. Az ajtó közelében legyenek a fontos dolgok (de ne úgy, hogy átessünk rajta). És legyen egy úgynevezett földrengés táskánk (erről bővebben később).

Ezen kívül vegyük figyelembe, hogy az ablak, tükör, üvegajtók mind-mind fokozott veszélyforrások. Ezekről jó minél távolabb lenni, az ágyat is tegyük távol tőlük. Érdeemes függönnyel elválasztani.

Közben gondoljunk arra, hogyha elromlanak a dolgok, akkor azok igazán el tudnak romlani: víz, tűz, gáz. Ha egy fal éppen ránk akar dőlni, az se jó érzés. De ha mellé eltörik még a vízcső is, akkor bizony tényleg kint leszünk a komfortzónánkból. Így ezektől is legyünk távol (ezen okból nem ajánlott a fürdőszobába menekülni). És kérjük meg gyúlékony házi vegyszereinket, hogy ők pedig a tüzes helyektől maradjanak távol.

Gondoljunk arra is, hogy a rengés közben nem lesz időnk menekülni (nem is ajánlott), hanem inkább valahova be kell bújni. Egy jó erős fém vagy fa asztal sokkal biztonságosabb, mint egy műanyag. Ezen kívül jó, ha további fedezékek, menekülő zónák is vannak a lakásban. Ezeket ismerjük, gyakoroljuk, és még némi túlélő csomaggal is ellátjuk: víz, élelem, síp (bővebben ő is később). Tehát mondjuk az asztal aljára pár dolgok felragasztani nem kerül semmibe. Ha szükség adódik, akkor nagyon nagy segítség lehet.

Gondoljuk végig, hova érdemes bebújni egy rengés esetén. Azt is nézzük, hogy honnan tudnak majd minket könnyebben (azaz rövidebb idő alatt) kiszedni.

Sajnos van egy olyan általános probléma, hogy ha valahonnan mi könnyen ki tudunk menni, akkor oda viszont a rabló tud könnyen bejönni. A bejárati ajtók rendszerint meg vannak erősítve. De az mégse jó ötlet, hogy nyitva hagyjuk, amikor otthon vagyunk. Viszont a lakásban levő ajtók, ha nem szükséges, akkor legyenek nyitva. A rengés után eldeformálódhatnak, és akkor nehezebben jutunk ki a házból. Ugyan így az ablakon lévő rácsok is úgy jók, ha azt mi könnyen ki tudjuk nyitni.

Ha reng a föld...Ha bekövetkezett az, amit nem szeretnénk, sokat segít, ha a célszerű viselkedést sokat gyakoroltuk. Így az ösztönösen megy, nem pedig akkor kell gondolkozni.

A házból kimenni nem szabad a rengés alatt. Ha mégis így tennénk és nem vagyunk a kijárat közelébe, akkor felfele menni mindig célszerűbb, mint lefele (kevesebb dolog esik a fejünkre).

De inkább keressünk egy biztonságosnak tűnő helyet. Ilyen lehet az asztal alatt, az ágy mellett, az ajtónál, vagy a sarokban. Lehetőleg olyan keressünk, ahol nem tud ránk dőlni semmi. Vigyázzunk az üvegszilánkoktól, mint az ablak, tükör, stb...

A fürdőszoba kifejezetten veszélyes hely a sok vízcső, tükör stb.. miatt. Nála csak a konyha a veszélyesebb, ahol még a gázzal esetleg a tűzzel is meggyúlhat a bajunk.

Mást nem igazán lehet a rengés közepén tenni: földre, fedezékbe, fogódkodni (F-F-F). És védjük a fejünket! Már egy vastagabb ruha is több a semminél. Majd fogjuk be a szájunkat, orrunkat, és csukjuk be a szemünket.

Majd ha a rengés elmúlt, vagy szünetelt, akkor gyorsan hagyjuk el az épületet. És menjünk olyan távol tőle, hogy ne dőlhessen ránk. És másik épület se. Különösen figyeljünk a villanyvezetésekre, ami szintén a fejünkre eshet. És a fák is előszeretettel ledőlnek egy ilyen esemény után. Ha pedig tenger van a közelben (Isztambul ilyen), akkor keressük valami magas helyet az esetleges szökőár ellen.

F-F-F: FÖLDRE, FEDEZÉKBE, és FOGÓDKODJ

Ha nem tudunk kijutni, akkor kopogással tudjuk a figyelmet legjobban magunkra vonni. A kiabálás nagyon fárasztó, és rengeteg port nyelünk közben. Egy síp ilyenkor sokat segíthet.

A rengés után Első, hogy valószínűleg lesz utórengés. Ha nem, akkor is még könnyen előfordulhat, hogy az épület megadja magát, és összedől. Így az épületbe lehetőleg ne menjünk vissza. Ha mégis szükség van rá, akkor ezt nagyon óvatosan tegyük.

Ilyenkor jöhet a víz-villany-gáz elzárása. Ebből a hármashból már ha kettő is találkozik, az is érdekes esemény. De a három együtt már tényleg nagyon látványos tud lenni. Kár, hogy az egyúttal nagyon fáj, és bele lehet halni. Így ha ezt minél hamarabb el tudjuk zárni, az sokban

csökkentheti a későbbi problémákat. Akár már az épületből menekülés közben is.

Továbbra is igaz, hogy maradjunk távol minden olyasmitől, ami ránk tud dőlni, a fejünkre tud esni.

A telefonhálózatból, ami maradt, azt hagyjuk meg a hatóságoknak. Ne telefonáljunk. Egy "Minden oké" üzenet bőségesen elég. Ha bajban vagyunk, akkor persze próbáljunk segítséget kérni.

Ügyeljünk a szivárgásokra. És ha lehet, maradjunk távol tőlük. Ha tudjuk, akkor akadályozzuk meg.

Tűz esetén próbálkozhatunk az oltással, de legalább a lokalizálásával. Ez nem lesz egyszerű, főleg ha elszakadt villanyvezetékek is vannak a közelben. Figyelmesen járjunk el, és inkább ne kockáztassunk. Figyeljünk a veszélyes gázokra, füstökre.

Segítsünk azon, akin csak tudunk.

Hallgassunk rádiót, kövessük a hatóság irányításait.

Az állatok is megijedhetnek, megvadulhatnak. Ha tudjuk, nyugtassuk meg őket. Ha nem, akkor inkább maradjunk távol tőlük.

Az emberek is megvadulhatnak. Velük még inkább óvatosnak kell lennünk.

Próbáljuk a gyerekeket is megnyugtatni. Feljűk az a legnagyobb segítség, ha azt látják, mi nyugodtak vagyunk.

Túlélni az első 72 órátA földrengés utáni 72 óra a legnehezebb időszak. Ez az, ami alatt rendeződik az ellátás, és beindul minden. Ha nem is áll vissza minden a régi kerékvágásba, de újra egy normálisnak mondható környezet lesz. Így leginkább ennek az első 72 órának a túlélésére érdemes felkészülni. Ebben pedig a legnagyobb segítségünk az lesz, ha előre elkészítünk egy úgynevezett földrengés hátizsákot.

Egy földrengés táska ajánlott összeállítása a török katasztrófavédelem ajánlásával.

Mint a neve is mutatja, ezt a hátunkon is tudjuk vinni. Tehát egyik legfontosabb szempont, hogy könnyen tudjunk vele mozogni. Tök jó ötlet sátrat, tartalék akkumulátorokat, vízvisszaforgató berendezést, napelemes töltőt előkészíteni. Csak mindezt majd cipelni is kell! Így inkább valami optimális méretet válasszunk, amivel akár könnyebb sérülés mellett is hosszabb távon tudunk gyalogolni.

Gondoljuk végig, mi az, amire 3 napon keresztül mindenképpen szükségünk lesz. Egy olyan alkalommal, amikor tényleg nem lesz semmi használható a közelben. Mintha kimennénk 3 napra az erdőbe.

De mivel a táskát nem tudjuk mindjárt a földrengés előtt összeállítani, így arra is gondoljunk, hogy a beletett dolgok (pl. étel) sokáig csak a sarokban fog állni. Ebből adódóan a táskát érdemes 3-6 havonta ellenőrizni, frissíteni.

Ami mindenképpen legyen a táskában:

Fejenként 2 liter víz minden napra. Azaz 3 napra 6 liter 1 főnek. Kalóriában magas, nem romló ételek (most lehet mindent, amitől a diétás doktor eltiltott!). Ne legyen sós, meg olyan, amitől szomjasak leszünk! Konzerv, tészta, babapiskóta. Az se baj, ha vitaminban gazdag. Legjobbák a magok, mint a dió. Takaró. Könnyű, de meleg. Ilyet lehet szerezni a repülőről Esőkabát. Ismét jól összehajtható. Elsősegély doboz, vagy ahhoz hasonló felszerelés: körszer, ragtapasz. Elsősegély gyógyszer, mint fájdalomcsillapító, lázcsillapító, aszpirin. Egészségügyi adatlap: vércsoport, betegség, allergiák, gyógyszerek, stb..Napi szükséges gyógyszerek. Rádió a hírekhez, tartalék elem. Tartalék akkumulátor a mobil telefonok feltöltéséhez. Elemlámpa. Ebből is praktikus, takarékos, + tartalék elem. Síp Kézpénz. Lehetőleg úgy, hogy nem fognak tudni visszaadni. Nagy címletek helyett minél apróbb legyen. De persze ne 20 kg fémpénzt cipeljünk magunkkal. Ez is több részre legyen szétosztva, hogyha valakinek megtetszene, nekünk azért még maradjon. Tűzgyújtási eszközök (gyufa, stb..) Papír és toll. Igazolványok. Valami jó hely, ahova el is lehet tenni. Lehet másolat is. Családtagok, barátok, ismerősök telefonszámai, fényképe, elérhetősége. Tartalék ruha, amennyire megoldható. Legalább fehérnemű.... főleg zokni! Női dolgok (nem a rúzs és a szemceruza... bár egyik-másik akciófilmben ezek is csodákra képesek) Tisztasági csomag: WC-papír, kéztörölő, zsebkendő, stb.. Többfunkciós svájci bicska. Gyereknek az életkorukhoz kapcsolódó dolgok: kisebbnek pelenka, babaétel, stb..

nagyobbnak játék, meg ilyenek.

Jelentkezzünk Mindenképpen jelentkezzünk be a konzulátuson.

Magyarországról ingyenesen a 06-80-36-80-36 zöldszámon, amely a Konzuli Tájékoztatási és Ügyeleti Központunkban, Budapesten van. Külföldről a +36-80-36-80-36, illetve WhatsApp – +36-30-36-36-111 – és Viber – +36-30-36-36-555 – platformokon elsősorban szöveges üzenetek formájában.

Ajánlott olvasmány a BM Országos Katasztrófavédelem Főigazgatóságától:

2019-10-07

Isztambul egyik különlegessége, hogy A pontból B pontba eljutni sosem egyszerű. Még akkor se, ha a B pont esetleg a szemközti házat jelenti. Minden esetben át kell menni a C, D, E, K, Ly, de még a W ponton is. És ezek egyike biztosan egy szőnyegbolt lesz...

Persze azért idővel bele lehet rázódni. De még így is egy valami sosem változik: a távolság.

A távolság egy olyan kifogyhatatlan áru Isztambulban, amit kilóra osztogatnak. Kilométerre...Soha nincs olyan, hogy közel.

Mielőtt belevágnánk a sűrűjébe és eltűnnénk a beton-dzsungelben, érdemes Isztambult egy kicsit jobban megnézni. Fel fog tűnni (bár valószínűleg nem, de hátha mégis), hogy Isztambul közlekedése amolyan laza háló szerű. Vagy másképpen blokkos.

Ez alatt azt kell érteni, hogy a város kicsit olyan, mint a kockás füzet. A rácsok vonalai a főutak. Ezek azok, amiken valójában el lehet jutni a város egyik részéről a másikra. Míg a rácsok belül a blokkok. Itt vannak az utcák, ahol az emberek élnek, így itt vannak a házak, az irodák, meg minden olyan, amiért érdemes Isztambulba jönni. Kivéve a sarki kebab árúst, mert az a főúton van.

Isztambulban egy blokk

Ezek a blokkok nagyon jók ha éppen több tíz kilométert akarunk megtenni a városban (magyarul: átugrunk a szomszédba), mert azt gyorsan lehet megtenni. Mármint gyorsabban, mintha a kis utcákon próbálnánk átvágni. A kis utcákban egyébként úgyis annyira eltévednénk, hogy még saját magunk se találjuk meg saját magunkat...

Kivéve a péntek délutánt. Olyankor úgy beáll a forgalom, hogy már teljesen mindegy, hogy a kis utcákban bolyongva halunk éhen, vagy pedig a dugóban várakozva.

Na jó, igazándiból ezek a blokkos városfelépítés nem újdonság. A világ számos városa

hasonlóan néz ki. Köztük Budapest is. De még Velence is (a kicsi is, meg a nagy is). Ebben olyan nagy kaland nincsen.

Isztambulban talán annyi, hogy minden blokk egy saját külön kis világ. Elég gyakran csak 1-1 utca a bejárat és még 1-1 a kijárat.

Ami inkább a különlegesség, hogy ezek a blokkok általában eléggé nagyok. Persze vannak cucci kicsik is, amelyeken akár át is lehet látni. De inkább akkorák vannak, amelyekben simán el lehet rejtteni egy tartály hajót is. Akár többet is.

De ami még inkább jellemző rájuk, hogy a buszok csak nagy ritkán járnak benne. Így ha valamelyikbe be szeretnénk menni, akkor bizony gyalogolni kell. Sokszor 20 percnél is többet.

Persze 20 perc gyaloglás hozzátartozik az egészséges életmódhoz. A hóvihár pedig csak edzettebbé teszi az embert. Hát még ha az akciós 2x20 kg-os mosóport is haza kell cipelni, akkor már tényleg nem érdemes a pénzünket konditeremre költeni.

Ezek az elgondolások viszont leginkább csak sima terepen működnek. Amennyire Isztambul tele van kilométerekkel, úgy hiánycikk az egyenes felület. És nem mindegy, hogy azt a 600 m-t vízszintesen teszünk meg, vagy lépcsőn felfelé.

<https://www.flickr.com/photos/cybermacs/4583896518/in/photolist-27cvL4a-28zfXEc-27cvK2a-25Pgn9W-Lrq8Xb-JVkrux-27cvqHB-28uRGdS-dS6Nc6-dpJJWk-cNuCrA-brKZHS-bEEJzF-7Z4EJA-7Lz1Dc-7CXVgM-7xgSfv-7xd1s1-7xcZqy-7xcXTE-2ffHXQ-7wVxe2-6XSEqy-2cnjPn-2fui5d-2ffHQ7-2hAZBG>

Egy kis lépcsőzés...

Igaz, annak is megvan az előnye, ha az ember naponta többször is felmászik a 2000. lépcsőfokig: Utána már nyugodtan eheti a török kebabot, nem fog elhízni. De azért valahogy mégsem a legjobb... valami...mintha hiányozna..

És ez még csak egy blokk volt. Minden sokkal izgalmasabb, ha az egyik blokkból szeretnénk átjutni a másikba!

Ezt ugye normál esetben úgy tesszük, hogy kimászunk a blokkból, és keresünk egy buszt, ami legalább a másik blokk irányába visz. Majd ott bebújunk a másik blokkba.

Ilyenkor előfordulhat, hogy a kiindulási A és a cél B pont légvonalban valójában egészen közel van. Gyalog viszont át kell vágni néhány vízmosáson.

De hát fiatalok vagyunk, erősek vagyunk, lelkesek vagyunk, és húúúúúúúúúúúú azta de meredek!!! Többen nem jövök erre!

Oké... legközelebb akkor inkább kocsival megyünk

Az autós közlekedés roppant praktikus. A vezetés pedig olyan, mintha az ember felhörpintene 2 kávé. Víz nélkül, direktbe. Járművel elég jól át lehet vágni a városon. Csak leparkolni ne kelljen! Ian McDonald, A dervisház könyvében egy olyan jövőbeli Isztambult képzelt el, ahol az autók nem leparkolnak, hanem míg várnak a gazdájukra, a közelben köröznek. Ami elsőre elképesztően jó ötletnek tűnik. Csakhogy egyszer kiszámoltuk, hogy Isztambulban annyi autó van, hogyha egymás mögé tennénk őket, a sor egészen Afrika déli csücskéig elérne. Ha viszont napközben ez az összes autó folyamatosan mozgásban lenne, nem biztos, hogy jó lenne. És nem is igazán környezetbarát!

Összességében az autó nem igazán praktikus, ha egyedül van az ember. Mire sikerül leparkolni, esetleg kiderül, hogy többet fog gyalogolni, mintha eleve busszal ment volna.

Oké, akkor szerezzünk egy társat! Azaz sofőrt!

Elvileg erre a célra találták ki a taxit. Nem mi idegeskedünk, hanem a sofőr. És oda visz be, ahova mi akarjuk. Ha mégse, akkor viszont mégiscsak idegeskedünk. Sajnos az isztambuli taxisok nagyon elkanászodtak az utóbbi időben. Bár mióta új polgármester van, elkezdett a helyzet javulni.

De egy fő probléma még mindenképpen van: kocsival menni egy viszonylag rövid távra... amelyik még jó eséllyel be is ragad a dugóba.

Tehát nincs jó megoldás arra, ha az egyik blokkból a másikba akarunk átjutni. Főleg, ha a kettő még közel is van egymáshoz.

Valami olyasmi kellene, aminél ha akarok, gyalogolok, ha akarok akkor ő visz engemet. Vagy legalábbis segítsen a gyaloglásban.

Szerencsére ma már elég sok lehetőségünk van arra, hogy a cipőnket kerékkel akarjuk összekötni. Ezek közül némelyik saját motorral is rendelkezik. Azaz akár még a hegyre is felvihet.

Razor cipőre felrakható kerekei

Sajnos a motorral rendelkező verziók általában túl nagyok, hogy akkor is velünk legyenek, amikor egyébként nem akarunk gyalogolni és pl. busszal megyünk. A nem motorosok viszont nem visznek fel a hegyre.

A lejtőn lefele (és ilyenből statisztikailag pont annyi van, mint a lejtőn felfele verzióból, bár a valóságban ez nem így tűnik) viszont egészen praktikusak.

Egészen addig, amíg tényleg nem kezd el az út lejtteni. Olyan isztambulosan... Mert akkor csak a csuklósbusz állíthat meg minket.

Ez bizony meredek lesz...

Nem mellékesen sajnós az isztambuli utak egyáltalán nem jók. Sokszor olyan lukak vannak, amiket még a traktorok is kikerülnek. Egy ilyen kiskerekű eszközzel nem könnyű talpon maradni. És sajnós a járdák sem jobbak, amiket még gyakran valami érdekes mintájú kővel raknak ki. Vagy egyszerűen csak nincs is járda.

Úgyhogy még ez sem az igazi... De mindenképpen sokkal izgalmasabb ilyen kerekes játékszerekkel közlekedni, mint akár gyalog, akár busszal.

Pár hónapja viszont egy újdonság ütötte fel a fejét Isztambulban! A bérelhető elektromos roller! Isztambuli nevén a Sirály (Martı), amit egy lelkes török vállalkozó indított el.

A Sirály

Ez egy olyan szolgáltatás, ami egyre több országban jelenik meg. A sűrűn járt utcákon találomra elektromos rollerek vannak letéve. Erős lánccal azért, hogy csak úgy ne lehessen elvinni. Ha pedig valaki úgy dönt, hogy megunta a gyaloglást és inkább kerekeken menne tovább (elektromos lévén hajtani nagyon nem kell), akkor a mobilos applikációval kibérel a rollert. Ekkor kinyílik a lakat, aztán uccu neki! Lehet száguldozni! Aztán majd a végén fizetünk.

Roller lévén a használata azért nem túl bonyolult. És olyan nagyon egyensúlyozni sem kell vele, így akár egy közepes méretű Tesco's bevásárlás után is segíthet a cipelésben (amennyiben az össztömeg nem haladja meg a 90 kg - ennyi a súlyhatár)

. Térképen megmutatja a legközelebbi rollert. Mint a sivatagban az oázis: már csak ennyit kell kibírni! És minden más is mobil programmal zajlik: bérlés kezdete, befejezése, fizetés, miegymás.

Sajnos viszont, mint az összes olyan török programnál, ahol valamilyen szolgáltatást veszünk igénybe, ehhez is török személyigazolvány szám szükséges (pont, mint az). Így a rollerezéshez kell keresni egy török állampolgárt, aki kölcsönadja a számát.

Összességében tehát nem tűnik nehéznek. Úgyhogy rövid gondolkodás után belevágtunk. Annál is inkább, mert Beşiktaş-ban is megjelentek a Sirály-rollerek.

Aki még sose vezetett rollert, az ne mindjárt Isztambult csúcsforgalmában kezdje. Előtte érdemes egy parkba kicsit gyakorolni, bukósisakkal, homokzsákokkal körülvéve... Amennyiben viszont már jártasak vagyunk a rollerezésben, akkor is érdemes 1-2 dologra felkészülni.- Az elektromos roller nehezebb, mint a hagyományos (főleg a 200 forintos műanyag alkotmány). Ez érződni is fog, ha mondjuk a hónunk alá csapva próbálunk átvergődni az úton. Vagy ha lépcsőn megyünk fel.- De még inkább a fékezésnél kell ezzel

számolnunk. A roller sokkal lassabban fog megállni. Már ha lesz egyáltalán kedve megállni.- Már kisebb lejtőn lefele is igencsak megindul. Na, akkor próbáljunk csak meg vele megállni!- Lejtőn felfele is érezhető a nagyobb súly. De a sima emelkedőkön (amin még biciklivel lelkesen fel lehet menni) egészen jól megy.- Hivatalosan az ilyen elektromos kerekű dolgok sebességét a futó emberéhez állítják be. Mondván, ha valami gond van, akkor le lehessen róla ugrani. Meg - szerintük - az ember szokva van a futáshoz. Nem lesz még örült sebesség. Valójában a kb. 15 km/h sebességet elsőre igencsak gyorsnak érezhetjük. Főleg ha van egy kis lejtő is, akkor 2 másodperc alatt elérhetjük a végsebességet. Utána már jó... ha még a járgányon vagyunk. Ha pedig menet közben leugrunk róla, akkor a járgány immár megkönnyebbülve nagyobb sebességgel akar majd tovább száguldani.- Ajánlat, hogy első néhány alkalommal olyan helyen menjünk, ami viszonylag vízszintes, és kevés dolog akar elénk ugrani.

Leginkább arra voltam kíváncsi, hogy miként működik ez az egész egy akkora és olyan dimbes-dombos városban, mint Isztambul.

Itt azért vannak komoly távolságok. Meg komoly emelkedők is (és lejtők is). Igaz, olyan hely kevés van, ahol az ember alól még a kocsit is kilopják, viszont egy lokális biciskás nézeteltérésbe már bele lehet botlani, ha az ember nagyon keresi.

Még inkább az árra voltam kíváncsi. A buszokkal olcsón, kb. 3 líráért messzire el lehet jutni. Csak ők nem visznek házhoz. Sőt! Néha igencsak sokat kell gyalogolni (ugyebár erről szolt az a rövidke bevezetőn, amin valószínűleg mindenki elaludt). Mindeközben a Sirály bérlete 3 líránál indul. Majd pedig percenként 0,75 lírával fokozódik. Így egy 10 perces út kicsit több, mint 10 líra lesz.

Nagyjából ez az a határ (na jó, talán még a 15 líra is belefér), ami még belefér, hogy a busszal legyen versenyben. Mert igazándiból csak vele éri meg.

A buszmegállótól a lakásig nem nagyon fogunk tudni vele menni. Leginkább azért, mert valószínűleg nem találunk majd rollert a közelben. Vagy annyit kell gyalogolni, hogy akkor akár haza is mehetnénk. Bár még mindig inkább egy forgalmas buszmegállóban találunk rollert, mint a házunk előtt. Másrészt a , hogy megette az egészséget a fene, ha elektromos rollert a gyaloglás helyett használjuk. Persze a szakértők még sose próbáltak Isztambulban gyalogolni. (amúgy ezekkel a rollerekkel is alaposan le lehet izzadni) De azért valahol mégiscsak jobb lenne a rollert a buszok és a taxik helyett használni.

Igen, a taxik helyett már jó lehet! Árban is jobb, a dugóban sem ragad bele. Ráadásul nem kell útközben senkivel sem beszélgetni! Higgyétek el, semmi vicces nincs abban, amikor még 10 év után is végig kell menni a "jé, tudsz törökül?" - "és hol tanulsz?" - "magyar vagy? akkor Puskás!" - "stb" sorozaton... De persze a taxival elég messzire el lehet menni. Egy rollerrel azért mégsem alkalmas arra, hogy átvágjunk vele a világ egyik legnagyobb városán.

Nos. Ezek voltak a követelmények. Nem maradt más, minthogy kipróbáljuk!

Itt van kettő 351 m-e!

Abrakadabra!, és ott van, amikor szükség van rá! Ez majdnem megvalósult. A mobilos programon a térkép megmutatja nekünk a közli elektromos rollereket. És a töltöttségüket is. Így eldönthetjük, hogy inkább gyalogolunk tovább, vagy rollerezünk.

Ebben az a jó, hogyha a busz beragadt a dugóba, akkor csak felkapcsoljuk a Marti applikációt. És ha a közelben találunk egy rollert, akkor leszállhatunk a buszról, hogy inkább önerőből folytassuk az utunkat, kikerülve az autókat. És ehhez még csak a megállóig sem kell elmenni. Bármelyik török sofőr bárhol kinyitja az ajtót, ha szépen megkérjük.

Itt ér véget a térkép!

Viszont a mobilos program térképen azt is láthatjuk, hogy bizony nem mehetünk vele akárhová! Én Beşiktaş-ban vagyok, így csak az ő térképét látom. Kadıköy-t nem, pedig ott is vannak rollerek. De azt látom, hogy pl. a Taksim tér, İstiklâl Caddesi már tiltott terület. Oda nem lehet berollerezni. Itt már komoly emelkedők vannak (a lépcsős fotó is ott készült).

Az emelkedők és a lejtők egyértelműen az elektromos rollerek gyengéi. Már a kisebb emelkedőkön is eléggé megizzad a motor (egy jó lendület hatalmas segítség lehet). Sőt! Akár meg is állhat. De legalább lábbal be lehet segíteni. Így pedig megúszhatjuk azt a kínos jelenetet, hogy azokhoz gurulunk vissza, akiket nemrég elinteztünk.

Lefelé ugyan ez van, csak... lefelé. A féket nyomhatjuk (kettő is van!) nagy lelkesen. De a roller olyan könnyen nem fog megállni. Márpedig Isztambulban sok olyan hely van, ahol a lejtő egyszerűen lépcsőben folytatódik tovább. Ezeket a helyeket legfeljebb azzal nyugtathatjuk magunkat, hogy a nagy eseményt sokan fogják látni a szociális médián.

Ahol az út véget ér... ott lesz egy lépcső

Sokszor viszont van hely, hogy szépen kiengedjük, hagy szaladjon a roller, aztán majd csak megáll. De ezeken a helyeken meg autók szoktak lenni, haladni, szembe jönni, stb... Jah, és az utak sem mindig rollerbarátok..

Ezek után már érthető, hogy nagyon sok kerület miért tiltott a Sirály számára. Pontosabban miért olyan kevés az a terület, ahol használható. (Ami egyébként jelzés értékű, ha esetleg egy saját rollert szeretnénk venni)

Egyik ilyen viszont a tengerpart. Ott Karaköy-től egészen Sariyer-ig el lehet rollerezni! Visszafele viszont sajnos nem. Valami érdekes ötlettől vezérelve Sariyer a Beşiktaş térképhez lett rajzolva. Így Beşiktaş-ban állva a térkép azt mondja: menjünk csak nyugodtan Sariyer-ig. Sariyer-ben viszont azt mondja, hogy régen lementünk a térképről. Kint vagyunk a vadak vidékén...De bizonyára majd egyszer ezt is javítják.

A fél Boszporuszon végig lehet menni

Hát jó. Hegyen-völgyön nem lehet használni. Érthető okokból, de ettől még nem szárítja fel a könnyeinket... a lépcsők esetén továbbra is magunkra vagyunk utalva!

A jövő: Külső vázas robot segít a lépcsőn felmenni - Forrás: VLEXO

Ezzel együtt jónéhány pontot is átnéztünk: az utak állapota is akadályt jelent, és nagyon sok kerületbe nem jutunk be vele.

A következő az ár. Első ránézésre a busszal nem tud versenyezni, hiszen az sokkal olcsóbb, és sokkal messzebbre visz (főleg ha nem figyelünk oda, mert akkor kivisz a világ végére). Csakhogy a hosszú bevezetőben tárgyalt blokkok között a Sirállal sokkal jobban közlekedhetünk, mint a busszal. Az út is rövidebb lehet. Ha pedig csak több átszállással jutunk el A pontból B pontba, akkor már az elektromos roller lehet az olcsóbb.

A gyakorlat már nem teljesen ezt mutatja. Legalább 1 perc eltelik a között, míg aktiváljuk a rollert, és amikor már ténylegesen utazunk rajta. Aztán jönnek a kisutcák kis autókkal. Meg a nagy utcák a nagy autókkal. Meg vannak ám lámpák is. Meg eltévedünk. Meg nézegetjük a térképet. Meg rájövünk, hogy itt mi nem fogunk átmenni... Meg ilyenek.

Itt úgysem jössz át!

Szóval 5 líra simán elmegy mindenféle. 10 lírából azért nem fogjuk megúszni. Inkább lesz az 15 vagy akár 20 líra is! Viszont egy 20 lírás út már kb. 20 percet jelent, amivel 4 km-e is el lehet jutni. Ez pedig egyáltalán nem rossz, ha mindezt nagyjából légvonalban, a hátsó kis utcákon tudjuk megtenni (tehát nem jön közbe sem lépcső, sem vízmosás vagy valami más).

Ekkora távon ha ügyesen csináljuk, sokszorosán megtérülhet a befektetett 20 líra. Gyorsabban, rövidebb úton érhetünk a célba (de mindenképpen szórakoztatóbban). Esetleg összeköthetjük más dugómentes közlekedéssel, mint pl. metróval vagy hajóval.

Néhány megtett táv és az árak. 20 TL-ért majdnem 4 km-t tudunk menni. Olyan A-B pont között, amit busszal csak átszállással lehetett volna megoldani. Nem lett gyorsabb, sem olcsóbb. De mindenképpen szórakoztatóbb.

Összességében nem egy rossz ötlet. Bár elég kevés helyen lehet használni, de ha odafigyelünk, akkor segíthet a mindennapokban. Szórakozásnak sem rossz. És akkor is jól jön, ha hirtelen egy nagyobb távot kellene gyalogolni, vagy beszorultunk a dugóba. A mindennapi közlekedést viszont már nem érdemes kiváltani vele. Arra már inkább érdemes egy saját eszközt vásárolni.

...

Még mindig nincs vége!

. Egyik nap azt is kipróbáljuk!

2019-10-14

Isztambul történelme az évezredek homályába vész...Vagyis csak hinnénk, hogy elveszett! Mert aztán egyszer csak sétálunk az utcán, és megbotlunk egy kőben, amiről kiderül, hogy ezt valaki 6000 évvel korábban tette oda.Ráadásul oda is ragasztotta, hogy az legyen a házának a teteje.

Az iskolában úgy tanultuk (már ha tanultuk egyáltalán), hogy Isztambult a görögök alapították az európai oldalon. Mégpedig egy Büzansz nevű megarai görög király időszámítás előtt 667-ben (ha még egy évet várt volna, milyen érdekes kezdő időpontot kaptunk volna. És mint aki jól végezte a dolgát, saját magáról nevezte el az új várost. Majd elment ebédelni.

Amit viszont a görögök elfelejtettek feljegyezni, az a hely, ahol piknikezni készültek, már lakott volt. Két trák falu állt már legalább 500 éve a félszigeten: Lolka és Bolka Lügosz és Szemisztra. Így nemcsak a sátrakat sikerült felverni, de mindjárt az újdonsült szomszédokat is.

Azt nem tudjuk, hogy mi lett a barátkozás eredménye, hiszen mint írtuk, a görögök erről nem írtak (vagyis az eredményt tudjuk, hiszen a görögök maradtak talpon). Mintha meg se történt volna. Talán tényleg nem történt meg. Este közösen egy jót buliztak, majd mindenki hazament. Aztán lehet, hogy a trákok a nagy lelkesedésben betévedtek a Boszporuszba. Vagy hosszú idő alatt beolvadtak a görögökhöz.

De azt tudjuk, hogy 600 évvel később élt egy római, akit röviden csak Pliniusnak neveztek (teljes neve: Caius Plinius Secundus Maior), és ő írt egy hosszabb ókori enciklopédiát, amiben említést tesz Lügosz városáról. De azt nem tudjuk, pontosan mit is akart ezzel leírni, mert 79-ben kirándulni ment a Vezúv tővébe...és ahogy mondani szokás... ő aztán tényleg rosszkor volt rossz helyen..

Érdekes adalék, hogy mikor Büzansz megérkezett, az ázsiai oldalon már bő száz éve laktak a görögök. És ők is megaraiak voltak, így őket Büzansz már beírta a naplójába (sőt, ha lehetősége lett volna, még közös selfie-t is készített volna). A várost Kalcedónnak nevezték a hivatalos iratokban. Valójában viszont ő volt a Vakok városa. Mégpedig azért, mert mindenki látta, hogy a rossz oldalon vannak. Az európai oldal sokkal jobb(*)! Ezt még a

perzsa tábornok, Megabazus is megírta a naplójában! Biztos forrásból tudjuk, hogy eredetileg Hülyék városát akarta a kőtáblára vésni, de nem talált olyan ékírást, ami kellőképpen kifejezte volna a gondolatait

(*) A történelem megmutatta, hogy tényleg az európai oldalon lehet jobb várost építeni. Hiszen ott keletkeztek a nagy birodalmak. Mindeközben az ázsiai Kalcedónt többször is kifosztották és felgyújtották az arra járó turisták. Míg az európai Konstantinápoly az évezredek megúsza kisebb-nagyobb tüzekkel. A békésebb időszakokban az ázsiai oldalon amolyan vidéki kisvárosként éledegelt. Míg a politika, intrika, fejlődés és fejlevágás leginkább az európai oldalon zajlott, az ázsiai oldalon nyugi volt. Ez a hangulat többségében ma is megmaradt. Kadiköy nyugisabb, és európaibb, mint a túloldalon, ami.. nos.. tipikusan isztambuli.

Na de hogy lehet az, hogy mindenki tudta, hogy az európai oldal a jobb, kivéve azok, akik ott laktak vele szemben?? Erre bizony a mai napig senki se találta meg a választ... Lehet, hogy a trákok akkoriban még voltak olyan barátságosak, mint Büzansz idejében? Vagy Büzansz tudott valami trükköt, amivel a trákokkal ki tudott egyezni? Ki tudja vajon?? De senki ne jöjjön azzal a hülye szójátékkal, hogy Büzansz a nevéből adódóan valószínűleg nem volt jó illatú (ezért is kergették el otthonról), és egyszerűen csak leült a trákok közé, akik elmenekültek a búz elől..

Akárhogy is történt, jól mutatja, hogy már a görögök előtt is laktak a Boszporusz partján. De vajon ki?

Mindig is lelkes vita lengi körül azt a témát, hogy ki volt az adott helyen előbb. Isztambul esetében jelenleg a trákok vezetnek 5500 évvel. De valószínűleg őket is megelőzte valaki. A szakértők egyetértenek abban, hogy Isztambul történelme legalább 10.000 éves. Csak elég mélyre kell ehhez ásni!

Márpedig ásás szempontjából úgy tűnik, hogy teljesen mindegy, hol ásunk a Boszporusz közelében, valamit biztosan fogunk találni!

Most úgy gondolhatjuk, hogy ez megnehezíti a dolgát mindenkinek, aki valamilyen szinten a föld alá akar menni. Így pl. az építészet sem egyszerű, hiszen a földrengés-biztonsági előírások nagyon komoly alapozást írnak elő.

De szerencsére az elmúlt 6-8-10 ezer évben nemcsak népek-katonák-turisták jöttek és mentek. Hanem akik a Boszporusz partján laktak, azok sokat ástak is. Néha csak a háznak ástak egy pincét. Néha a kertet ásták fel. Néha az ellenlábast ásták el. Néha pedig kincset. Tehát ami érdekeset ki lehetne ásni, azt már régen megtette valaki.

A gond akkor szokott kezdődni, ha olyan mélyre ásunk, ahova már évszázadok, évezredek óta nem járt senki.

Éppen e miatt az építkezéseknél az önkormányzat nagyon erősen előírja, melyik kerületben (melyik utcában) milyen mélyre lehet ásni. És ezt érdemes is betartani, mert előfordulhat, hogy az egyik előkerülő kő valójában egy régi palota csúcsa. És az senkinek nem jó, ha utána a fél kerületet fel kell ásni, csakhogy a palota a felszínre kerüljön.

Láttunk olyat, hogy valakinél az egyik kő gyanús volt. Így kértek egy radaros térképet. Hamar kiderült, hogy az a kő valójában egy 18 m-es oszlopnak a csúcsa. És ilyen oszlopból még legalább 30 darab van a közelben. Ezek után mindenki sokkal-sokkal óvatosabb lett, és sokkal jobban odafigyeltek, mire is lépnek rá.

De még így is sokszor kerülnek elő érdekes dolgok. Bár ezek nem szoktak 1-2 ezer évesnél régebbi lenni, azért így is izgalmas tud lenni.

Ilyenkor persze minden esetben hívni kell a megfelelő illetékeseket, hogy ők járják körbe a talált tárgyat. Nézzék meg, tapogassák meg, szagolják meg, és leginkább döntsenek a további sorsa felől.

Itt tegyük hozzá, hogy azért egy akkora város esetében, mint Isztambul, ami ráadásul legalább 10.000 éves történelemmel büszkélkedhet, ott azért nem lehet minden talált tárgyat múzeumba rakni. Akkora múzeum azért nincsen. Meg akkor kiürülne a város.

Nagyon sok dolog inkább valahogy visszakerül a mindennapi életbe. Így pedig maga Isztambul lett egy hatalmas múzeum. Ha nyitott szemmel járunk (főleg a történelmi városrészekben), akkor számtalan régi épület nyomait fedezhetjük fel. 1-1 téglát, vagy egy darab a hajdani ivókútból, vagy egy darabot a régi falból.

<https://www.flickr.com/photos/cybermacs/7105548531>

Az egykori Galata-fal. Ma az aljában boltok vannak.

Ilyenkor a régi dolgok nem vesznek el. Megmaradnak új formában. Mint ez a bástya is, ami ma talán egy háznak a nappalija.

<https://www.flickr.com/photos/cybermacs/7160001106/>

Egy bástya bent a kertben.

Vagy olyat is találhatunk, amikor valaki házat épített a régi fal tetejére. Minden esetre jó lehet ott a kilátás. Még ha a hideg-meleg vízzel problémák is lehetnek...

<https://www.flickr.com/photos/cybermacs/29359209373/in/album-72157663015586003/>

Kis kuckó a bástya tetején

Többször mi is jártunk hasonlóan. Nem egyszer kellett a talált régi falat az új házban ismét használnunk. Rendszerint újra falként. A legérdekesebb mégis a volt.

Egy másik helyzet pedig az, amikor amolyan történelmi kiállítás lesz a talált tárgyakból, faldarabokból.

Ez az az eset, amikor a talált dolog értékesebb annál, hogy a mindennapok használatában legyen. Egy fal darab ki lesz téve az időjárásnak, meg annak, hogy bármikor neki mehet egy kamion. Így ezeket a fontosabb tárgyakat jobban kell védeni. Annyira azért mégse fontosak, hogy múzeumba kerüljenek (pedig de örülnének a múzeumban, ha minden nap pár tonna követ bevinnének hozzájuk), de valahogy mégis szeretnék megőrizni az utókornak.

Ilyenkor történik az, hogy valamilyen formában vitrinbe kerül a fal, vagy a többi talált dolog. Ez különösen izgalmas és mérnöki kihívás. Valahogy meg kell oldani, hogy a talált faldarab látható legyen, de védve is legyen. És mindeközben ne legyen útban. Egy darab fal mégsem olyan, mit egy váza, hogy az ember oda teszi, ahova éppen a kedve tartja...Nem is beszélve arról, hogy a falakat régen sem azért tették valahova, mert olyan kedvük volt, hanem mert

arra ott volt szükség. És e miatt az újonnan épülő ház (vagy felújított ház) esetén is azon a helyre lenne szükség egy falta. De ott most egy vitrin lesz...

Összegezve eléggé jó móka egy ilyen. Ha jól csináljuk, akkor viszont az eredmény igazán látványos és különleges lesz.

Ebben a hotelben az egyik szoba lakói nyerték azt az lehetőséget, hogy egy majd 2000 éves fal felett aludhatnak. Ráadásul a fal különlegessége, hogy egyben a vízvezeték szerepét is betöltötte.

Egy darab ókori fal és vízvezeték az ágy alatt

A szoba egy darabja lett lefedve egy speciális üveggel, így nyugodtan lehet rajta járkalni, takarítani és aludni is. Sőt! Horkolni is! Ezek után tényleg úgy érezhetjük, hogy az évezredek felett alszunk.

Szerencsére a fal elég hosszú ahhoz, hogy ne csak egy szoba kiváltsága legyen. Így a lépcsőházban is megtekinthető. Bár nem valószínű, hogy a személyzet engedné, hogy a lépcső alatt aludjunk..

Egy darab ókori fal és vízvezeték

2019-10-20

Reggel volt, amikor ébresztettem őket. Persze ezt csak én mondom, a campidoctor, aki az újoncokat képzi. Az újoncok... vagy nevezzük őket nyulacskáknak.. még azt hiszik, hogy valami éjszakai buli kezdődik.

Persze... Buli.. Még azt se mondanám, hogy jól szórakoznák rajtuk. Volt egyszer egy olyan csapat is... De ezek.. Ezeket nem tudom, a Birodalom melyik sarkából szalajtották. Talán a Taurus másik oldaláról.. Vagy a sivatagban találták őket egy piramis alatt?

Még ki se nyílt a szemük, és már panaszkodnak! Hogy sötét van még! Hát azért nyisd ki a szemed, te! Te, kit délután már az oroszlánok fognak rágcsálni. Meg, hogy esik az esik! Pffff!! Ez itt Pontus Ploemoniacus! A legkeletibb provincia. Itt legalább 90 napig esik az eső, és még csak 20 nap telt el belőle! Még éppen hogy csak elkezdett átázni a föld. Mennyivel mulatságosabb lesz minden, amikor 30 nap múlva fognak a nyakigérő sárban fekvőtámaszozni!

Nem tudom, mit gondoltak, amikor Pontusba jöttek... Hogy valami laza tengerparti pancsolás lesz? Vagy hajókázás?

Olyan majd lesz! Áthajózunk a barbárok vidékére és felgyújtunk pár falvat. Ez lesz a vizsgafeladat az év végén! Persze csak annak, aki még életben lesz akkor.

Hívtam néhány pedes-t, azaz igazi, végzős katonát a legalacsonyabb fokozatból. Ezek legalább már tudnak járni, nem csak dülöngélnek, mint azok a szerencsétlenek, akiket ki kell képeznem. Bár inkább én vagyok a szerencsétlen, hogy megint egy ilyen nyomorult bandát kaptam.

Ezt meg is mondtam nekik. Korán reggel jó érzés ordítani. Hallottam is, hogy a tábor körül sófárló vadállatok nyüszítve elmenekülnek. Bárcsak ezek az újoncok is megpróbáltak volna menekülni! Tarthattunk volna egy jó kis íjász gyakorlatot!Ezt is megmondtam ezeknek az anyaszomorítóknak: aki megszökik, azt üldözni fogjuk, levadásszuk, végül este nyárson megsütjük. És még nem is biztos, hogy ebben a sorrendben.Aj, de szeretek hajnalhasadás előtt ordítani. Jót tesz a keringésnek meg a légzésnek, mondta a medicus, a tábori doktor.

Márpedig a medicus szava majdnem annyira parancs, mint az enyém, így addig ordítottam az újoncokkal, míg már negyedszerre kellett a homokórát fordítani. Utána elmentünk reggelizni.

Mármint én, meg a többi tiszt. Ezeket a bénákat kint hagytam néhány frissen végzett katonával, a pedes-ekkel, hogy fussanak csak. Szokják csak a mozgást, meg az esőt. Nemsokára úgyis kúszni fognak, és akkor végre a sárt is elkezdik szokni.

Természetesen reggeli előtt bevonultunk a kicsi kápolnába, hogy imádkozzunk császáruk hosszú egészségéért. Majd pedig erőt és kitartást kértünk, hogy jól szolgálhassuk őfényességét. Én gondoltam, hogy kérek még egy óriási tengeri szörnyet is, amelyik felfalja az újoncokat, ameddig reggelizünk. De végül csak annyit kértem, hogy amelyik nem bírja, hamar hulljon el, hogy ne szenvedjek velük sokat.

A jó kis katonai étkezés alapja a saját készítésű kenyérünk. Ehhez jött hozzá a hús, ami kétnaponta más. Ma éppen malacot ettünk és halat. Mellé olívaolaj és kecsketej. Szintén kétnaponta változik, hogy bort, vagy ecetet kapunk. Ma az ecet volt a soros. És ettünk még egy gyümölcsöt is. Ha valaki ügyesen bánt a fizetésével, akkor a pénzén vehetett valami különlegeset is. Bár a Birodalom minden finomsága nem jut el a mi világvégi táborukba, azért nincs okunk panaszkodni. Én amúgy sem rajongtam a rántott tevesarokért. Bőven megelégedem az osztrigával.

Az ientaculum, azaz reggeli után visszatértem a gyakorló térre. Útközben örömmel vettem észre, hogy az eső is magához tért, és végre rendesen esik. Alig láttam 20 lépésre... Bárcsak most lenne egy jó kis rajtaütésünk valami elátkozott perzsa seregen! Az jól esne így reggeli után!

De aztán visszább kellett vennem az örömeimből, amikor láttam, hogy még mindegyik újonc megvan. Egyet sem adtak még oda a halaknak. De legalább néhány már a földön volt, és nyöszörgött. Jól van, haladunk.

Leküldtem a többit is a földre. No nem nyöszörögni, bár sokan megpróbálták. Ilyenkor megkértem valamelyik pedes-t, hogy álljon már rajta vigyázzban, míg az újonc elszámol százig. Pfff... kiderült, hogy egyik-másik még húszig sem tud elszámolni! De legalább nem tudják az ellenséget sem megszámolni. Így nem futnak el előlük.

No de itt vagyok most már én is. Kezdjünk belőlük embert faragni! Erről eszembe jutott favágó nagyapám mondása: jó dolgokat csak jó fából lehet faragni. Ugyan ez igaz nálam is! Jó katonát csak jó alapanyagból lehet faragni! Ideje, hogy elkezdjük a válogatást!

Ezek az anyaszomorítóak azt gondolták, hogy katonák lesznek! Persze a sorozásnál azt mondták, hogy bárki lehet katona! Aztán ez kicsit módosították: bárki, aki alkalmas. Én pedig azt mondom, bárki, aki túléli a kiképzést!

Nagyon sokan azt gondolják, hogy ha már erősek, vagy nagy a hangjuk, akkor már jó katonák lesznek. Nem mondom, hogy mind az erőre, mind a hangra nagy szükség van, de ez még nem minden. Sőt! Ez még csak az alap! A jó katona kardot is tud forgatni, íjjal is tud lőni, és napokon keresztül menetel a felszereléssel, ha kell. Szükséges még az egyensúly, és leginkább a bátorság. Semmit se ér az a katona, aki kétezer harci elefántot látva mindjárt elfut..

Aki a kiképzést végigcsinálja, azt bevesszük a seregbe, és megkapja az ezzel járó bélyeget is. De ne gondolja még, hogy akkor már tényleg katona is lett. Ő még csak arra jó, hogy lelassítsa a ellenséget. Ekkor kezdődik az igazi katonai képzés, a taktika! A formációk, és az, hogy a parancsoknak minden helyzetben engedelmeskedniük kell.

De az ezeknek az embereknek még messze van.. Lássuk, mit tudnak! Kezdtük a kúszással. Te jó ég! Hát ezek mit értenek kúszás alatt! Ha ezt egy kígyó látná, a röhögéstől lábat növesztene! Én csak elfordultam, és sírtam. Jó, hogy az esőben ez nem látszott!

Na jó, megkértem az egyik pedes-t, hogy mutassa be. Micsoda szégyen! Még ezt is meg kell tanítani! De legalább volt olyan a nyomorultak között, amelyik megértette. Egyik-másik egészen ügyesen haladt a sárban. A többit meg a pilum-al bökdöstem, hogy haladjon egyáltalán.

Na most, hogy jó sáros lett mind, következhet az úszás! Egy igazi katona természetesen úszni is tud. Nincs mindig idő meg anyag hidak építésére. Egy katona nem fog csak azért megállni, mert egy folyó került az útjában. Ha az ellenség a túloldalt van, akkor nemcsak integetünk. Előbb jó alaposan meglövdözzük nyilakkal, majd a bajtársaink fedezete alatt átússzuk a folyót, és feldarabolunk mindenkit, akit csak találunk.

Mindezt jóleső érzéssel elordítottam ezeknek az anyaszomorítóknak is. Mert elkezdtek panaszkodni, hogy minek úszni.. meg hideg van, meg ilyenek. Itt hideg? Még nyár van! A hó is csak két-három hét múlva kezd el esni. Azt hiszik, hogy akkor nem kell majd úszni? Azt hiszik, hogy hóban a katona a kályha mellett üldögél, és nem csinál semmit?? Látom már, micsoda mezítlábas futások lesznek itt, amikor beállít az igazi tél!

Persze nem fognak most rögtön megtanulni úszni. Mára beértük annyival, hogy mindet belökdöstük a folyóba, majd később összeszedtük őket. Jöhetett a prandium, az ebéd.

Eddig az újoncok bizonyára azt hitték, hogy át lettek verve. Hova lett az a csodás élet, amit a hadseregbe lépéskor ígértek nekik? Hah! Azt még ki kell érdemelni! De az a katona, amelyik éhes, és erőtlenséges, nem jó semmire. Meg kell persze tanulniuk a nélkülözést, a sátorban vagy a szabad ég alatti alvást, a por nyelését, a nehéz dolgok cipelését. De viszont el is vannak látva mindennel, amire csak a világ legjobb katonáinak szüksége van. Így az élelemmel is.

A prandium - hasonlóan az ientaculum-hoz még mindig szerény. Majd a cena, a vacsora rendes méretű. Be kell érni kenyérrel, hússal, lencsével, gyümölcsökkel, és mézsörrel. Ha a katona sokat eszik, később hogy fog majd menetelni.

Persze az enyémekek még nem álmodjanak a menetelésről! Az már a kiváltságosak jutalma lesz. 30 km a tűző napon, teljes felszerelésben! Az való a katonának! De ki van zárva, hogy ezek a nyámnylák egy zsák krumplival a sarokig eljutnának.

A favakról szerzett katonákkal általában kevesebb a baj. Ők megszokták a cipelést, az ásást, a szabad ég alatti munkát. Ők mindig edzettebbek, és a szájuk is kisebb. Nem úgy, mint a városi nyamvadtak, akik futnak be az árnyékba... Én persze mindig ezekből kapok többet!

Így a prandium után kő kemény cipekedés lesz. Összekötve a hasznosat a még hasznosabbal, egy új árok ásásába is belekezdünk. Ez lesz a mi diplomamunkánk: körbeássuk az erődöt. És ami követ kiásnak, azt le kell cipelni a kikötőbe, hogy új hullámtörőt építsenek. Ez egy jó kis feladat lesz!

De persze ahogy ezek megfogytak az ásót...! Hát nézni sem bírom! Ott is hagytam őket néhány pedes-el. Meghagytam nekik, hogy vigyázzanak rájuk. És amelyik össze akar esni, annak tegyenek a hátára még két követ a biztonság kedvéért.

Ezt egy barlanglakó kicsi öregasszonytól halottam az egyik hadjáraton: "Tedd, vagy ne tedd. De ne próbáld meg!" - vagy valami hasonló. Nos, én segítem a bizonytalanokat, hogy biztosan elterüljenek a súly alatt.

Míg az enyéme a lapátokkal és a zsákokkal hadakoznak, átnéztem a kiképzőtársamhoz, Theodos-hoz. Ő már néhány szinttel előbbre jár. Az ő újoncai már fafegyverekkel gyakorolják a harcokat. Ezek a fa játékszerek nagyon hasonlítanak az igazira. Eléggé fáj, ha eltalálnak vele valakit, ez pedig mindenkit arra biztat, hogy ügyes legyen. És persze roppant jól ki tudják vele bökní egymás szemét, de azért kezet-lábat nem lehet vele levágni. Úgyhogy estére talán nem hal meg senki az ő csoportjából. A gyengébbek más így vagy úgy úgylis kiestek.

Azt mondtam, hogy a gyakorló fegyverek részletesen hasonlítanak a valódiakra. De egyvalamiben óriási a különbség: ezek jelentősen nehezebbek. A katonák a nehéz fegyver forgatását szokják meg. Így éles helyzetben megszabadulva sok felesleges súlytól sokkal mozgékonyabban tudnak harcolni.

Theodosz emberei éppen egy fa gladus-al egy fa bábus gyakorolnak. Mindeközben teljes vérteteket viselnek, hogy szokják. Bal kezükben van a nagy pajzs, a scutum. A jobb kezükbe pedig a kard, a gladius. A jobb lábukkal tartják magukat, míg a bal lábuk van elől a pajzssal. A gladus-al pedig a pajzs melletti gyors szúrásos technikákat gyakorolják.

Na most mindenki azt hiszi, hogy mi a kardokkal vágunk. Hogy feldaraboljuk az ellenséget. De kérdelem én! Az ellenség kolbász, hogy szeletelni kelljen? Nem! Az ellenség csontból és páncélból áll. Ezen a vágás meg a karddal suhintgatás nem sokat segít. Persze fáj, ha az embert karddal megvágják, de csak ritkán fog belehalni. Akkor is későn. Ezzel szemben egy igazi birodalmi katona tudja, hogy a gyors, és a pontos szúrás átmegy a páncélon. Ha pedig tudja, hol vannak a létfontosságú szervek, akkor már egy 2 hüvelyknyi mélység is halálos lehet. Így leginkább ezt kell az újoncok fejébe beleverni, és nagyon sokat gyakoroltatni. Ha már ez megvan, akkor jöhet a parittyá, a nyíl, a pilum azaz dárda, meg a lovaglás. Igen, egy katonának ezt mind tudnia kell.

De mint mondtam, a gladus, scutum azaz a kard és pajzs használata a legfontosabb. Minden nap ebéd előtt és után ezt gyakorolják a fabábukon. És nemcsak az újoncok, hanem a képzett katonák is újra és újra előveszik.

Ezen a kívül a harcrend az, amit nagyon be kell gyakorolni. Egy ütközetben döntő jelentőségű a harcrend. És akkor már nincs idő gondolkodni, így ennek rutinosan kell mennie. Mert ha a katonák túl közel állnak egymáshoz, akkor nem tudnak harcolni. Ha túl messze, akkor pedig az ellenség egyszerűen átszalad közöttük.

Éppen ezért minden reggel mindenki kivonul. Név szerint szólítjuk az embereket, akik egyenes vonalban állnak ameddig csak a szem ellát. Ennek a sornak nyílegyenesnek kell lennie. Ez a katonaság, nem a piacon állunk sorba a dinnyéért, hanem a csatában az ellenségért. Ezután parancsra meg kell kettőzni ezt a sort. Egy másik parancsra négyszögű alakzatot veszünk fel. Ebből bármikor háromszöget kell tudnunk csinálni. Ez lesz a támadó ék. De ugyan így körré is át kell tudnunk alakulni. Ez pedig a védekező kör lesz.

Thedosz egyszer unatkozott, és megpróbálta a tábori teheneket is támadó ékbe állítani. Meglepő módon hamarabb sikerült neki, mint az újoncokkal. Persze amikor rohamra indította őket, akkor a tehenek egyszerűen csak lefeküdtek kérődzni. Mi persze jókat neveltünk.

Sokan csodálkoznak, hogy tehenek is vannak a táborunkba. Bizony, mi itt egy komplett kisváros vagyunk, akik teljesen ellátják magunkat. Csak ha jön a perzsa, akkor ez a kisváros megindul, és kebabot csinál belőlük.

Éppen e miatt a tábori személyzet is kapott valamennyi kiképzést. Ők is bírják a cipelést, és tudnak úszni. Persze gladius-t nem adnék egyiknek se a kezébe. Főleg a szakácsnak. De neki azért nem, mert ő már egy szimpla konyhakéssel is rettentő veszélyes.

Visszamentem a sajátjaimhoz megnézni, sikerült-e már egymás betemetni. Ezt jó hangosan meg is kérdeztem tőlük, mert már lassan egy fél órája nem ordítottam, és már roppantul hiányzott. Meg ők is érezzék parancsnokuk törődését. Hát. Nem álltak olyan rosszul, mint vártam. De azért ordítottam velük még egy darabig. Mint említettem: érezzék a törődést.

Miután így ők is egy jót mozogtak, meg én is megmozgattam a hangszálaimat még egy utolsó ordítással Oszolj!-t rendeltem. Legközelebb 2 óra múlva, a cena-nál, azaz a vacsoránál találkozom velük.

Ez persze nem jelenti azt, hogy most lustálkodhatnak, meg ilyenek. A katona élete nem áll

meg teljesen sose. Még akkor is, amikor semmi munkánk nincs, akkor is a környező településeknek segítünk. Egy katona erős, fegyelmezett és sok mindenhez ért. Főleg az építéshez. Rengeteg falat, utat, csatornát, hidat és más egyebet szoktunk építeni mindenki nagy meglepedésére. A helyiek általában csapnivaló munkát végeznek. Míg nálunk vannak mérnökök. Mert ha katonaság megindul, meg se áll a világ végéig. Legyen az akadály perzsa hadsereg, kiáradt folyó, forró sivatag, vagy sziklás hegyvidék.

Persze még szoktak minket hívni a rend fenntartására, aratásra, vagy akár a kereskedelmi hajók kipakolására is.

Most ilyen nem várható. De attól még az újoncnak renget dolgot van a cena-ig. Legfőképpen meg kell csinálniuk a saját kenyerüket. Megkapják a napi búza adagjukat. Ez a tábori kézi malmok egyikén kell megőrölniük. Majd az így kapott lisztből saját maguk gyúrnak tésztát és sütnek kenyeret.

Meg aztán fel kell állítaniuk a sátraikat, amelyeket véletlenül jó alaposan szétrugdostam amíg a köveket cipelték. Remélem, mindenük elázott, mert így még izgalmasabb lesz az éjszaka. Nem titkolom, hogy éjszakára még egy 20 km-es hátizsákos gyaloglást tervezek nekik. Nem titkolom, csak éppen nem szólok nekik. Legyen meglepetés. Meg éjszaka is szeretek ordibálni.

Mindeközben mi, tiszték sem unatkozunk. A kenyeret ugyan úgy mi is magunk csináljuk. Majd ezen kívül a fegyvereinket is karban kell tartani. Egy jó birodalmi páncél igencsak sok darabból áll.

Végre eljött a cena ideje. Már nagyon éhes voltam a napközbeni sok ordítástól. Ráadásul én tudtam azt, amit az újoncaim még nem: esti rövid séta.

Szerencsére a katonák csak ritkán vannak híján az ételnek. A császár gondoskodik róla, hogy bőségesen, egészségesen és változatosan étkezzünk. Kapunk búzát, húst, olajat, zöldséget, gyümölcsöt, tápláló lencsét, és még rengeteg mindent... Igazán jól teletömhetjük a hasunkat. És szerencsére olyan helyen vagyunk, ahol a zsoldunkból könnyen tudunk venni valami kedvünkre valót. Sőt! Almából 23 fajta, körtéből pedig 38 fajta közül választhatunk! Ráadásul tele vagyunk dinnyével is! Hallottam olyan helyőrségről, ami nemcsak a világ végén volt, de a vadak is nagyon körbevették. Így még vadászni sem tudtak. Minden nap csak kenyeret ettek marhával, retekkel, és lencsével. De legalább tudtak sört főzni. Azt viszont mesteri szinten művelték!

Uh! Jól teleettem magamat. Mára befejezem az írást, és ledőlök egy kicsit aludni. Mint említettem éjszaka még dolgom van!

Előfordulhat, hogy a mű nem pontosan adja vissza az 500-as évek bizánci katonaság hangulatát, és a kifejezések (meg minden más is) tévesek. Az iromány célja a szórakoztatás. Nem érdemes tudományos munkához felhasználni, de még álhír költésre sem.

Fő forrás: Tényleg nagyon jó, nagyon részletes!

2019-10-28

Isztambul egy meglehetősen régi város (legalább 8000 éves). De nemcsak hogy ősi, de meglehetősen mozgalmas is. Isztambul egy olyan város, ami mindig is mozgásban volt, ahogy ma is. Állandóan változik.Éjszaka, ha nem figyelünk oda, akkor a házak átalakulhatnak, kibővíülhetnek, akár még új emelettel is bővíülhetnek!De erre majd még visszatérünk!

Érdekes, hogy bár a rómaiak rettentő precízek voltak, térképekről nem sokat tudunk. Isztamburól - pontosabban Konstantinápolyról csak egy sematikus ábra maradt fel. Nem éppen alkalmas arra, hogy eljussunk a palotából a piacra ("A sötétpiros pixel után forduljon jobbra! Nem annál! A másik sötétpirosnál! Újratervezés!")

Konstantinápoly a Tabula Peutingeriana térképen - Forrás: Wikipédia

Azért ez az ábrázolás is nagy dolog. Ahogyan láthatjuk, a többi városról még ennyi sem készült. Bár ott legalább házak is vannak.

Ez a részlet a híres Tabula Peutingeriana, ami valamikor a 4-5 században készülhetett. És nem kifejezetten a városon belüli bolyongásra, hanem az ismert világon (de legalábbis a Római Birodalmon) belüli utazásra tervezték. Éppen ezért az utak, folyók, hegyek, és egyéb tájékozási pontok vannak rajta lerajzolva.

De még így hatalmas ez a térkép: 6,75 m hosszú! Jelenleg a bécsi nemzeti könyvtárban őrzik. De szerencsére a Wikipédián Lehet rajta jókat böngészni!

A következő térképhez jó 1000 évet kellett várni. Ezt egy olasz ember, Cristoforo Buondelmonti készítette 1422-ben. Ezen már Isztambul több jellegzetessége is felismerhető. Sőt!Bár sok minden még mindig inkább szimbolikus, ez a térkép mégis nagy segítség. Láthatóak, hogy mely templomok álltak, merre járhatott éppen akkor a fal, és merre laktak az emberek. Pl. az ázsiai oldalon látszik Üsküdar (de Kadıköy nem).Szintén érdekes az a vár, ami a Boszporusz partján áll, ahol ma az Európai Erőd található. Őt majd csak 1452-ben építik meg. De úgy tűnik, már akkoriban is volt ott valami.

Cristoforo Buondelmonti térképe 1422-ből

1422-es évet írunk. Ekkor még a Bizánci Birodalom élt és mozgott. Olyan volt, mint egy rozsdás kard a falon: büszke, de igazándiból használhatatlan. , amivel egész Európa történelme új irányba indul el.

A következő évszázadokban, ahogy a egyre több ember jutott az írás szuperképesség birtokába, egyre több térkép jelenik meg Iszambulról. Ezek többsége még mindig inkább a látványos, mint valóban használható. De azért már így is nagy segítség a különböző szakmáknak, mint a történészek, építészek. Hiszen valamennyire mégiscsak képet kaphatunk az akkori állapotokról.

Isztambul 1574-ben. By: Georg Braun and Franz Hogenberg

Ez az ismert fenti kép 1574-ben készült. Vagyis Nagy Szulejmán (uralkodott: 1520-1566) után. Ennek ellenére a Topkapı Palota nem hasonlít a mai változathoz. Pedig azt pont Szulejmán építette át Hürrem kérésére.

Mindez inkább azt jelzi, hogy bár a térkép valószínűleg tényleg 1574-ben készült, de egy másik, 1520-es térkép alapján. Az pedig talán egy 1480-as térkép alapján.

Ennek ellenére nagyon sok olyan épületet lehet nem látni, ami azóta épült. És itt most is a repülőterekre gondolunk, hanem pl. a Sultanahmet Camii (alias Kék Mecset), amit 1609-ben kezdtek építeni, és 1616-ban fejeztek be. Vagy akár a Yeni Cami, amit 1665-ban nyitottak meg.

Ráadásul a térkép topográfiai sokkal pontosabb mint a kor többi térképe. És sok később keletkezett térképnél is pontosabb képet ad Isztambulról. Ebből adódóan felbecsülhetetlenül értékes!

De aki úgy érzi, hogy mégis van az a pénz, amiért megvenne egy régi darab Isztambult, az .

Ehhez hasonló régi térképből elég sokat találunk, ha a Google vagy a Pinterest-be vagy

angolul az old Istanbul map vagy törökül az eski İstanbul haritasi keresőszavakat írjuk.

Ezen az 1686-os térképen a "költő" inkább a hajók részletein dolgozott. A város kidolgozásába csak az AyaSofya, a Topkapı, a Héttorony, és még néhány apróság fért bele.
Forrás: kultürİstanbul

Vannak köztük jobban kidolgozottabbak, meg olyanok, ahol a szerző hamar megunt a rajzolást, és csak 1-2 épületet firkantott a papírra.

Egy térkép 1632-ből, a klasszikus nézetben. Forrás: kultürİstanbul

Feltűnően sok az, ami hasonlóan az 1574-es térképhez, az Ázsiai oldalról, Üsküdar felől ábrázolja a várost. Ennek valószínűleg 2 oka van: 1) Ha így rajzolják a várost, akkor jól néz ki. 2) Ha Üsküdarban a Boszporusz partra kiülünk teázni, akkor tényleg jól néz ki a város. Még ha nem is ilyen szögből látjuk. Nem mellesleg ilyenkor az előtérbe lehet egy kis szárazföldet is rajzolni, ahol bajszos-turbános emberkék lovagolhatnak. Ettől pedig a térkép még jobban néz ki.

Mindezek után egy olyan Isztambul térképet tettem be, ami teljesen eltér a megszokottaktól. Ráadásul nem találtam, hogy ki készítette, mikor, minek, stb..

Isztambul valamikor 1500 és 1900 között.

Idővel, főleg az 1700-as évektől kezdve a térképezés is komolyabb szakma lett. Főleg katonai oldalról előnyös tudni, hogy a domb mögött város, mocsár vagy erdő található. Nem is beszélve arról, hogy a domb tényleg ott van-e, ahol mindenki emlékszik rá...

A Boszporusz domborzati térképe - 1784 Készítő: M. Barbié du Bocage Forrás: alamy

Így ebben az időben egyre inkább térképszerű térképek keletkeztek. Ebből nem maradt ki Isztambul és a környéke sem.

Isztambul domborzati(as) térképe 1811-ből. Készítő: Castellan Antoine-laurent. Forrás:

alamy

Érdekesség, hogy ezek a térképek, még ha a szultán megrendeléséből is készültek, nem török nyelvűek. Legtöbbször francia vagy angol feliratokat találunk rajta. E miatt azért elgondolkoztató, hogy vajon a szultán tényleg tudta-e, hogy mit is mérícskélnek azok az úriemberek az országban?

A török abc-t az 1930-as években vezették be. Az ez előtti térképeken a nem török feliratok eléggé változatosak. Attól függően, hogy az adott került, terület vagy utca nevét miként hallotta a rajzoló.

-Mit mondott, hogy hívják ezt a helyet?-Hát Isztambul!-Azt tudom! De ezt a kerületet!-Jah, hogy azt! Hát Beşiktaş!-Mi???-Beşiktaş.-Be...micsoda...nem tudná betűzni?-Nem tudok én se írni, se olvasni. De megpróbálom: kunkori betű, még inkább kunkori betű, hosszú de kevésbé kunkori betű, ..-Nem jó! Inkább próbálja lassabban!-Be şik taş -Be...shh ktash??-Haj, hát mit vacakol ennyit! Nem mindegy, hogy írják? Itt mindenki tudja írás nélkül is! Na, vegyen egy simitet!

Akit komolyabban érdekelnek az ilyen típusú térképek, azoknak ajánlom az İstanbul Haritaları 1422-1922 c. könyvet.

İstanbul Haritaları 1422-1922 ISBN 9944264198 Oldalszám: 256 100+ térkép 30,5 x 40,5 cm 4 kg Igen! Önvédelemre is alkalmas!

Ebből nekünk is van egy példányunk az irodában. És büszkén mondhatom, hogy jó nehéz!

İstanbul Haritaları 1422-192

És egy kis ízelítő belőle:

Egy Boszporusz térkép 1790-ből

Ez egy nagyon jó kis könyv. A térképek szerelmesei évekre el tudnak veszni benne!És amíg

Ők a kiutat keresik, addig mi menjünk tovább a tényleg részletes térképek fel.

Szerencsénkre a 19. században egyre inkább igény lett a tényleg pontos térképekre. És szerencsére voltak olyan kitartó emberek, akik fel is térképezték Isztambul girbegurba útjait és girbegurba házait.

Ezek a térképek pedig ma elérhetően. Hasonlóan a fenti zsebkönyvhöz, ők is jó súlynak és méretnek örveznek. Ennek köszönhetően lesznek persze jól használhatóak (ha már cipelni nem lehet őket).

Nekünk ezek a régi térképek nagyon sokat segítenek annak kiderítésében, hogy milyen volt egyik-másik háza 100-200 éve.

Isztambulban ugyanis a házaknak saját életük van. Ha az ember nem figyel rájuk, simán növesztenek 1-2 emeletet, vagy néhány szobányit felhíznak.. Pont olyanok, mint a török emberek: mindig csak nőnek, sose fogynak.

Az elmúlt évszázadokban felkerült néhány extra emelet.

De viszont a felújításkor mindig vissza kell térni az eredeti verzióra. Egyrészt mert az az eredeti. Másrészt nem is mindig egészséges a házra újabb és újabb emeletet pakolászni. Hiszen az, ami az egész házat tartja, az nem lett erősebb.

Így az irodában több is található a régi térképek gyűjteményeiből. Ezekből szemezgettünk egy kicsit. Megpróbáltam úgy csinálni, mint a profik! A könyv sarkára tettem egy 1 TL-at (ne kérdezzétek, hol találtam), így jobban látszik a méret.

A kedvencem: Isztambul-Rumeli Chiheti Haritaları

Ez a két szép kötet, ami akár 1000 lírát is ér. Nemhogy ki tudja, milyen régen készült, de teljes mértékben oszmánul van! Még a minitérkép is, ami azt mutatja, hogy melyik lap mellett mi van (ennek biztosan van valami hivatalos neve).

Minitérkép

Így pedig szinte esélye sincs az embernek, hogy bármit is megtaláljon rajta. A házak sokat változtak. Néha az utcák is. De még a partvonalban sem lehet mindig megbízni (ráadásul a természet is volt olyan jófej, hogy a Boszporusz partja ismétlődő).

Ez itt talán Ortaköy. De csak abból gondolom, hogy ott a villamos fordulója, végállomása (erről lesz még szó), és van egy dzsámi a tengerparton. Ez a rendhagyó irányból derül ki.

Ez itt talán Ortaköy

Amennyiben sikerül egy helyet beazonosítani, akkor keresni kell egy olyan hoca-t, aki el tudja olvasni az oszmán szöveget (nem arab, csak hasonló). Ahhoz, hogy a mai állapotokkal össze lehessen hasonlítani, meg kell találni az olyan állandó épületeket, mint a rendőrség, valakinek a palotája, egyházi épületek, stb..

Elvileg be lehetne vetni a modern technikát is. A Google Fordító elég jól felismeri a nyelveket, és le is fordítja. Mindezt a kamerán keresztül nézve. Jelen esetben viszont igencsak el van veszve...

A Google itt bajban van..

Aki egy kicsit rutinosabb a török nyelvben, vagy a történelemben, annak feltűnhetett a könyv címében a Rumeli szó. Ez általában az európai oldalt jelenti (máskor pedig a Római Birodalmat, vagy annak valami maradványát). Ez viszont azt jelenti, hogy a könyv csak az európai oldallal foglalkozik. Tehát kell lennie egy párjának, az ázsiai oldalról is.

Az ázsiai könyv

Az İstanbul - Anadolu Cihet Haritaları kötetben találjuk meg az ázsiai oldal térképeit. Nagy szerencsénkre ezt már latin betűkkel írták. Így akár még a is megtaláljuk benne!

Magyarok Isztambulban

Következzen egy másik térkép, szintén a kedvencek közül! Ez a Cadastre de la ville de Constantinople. A Google szerint portugálul van, majd közli, hogy nem ért belőle egy szót sem..

Cadastre de la ville de Constantinople

Ő 1839-ben készült. És inkább művészi albumnak lehetne hívni, mint valódi térképnek.

Egy kis Pera, egy kis Atatürk-híd

Ezen a két oldalon egy darabka Pera, és az Atatürk-híd látható. Persze akkor még Azapkapı (Gyötrelem-kapu)-híd volt a neve.

A térkép roppant látványos! És ki kell emelni, hogy a tenger nagyon szépen van megfestve, és a parkok is roppant részletesek.

Mindemellett roppant nehéz bármit is megtalálni benne. A költő gondosan ügyelt arra, hogy a betűk ne rontsák a hangulatot. Így nemcsak, hogy művészi szépségűek, de még nagyon aprók is.

Ezen kívül a költő egy idő múlva úgy döntött, hogy már nagyon unja az egészet, és inkább verseket fog faragni. E miatt a könyv egy idő múlva igencsak hiányos. De legalább szép!

A sor végére a leginkább ismert, és használható könyvet hagytuk.

Jacques Pervititch sigorta haritalarında İstanbul

Ez a legkomolyabb könyv a témában. Nagyon sokszor találkozhatunk az innen származó oldalakkal (pl. számos link van. a Kis AyaSofya látható).

A könyvet Jacques Pervititch kezdte készíteni még 1904-1906 között. Később történt egymás a nagyvilágban, ezért a könyv folytatása váratott magára. A végül 1922-1945 közötti hosszú időszakban sikerült befejezni. Ez látszik a könyvön is. A régebbi területek még mások. Ráadásul a török hangzásból a neveket franciára írták át. Az újabb helyeken már direkt törökül van.

Eminönü 1904-1906 (katt a képre a nagyobb méretért!)

A térkép roppant pontos! Figyeljük meg, hogy a dzsámik minaretjei, a bazárok boltjai, minden az utolsó részletekig meg vannak rajzolva. És tényleg a helyükön is vannak! Ezt a térképet egy biztosító társaság megbízásából készítették, hogy a gyakori tüzesetnél kiderüljön, mi veszett el pontosan. Az első részt (1904-1906 közötti) a C. E. Goad társaság készítette. Később (1922-1945) már maga a török kormány megbízásából rajzolták.

Kadıköy igencsak másképpen festett.

Így ez a térkép ma számtalan szakmának nagyon hasznos. Pontos képet kaphatunk a 100 évvel ezelőtti Isztambulról.

Kariye Camii (Chora) és környéke

És természetesen magyar emlékeket is találhatunk. Ilyet, mint a szinte teljesen elfelejtett Erdélyi Követséget is.

Erdélyi Követség - 498-as szám mellett a piros 1-2.

Ő egyébként így néz ki ma:

Az Erdélyi Követség a levegőből

Ha esetleg nekiállnánk az interneten keresgélni (elég beírunk a Jacques Pervititch nevet), akkor egy idő múlva kiderül, hogy egyes dolgok valahogy hiányoznak. Nincs térkép a fedett bazárról. De nincs a Dolmabahçe Palotáról, ahogy a Topkapı-ról sem. És az AyaSofya-

Sultanahmed környékéről sem tudni semmit. Úgy tűnik, hogy már akkoriban is voltak olyan részek, amiket nem akartak mindenkinek megmutatni

A könyv tehát roppant praktikus. És bár az oldalaival tele van vele az internet, beszerezni nem egyszerű. És nem is olcsó! (kb. 1300-1500 TL) Szerencsére viszont készült egy nagyon jó internetes térkép, ahol Pervitich térképek is megtalálhatóak (sajnos nem mind).

Az oldal igazi különlegessége viszont az, hogy ezek a térképek a mai Google Térképre lettek felhelyezve, rétegeként. Néhány másik réteggel együtt. Ráadásul a rétegek átlátszósága is állítható. Így együtt nézhető pl. az 1821-es térkép az 1927-es Pervitich térképpel. Mindez a mai műholdas térképpel együtt.

nagyon jól megfigyelhetjük, mi hogyan változott az évek alatt Isztambulban. Illetve ha az 1899-es Regional Map-et kapcsoljuk be, akkor egész Törökországot megnézhetjük. Igaz, ezen a térképen a városok csak pontokkal vannak jelölve (még Ankara is, hiszen akkor még csak egy egyszerű anatóliai kisváros volt)

Ma vs 1941. Eminönü

A sima térképek mellett sok más érdekes térképet is találhatunk. Ilyet, mint az 1922-es közlekedési térképeket.

Ezekből, az úgymond különleges térképekből is összeszedtünk néhányat. Mindjárt kezdjük a villamos térképpel!

1925-ös isztambuli villamostérkép (katt a nagyobb méretért!) Forrás:
<http://maviboncuk.blogspot.com>

Úgy 100 éve még nagy lelkesedéssel épültek a villamosvonalak Isztambulban. Akkor még úgy látszott, hogy ez lesz a közlekedés jövője. De aztán a dolgok másképpen alakultak, és a villamosok fejlesztése abbamaradt. Majd eljött az az idő, amikor a villamosok már a kocsiknál (már a gyalogosoknál is) lassabb volt. Ekkor majdnem mindegyik megszűnt. Érdemes megnézni, hogy 1925-ben az akkori várost végig lehetett járni villamossal!

Isztambul turista térképe (1950??) Forrás: <http://www.midafternoonmap.com>

Hasonlóan érdekes ez a turista térkép (valamikor 1950 környékén lehet). A villamos vonalak ezen is megtalálhatóak, ahogyan arra is rácsodálkozhatunk mekkora üres területek vannak. Külön érdekesség, hogy más színnek vannak jelölve a török (vörös) és a bizánci-görög-római épületek (fekete-sötétzöld). És még egy Törökország térképet is mellékeltek, ha valaki esetleg nagyon eltévedne.

Egy másfajta rendszerről is találtunk érdekes térképeket. Mégpedig a vízhálózatról. Már a római időkben is kulcskérdés volt, hogyan lehetne ennyi ember ivóvízzel ellátni. Kezdetben, amikor csak 1-1 törzs lakott itt, akkor a közeli patakok bőven elegendően voltak. De amikor már egy birodalom központja (összes pompájával és adminisztrációjával) itt székel, akkor már ez vajmi kevés volt. Így a közeli Belgrád-erdőből hozták a tiszta vizet több tíz kilométeren keresztül. . Elég csak a képeket nézegetni.

Isztambul vízellátása...valamikor...a múltban. Forrás: dergipark.org.tr

Érdemes megfigyelni, hogy milyen sok vízvezeték hídon (kemer) keresztül jut el a víz a történelmi központba. Taksim tér is ki van emelve. Ez a híres tér ebben az esetben a központi vízelosztás miatt fontos. A neve is ezt jelenti.

<https://www.flickr.com/photos/cybermacs/35372700283>

Az Eğri Kemer by Mima Sinan, egy a sok közül

Maradva a történelemnél és így Mimar Sinannál, egy igazán érdekes térképet is találtunk! Tan Cemal Genç rajzolt egy olyan térképet, amin a mérnök mester isztambuli művei láthatóak. Pontosan 48 darabot kereshetünk fel ennek a dokumentációnak a segítségével. Mellé néhány információt is kaphatunk az épületekről. .

Mimar Sinan térkép Készítő: Tan Cemal Genç

Végezetül pedig néhány vízi térkép. Legfőképpen azért, mert Isztambul történelme szorosan összekapcsolódott a vízzel. Ezek a vízi, illetve hajózási térképek pedig a vízparti, víz közeli vagy éppen a víz közepén lévő történelmi emlékeket is jelöli. Egyrészt tájékoztató

pontként (ami nekünk is jól jöhet, ha a Boszporuszon hajókázunk), másrészt, hogy a hajók ne menjenek neki.

Az OpenNauticalChart térképen az Európai Erőd és az Ázsiai Erőd

Egyik ilyen az OpenStreetMap kifejezetten hajózós térképe, az . Neki a nagy előnye, hogy ezt a közösség fejleszti. Így ha valaki talál egy olyan hm... ebben az esetben egy tengert... ami nincs rajta a térképen, akkor gyorsan be tudja rajzolni. Nem kell megvárni, míg egy erre hivatalos ember megteszi ezt.

Szintén a közösség építi a -t, ami nagyon hasznos, ha a környék izgalmas dolgait akarjuk felfedezni. Vagy Józsi bácsi farmját akarjuk megtalálni... Mert hát ugye ide bárki rajzolhat.. Józsi bácsi is..

Sokkal-sokkal tudományosabban (és egyben egyszerűbben) néz ki a tényleg hajózásra szolgáló térkép. Itt már a tengerek mélységét is láthatjuk. És ide tényleg csak az van bejelölve, ami valóban fontos. Pl, hogy merre van a víz alatt tengeralattjáró-háló kifizítve. .

Vele nemcsak Isztambul érdemes megnézni, hanem Velencét, Budapestet, a Balatont, a Velencei-tavat, Tisza-tavat vagy a Fertő-tavat is!

Isztambul Navionics hajózási térképe

Most már csak egy dolog hiányzik, a hajók!A -et talán már mindenki ismeri, ahol a repülőgépeket lehet nyomon követni. Ilyen van a hajóknál is. Őt néven találjuk. Van belőle mobilos verzió is.

Ha vele ránézünk Isztambulra, akkor azt vesszük észre, hogy itt aztán tényleg sokan vannak.

MarineTraffic - hajóforgalom Isztambulban.

Hasonlóan a Flightradar-hoz, itt is a hajókra kattintva azok adatait láthatjuk. Ilyeneket, mint pl. sebesség, korábbi útvonalak, stb..Ez az Európa és Ázsia között közlekedő utasszállítóknál

is érdekes (sötétkék), ahogyan megnézhetjük a teherszállító hajókat is (piros)

Ez a térkép nagyon jól megmutatja, mekkora forgalom is van a Boszporuszon.

2019-11-02

11 év telt el, mióta el felültem a repülőre, és Isztambulba.

Mindez így azért is érdekes, mert előtte 30 évig éltem Magyarországon. Így most elmondhatom, hogy az életem 25%-át töltöttem Törökországban. És ez a szám csak növekedni fog. Ez majd az 50% után lesz igazán érdekes. Főleg, hogy akkor sok itt élő töröknek kijelenthetem, hogy én már ő előtte is itt voltam!

Igaz, a 10. évet kellett volna megírni, mert az úgy mégiscsak kerekesebb szám (Kinek mi! - mondta az IT-guru. - A 11 nagyon szép kerek bináris szám!). De akkor sok dolog volt, így végül csak magamban ünnepeltem. Egy kis Tokaival, majd... utána nem emlékszem, mi történt. De kiderült, hogy a másnapi fejfájásom fő oka a két srác, aki a fejemen ugrált.

11 év nem kis idő... És ha azt vesszük hozzá, hogy az ember az élete első 6-8 évét inkább boldog vigyorgásban tölti, akkor elvileg valahol azon a szinten kellene lennem, mint egy Isztambulban született 18 évesnek.

Hát... nem mondom, hogy így van, mert... nem így van.

Oké, sok szempontból jobban ismerem Isztambult, mint az itt felnőttek jelentős része. Ennek oka, hogy az új lakhelyemet meg akarom ismerni. Még ma is. Ezért rengeteget olvasok, és nézek utána a dolgoknak. Még ma is.

Ebben nagy segítség a blog, ami kéri, hogy írjak új, és érdekes dolgokat. Amikből szerencsére nincs hiány (nem úgy, mind az időből).

Mindebből időnként eléggé vicces történetek alakultak ki. Főleg az elején. Mostanra viszont az itteni ismerősök inkább nekem adják, hogy én keressem meg, mi hol van, és hogy lehet odajutni.

Most, hogy az internet mindig kéznél van, ez elég könnyű. Ráadásul én lettem a helyi IT

varázsló, így minden technológiai nyavalyával engem keresnek meg. Azzal is, hogy valaki átküldte a térképen a pozícióját, hogy ő hol van éppen, őt is én keresem meg.

Mindez 11 éve teljesen másképpen volt.

Az elmúlt 10 év rettenetesen megváltozott - elsősorban technológiailag. El se tudjuk képzelni, mennyire! Amikor olvasok egy-egy könyvet, majd megnézem az elejét: 2005-ben írták. Te jó ég! Tényleg így éltünk 2005-ben?? Se internet, se térkép, se e-mail... Sőt! Még a mobil telefon is csak úgy...volt.

Emlékszem, amikor ki kellett kapcsolni a mobil telefonokat a török buszokon, mert időnként elromlottak tőle. 12 órát buszoztunk Anatólia közepére kikapcsolt telefontal! Ma ki van zárva, hogy egy török 2 percet túléljen telefon nélkül!

Pedig én . És akkor még az volt a nagy online kapcsolatunk, hogy naponta 2 SMS-t hazaküldtem. Nem többet, mert akkor elfogyott volna a mobilra feltöltött keretem. Ma meg simán skype-olunk bekapcsolt kamerával. Nemcsak megkérdezem, mit kérek, de meg is mutatom, mi a választék.

Ez a módszer azóta mindennapos lett. Ha egyszerre kell bevásárolni, és a gyerekekkel is foglalkozni, akkor én megyek el a szupermarketbe. Sema meg otthon a telefonon keresztül irányít.Én mutatom a kamerán keresztül, mit lehet venni. Ő pedig pakolja tele a kosarat. A múltkor láttam, hogy nem vagyok egyedül. Mondtam is a kollégának, hogy távirányítós férjek lettünk.

De ugye nem csak ez változott ebben a hosszú, de mégis rövid idő alatt.

Ma szinte lehetett eltévedni Isztambulban. Vagy legalábbis komolyan meg kell érte küzdeni. A telefonon online/offline térképek és GPS mellett rengeteg segítő program is van. Ilyenek, mint pl. buszos útvonal tervező. De már a Google is AR alapú navigációval akadályozza az elkóborlást.

Google AR alapú navigáció. A telefonon "körbenézve" hatalmas nyilakkal mutatja az útvonalat.

Bezzeg az én időmben! Amikor 2005-ben (a szakadó esőben) kilenc napig vándoroltam Isztambulban, akkor még csak egy olyan térképem volt (későbbi nevén: saláta), amelyiken csak a történelmi belváros volt. Így az esetek 85%-ban inkább csak sejtettem, merre jártam. És rettegettem attól, hogy lemegyek a térképről, és végleg eltévedek.

Egyszer a hajó csak elvitt oda, ami már nincs rajta a térképen. Szó szint túlmentem a világ végén! Elhagytam Európát. Ázsiai első kövein álltam. Ha nem vigyázok, a végén még Kínában fogok kikötni. Végül inkább visszaszálltam a hajóra, gondolván, hogy ahonnan jött, oda azért csak visszamegy valamikor.

Oké, először le se akartam szállni a hajóról. Úgy kergetett le a kapitány.

Meg kell hagyni viszont, hogy ezek a klasszikus turista térképek egyúttal roppant hasznosak voltak. Minden pont úgy volt bejelölve és megrajzolva, ahogy az egy turistának kényelmes. Látszottak a környékbeli látványosságok, érdekességek, útvonalak, minden..Most meg a Google szól, hogy talált 15.000 török éttermet a közelben (mert tudja, hogy az a kedvencem, hiszen 11 éve csak török étterembe járok).

Később találtam egy egészen részletes utca térképet. Annyira részletes volt, hogy már nem lehetett vele mit kezdeni. Meg olyan nagy is volt, hogy a fene se akarta mindig magával cipelni. Bár este a sötét sikátorokban akár tényleg hasznos is lehetett volna...

Ehhez hasonló a szótár is.

A török nyelv - bármennyire is elterjedt a világon - nem tartozik azok közé, amit mindenhol tanítanak. De még ha így is lenne, akkor sem azokat a mindennapi kulcsszavakat lehet a nyelvviskolákban megtanulni, amiket tényleg használunk. Ráadásul a török nyelv nem is egyszerű!

Mármint nem úgy! Igaz, nyelvtanilag sem tartozik a könnyű nyelvek közé. De a törökök a nyelvet is nagyjából úgy használják, mint az autót: mindenki egy kicsit a saját ízlése szerint, és ha úgy adódik, akkor szembemennek a forgalommal.

A legjobb mégis az, hogy a törökök szeretnek beszélni. Szeretnek sokat beszélni. Míg más

országban a kenyérvásárlást le lehet tudni néhány mondatban, a törökök ilyenkor elmesélik, mi történt velük az elmúlt 80 évben.

És csak utána jönnek azok az igazi török szavak, amiket a mindennapokban használnak: mint pl. a részletfizetés. Mert ha veszünk 2 zsömlét, akkor azt is természetesen 0%-os kamattal, részletfizetésre, pontgyűjtéssel összekötve és ajándék mosóporral tesszük.

Ezek azok a szavak, amik sem a tanfolyamon nem hangzanak el, sem pedig a nagy nehezen fellelhető hordozható szótárakban nem található. Egyedül a szinte beszerezhetetlen nagyszótárban lehetett úgy-ahogy összeszedgetni őket. De még ott se mindig (a fűszerek neve pl. nem volt benne). És akkor mi legyen azzal, amikor különleges, de mégis hétköznapi tárgyakat keresünk? Olyat, ami 10 évente csak egyszer vesz az ember? (érdekes, hogy bár legtöbbször repülőgépet sose veszünk, az mégis benne van a szótárakban).

Szerencsére a Google nemcsak egy online szótárprogramot ad, hanem azt komolyan is fejleszti. És nemcsak, hogy évről évre jobb lesz, de egyre inkább bevonják a mesterséges intelligenciát is. A telefon kameráján keresztül lefordítja azt a szót, amit látunk (pedig milyen vicces volt az, amikor Tunéziában a WC arab megfelelőjét próbáltuk papírra lerajzolni, hogy legalább azt megtaláljuk!). És már az a rész is működik, hogy az egyik fél törökül beszél a telefonhoz, a telefon pedig ezt lefordítja magyarra, és el is mondja! Még 1-2 (vagy talán 5) év fejlesztés, és tényleg a mindennapokban, valós környezetben is használható lesz ez a technika.

De még nem is mindig kell idáig elmenni! Ha keresünk valami olyat, amit csak magyarul tudunk (még angolul sem), akkor elég csak a Google képkeresőjébe beírni, és megmutatni az eladónak. Így megspórolunk 20 perc beszélgetést.

Nemcsak a technológia változott sokat 11 év alatt. Maga Isztambul is. Érezhetően még inkább európaibb lett.

Persze az is lehet, hogy én szoktam meg. És az utak is azért látszanak nyugodtabbaknak, mert az isztambuli vezetést is megszoktam. Esetleg már én is megvadultam... Reggel a simit és a kávé mellé kell 3-4 egyirányú utca is, amibe szembe megyek be... csak hogy jól induljon a napom!

Vannak dolgok, ami viszont nem változtak. Ilyen az adminisztráció.

Pontosabban ezek is változtak, ezek is egyre inkább európaiak lesznek. Így veszik ki belőle az a törökös rugalmasság, ami miatt ez korábban könnyebben kezelhető volt.

Ráadásul a tartózkodási engedély még mindig dollárban van számolva. A törökök szerint ha 1 évig Isztambulban szeretnénk lenni (és nincs munkánk), akkor ehhez 6000 dollár szükséges. Ezt több éve kiszámoltuk, és kiderült, hogy ez a 6000 dollár igencsak közel áll az igazsághoz. Sőt! Isztambul eléggé drága város, és igencsak ügyesnek kell lennünk, ha 6000 dollárból meg akarjuk úszni! Más nagyobb városban azért olcsóbb az élet. Vidéken pedig ennek a töredéke is elég.

Csak hogy azóta a török líra sokat veszített az értékéből. Ezt a 6000 dollárt összehozni pedig sokkal nehezebb lett. Miközben egyre inkább úgy tűnik, hogy a túléléshez továbbra is 6000 dollárnyi pénzre van szükség. Vagyis az isztambuli drága élet még drágább lett.

Számokkal leírva 10 éve még 15 lírából simán meg lehetett ebédelni akár egy közepesen drága helyen is. Ma már örülünk, ha 40 alatt meg tudjuk úszni. És persze nemcsak ez lett drágább.

Időközben megszereztem a török állampolgárságot is. Így én kikerültem ebből a tartózkodási engedély problémakörből. De még jobb, hogy kaptam török személyit. Ezzel olyan dolgokat érek el, amelyek korábban sokkal nehezebbek voltak!

Csomó olyan rendszerbe tudom regisztrálni magamat, ahova régebben nem lehetett. Ilyen pl. az Istanbulkart feltöltő mobil alkalmazás. Ahhoz is szükséges a török személyi. Mivel ez megvan, így bárhol fel tudom tölteni a kártyámat. Persze csak ha van internet. A metróban ez ritkán szokott lenni..

És ezek azok a dolgok, ami miatt töröknek lenni jó. :)

2019-11-11

Az egész ott kezdődött, hogy Zeusz úgy döntött, megnézi a lányokat a túlparton is. Ezért bika képében átúszott a Boszporuszon...

Aj, ez nem az a mese! Ez néhány évvel azelőtt történt! Máshol, más korszakban, más Istennel!

Az első ember, miután lesett a fáról, mindjárt keresett egy felelőst is. Mert ugye nem ő rontotta el a lépést kapaszkodást. Valaki ebben biztosan segített neki! Természetesen nem más, mint a Józsi volt az, aki lelökte őt a fáról! Ráadásul ez a Józsi nagy zsvivány, hiszen mindezt úgy tette, hogy 5 fával arrébb volt. És éppen aludt.

De aztán egy nap a Józsit megették az oroszlánok.

Végül a régen élt emberek, amire nem tudtak (vagy nem akartak) magyarázatot, arra azt mondták, hogy az Istenek az okai.

Mint mondjuk a villámlás. Még ma sem tudunk vele sok mindent kezdeni. 10.000 évvel ezelőtt pedig végkép nem értették mikor, hova és miért csak a villám. Nyilván annyira azért rájöttek, hogyha nincs felhő az égen, akkor villám sem lesz. Így ezekből a tudásmorzskákból építkeztek. Mígnem felépült az isteni világ.

Persze azzal, hogy megszemélyesítjük a természeti jelenségeket, még sok mindenre nem kapunk magyarázatot. Csak könnyebb lesz elfogadni: a Villámisten ma olyan hangulatban van, hogy villámokat dobál. De ki tudja, hogy miért?? Végül is azért Isten, hogy ne a földi halandó ne értse az okokat (persze az is lehet, hogy csak simán bolond... erre is találunk példát bőségesen..).

De az emberek ezzel végül mégsem elégedtek meg. Kellett, hogy legyen valami oka a villámok szórására. Az nem elég, hogy ő egy kiszámíthatatlan Isten (az meg mégse jó, hogy bolond). Így végül az emberek történeteket is kitaláltak az Isteneknek.

És ezzel mindjárt megszülettek a szappanoperák.

De ezek a történetek más fontos kérdésekre is segíttek választ adni. Pl. ha az égen azt a csillagthalmazt bikának hívtuk (pedig nem is hasonlít rá) akkor mégis..hogyan került oda? Hát... az X Isten tette fel oda. Na de mégis miért?? Hát az úgy volt, hogy egyszer Zeusz fürdött a tóban, és meglátott egy csomó szűz lányt....

Történetmesélésben a görögök nagyon jók voltak. De nemcsak, hogy jók voltak benne, le is írták a történeteiket. Így ezeket ma könnyen lehet olvasni. Számos fordítást, feldolgozást találunk róla.

A rómaiak is jók voltak történetmesélésben, és ők is leírták mindent. Csakhogy ők nagyon sok mindent a görögöktől vettek át. És hát a görögök a hosszú tábornüvezés mellett, a hosszú hajóutazások mellett, a hosszú háborúk mellett, és a hosszan lángoló hajók és városok mellett (ez amolyan all-in csomag: tábornüv, hajó, háború minden egyben) már mindent kitaláltak, amit csak el lehet képzelni. Így a szegény görög Istenekkel minden meg is történt, ami csak történhetett. Ennyi előnye/hátránya van, ha valaki hallhatatlan...Így végül a rómaiak olyan sok mindennel nem tudták bővíteni a görög mitológiai világot.

De persze nemcsak ők írták le az Istenek történeteit. Ugyan ezt megtették a többiek is. Már persze azok, akik tudtak írni...

Az egyiptomiak tudtak. Ráadásul náluk volt a papirusz készítésének ismerete is, amire nagyon szépen lehetett rajzolni. Úgyhogy ők inkább rajzoltak, mint írtak. Nem is tudta elolvasni senki az írásukat egészen 1822-ig. Itt Thomas Young-ot, és Jean-François Champollion-t kell megemlítenünk, akik nélkül ma is inkább csak nézegetnénk a hieroglifákat, mint olvasnánk...

Az egyiptomiaknak volt egy nagy előnyük más írástudó népekkel szemben: a piramisok. Ezeknek a gigantikus gúláknak köszönhetően az embereket több évszázada (évezrede) lázban tartja, hogy megfejtsék a titkaikat. És ezért az egyiptomi írást is nagyon régóta nagyon sokan próbálták megfejteni.

Mezopotámiai ékírás? Haj! Vajon mit tanulhatunk belőle? Ókori kecskepásztorkodást? Hamurabbi törvényei? Naés?..Na de a piramisok! Hátha úrhajók voltak! Ott lesz valahol

leírva, hogy kell beindítani! Ennek köszönhető az is, hogy az egyiptomi dolgokkal kapcsolatban sokkal több érdekes elmélet van (főleg a szakmától távol állóktól), mint mondjuk a mezopotámiaiakkal (ezt a szót nem volt egyszerű leírni!).

Így az ékírások megfejtésével olyan nagyon nem foglalkoztak az emberek. Persze nem is volt teljesen elhanyagolva, de azért jóval kevesebben foglalkoztak vele.

Ráadásul míg a hieroglifákon egyértelműen látszott, hogy azzal valaki akart valamit mondani, ez már nem volt olyan egyértelmű az ékírások esetében. Sokszor gondolták azt, hogy ezek csak minták, rajzok. És még csak az se volt egyértelmű, hogy milyen irányba kell egy ilyen táblát fogni. Nemhogy az, hogy milyen irányba kell olvasni!

Az áttörésre végül egy amolyan Fogd meg a söröm! eseménnyel került sor. Georg Friedrich Grotefend 1807-ben fogadást kötött, hogy egy teljesen ismeretlen nyelvet is el lehet olvasni. Sőt! Akkor már direkt egy ismeretlen írás ismeretlen nyelvét fogja elolvasni. És hogy legyen azért valami kihívás is, mindjárt az agyagtáblák ékírásait vállalta el.

Grotefend nemcsak a fogadással volt nagyon bátor, de a táblák megfejtésében is! Rábökött az egyik jelre, ami neki szimpatikus volt, és kijelentette, hogy ez bizony a szóköz jel. Majd azt is, hogy a szöveg bizonyára perzsául van. És akkor ott kell lennie benne a perzsa királyok neveinek is.

Grotefend vagy valamit tudott, vagy nagyon bátor volt, vagy nagyon szerencsés. Ezek a kijelentések mind bejöttek. Pedig egyáltalán nem volt biztos, hogy a perzsa királyok nevei úgy lesznek leírva, ahogy az se, hogy tényleg perzsául írták a táblákat.

Az egyiptomi-anatóliai-mezopotám háromszögben az ékírás volt a diplomáciai nyelv. Ezeket pedig az aktuális sémi nyelv alapján írták. Pl. óasszír, akkád, stb.. Csak hát a sémi egy afro-ázsiai nyelv. Míg az anatóliai népek, így a hettiták is, meg inkább indoeurópaik voltak. Így az írásnyelv nem igazán felelt meg annak, amit beszéltek.

Hettita agyagtábla valamikor i.e. 14. századból, Hattuszaszból - Forrás: Wikipédia

Így fordulhatott elő, hogy bár voltak hettita agyagtáblák, és még olvasni is tudták őket, sokáig mégsem értették, mi van odaírva.

Tegyük azért azt is hozzá, hogy a hettiták nem olyan régen kerültek elő a történelem mocsarából. A 19. század előtt egyedül a Biblia utalgatott rájuk. Az első hettita emléket 1834-ben találták, de akkor még nem tudták, hogy egy eddig ismeretlen népre bukkantak. Majd 1884-ben, és 1887-ben talált leletek alkalmával kezdett kibontakozni, hogy itt valami úgy dolog lesz. Az áttörés 1906-ban jött el, amikor több, mint 10.000 agyagtáblát találtak. Ezek voltak azok, amelyeket bár el tudtak olvasni, de nem tudtak velük mit kezdeni. Egy cseh nyelvész, Bedřich Hrozný volt az az ember, aki végül megfejtette a táblákat az I. Világháború alatt. És ezzel újra előkerültek a hettiták.

***

Ezen igencsak hosszú kerülőúton azért mentünk végig, hogy jobban lássuk, miért is tűnik sokkal gazdagabbnak egy görög-római vagy egy skandináv mitológiai világ a hettitákénál: leginkább azért, mert sokkal többet tudunk róluk. Másrészt, mert későbbi korokban születtek, így volt idő, hogy a történeteket jobban megszerkesszék.

Tehát a hettita a megszokott ókori vallásokhoz képest még kezdetlegesebb volt. Sok olyan dolgokat kapcsoltak egy Istenhez, amit a későbbi vallások már inkább több Istennek tulajdonítottak (így a későbbi Istenek örülhettek, hogy kevesebb a munkájuk, több idejük marad a társaik bosszantására). Ilyenek, minthogy az esőért, a villámokért meg úgy a teljes időjárásért is ugyan az az Isten felelt, miközben ő volt a termékenység Istene is. Meg lehetett volna ő a Földanya is, csak hogy ő éppen férfi volt. A három Napisten (mert abból viszont 3 is kellett) egyikének a férje. Persze az is lehet, hogy valahol félrefordították az egészet...

De hogy még kevésbé legyen egyszerű, olyan kézzelfogható írások sem maradtak fent, mint amiket mondjuk az egyiptomiaknál megszokhattunk. A fennmaradt (másképpen nézve: az eddig megtalált) táblák leginkább a királyok életéről szólnak. Meg a diplomáciai eseményekről, vagy a kereskedelemmel kapcsolatos. Ez utóbbi érthető is, mert az írás is a kereskedelmen keresztül érkezett a hettitákhoz. Vagyis Mezopotámiából, ahogyan sok más is. Így az Istenek között nagyon sok mezopotámiai Istent találunk. Az idő haladtával egyre többet.

Innen egyébként bőven tudtak válogatni. Egy 4500 éve készült mezopotámiai Istenkatalógus 500 nevet tartalmaz, hatáskörrel, tulajdonságokkal, templomokkal, számokkal. Ez olyan, mint egy Szaknévsor (alias Yellow Pages). Milyen problémával,

kéréssel kihez és hogyan lehet fordulni. 1000 évvel később ez a katalógus már 2000-nél is több nevet tartalmazott. És ezen felül még minden városnak volt saját Istene is.

A hettiták nem végeztek rendszeres szertartásokat. Tehát nem volt olyan, mint a Karácsony. Ők inkább az eseményekre reagáltak. Ha történt valami olyasmi, amit az Isteneknek tulajdonítottak, akkor összegyűltek, hogy megbeszéljék a dolgokat. Ehhez ástak egy gödröt, hogy közelebb legyenek az Istenekhez (tehát úgy gondolták, hogy az Istenek a föld alatt, közepén laknak). És ha úgy gondolták, hogy a balsorsú eseményért az Istenek a felelősek, akkor ezt meg is mondták nekik. Megjegyezték pl. hogyha nincs elég eső, akkor nem lesz búza, és így nem lesz áldozati kenyér sem.

Természetesen azért nem volt jó ötlet az Istenekkel összebalhézni. Főleg a mezőgazdasággal kapcsolatos Istenekkel megpróbálták jó viszonyt tartani.

A legfontosabb Isten Arrina volt. Ő volt a három Napisten közül az egyik. Másik a Nepiszasz az Égi Nap, és Taknasz a Földi Nap. Arrina férje volt Tarhuntasz, aki elsősorban időjárás Isten volt. Így ő volt a Viharisten is. Ő nagyon hasonlít Zeuszra. További hasonlat, hogy a többi hettita Isten is a kettőjük gyerekei.

Összeválogattunk néhány fontosabb, érdekesebb Istent. Egy hosszabb (bizonyára messze nem teljes) .

A'as - a bölcsesség Istene
Arma - kisebb Hold Isten
Aruna - a tenger Istene
Elle - az ég Istene, de egyben ő adja össze az ifjú házasságokat is
Gul Ses - a sors Istennője
Halki - a gabona Istennője
Hasameli - a fémmunkások, kézművesek Istene
Huttellurra - a szülésznők Istennője
Irpitiga - a föld Istene
Kamrusepa - a gyógyulás és a mágia Istennője
Kaskuh - másik Hold Isten
Rundas - a vadászat Istene
Sandas - az oroszlánok Istene
Sarruma - a hegyek Istene
Uliliyassis - ő felel az impotenciáért
Wurrukatte - a háború Istene
Zilki - ő az álmok megfejtésében segít

Rajtuk kívül még számtalan Isten létezett. És az idő múlásával, meg a külső kulturális hatások miatt, ezek idővel alakultak. A több feladatott ellátó Istenekből több, hasonló nevű lett. Pl. a korai Tarhuntasz Istent felváltotta Tarhunt, a mennydörgés Istene, Taru, az időjárás Istene, Tašmišu, a viharok Istene.

2019-11-16

1938. november 10-én, reggel 9:05-kor megtörtént az, amitől mindenki a legjobban félt: a Török Köztársaság első miniszterelnöke meghalt.

Eddigre ő már visszavonult a mindennapi politikai csatározásoktól, és a Dolmabahçe Palotában élte utolsó napjait.

Mustafa Kamal Atatürk, ahogyan az első miniszterelnökönél (vagy akár királyoknál) ez általában történik, roppant népszerű volt, és őt nagyon szerették az emberek.

De nemcsak e miatt lett a törökök kedvence. Elsőnek neki köszönhető, hogy az első Világháborúban a Dardanelláknál megállította a Szövetségeseket. Akik így nem tudták Isztambult elfoglalni, hogy azt egy nemzetközileg semleges átjáró várossá alakítsák.

Az itteni győzelmével a nép teljes támogatását élvezhette, akár a szultánnal szemben is. Hiszen a törökök a háború alatt az összes csatát elvesztették, kivéve azt, amit Atatürk irányított. A török emberekkel a háta mögött pedig nemcsak az ország függetlenségét harcolta ki, de a szultánságot is eltörölte, így kikiálthatták a demokráciát.

Bátran állíthatjuk, hogyha Atatürk nem lett volna, akkor ma Törökország sokkal kisebb lenne.

A Sèvres-i békeszerződés (1920) még így képzelte el Törökország jövőjét. - Forrás: Wikipédia

Miután sikerült megállítani az ország feldarabolását, és elérkezett a demokrácia ideje, a munkának még messze nem volt vége. Atatürk jól érezte, hogy a demokrácia nem egyszerű dolog. Nem olyan, mint egy csoki, amit bármely gyerekeknek oda lehet adni, aki majd tudja, mit lehet vele kezdeni. Egy valódi, és jól működő demokráciához tanult nép kellett.

Így a rengeteg reform és változás között ott volt az oktatás is. A korábbi arabos írásmódot

lecserélték törökre. Ennek köszönhetően ma bárki gyorsan megtanulhat törökül írni és olvasni. Ez történt a török emberekkel is, ahol a korábbi 90% feletti analfabetizmust sikerült néhány százalékra leszorítani.

De ugyan így érdemes kiemelni a nemek közötti egyenlőséget. 1934-ben a nők teljes politikai jogot kaptak, és elmehettek szavazni. Ezzel pedig megelőzött sok európai országot is.

Összességében Atatürk néhány évtized alatt több száz év lemaradást hozott be, az országot sikerült felzárkóztatni. Mind gazdaságilag, mind kulturálisan. Törökország 1938-ra minden szempontból egy modern, európaiként gondolkodó ország lett.

A mese általában itt szokott véget érni. Csakhogy pl. Nagy Sándor hiába hozott össze egy soha nem látott és elképzelhetetlen hatalmas birodalmat, ha az a halála után pillanatok alatt a darabjaira hullott. Atatürk országára az igazi megmérettetés csak ez után kezdődött.

Pontosan tudjuk, mi zajlott Európában 1939. és 1945. között. Ebben a második világhétségben szinte az összes ország részt vett. Törökország nem. Hatalmas politikai kötéltánc zajlott, hogy semlegesként kivárják a háború végét. És ez egy olyan eredmény, amit nehéz érzékelni. Ha megnézzük az európai országokat, a II. Világháborúval igazándiból senki se járt jól, mindegyik melyik oldal állt. A mai Törökországban élők pedig elképzelni sem tudják, milyen borzalmakból maradtak ki, mit úsztak meg Atatürk harcostársának, İsmet İnönü-nek köszönhetően. Ő vitte tovább az országot Atatürk után egészen 1950-ig.

De Atatürk eredményeit, reformjait még most is, lassan 100 év múlva is a mindennapokban érezhetjük. Elég csak azt megnézni, hogy a szomszédos országokban mennyi minden történt az elmúlt évszázadban. Egyedül Törökország az, ahol nyugalom volt az eltelt évtizedekben.

Láthatjuk tehát, hogy Atatürk kihúzta az országot a mocsárból, és rátette egy olyan útra, amiről azóta sem tért le. Ezek után nem csoda, hogy Törökország tele van az ő képeivel, szobraival, és nagyon sok mindent róla neveztek el.

Mégis, mindezek után meglepő, hogy a halálának évfordulója mégcsak nem is állami ünnep, vagy munkaszüneti nap. Atatürk azt akarta, hogy a törökök vigyék tovább, építsék tovább az országot. Ezért igazándiból a legnagyobb tiszteletet azzal lehet leróni neki, ha az ember elmegy, és a legjobb a tudása szerint dolgozik.

Persze azért valami tényleges megemlékezés mégiscsak jó lenne, így ilyen is van. Ez pedig nem más, minthogy minden évben Atatürk halálának évfordulóján 1 percre mindenki megáll.

Ez minden évben november 10-én, reggel 9 óra 5 perckor történik. Előtte és utána ugyan úgy telik a nap. A gyereke iskolába mennek, az emberek dolgozni. Az utakon az autók és a buszok járnak. Minden teljesen olyan, mint bármely másik nap. Egészen 9 óra 5 percig.

Ekkor megszólalnak a szirénák, és minden, mindenki megáll erre az 1 percre.

Majd pedig utána minden megy tovább. A gyerekek folytatják a tanulást az iskolába, az emberek folytatják a munkát, az autók pedig mennek tovább.

De annak az 1 percnek hihetetlen hangulata vagy, ahogy egy egész ország megáll. Ez az az idő, amikor semmilyen mozgás nincsen, és semmi mást nem lehet hallani, csak a végtelen szirénát.

<https://www.youtube.com/embed/-NmqlGlrVKY>

Szerencsére ma már mindenki mobil telefonnal rohangál Törökországban, és mindegyik el van látva kamerával. Így ez a különleges 1 percről számtalan videót találhatunk az interneten. . Itt van egy példa:

<https://www.youtube.com/watch?v=XU9RS001itE>

De találhatunk érdekes összeállításokat is.

<https://www.youtube.com/watch?v=KNWYq7pIPs0>

Vannak igazán különleges helyek. Ilyenek, mint a Boszporusz-híd. Vagy bármely hely, ahol sokan vannak, és a hajókat is lehet hallani.

És vannak igazán különlegesek is, mint a repülőtér.

<https://www.youtube.com/watch?v=dxahxyG6WnM>

Ezzel mindjárt fel is merülhet a kérdés, hogy vajon hogyan zajlik mindez a levegőben. A repülő mégse tud megállni. Ott a rövid megemlékezés így néz ki:

<https://www.youtube.com/watch?v=eQ1Lt4bPBTU>

Természetesen kisebb-nagyobb állami ceremóniák is vannak. Az elmúlt 2 évben pedig november 10-e hétvégére esett, így különféle megemlékezések voltak. És nagyon sokan elmentek a Dolmabahçe Palotába, Atatürk halálos ágyához.

<https://flic.kr/p/dsGuEV>

Atatürk halálos ágya

A legérdekesebb talán mégiscsak az, hogy ezt az emlékezést leginkább a sima emberek maguk szervezik. És bár törvény van az 1 perces megállásról, a legtöbb ember erről sose hallott. Maguk a törökök szeretnék az egykori vezérükről méltó módon megemlékezni.

<https://flic.kr/p/AWctW4>

2 km hosszú török zászló

Így ezen a napon - az 1 perces megálláson kívül - különleges dolgokkal is készülnek. Ilyenekkel, mint egy 2 km hosszú török zászló, Atatürkös zászlóval ejtőernyős ugrás, vagy merülés, összeállnak egy hatalmas Atatürk képpé, vagy akár Atatürkös tetoválást csináltatnak.

Hatalmas Atatürk portré. - Forrás: haberler.com (2017)

Erre a különleges napra különleges reklámokkal is szoktak készülni. Jellemző rájuk, hogy a cég termékei, profilja ilyenkor a háttérbe szorul. Sőt! Maguk a reklámok (inkább emlékvideók) egyáltalán nem a cégről szólnak, hanem természetesen Atatürkről, és az ő reformjairól. Pl. a női egyenjogúságról. Ezek körül is válogattunk néhányat.

A Koç Holdings (ők egy csomó nagy céget irányítanak, a Koç család a török gazdaság legfontosabb oszlopa) minden évben egy nagyon ütős videóval jelenik meg. Szerencsére valaki ezt összefűzte egybe, így könnyebb megnézni őket.

<https://www.youtube.com/watch?v=gsvgGZO9FrI>

Koç Holdings Atatürk emlékvideói: Én Atatürkököt minden nap látom Van olyan tartozás, mit nem lehet visszafizetni

A Filli Boya (ők festékeket gyártanak) 2018-ban mutatott egy látványos videót.

<https://www.youtube.com/watch?v=aWphwf3eKrE>

Filli Boya Atatürk emlékvideója

A Pegazus (légitársaság) egy igen érdekes videót állított össze a Törökországban található Atatürk alakú természeti jelenségekről: Atatürk-sziget - Atatürk árnyéka - Atatürk-hegy - Atatürk-szikla

<https://www.youtube.com/watch?v=AmEnSWS8iJU>

A Watsons (kozmetikumok) a női egyenjogúságra építve készített egy emlékvideót. Ebben azt mondja el, hogy a török nőket nem lehet megállítani. Ők csak egyvalakiért hajlandóak megállni.

<https://www.youtube.com/watch?v=2TAbhoM-X0o>

A Watsons emlékvideója

És végül még egy különlegesség. A Vatanım Sensin (Te vagy a hazám) sorozat 2016-ban erre a napra egy nagyon egyedi résszel állt elő. Már napokkal előtte megindult a szóbeszéd, így legalább a fél ország izgatottan várta a film kezdetét.

A sorozat a Török Függetlenségi Háborúban játszódik, messze az atatürki eseményektől. Így az addigi részekben nem is szerepelt. Ezen a napon (vagyis ebben a részben) viszont a szövetséges kémek jelentik, hogy egy Musztafa nevű egyén a Bandirma hajó fedélzetén Samsun városába tart. Ez az a hely, ahol a Függetlenségi Háború elkezdődött. Azaz a sorozat szerint most meg lehetne akadályozni az egészet. De a főhős megakadályozta a megakadályozást (meg is jegyzi, hogy "Musztafa, te sosem tudtál nyugton maradni!"). Így kitört a háború minek végeredményében megszületett a Török Köztársaság. A sorozat ezen a részén az utcákra kihallatszott az éljenzés.

<https://www.youtube.com/watch?v=IWQeYbwzrSk>

November 10-ei szuper meglepetés a Vatanım Sensin (Te vagy a hazám) sorozatban (2016)

2019-11-23

A statisztikák szerint a világon szépen-lassan, de biztosan növekszik azok száma, akik máshol élnek, mint ahol születtek. Legalábbis most már vannak erről számok, amelyek növekedni tudnak..De nemcsak számok vannak, hanem felmérések, tanulmányok is.

Ugyanis amikor az ember egy új helyre megy, akkor az a hely bizony új lesz. Sőt! Legtöbbször sokkal inkább új lesz, mint amire számítottunk. Ami azért vicces, mert legtöbbször azért megyünk új helyre, hogy az új legyen.

Régen talán megkérdezték Rákóczit, vagy Kossuthot, hogyan is érzi magát távol a hazájától. De biztosan egyikük sem kapott 20 oldalas kérdőívet, amit egy erre specializálódott pszichológus csapat készített azzal a céllal, hogy felmérje az illető lelkiállapotát.

Igaz, ilyet én se kaptam. Bár egyszer tényleg kaptam egy 20 oldalas kérdőívet, amiről aztán kiderült, hogy csak az internet szerződésünk. Erre azért több helyre is beírtam, hogy "Menjete a fenébe!" (magyarul persze). Így persze az internettel kapcsolatos kérdésekre nem kaptak választ, viszont az én pszihikai állapotomat bárki kielemezhetette...

De a lényeg, hogy ma már elég sokan foglalkoznak azzal, hogy miképpen éli meg az ember azt, amikor egy új helyre költözik. Az ilyenkor átélt kisebb-nagyobb traumákat kulturális sokk-nak szokták hívni. Amiben az az érdekes, hogy nem kell feltétlenül egy teljesen más országba menni. Mondjuk Új-Zélandra, ahol az évszakok is fordítva vannak, meg az autók is fordítva járnak. Hanem akár vidékről városba költözve is át lehet élni. Ez majd a későbbiekben érdekes adalékokat fog adni.

Általában a tanulmányok - a sok egyéb érdekes dolog mellett - azt szokták kihozni, hogy a kulturális sokk egy hullámvölgy jelenség. Amennyiben az ember a saját akaratából, nagy reményekkel vágott neki a nagyvilágnak, akkor az első időszak boldog rózsaszín ködben zajlik. Ilyenkor még az is nagyszerűnek tűnik, ha 40 órát kell sorba állni egy tartózkodási engedélyért (a tartózkodási engedélyért állok sorba! az ENGEDÉLYÉRT!!), vagy ha csak a lábunkra lépnek (egy helyi hozzám ért!). Mert ezek azok a pontok, ahol az új világgal kapcsolatba kerülünk.

Ezt szokta követni a meredek zuhanás, és a hullámvölgy. Amikor kiderül, hogy tényleg 40 órát kell sorban állni. Sőt! Esetleg 60-a, vagy vissza kell menni még két pecsétért. És mindeközben rájövünk, hogy egy olyan papírért gürcölünk, ami otthon automatikus volt. E

mellett valami állat a lábunkra lépett.

Ha szerencsések vagyunk (márpedig ehhez bizony kitartás, és sok-sok szerencse kell), akkor ebből a hullámvölgyből lesz egy emelkedés. Amikor végre megtanuljuk a szokásokat, a nyelvet. Amikor lesznek barátaink, amikor már nem szállunk rossz buszra, és ilyesmi.

Persze utána csak lejár az a nyavalyás tartózkodási engedély, meg megint a lábunkra lép valami állat.. Úgyhogy egyből mindjárt jön egy újabb hullámvölgy. Ami jó esetben kisebb, mint az előző. Míg végül beáll egy olyan állapot, amikor minden szép és jó. De legalábbis jobb, mint otthon (hiszen azért költöztünk ki). Vagy legalábbis minden reggel a tükör előtt ezt hazudhatjuk magunknak. És ezzel véget is érhet a kulturális sokk.

De ahogy ezt a Törökország-rajongók megszokhatták, itt a dolgok sose úgy történnek, mint máshol. Ahogy a közlekedésben sincsen igazán olyan alapszabály, hogy mindenki a jobb oldalon megy, hanem ez is inkább csak egy ajánlás. Úgy a kulturális sokk is inkább egy ajánlás: próbáld jól érezni magad! A hangulat úgyis inkább attól függ, hogy éppen autót vezetsz, vagy sikerült beülni egy cukrászdába, és rád dőlt a baklavával teli szekrény..

Isztambul egyik különlegessége (a sokmillió egyéb mellett), hogy miközben több ezer éves, valójában egy nagyon is új város. A hivatalos 15 millió lakosból legalább 11 millió olyan, akinek az apja, vagy a nagyapja másik városban, másik hegyen született és nőtt fel. Sőt! Az anyja, vagy a nagyanyja is. Ráadásul ez a hivatalos statisztika. Isztambulban mindenki, még a macskakő is, meg vagy győződve, hogy a városban 20 milliónál is többen vannak. A nem létező, de mégis létező 5 millió ember meg aztán biztosan nem Isztambulban nőtt fel! (csak emlékeztetőül: Magyarország teljes népessége 10 millió fő).

Egy kis érdekesség: a lilával jelzett részen (Isztambul) több ember él, mint a pirossal jelzett megyékben összesen.

Ez így, számokkal leírva, nagyon érdekes. Azt jelenti, hogy Isztambulban nemcsak sokkal többen vannak, mint 50 évvel ezelőtt, hanem hogy az újonnan megjelent emberek is sokkal többen vannak, mint a hagyományos isztambuliak. Ráadásul nincs olyan, hogy mondjuk az új emberek többsége kastamonui lenne, és így Isztambul sajátos, történelmi kultúráját elnyomja a kastamonui kultúra. Hanem ez a bő 11+ millió ember különböző helyről

érkezett. Így nincs egy egységes külső kultúra. De tradicionális isztambuliak meg túl kevesen vannak ahhoz, hogy az ő kultúrájuk tudjon igazán érvényesülni.

Így egy egész város (egy ország méretű város) éli át a maga kulturális sokkját. Leginkább úgy, hogy ennek nincs is tudatában. Úgy van itt mindenki otthon, hogy valójában senki sincs otthon.

Ezt a török emberek leginkább úgy élik meg, hogy rendszeresen összefutnak egy hülye állattal. Meg eltévednek a saját városukban.

Ez utóbbi egyébként nem olyan nehéz, amikor a város olyan gyors ütemben változik, amit alig lehet követni..

Itt most jöjjön egy kis történelmi kitérő!

Isztambul egy különleges helyen fekszik: a Boszporusz két partján. Ez egy átjáró (neve is az: tehén-árjáró, vagy boci-átkelő) Európa és Ázsia (közvetve Afrika) felé. És ugyan így tengeri átjáró is a Földközi-tenger és a Fekete-tenger között. Így Isztambulban már a kezdetektől fogva kevert népek éltek. Amikor Büzansz, a hivatalos városalapító megérkezett, akkor az ázsiai oldalon megarai görögök, az európain pedig trákok éltek. Büzansz, aki maga is megarai görög volt mégis inkább a trákok közé települt le. Talán nem bírta a hazaiakat, vagy a trákok jobb bort készítették...

Mindeközben Anatóliában aztán volt minden. A perzsa és a római időszakot leszámítva Kis-Ázsiai különböző kis ázsiai királyságok helyszíne volt (értitek ugye: Kis Ázsia -> kis királyok... hehehe). A két nagy birodalmi időszakban pedig a különböző régiók kisebb-nagyobb mértékben megtarthatták a saját szokásaikat, kultúrájukat. Így hiába volt 1000 évnél is tovább egy ország egész Anatólia, a regionális különbségek megmaradtak. Sőt! Ezek megmaradtak az oszmán időszakban is. Mára pedig eljutottunk odáig, hogy a különböző régiókban élők különböző kultúrájú emberek, de magukat törököknek vallják. És olyanok is vannak, akik nem mondják magukat törököknek.

Ez az erős regionizálódás nem csoda, amikor két völgy között néha akkora hegy van, amit csak megkerülni lehet. De mire az ember megkerüli, elfelejti, minek is ment oda. A különböző régiókban pedig a nyelv is kisebb-nagyobb mértékben más lehet. Érezhetően kicsit más törököt beszélnek Isztambulban, mint Ankarában.

Egyszer volt egy olyan kollégánk, aki egy olyan ki-tudja-milyen hegyi tájszólásban beszélt, hogy azt senki se értette. Érdekes volt vele dolgozni...

Mindez érdekes szituációt hozott létre. Mintha egy országon belül számos kisebb ország lenne. És itt, Isztambulban, ahol mindenki egy kicsit hazátlan, nagyon megörik a törökök, ha egy hazai emberrel találkoznak. Egy idegennel való ismerkedő beszélgetés első 10 kérdése között szerepel az, hogy melyik régióból származik. És ha kiderül, hogy szomszédok, akkor boldog összeborulást láthatunk, mintha két régen elveszett testvér találkozna újra.

Néha-néha rám is furcsán szoktak nézni. Az messziről látszik, hogy külföldi vagyok, de többször is említették, hogy érezni a kastamonui akcentusomat... És hát ez mégis hogy jött össze...

Ugyan ennek a fordítottját is felfedezhetjük. Vannak olyan régiók, amelyek más régiókat nem kedvelnek annyira. És olyankor tudnak róluk szépeket, meg kevésbé szépeket mondani. Szigorúan a hátuk mögött persze...Csak ugye régebben két ilyen régiót elválasztott pár száz km, és néhány havas hegycsúcs, így nem igazán találkoztak. Most viszont Isztambulban napi szinten összefutnak. Napi szinten ütköznek a kultúrák.

Itt Isztambulban összefutnak a különböző régiók különböző furcsa emberei. Találkoznak a hegytetői kis falu lakói a történelmi múltú városiakokkal. És akkor aztán tényleg sok érdekes dolog szokott történni.

Ebben a kulturális viharban vagyunk páran magyarok. Mint a virág szirmai a tornádóban (ah, de szép hasonlat! Hol lehet a irodalmi Nobel-díjat átvenni?). Ahogy bizonyára más országoknak is vannak képviselői itt. Valahol a betondzsungel mélyén...

Nekünk, külföldieknek még talán előnyünkre is válhat, hogy Isztambul eleve egy kulturális turmixgép. Legalább annyira nem lógunk ki a sorból. Vagy nézhetjük úgy is, hogy már mindenki annyira kilóg a sorból, hogy mi már igazán fel sem tűnünk.

Mi külföldiek itt mind-mind valamilyen szinten képviselők is vagyunk. Hiszen garantáltan több km-nyire nincs másik magyar a közelemben, és igazándiból senki se tud semmit a

magyarokról. Így bármit is csinállok, azzal egyúttal Magyarországot is képviselem. Ez egy eléggé kétélű fegyver. Nyugodtan tehetek lekvárt a fejemre, és mondhatom, hogy ez egy ősi magyar hagyomány. És ezen olyan nagyon nem fog senki se fog fennakadni (maguk a törökök is időnként meglepik egymást érdekes dolgokkal, úgyhogy olyan nagyon nem lógnánk ki a sorból). Viszont ha tényleg megteszem, tényleg elhiszik, hogy ez egy ősi hagyomány, és hogy az összes magyar lekvárt szokott önteni a fejére. Így azért kicsit vigyázni kell, mit is teszünk.. Minden tettnek fellelősége van...

Közben pedig a törököknél (is) erősen él az a mitológia, hogy a világnak van egy normálisabb fele is, ahol normális emberek élnek (ez a laposföld-hívóknél bizonyára a korong túoldalát jelenti). Így az, hogy külföldiként (pláne EU állampolgárként) zakkant vagyok, igencsak felkavarja őket ("Tönkretetted a gyerekkori álmomat!" - via StarWars rajongók). Sőt! Komolyan meg tudnak sértődni, hogyha úgy kezdek viselkedni, ahogyan azt a törökök csinálják minden nap.

Ez pedig olyan furcsaságot hoz, hogyha az ember külföldi, akkor csak simán idegen. Na de ha elkezd török lenni..úgymond beilleszkedni...annak nem igazán örülnek.

"Hé haver! A mi dolgunk, hogy lököttek legyünk! Ebből maradjál ki! Maradj normális!"

Hát így az ember sose lesz török... mindig külföldi marad. Mindig ő lesz a MACAR.

2019-12-01

December 1. van. A post megjelenéskor legalábbis az volt. Ez pedig azt jelenti, hogy hivatalosan is megkezdődött a karácsonyi hajrá. Úgyhogy mint adventtel, mi is minden vasárnap megjelenünk, és beszámolunk arról, hogy is tart a Karácsony Isztambulban.

De álljunk csak meg egy pillanatra! Hiszen Törökország nem keresztény ország! Akkor mit is keres itt a Karácsony?

<https://flic.kr/p/dyd1vx>
Török Karácsony

Akik régebb óta követik Törökországot (vagy a blogot), azok már megszokhatták, hogy a dolgok sosem ilyen egyszerűek. Törökország hivatalosan nem muszlim ország, hanem muszlim többségű. Az az elenyésző százalék, akik viszont tényleg keresztények, ők... na ők aztán képviselik szinte az összes keresztény ágat, ami csak a világon megtalálható.

Ne felejtsük el, hogy már a Római Birodalom idejében is a legfontosabb keresztény központ Anatóliában volt. Antiokheia, vagy magyar nevén Antiokheia (ma Antakya) a kereszténység bölcsője volt, míg a vallás el nem terjedt az egész Birodalomban. Attól kezdve a kiváltságos helyzetével osztoznia kellett Alexandriával, Jeruzsálemmel és Rómával. A birodalom kettészakadásával (395) Konstantinápoly is a vallási központok közé került. Egészen addig, míg a törökök el nem foglalták (1453). De az Ortodox Pátriárka, azaz a vallás központja még ma is Isztambulban van.

Isztambulban viszont nemcsak ortodoxok találhatók. Hanem szinte az összes keresztény ágazat. Találunk római katolikus templomot, ahogy anglikánt is. Még szír keresztényt is. Nem is beszélve az örményekről, akik igazán meghatározóak ebben a témában.

Azt tehát láthatjuk, hogy Isztambulban bőségesen sok olyan ember él, aki megünnepli a Karácsonyt. Annál sokkal érdekesebb, hogy ezt mikor is teszik!

A Karácsony pontos időpontját nem volt egyszerű összehozni. Ehhez több évszázad, elmélkedés, számolás, stb.. kellett. Nem beszélve arról, hogy valamennyire igazodni akartak a már létező többi vallás ünnepeihez is. Minderről elég sok érdekességet találunk a oldalan.

Végül Gyula pápa 350-ben úgy döntött, hogy december 25.-e lesz a nagy ünnepnap. Csakhogy eddigre az örmények már megelőzték a rómaiakat, és államvallásukká tették a kereszténységet (301-ben). És erre az örmények a mai napig büszkék, hogy az övéké volt a világ első keresztény állama.Ezek után persze hogy nem akarták azt tenni, amit a rómaiak, majd később a bizánciak kértek.

Az örmény keresztények tehát saját belátásuk (számításuk, elméletük, csillagállásuk, stb..) alapján a Karácsony napját január 6.-ra tették. Gyula pápa viszont december 25.-ére tette. Szintén a saját belátása (számítása, elmélete, csillagállása, stb..) alapján. Ez terjedt el a Római Birodalom területén, majd egész Európában, és máshol is.

Később (1054-ben) megtörtént az Egyházszakadás. Eddigre a Karácsony napja már megszokottan (ősi szokás szerint) december 25.-re esett. Csakhogy 1582-ben Gergely pápa helyreigazította az addigra igencsak elcsúszott naptárat. Eddigre már 9 nappal voltak elcsúszva a valóságtól. (Bezzeg ma fel se tűnne, ha két napsütéses hónap után március közepén elkezd szakadni a hó..).

Természetesen a keleti egyház nem fogadta el a nyugatiak eretnek naptárreformjait, és továbbra is a saját igazhitű naptárukat használták. Persze az Ortodox egyház két legnagyobb területén (Anatóliában és Oroszországban) vagy egyébként is összevissza esik a hó, vagy túl gyakran van hó ahhoz, hogy bárkinek is feltűnjön a naptár lassú elcsúszása. Így mára eljutottunk oda, hogy 13 nap különbség van a nyugati és a keleti keresztény naptárak között. Hiába ünnepli mindkettő a Karácsonyt december 25-én, mégsem ugyan azon a napon állítják a karácsonyfát..

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az örmények január 6-án, a nyugati keresztények december 25-én, a keletiek pedig január 7-én ünnepelnek.A magyarok pedig december 24-én...

<https://flic.kr/p/aFZ6g8>

Karácsonyfa november 5-én (2011-ben)

Mindeközben a törökök...

Ugye írtam, hogy december 1 van (vagyis a bejegyzés ekkor íródott). Azaz minden török, akit érdekel a Karácsony, az mostanra már felállította otthon a Karácsonyfát..

Nade, nade, nade mégis!?!?

Oké. A törökök alapvetően szeretik a színes dolgokat. Meg a lámpás dolgokat. Így a színes-lámpás dolgokat duplán szeretik. És akkor már a színes díszeket is. Az meg úgy furcsán nézne ki, ha a karácsonyfa díszeket és égőket csak úgy simán a falra ragasztanák (bár erre is találunk bőséges példát...). Ezért inkább ők is a fára pakolnak mindent.

Ugye azt beszéltük, hogy a törökök imádják a színes dolgokat... Akkor pedig miért is nem lehetne maga a fa is színes?

Bizonyára ezt a kérdést többen is feltették a festékvödör mellett állva, amikor is úgy döntöttek, hogy MINDEN színű karácsonyfa kapható lesz.

Ennek megvan az az előnye is, hogy így olyan színű karácsonyfát is vehetünk, ami beleillik a cég arculati színeibe.

<https://flic.kr/p/C7DM9R>
Mindenszínű karácsonyfák

De nemcsak a karácsonyfát, a díszeket és persze a színes lámpákat imádják a törökök, hanem a Mikulást is (*). Egyrészt mert ő is piros ruhában van, és a törökök imádják a piros színt. A zászlójuk is piros. Igaz, ez a sok harcban kiömlött vért szimbolizálja. De a törökök amúgy is egy harcos nép. Ezt leginkább a közlekedésben lehet jól megfigyelni, amikor 2-3 mm előnyért zajlanak az összecsapások. Másrészt pedig a törökök imádják a szakállat, és a szakállas dolgokat. Még a szakállas vicceket is..

(*) Nem mellékesen pedig a Mikulás is Antalya körzetében született. !

<https://flic.kr/p/iqatZU>
Mikulástámadás

Tehát a Mikulást is szeretik. Szerencsére őt a kínaiak is szeretik, így nagyon széles az a választék, hogy milyen Mikulást is szeretnénk venni. Van sima piros Mikulás. Meg rózsaszín Mikulás. Meg felfújható Mikulás. Meg táncolós-éneklős-ez_elromlott_cseréljük_ki Mikulás. Meg olyan Mikulást, aminek leesik az arca, mert nem ragasztották fel rendesen. De a legjobbak mégiscsak a különféle kommandós Mikulások.

<https://flic.kr/p/aFYSCg>
Kommandós Mikulások gyakorolnak..

Ezeket azok, amelyeket fel lehet akasztani minden falra. Márpedig a törökök szó szerint veszik a minden falat. Vagyis az összes falat telepakolják vele. Meg az ablakokat, erkélyeket, és minden mást. Kivéve a plafont. Oda ugyanis az ejtőernyős Mikulások kerülnek...

<https://flic.kr/p/dC5UkU>
Ejtőernyős Mikulás

Ha már itt tartunk, akkor érdemes kitérni arra, hogy a Mikulás neve törökül Noel baba. És semmi köze december 6-ához. Meg úgy a nemlétező Karácsonyhoz sem. Őt pedig Noel-nek, vagy még inkább Noel gece-nek (azaz Karácsony este) hívják. A karácsonyfa viszont mindjárt yilbaşı ağaç, ami azt jelenti, hogy újévi fa.

Ebből két dolog is látszik: egyik, hogy a törökök nem szilvesztereznek, hanem újéveznek. Másrészt pedig, hogy ez az egész decemberi mókázás Mikulással, karácsonyával, tűzijátékkal, mind-mind december 31-én, az év utolsó napján van.

Igen, nincsen december 25-26 szünnap. És nincs mértéktelen beigli evés. Bár ezen a téren nem kell a törököt féltetni, mert ők az év 365 napján mértéktelenül eszik a baklavát, ami legalább 80x több cukrot tartalmaz...De tényleg ugyan úgy dolgozunk december 26-án, mint

mondjuk augusztus 3-án. A fő különbség, hogy munka után nem megyünk le a tengerpartra szőrfözni...

Mielőtt azonban szomorkodnánk, hogy Karácsony napjain is munka van, akkor gondoljunk arra, hogy otthon decemberben mekkora hajrá szokott lenni! Először is a 4 heti munkát 3 hét alatt kell befejezni. Ami eleve nehezített körülmények között zajlik. Hiszen nem elég, hogy az embert már belepte a karácsonyi rózsaszín köd, de még folyamatosan karácsonyi dalokat is kell hallgatni!

Másrészt az év vége miatt azokat a munkákat is be kell fejezni, amiket mondjuk még márciusban kellett volna...csak éppen eddig halogattuk...

Ráadásul ott van még a karácsonyi extra! Céges üdvözlőlapok, karácsonyi jókívánságok azoknak az ügyfeleknek, akiket év közben annyira utáltunk. Tehát nem elég, hogy rövidebb a hónap, de még a szokásnál is több a munka!

Ezzel szemben a törökök! A bezzegisztániak!

A standard török azt vallja, hogy az a munka, ami arra vár, hogy holnap megcsináljuk, az várhat holnap utánra is. Sőt! Ha kibírta a holnapután, akkor igazán kivárhatja a jövő hetet is. Márpedig az, ami nem volt elég fontos ahhoz, hogy 2019-ben megcsináljuk, azzal 2020-ban sem érdemes vacakolni. Fő a nyugalom! Gyerek, ülünk ki a Boszporusz partjára egyet teázni!

Ami az egészben viszont igazán izgalmas, hogy a Karácsony estéje december 31-én van. Vagyis amikor Európában december 27-28-án elkezdnek a karácsonyfák tűlevelei hullani (majd maguk a fák is kifelé repkedni kezdenek..), nálunk akkor kezd el az ünnep igazán beindulni.

Tehát ha december 27-28-án úgy érzed, hogy Jajdekár, hogy vége az ünnepeknek! (vagy csak el akarsz menekülni a főnököd elől), akkor irány Isztambul!

<https://flic.kr/p/C7zsCF>

Ebbe a boltba kicsit bedólt a Karácsony...

2019-12-08

Elkezdődött a december Isztambulban. Vagyis elkezdett esni az eső is. Majd valamikor április végén abbahagyja..Úgyhogy a legjobb idő volt arra, hogy végre kinézzünk a Karácsony-bazárba!

Mai mottónk: Vegyél műanyag Mikulást kilóra!

Isztambul, Karácsony-bazár

A magyarországi karácsonyi hangulat része az is, hogy a karácsonyi árusok között bóklászunk. Ez mindenkinél vérmérsékletfüggő, hogy csak sétálgat, vagy keres valamit, szórja a pénzét, vagy pánikban van, hogy végre találjon valamilyen ajándékot.

Ez Isztambulban nincs. Legalábbis néhány évvel ezelőttik még nem volt. Mostanra egyre több bevásárló központban (AVM - Alışveriş merkezi) terjed az, hogy ezekben is tartsanak valamiféle karácsonyi vásárt. Vagy valami hasonlót. Vagy bármit, amiért az emberek hajlandóak még több pénzt költeni..

Mégis, van egy hely, ahol valamennyire átélhetjük az európai karácsonyi vásár hangulatát. És nemcsak a karácsonyi vásárlás részét, hanem az ezzel járó extrákat is: lábralépés, lökdösődés, érthetetlen pénzfogyás, stb.. Egyedül a forralt bor illatát kell nélkülöznünk... helyette mindent átjár a kávé illata!

Kávé az isztambuli Fűszer-bazárban

Ez pedig azért van, mert a nemhivatalos Karácsony-bazár a Fűszer-bazár mellett található. Mégpedig úgy, hogy kijövünk a Fűszer-bazár épületéből (nem azon az ajtón, hanem a másikon!), majd elindulunk a kávéillat után.

Itt egy kb. 100 m hosszú utcát találunk, ami békeidőben a konyha-bazár és a papír-bazár szokott lenni. Néha-néha 1-1 játékboltba is bele lehet esni (ha nem, akkor majd valaki

biztosan segít nekünk). Ahogy eljutunk ez első kereszteződésig, nagyjából be is jutottunk a közepébe. Innen balra-jobbra haladva még pár tíz méterig tart. Illetve ha innen bármely irányba indulva eltévedünk a bazárban, akkor még belebotolhatunk 1-1 kupac Mikulásba. Kivéve, ha a tenger irányába megyünk, mert akkor a halak közé botolhatunk.

Itt található a Karácsony-bazár

Tehát a terület nem túl nagy. Mégis ez szolgálja ki Isztambul nagy részét karácsonyi dekoráció ügyben. Mi, akik csak néhány kg karácsonyfadíszet szeretnénk venni, semmik vagyunk azokhoz, akik raklapnyi karácsonyfát cipelnek a kezükben.

Tehát, mint említettük, ez a terület az év többi részében leginkább a Papír-bazár szerepét tölti be. Közte pedig-átmenetként még a Fűszer-bazár boltjaival találkozhatunk. Így pl. mindenféle konyhai dolgokat áruló részek is vannak.

Ezek pedig - ahogy az isztambuli bazároknál már megszokhattuk - nemcsak egyszerű kis boltocskák. Itt profi cukrász kellékekkel is találkozhatunk. És itt tényleg az a normális, hogy valaki egy 500 fős vacsorához vesz kellékeket.

Cupcake formák minden mennyiségben!

Ezek a sütőgetős boltok azért is jók ilyenkor, mert Mikulásra vadászva eszünkbe juttatja, hogy Karácsonyra sütit is jó lenne készíteni. Márpedig itt aztán tényleg megtalálunk mindent, amire csak szükségünk lehet!

Kezdve a nyújtófával, és a mindenféle formákkal. Nagyítsatok rá a képre! A pirossal tényleg szívecskés alakú mintákat lehet csinálni. A lila csigás, a sárga virágmintás, a fehér csillagos, a kék labirintusos (???), a rózsaszín pedig macis... de az már nem látszik..De a formák sem rossza.. Van fagyis, gitáros, vonatos, anaszászos is!

Nyújtófák, formák

De ha csak simán kiöntő formát szeretnénk (vagy mi ennek a neve), akkor abból is találunk bőségesen.

Szilikonos ingyom-bingyom formák

Persze a Karácsony szupersztárjai nem is lehetnének mások, mint a kivágó formák. Erre a képre is érdemes ránagyítani. Illetve az ilyen boltokba nagyon is érdemes betérni, és átnézni a kínálatot, mert nagyon izgalmas, egyedi dolgokat lehet találni. !Ezen a képen is van frissen házasodó pár, dinoszaurusz, Batman, házikók, hangjegyek, gitár, mindenféle babák, koronák, szívecskék... a lista szinte végtelen..Arra azért készülünk fel, hogy nem feltétlenül időtálló anyagból készültek...

Süti kivágó formák

Na de menjünk is tovább, különben egész nap csak ebben az egy boltban leszünk... pedig épp csak bekukkantottunk ide, nem mentünk fel az emeletre...

Na jó. Kezdjük inkább előlről!

Kijövünk a Fűszerbazárból a hátsó ajtón. Innen követjük a kávé illatát, és megyünk végig a Hasırcılar Caddesin. Elmegyünk az egyre nagyobb Mikulások mellett, és egyre jobban behatolunk a sűrűjébe. El kell jutnunk az első kereszteződésig!

Akkorát kacsintott ez a Mikulás, hogy még a szeme is leesett!

Erről készítettem is egy videót. Egy olyat, aminek az eszmei érte felbecsülhetetlen!

Vagy inkább nem érdemes vele számolni..

<https://youtu.be/AoFmwBIaHMo>
Isztambul, Karácsony-bazár (2019)

Mivel nem akartam folyamatosan az előttem cammogó hátát videózni, így inkább magasba

emeltem a kamerát. Ennek köszönhetően vajmi kevés látszik rajta. (De legalább az se, hova tüntettem el az előttem bóklásztót, amikor már meguntam a bénázását).

A videó nem hosszú. Kevesebb, mint 3 perc! Köszönhetően annak, hogy útközben nem álltam meg vásárolni. Ezzel legalább 3 órát nyertünk.. De aki úgy érzi, hogy nincs kedve végigvárni, annak készítettem egy gyorsabb változatot. Ez már mindössze 46 másodperc.

<https://youtu.be/hx02WJFQ2V0>
Isztambul, Karácsony-bazár (2019) - Hyperlapse x4

De ha valakinek még ez is túl hosszú, akkor itt egy ultragyors verzió is! Ezen legalább pont annyira nem látszik semmi, mint az eredeti videón... Viszont legalább csak 8 másodpercig tart!

<https://youtu.be/rEvj9ltXVu4>
Isztambul, Karácsony-bazár (2019) - Hyperlapse x32

Tehát így néz ki röviden... tényleg röviden...

Ez a kereszteződés, ahol a videó is véget ér, ez az a pont, ahol döntenünk kell!

Mehetünk egyenesen tovább. De akkor nagyjából ki is jutottunk a Karácsony-bazárból. Mehetünk balra, ahol további izgalmas karácsonyi dolgokat találhatunk. Sőt! Ha itt tovább megyünk jobbra és fölfelé, akkor... akkor akármit is találhatunk... Mehetünk jobbra is. Itt egy rövid folyosón át kijuthatunk a friss levegőre. Ez az út bár rövid, de szerintem a legjobb boltok mind itt bújtak el. Vagy úgy döntünk, hogy csak egyszer van Karácsony (ebben az évben legalábbis), és inkább az összes pénzünket elszórjuk angyalkákra, Mikulásokra, és minden más csilligó-villogó bigyóra. Úgyhogy visszafordulunk, és bemegyünk az első boltba.

És ha már idáig eljutottunk - mármint az olvasásban, nem a boltban), akkor felmerülhet a kérdés, hogy mit is lehet venni a Karácsony-bazárban??

Nos, aminek csak a képzelet szabhat határt!

Mármint a kínaiak képzelete... Hiszen az összes áru Kínából érkezik. Hatalmas konténerszállító hajókon. Igen, ez így könnyen megy, hogy mindjárt a boltok mellett ott a tenger... Bár most már máshova öntik ki a rakományt, de az isztambuli fűszerbazárt pont azért volt évezredekken keresztül kedvelt, mert ide tudtak a kereskedő hajók kikötni. A viharoktól és kalóztól védett Aranyszarv-öböl kiváló hely volt a hajóknak. Míg mellette a part pedig kiváló hely volt a raktáraknak. A raktárak pedig kiváló helyek voltak az árusoknak, akik kiválóan értettek ahhoz, hogyan lehet minden vackot rátukmálni az arra járó gyanútlan áldozatokra. A kereskedelemről befolyt adóbókból pedig a szultán érezte kiválóan magát.

Ha mégse, akkor valaki gyorsan egy fejjel rövidebb lett...

...és Boldog Új Napszemüvegeket!

Tehát a Karácsony-bazár áruai direkt érkeznek Kínából (a többi, minőségi boltokban kapható dekorációk is, de azokat általában előtte megfuttatják Németországban...jobb legyen a színe az északi levegőtől, vagy valami hasonló...).

Van ebben valami kalandos, hogy az ünnepi dekorációk egy olyan országban készülnek, ahol nincs ilyen ünnep, és így nincs is neki hagyománya. Meg amúgy is teljesen mások a kulturális alapok. Még jobb, hogy a fogadó ország - jelen esetben Törökország - sem igazán büszkélkedhet karácsonyi múlttal. Mármint, ha az elmúlt pár száz évet nézzük. Mert előtte azért Anatólia a kereszténység egyik meghatározó területe volt.

<https://flic.kr/p/dBZyR4>

Egy kis ilyen meg olyan meg amolyan

Ebből adódóan senkinek sem tűnik fel, ha mondjuk a Mikulás a megszokott piros helyett véletlenül zöld lesz. Vagy narancssárga... Esetleg lila. Sőt! Az emberek még azt fogják mondani, hogy "Hű! Micsoda változatosság! Nem unalmas piros a ruhája, hanem zöld!" Úgyhogy semmi sincs, ami határt szabna a kreatitásnak. Mondhatnánk azt is, hogy Határ a csillagos ég! De a csillagokat már ráragasztották a Mikulás köpenyére..., az égből meg ki

tudja mi lett... talán távirányítós tarantula..

Úgyhogy itt leginkább olyan dolgokat találunk, amire még álmunkban sem gondoltunk volna. Mint a már említett(?) narancssárga karácsonyfa. Mert ugyebár nem minden lakás színharmóniájába illik bele a zöld... Bár amelyikbe a neon-rózsaszín illik bele, én abba a lakásba nem akarok bemenni... de még abba a kerületbe sem!

<https://flic.kr/p/CcyyYy>
Karácsonyfa minden színben!

De nemcsak színben van korlátlan választék, hanem méretben is. Hiszen ha már úgylis begyömöszöltünk egy karácsonyfát a nappaliban, és nem férünk el tőle, akkor már tehetünk rá akkora díszeket, ami még a macskát is agyonüti, ha ráesik.

<https://flic.kr/p/inpNpk>
Vegyül üres golyót, majd fessd ki magadnak!

És persze ott vannak még a mindenféle Mikulások és angyalok mindenféle verziói. A többi díszről nem is beszélve!

Így az egyetlen határt valójában a pénztárcánk szabja.

<https://flic.kr/p/dC5XUy>
Ez is egy olyan hely, ahol aztán van minden!

2019-12-15

Mai mottónk: Az üzletnek mennie kell!

The shop must go on!

Természetesen így, kétértelműen...

<https://flic.kr/p/dGHQiz>

Óriás karácsonyfa a Cevahir AVM közepén (2012)

Elvileg a Karácsony a szeretet ünnepe, és arról szól, hogy együtt a család, barátok, meg ilyesmi. De hogy a Karácsony mennyire az üzletről is szól, az a világ egyik legősibb kereskedelmi központjában nagyon is tetten érhető. Hiszen ha már hivatalosan úgy sincs Karácsony, csak újév, akkor miért ne lehetne karácsonyi, pardon... újévi akció is mindjárt?

Ez úgy szépen jól beleillik a sorba. Véget ért a nyárivégi akció, elkezdődött a szeptemberi. A búzakalászos reklámokat felváltották a hulló falevelek. De most, hogy az ország keleti részén havat láttak, ez a koncepció már nem állja meg a helyét... Ideje átállni téli üzemmódra.

A tél pedig ugyebár hó meg fenyőfa. A fenyőfán legyen sok-sok lámpa, mert lámpa mindig kell! Az utcán is vannak lámpák: piros, sárga és zöld... a fenyőfán is legyen akkor piros, sárga, zöld... hoppá! Kék lett, maradhat? És persze csillagok! Csillagok mindig kellenek! A török zászlóban is van csillag, akkor a boltok kirakatát is teleszórjuk csillagokkal. Egy ekkora kavalkádban viszont bárki, bármi elveszik. Kivéve, ha piros ruhában van. Sapkája is van, szakálla is... kinek nincs ma szakálla? Na ugye! (A piros ruhának más jelentése is van, de majd az egyik következő bejegyzésben merülünk a kérdés mélyére)

<https://flic.kr/p/dzUfMz>

Kitlábon rohangáló karácsonyfák. (Kanyon AVM - 2012)

Isztambulban persze nem várták be, hogy megérkezzen a tél, vagy akár a december. Mindjárt november elején - rögtön az őszi akciózások után - megkezdődtek a karácsonyi akciók is. Természetesen a sima utcai boltokban is, de leginkább a bevásárló központokban (törökül AVM - Alışveriş Merkezi).Náluk ez azért is izgalmas, mert óriási a verseny a bevásárló központok között.

A 2019-es statisztikák szerint Isztambulban 121 bevásárló központ működik. Két éven belül még 11 új megnyitására lehet számítani.Törökország szerte összesen 420 bevásárló központ van. 2018-ban 19, 2019-ben pedig 3 új nyílt meg. Látható, hogy kicsit visszaesett a bővítés. De azért a törökök bizakodóak, és 2012 végéig még 62 új megnyitására számítanak.Ez is gondolom olyan, mint a villanyszerelőnk, hogy bizakodunk, felrakja mind a 20 konnektort, de a 3.-nál megunja, és elmegy teázni...

Ha már a számoknál tartunk, ez a 420 bevásárló központ közel 13 millió m²-et foglal (Ez csak az üzletek területe. Nincs benne a parkoló, a gépek, lift, közlekedő folyosók, terek és parkok). Ha ezt mondjuk 200 m²-es lakóházakkal számolnánk, akkor 65.000 házat kapnánk. Simán összejön egy kisváros...

További érdekesség, hogy az 1000 főre jutó bevásárlóközpont-területben Isztambul vezet. Itt 1000 főre 312 m² vásárlási lehetőség jut. Ankara csak kicsit van lemaradva, ők 295 m²-n sétálgathatnak a bevásárló kosarakkal. A nagy meglepetés viszont Bolu, ahol a vásárolni szándékozó 1000 embernek 287 m² jut, éppen hogy csak lemaradva Ankarától, a fővárostól. Pedig Bolu csak az 55. a Törökország legnépesebb városai listán!Persze ez csak játék a számokkal! Ha mondjuk a 20 fős Szalmafalván építenénk egy olyan bevásárló központot, amiben csak 3 bolt van, azzal mindjárt messze leköröznénk mindenkit!

Érdemes odafigyelni, hogy az AVM (Alışveriş Merkezi) egy nagyon jól hangzó név. És a törökök nemcsak azt szeretik, ami jól néz ki, hanem azokat is, amelyek jól hangzanak. Így egy csomó mindenre kiírják az AVM-et, ami egy kicsit is hasonlít rá. Meg olyanra is, ami egyáltalán nem hasonlít rá. Akár egy turkáló, egy konyhafelszerelés bolt, vagy még Ali bácsi kerti kiárúsítása is lehet AVM. Ehhez csak annyi kell, hogy Ali bácsi festékkel 3 betűt felírjon a kapura. És ez rövidebb is, mintha a kiárúsítás szóval próbálkoznak..

<https://flic.kr/p/inoqhC>
Karácsony Isztambulban

No de vissza a télbe, a Karácsonyba!Az tehát, hogy ilyen rengeteg sok bevásárló központ van Isztambulban, nagyon komoly versenyt eredményez. Ezért mindenki próbálja a legjobb hangulatot megadni, hogy ő legyen a legkülönlegesebb. Karácsony, azaz Újév lévén a koncepció mindenhol a tél a körül forog. Ami persze vicces, amikor az utcán 16-20 fok van és süt a nap, a bevásárló központban pedig el akarják velünk hitetni, hogy esik a hó (ugye-ugye, vegyéél télikabátot, meg hótaposó csizmát!!). Az egyik bevásárló központban odáig mentek, hogy mindenféle műhó röpködött. A hangulat igazán téliesre sikeredett, hiába járt mindenki pólóban és rövid kabátban a 16 fokos "fagyban". A műanyag műhó nagy előnye az igazival szemben, hogy nem olvad el. Így másnap is megmaradt. Meg a következő héten, meg a következő évben is... Aztán amikor még áprilisban találkozni lehetett vele, akkor úgy döntöttek, hogy a következő évben inkább más tervvel állnak elő..

Műhó-vihar (2017)

Amikor viszont nem veszik el a fél bevásárló központ a (mű)hó alatt, akkor roppant látványos ötletekkel állnak elő!Az színes izzósor és lámpák alap (mégiscsak Törökországról beszélünk), ahogy a sok-sok fenyőfa is. Rénszarvasokkal természetesen. Esetleg egy óriási karácsonyfa valahol közepen. Ha több hely van, akkor több karácsonyfa is belefér. Vagy akár egy egész Mikulásfalva is!

<https://flic.kr/p/aQnY3x>

Mikulásfalva a Capitol AVM-ben (2011)

Jó, ez utóbbi kicsit félre ment, amikor a bevásárló központ örökös pálmafái közé helyezték el. Márcsak egy surf-deszkás Mikulás kellett volna, hogy teljes legyen az összkép!

Jurtakávézó

Hasonlóan érdekes, de legalábbis furcsa eredmény a szabadterbe helyezett jurta kávézó is. A koncepció szerint miközben kint a hóvihart a mínusz fokokkal együtt rocktáncot jár, addig odabent a jó melegben lehet jó meleg kávékat inni. Egyenlőre inkább hűteni kell odabent... Idekint sok nyoma nincs a hidegnek.

Jó ötlet lenne a fordítottját megcsinálni. Hamár idekint úgyis 15+ fok van, akkor belülről kellene telet varázsolni. Mennyire izgalmas lenne az!

Tényleg van egy fedett hely, ahol télen-nyáron hó van. Ez egy téli élménypark, ahol bobozni lehet, és hasonlók. Itt található: És Isztambul belvárosától csak 58 perc kocsival (azaz még Isztambulban járunk).SnowPark

Ha már a szabteri dolgoknál tartunk, az elmúlt években egyre népszerűbb lett, hogy az Európában megszokott karácsonyi utcai vásárokat az isztambuli bevásárló központokban is megtartják. Egyre több helyen találkozhatunk a szabad helyeken felépített kis kunyhókkal, ahol aztán mindenféle jó dolgot (vagy jónak gondolt dolgot) lehet venni. Az egyik ilyen vásárban az egyik házban nem vacakolnak a kreativitással. Csak Nutellát árulnak, úgy minden extra nélkül. Mégis itt a leghosszabb a sor...

<https://flic.kr/p/8ZnFQB>

Egy telefontársaság (Turkcell) kirakata (2010)

Most, hogy így bejártuk a bevásárló központot, ideje az üzletekre is rátérni. Ők sem maradhatnak ki a karácsonyi mókából!

Ez az időszak mindenképpen az üzleti élet nagy hajrája. Most kell eladni mindent, hogy végre ki lehessen porszívózni a raktárat. No meg hogy a kimutatásokban úgy látszódjon, mintha mindenki egész évben jól dolgozott volna. Úgyhogy ilyenkor akció hegyén hátán akció van. De a vevőket sem kell féltetni, mert ők az összegyűjtött pontokat akarják elkölteni, mielőtt lejárnának. Meg valami oknál fogva a pénzzel is úgy érzik, hogyha az idén nem költik el, akkor lejár...

<https://flic.kr/p/dzZKFA>

Karácsonyfadíszek minden mennyiségben

Néhány érdekesség azoknak, akik még csak ismerkednek a törökök üzleti szemléletével.

Az alapfelállás az, hogy akció mindig van. És mindenhol. Most, hogy jön a Karácsony, ez a

karácsonyi akció. De van nyári akció, őszi akció, hétfégi akció, nem-esik-az-eső akció, csak-mert-felkelt-a-nap akció, stb.. Mindig van valami jó indok, amiért éppen lehet akció. Erre már külön mobil program is van, ami szól, ha a közelben akció van..Ráadásul ezek nem 5, meg 10 százalékok szoktak lenni, hanem simán lehet 50%-os akciókat is találni.

Ehhez jön hozzá, hogy a különböző bankkártyák használata további kedvezményeket, jutalompontokat, meg minden féléket ad. Pl. lehet repülőjegyre is gyűjteni. De a legnépszerűbb, hogy a megvett terméket részletre fizethetjük ki. Függetlenül a termék árától. Tehát akár egy csomag zoknit is vehetünk 24 havi részletre mindenféle kamat nélkül. Ráadásul az év vége+Karácsony miatt további ajándék, hogy a részleteket is majd csak márciusban kezdjük el fizetni.Ez jó móka, csak oda kell figyelni. Különben még a 2025-ös karácsonyi ajándékpénzt is elköltjük..

Tehát egyáltalán nem mindegy, hogy melyik bank melyik kártyájával fizetünk. Így gyakori eset, hogy a fizetés előtt az árut félretesszük, majd elmegyünk az ATM-sarokba, hogy kicsit átrendezzük a számlát. A pénz utalása nincs ingyen, de az ATM használat igen. Amikor pedig a különböző bankok automataiból összeszededetett pénzt a fizető bank ATM-be, az összeg azonnal megjelenik a számlán, és már használhatjuk is. Hétfégén, éjszaka is.Ha több helyen is vásárolunk, akkor akár többször is felkeressük az ATM-sarkot.

<https://flic.kr/p/99HiLC>
ATM-sarok

És ezzel még nincs vége. Mert még további ajándékok várhatnak minket. Akár hűségponttal, akár valamelyik telefontársaság révén, akár csak úgy. És itt ne arra gondoljunk, hogy a mosógép mellé kapunk egy zoknit! Hanem olyanra, hogy 10 kg mosópor mellé kapunk egy mosógépet. Vagy TV mellé iPhone-t, vagy iPhone mellé TV-t (mikor melyik az olcsóbb). . Régen olyan is volt, hogy minden 10 liter benzin után kaptunk ajándék poharat. Tele volt vele a lakásunk! Aztán gondolom egyszer valamelyik háziasszony bepipult a ház urára, és szabadjára engedte a poharakat...utána elég gyorsan megszűntek az ajándék poharak.Egyszer kaptam (meg egy plüss agyat) a nagy méretű bevásárlásom mellé. Hú de örültem, amikor végre hazaértem az összes kacattal!

Láthatjuk, hogy az végi hajrára mindenki belead mindent. Mindenhol akció, mindenhol Karácsony.

<https://flic.kr/p/dx8wdK>

Metrocity AVM karácsonyi díszítése, ami semmit se változott az elmúlt 10 évben..

2019-12-22

Isztambulban tombol a tél! 14 fok van, süt a nap, és szél egy száll se. Csak simit. És még csak reggel van!

A múlt héten viszont már láttunk havat. Legalább 3 másodpercig!

Úgyhogy úgy döntöttünk, nem kockáztatunk, és nem lépünk ki az ítéletidőbe, ezt meghagyjuk másnak. Mi pedig megnézzük, ők mit találtak, és mit pakoltak fel az internetre.

Tombol a tél Isztambulban (Ilyen távból a fürdőruhás lányok nem látszódnak rendesen...)

Nagyjából 10 évesnek mondhatjuk azt, hogy a szociális média a mindennapok részei lettek. Mind a könnyű megosztás, mind a zsebben hordozható technológia (pl. iPhone) olyasmi, amivel emberek milliói archiválják a (nem túl érdekes) mindennapjaikat.

Cserébe viszont az internet nem felejt. Így nemcsak azt láthatjuk, hogy az idén miként készül Isztambul a (nemlétező) Karácsonyra. Hanem azt is, hogy miként tette ezt az elmúlt 10 évben. Sőt! Mindjárt össze is lehet hasonlítani, hogy egyik-másik hely miként változott az elmúlt években. Jobb ötletekkel állnak elő évről-évre, vagy rosszabbakkal. Vagy esetleg megy minden ugyan úgy, mint korábban...

Ezen utolsó kategória jeles képviselője a MetroCity nevű bevásárló központ, ahol már legalább 2008 óta minden évben ugyan azokat a díszeket lehet látni.

<https://flic.kr/p/dx8wdK>
MetroCity, ahol soha semmi nem változik

De a bevásárlóközpontokról most nem szeretnék sokat írni, hiszen az csak róluk szólt. Helyettük legyenek inkább az utcai díszítések!

Egy bevásárlóközpontban könnyű elérni, hogy a díszeket ne lehessen elérni. Így elég kevés olyan fizikai tényezővel kell számolni, amelyek a díszek kárára lehetnek: nincs szél, nincsenek madarak, se karácsonyfára mászó macskák vagy gyerekek... A díszeket elég csak annyira felragasztani, hogy maguktól ne essenek le. Januárba meg úgyszólván kezdődik a következő akációs szezon..

Ezzel szemben az utcákra olyanokat kell tenni, amelyek jól bírják a gyűródést, ha nem akarjuk, hogy az első szél az egészet átvigye a szemközti kontinensre. Így ezek eléggé strapabírók. Ha jól vannak megcsinálva, akkor még januárban is úgy néznek ki, mintha csak most lettek volna felrakva (Igen, van olyan is, ami 2 hónapig úgy néz ki, mint amit éppen most raknak fel, csak a munkások elugrottak egy hamburgerre). E miatt viszont sokakban felmerül az a kérdés, hogy ha egyszer világít (ami ugye nagyon izgi), meg színes (ami meg szép), meg működik (hát még ilyen!), meg minden oké vele, akkor miért is kellene leszedni? Jah, hogy már március van?? Na és?! Olyan szép, meg színes, meg világít, és tele van csillagokkal. Meg ez egyébként sem karácsonyi dísz, hiszen Törökországban nincs Karácsony. Ez csak... egy halom lámpa...ami színes...meg tele van csillagokkal.. igen, olyanokkal, amilyen a török zászlón is van. Igen-igen, jó ötlet! Egy utcán megtölthetnénk világító holdakkal is.... és így tovább legalább augusztusig...

Amikor még augusztusban sem ért véget a Karácsony...

Isztambulban a legismertebb sétálóutca a Beyoğlu kerületben található İstiklâl Caddesi. Az utcát elég könnyű megtalálni, de magát az utat, amin járunk... hát az nem mindig látható a sok embertől. Főleg ha éppen hétfő van, meg buli, és még a Karácsony (újév) is közeleg.

İstiklâl Caddesi (2017) - Forrás: sondakikatürk

Az elmúlt években a bulinegyed erősen áttolódott a szomszéd kerületbe, Beşiktaş-ba. Itt mindjárt 3 egyetem is van kézközelben, és az alkoholt is jóval lazábban mérik. Ezért az İstiklâl Caddesi sokat veszített a jelentőségéből (vagy inkább az érdekességéből). A karácsonyi lámpák sem túl izgalmasak. Pedig régebben ilyenkor még is közlekedett!

Érdekes, hogy Beşiktaş mégse lett az isztambuli Karácsony és Újév központja. Persze a lelkes ifjúság ritkán éli meg az éjfélét józanul. Ők azok, akik nem átlépnek az új évbe, hanem átesnek.. Nekik egy 40 wattos izzó éppen úgy megfelel, mint a soklámpás égősor - gondolkodhatnak a szervezők. De aki nézett már a pohár aljára, az tudja, hogy lámpából,

színes lámpából, de főleg Mikulásból sosem lehet elég. Nem is beszélve a csillagokról, és a holdakról...

Tehát a szervezők inkább úgy érzik, hogy oda érdemes a nagyobb banzájt csinálni, ahol nagyobb eséllyel fog az úri közönség borraivalókkal dobálózni, mint késekkel. Ezt a helyet pedig úgy hívják, hogy Nişantaşı. Ő egyébként pont félúton van Beşiktaş és az İstiklâl Caddesi között. Mindkét irányból 22 perc gyalog.. Nem mintha oda bárki is gyalog járna...

Nişantaşı (2017) - Forrás: gezilecekyerler

Nişantaşı Isztambul egyik (vagy talán a legnagyobb) elit negyede. Történelmi szempontból ez egy olyan terület, ami kellően messze volt a szultántól ahhoz, hogy itt minden olyan megtörténhessen, amit a palotában nem néztek volna jó szemmel. Pl. itt volt először vezetékes gáz, vagy villamos. Ennek több praktikus oka is volt. A szultán maradhatott hagyománymegőrző. Ha pedig kiderült, hogy a villamos mégiscsak az ördög találmánya, és mondjuk a fél kerület összedől, akkor meg a szultán az eseményektől távol maradhatott. Csakhogy Nişantaşı a modern szemlélettel, és a kiváló boszporuszi kilátással szépen-lassan az úri negyed lett. Így Karácsonykor nem spórolnak a feldíszítéssel. De még vörös szőnyeggel sem! Mert hát miért is ne?

Nişantaşı (2017) - Forrás: gezilecekyerler

Sőt! Időnként ilyen óriás dolgok is vannak, mint diótörők

Nişantaşı (2013) - Forrás: ensonhaber

vagy Mikulások

Nişantaşı (2013) - Forrás: ensonhaber

Vagy csak simán a geometria veszi át az uralmat...

Nişantaşı (2016) - Forrás: sözcü

Tehát, ha a pénztárcánk bírja (mert Nişantaşı nem egy olcsó hely), mi pedig a tömeget is bírjuk, akkor ő lehet egy jó célpont.

Addig viszont nézzük meg kicsit a hoteleket. Pontosabba, ahogy már a bejegyzés elején írtuk, megvártuk amíg más megnézi őket. Jelen esetben az Eğeliyor muyuz szerkesztősége. Persze az illető nem az olcsó helyekre ment be... de úgy könnyű, ha nem akarunk ott aludni, hanem csak egy sort fotózunk a bejáratnál, aztán hussss...tovább megyünk.

Nos, a hotelek is felkészültek a Karácsonyra/Új évre. Itt is láthatunk Karácsonyfát, hóembert, Mikulást, de még műhavat is! Persze gondoljunk bele szegény turista helyzetébe is! Idejön valami északi országból, ahol már térdig érő a hó... leszáll a repülőről, és megcsapja a 16 fok, a tűző nap, meg a hóvihár teljes hiánya. Jobbra-balra is pálmafa... Hogy fog ő örülni, amikor újra fenyőfák között lehet a Mikulásokkal együtt!

Üdvözet ezen az egzotikus helyen, ahol még a medvék is mikulásosak! - Forrás: egleniyormuyuz

Itt pedig azt látjuk, milyen is az olyan tél, amikor nincs is tél. - Forrás: egleniyormuyuz

Egy másik hotelben a pingvinek koncerteznek lelkesen.

Pingvinkoncert - Forrás: egleniyormuyuz

Ebben a hotelben pedig éppen a jegesmedvék karácsonyoznak.

Jingle bears rock - Forrás: egleniyormuyuz

Természetesen ennyivel még nem ért véget... lehetne még folytatni... Csakhogy mindjárt itt a Karácsony. Így mégis itt legyen most a vége.

Kellemes Ünnepeket!

2019-12-29

December 29. van. Mostanra egészen biztosan véget ért a Karácsony...Egészen biztosan???Isztambulban még csak most kezdődik az igazi hajrá!

Mindjárt vége az évnek, de te még mindig nem vetted meg ezt a vackot, amivel 12 hónapja bombázzuk a leveles ládát. Könyörögve kérünk, hogy a hátralévő pár napban gyere el hozzánk, és költsd el az összes pénzedet nálunk. És akkor valamit mi is vehetünk a családnknak.Kérjük, ne hagyd, hogy a főnökünk csalódottságában feláldozzon minket valamelyik alvilági istenének!!Gyere el hozzánk! Most!! Rögtön!!! Azonnal!!!!Részlet az év utolsó akciós leveléből

Miközben folyamatosan érkeznek a különböző akciós hirdetések, amelyek már zajlik a visszaszámlálás, addig Isztambul utcái egy különös átalakuláson mennek keresztül. Itt egy másfajta visszaszámlálás zajlik.

Korábban, a többi piros napos ünnepeken a piros dolgok leginkább felfele kerültek. És legtöbbször zászló formában. Mondjuk fel a ház tetejére, az oszlop tetejére, a toronyház tetejére. Olyan hosszan, olyan pirosan, hogy leérjen az alsó emeletekig, hogy mindenki lássa.

December 31. viszont egy másfajta piros napos ünnep. Itt minden, ami piros, alulra kerül. Lehetőleg minél jobban elrejtve. Na jó, ha kicsit kilátszik, nem baj, attól lesz az kacéros. De csak módjával. Inkább maradjon rejtve. Kerüljön minél inkább lejjebb, minél több dolog alá. Hiszen mégiscsak egy fehéreneműről van szó, ami valójában piros. Vörös. Vadítóan vörös.

<https://flic.kr/p/dAEJYz>
Pirosba fordultak a boltok

Tehát egy fehéreneműről van. Mert a történet szerint, aki piros fehéreneműben lép át az új évbe, az szerencsés lesz.

És ki az, aki nem akar szerencsés lenni? Ha mégis lenne ilyen, akkor biztosan lesz a közelben

egy árus, aki majd rábeszéli az illetőt, hogy mégiscsak jobb szerencsésnek lenni. Ami lényegében már el is kezdődött, hiszen találkozott egy kedves eladóval, csak most, csak neki szuper kedvezményt ad. Mellé ajándékba mindjárt egy mosógépet is.

Tehát eladó a piros alsó ruházat! És ahogy ez már ősi szokás Anatóliában, minden kapható minden mennyiségben. Ebben az időszakban leginkább a piros ruha dolgok. És a mennyiség? Ott nincs határ! Az utcákon nagy-nagy kupacokban árulják a piros fehérneműket.

<https://flic.kr/p/BF3zea>

Vegyél pirosat kilóra

-Na de mégis, minek vegyek 24 darab piros fehérneműt? Újév éjszakáján egyszerre csak 1 ruha lehet rajtam.. -És aranyoskám, mi van a következő évvel? Meg az azt követővel? Csak nem akar minden új évbe ugyan abban a ruhába átkelni? Új év, de régi ruha? Nem hangzik túl jól..-20 évre előre vegyek ruhát? Az maga szerint jól hangzik?-Aj, dehogy is! Hát persze, hogy jöjjön jövőre is, és vegyen újakat! Meg év közben is! Meg bármikor máskor is! Reggel, délben, este... De nem-nem! Gondolni kell arra, hogy legyen tartalék ruha is. Ha... mondjuk baleset történne...-Mármint miféle baleset? Csak nem arra gondol, hogy könnyen elszakadnak??-Jaj, dehogy is! Ezek kiváló minőségűek! 50 évig is bírják szakadás nélkül! Ezt használják az orosz harckocsikban is! Teljes mértékben megbízhat benne! De vajon mi történik akkor, ha egészen véletlenül, ne adj Isten, történne egy baleset...-Milyen baleset?-Hát..ööö... mondjuk ráömlik a vörös bor...-Úgy gondolom, hogy a vörös bor a vörös bugyin még nem akkora katasztrófa... Bár nem akarok belegondolni, hogy ez mégis milyen körülmények között fordulhatna elő...-És ha fehérbor lenne?-Szilveszterkor fehér bor! Az tényleg katasztrófa lenne!-Na ugye... akkor mégis vesz tartalékot is? 20 darab felett óriási kedvezményt tudok adni....-A 20 darab akkor is rengeteg....-Adjon belőlük a rokonoknak, ismerősöknek, barátoknak, ellenségeknek... Figyeljen! Vegyen 30-at, és adok mellé ajándékba egy mosógépet!

Nos tehát, míg más országokban az év végen inkább a hegyekbe lapátolt havat kell kerülgetni az utcákon, addig Isztambulban a piros fehérnemű hegyek között próbálunk kijutni a buszhoz valahogy...Mindez nemcsak, hogy meglepő, és érdekes látvány, de egyben érdekes, még inkább meglepő!

Törökországot ugyanis úgy ismerjük, mint ahol már az is súlyos erkölcstelenségnek számít, hogyha valakinek kivillan a kislábujja.(*).Ezzel szemben azt látjuk, hogy az utca közepén az

akár fejkendő nénikék válogatnak, sőt! össze is vesznek egyik-másik csipkés, átlátszó darabon.

Hiszen ezek a piros fehérnemű nemcsak egyszerűen egy fehérnemű ami éppen pirosra sikerült. Hanem megragadva a témát, és a fantáziát, olyan részeket, görbületeket, csipkéket, tartalmaz, vagy éppen bizonyos részek, görbületek hiányoznak, ami miatt nyugodtan ki lehetne tenni a karikás 18-ast az üzletre.

Vagy talán az egész kerülte...

<https://flic.kr/p/ii2LGw>
Szigorúan csak 18 év felett!!

(*) A törökök erkölcsi hozzáállása más, mint amit Európában megszokhattunk. Hibás az a gondolat, hogy ők összességében szigorúbban állnának a témához. Vannak dolgok, amikről Európában nyugodtan lehet beszélni, miközben Törökországban igencsak pironkodna mindenki. De ugyan így vannak olyan dolgok is, amiről a törökök tudnak kényelmesen társalogni, míg Európában igencsak megbotránkozna mindenki.

Természetesen nemcsak olyan verziók vannak, amelyektől a használója pont olyan piros lesz, mint a ruha maga. Egészen szolid változatokat is találunk bőséggel. De akár be lehet öltözni télanyónak, pillangónak, jávorszarvasnak vagy bármi másnak is. Kivéve a vörös traktort, és a zöld hernyót. Vörös traktoros ünnepi ruhát eddig még nem láttunk (de semmi sem lehetetlen Isztambulban). Zöld kukacnak viszont nehéz lenne úgy öltözni, hogy közben pirosak akarunk maradni...

<https://flic.kr/p/ii2gAe>
Piros lepke-angyalka-páva-satöbbi-kombó

Így bátran kijelenthetjük, hogy aki pirosban szeretne átkerülni az új évre, az vérmérséklettől, fantáziától és pénztárcától függően megtalálhatja a neki megfelelő ruhadarabot.

<https://flic.kr/p/dGQjzU>

Egy szolidabb model.... Na de ami a háttérben van!!

Mindenki??Igen, mindenki! Még a fiúk is. Hiszen nekik is lehet szerencsájük.De ahogy az már a sztereótipiákból adódik, az ő választékuk kicsit másabb. Míg a lányoknál inkább a nőiességen van a hangsúly, addig a fiúknál a cél, hogy minél távolabb álljon a komolyságtól. Így az ő esetükben a formában nincs túl sok fantázia. Helyette az alkotói kreativitás a "vicces" rajzok készítésére lettek elhasználva.

<https://flic.kr/p/qqisxS>

Pirosat a fiúknak is!

Nos tehát fiúk és lányok, húzzatok pirosat, és irány 2020!